

અચાર

ବିବାହର

ପ୍ରତିଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟା ପରେ ବଟକୃଷ୍ଣ ବାବୁଙ୍କ ସାନ ଦାଣ୍ଡ
 ଦରଟିତେ ସାନ୍ଧ୍ୟାଆଜ୍ଞା ବସେ । ଏଥିରେ ଯୋଗ ଦିଅନ୍ତି ଅବସର
 ପ୍ରାୟ ଡେଫୁଟି ହରିମାଧବ ବାବୁ, ଅବସର ପ୍ରାୟ ମନସ୍ତୁର
 ଅଧ୍ୟାପକ ପ୍ରସନ୍ନବାବୁ, ବୁଦ୍ଧ କାଠ ବ୍ୟବସାୟୀ ରାଧାମୋହନ
 ଝଡ଼ିକ ଓରେଫ ମନ୍ତ୍ରଣ, ବୁଦ୍ଧ ମୋହରର ଦାମବାବୁ ଏବଂ ବଟ
 ବାବୁ ନଜେ । ବଟବାବୁ ଅବସର ପ୍ରାୟ କରାଣୀ । ମୃତ୍ୟୁ ନିର୍ମମ
 କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅଳ୍ପ ମାତ୍ରାରେ ହାସ୍ୟ ଚମତ୍କାର । ଜନ୍ମବେଳୁ ଯା
 ମୂଢ଼ରେ ଉପାୟ ନୁହେଁ, ମୃତ୍ୟୁବେଳକୁ ତାକୁ ହସତ ଡାକ୍ତର ଶୁଆସ
 ଗୁଡ଼ିଆର ବାଟେ, ତା ପୁଣି ଛୁଆଁ ମୁନରେ । ମୃତ୍ୟୁର କମ୍ୟୁନିଜ୍ମ
 କନ୍ତୁ ବୁଦ୍ଧମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ଯାଇଥାଏ । କାଠ
 ବ୍ୟବସାୟୀ ମଳିମୁଣ୍ଡିଆ ମନ୍ତ୍ରଣ ତେଣୁ ଡେଫୁଟି ହରି ବାବୁଙ୍କ
 ସମ୍ବନ୍ଧ, କରାଣୀ ବଟବାବୁ ଅଧ୍ୟାପକ ପ୍ରସନ୍ନବାବୁଙ୍କ ଦାଦା ଏବଂ

ମୋହରର ଦାମ ବାବୁ ସମସ୍ତଙ୍କର ଧୂଳିର ଶ୍ରାବ୍ଧି ଚିହ୍ନି କାହାରି
 କାହାରି ସହିତ ରକ୍ତର ବା ଲୌକିକ ସମ୍ପର୍କ ନାହିଁ । ଏ ସାକ୍ଷ୍ୟ
 ଆଜ୍ଞାରେ ପୁଅବୀର ଏପରି କୌଣସି ସମୟ ବା ବିଷୟ ନାହିଁ
 ଯାହା ଆଲୋଚନା ନ ହୁଏ । ଆଲୋଚନାରେ ସମସ୍ତ ନିଜ ନିଜର
 ମତ ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି । ପ୍ରସନ୍ନବାବୁ ଗୁପ୍ତମାନଙ୍କୁ ବୁଝାଇବା ଜଙ୍ଗଲରେ
 ମଝିରେ ମଝିରେ ମନସ୍ତତ୍ତ୍ୱର ଥିବି ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରନ୍ତି । ସବୁ
 ଆଲୋଚନା ଶେଷ ହୁଏ ନିଜ ନିଜର ବିଚାର ଫଳରେ ସୃଷ୍ଟି
 ଉଦ୍ଧାରରେ । ସେ ସୃଷ୍ଟି ଯେପରି କେଉଁ ପଦ ଜନ୍ମର ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ ।

ମହନର ଏମାନେ ସମସ୍ତେ ଗ୍ରାହକ ଆଜ୍ଞା ଅନେକ ବର୍ଷ
 ଧରି । ମହନ ପ୍ରତ୍ୟହ ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ ନିଜ ପାଉଁଶୀ ଆଦାବୁ
 କଣିକାକୁ ଅସେ । ଘରବାବୁ କହନ୍ତି, ସମ୍ଭବ, ଆଜି ହା, ଆଜି
 ମାଗିଲ ? ଆଜି ପର ଗୁରୁବାରଟା, ଲକ୍ଷ୍ମୀବାରଟା, ଟଙ୍କାଟି ଘରୁ
 ବାହାରିବ ନାହିଁ । ମହନ ପାଉଁଶୀ ମାଗିଲେ ଏମାନଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟହ
 ଗୁରୁବାର ହୁଏ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟହ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତେ ତାହା ଦୃଢ଼ ଭାବରେ
 ସମର୍ଥନ କରନ୍ତି । ବଟବାବୁ କହୁ କାଳେସାର ଆଜି କେବଳ
 କୁହନ୍ତି, ଆମେ ସମସ୍ତ ମିତ୍ର କହୁଲୁ, ତେବେ କୁମେ ନିଜ ଆଖିରେ
 ଦେଖ । ଡେୟୁଟିଙ୍କ ବୁଦ୍ଧିରେ କିପରି ହରବାବୁ ମହନ ପାଇଁ
 ଗୋଟିଏ କାଲେଣ୍ଡର ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଛନ୍ତି । ସେଥିରେ ତାରିଖ ବଦଳୁ-
 ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବାରଟି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ଗୁରୁବାର । ମହନ ବିଚାର
 ହେବାର ଅଭିନୟ କରି କୁହନ୍ତି, ନାହିଁ ବାବୁ, ଆଜି ନ ଦେଲେ ମୁଁ
 ଏଠୁ ଉଠିବି ନାହିଁ । ପ୍ରସନ୍ନ ବାବୁ ମହନର ଶତହେକ ଛଟାଟି
 ଛଟାଇ ନେଇ କହନ୍ତି, ହଉ ତେବେ ବସ, ଉଠି ଯିବ ପାରିବ
 ନାହିଁ କିନ୍ତୁ । ମହନର ଭାବରୁ ମନେ ହୁଏ ସେ ଯେପରି ନିରାପାତ୍ର

ଭବରେ ସଭାରେ ଯୋଗ ଦିଏ । ଶୀତ ଦିନରେ ମହନ ବଡ଼ାଏ
ଦିବତା କାଠ ଯାଜ୍ଞରେ ଆଣିଥାଏ । ସେ କହେ କାଠ ବିକି ସାରି
ଯାହା ବଳିତ ଫେରାଇ ଦରକୁ ନେଉଛି । ପ୍ରସନ୍ନ ବାବୁ ଛତା ଓ
କାଠ ଛତାଇ ନେଇ ବସନ୍ତି । ଦରି ବାବୁ କାଠରେ ନିଆଁ ଲଗାଇ
ଧୂନି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାରେ ଲାଗି ପଡ଼ନ୍ତି ।

ସେ ଦିନ ଥିଲା ଏହିପରି ଗେଟିଏ ଶୀତର ସନ୍ଧ୍ୟା । ମହନର
ସଭା ଯୋଗଦାନ ପଦ ଶେଷ ହୋଇଯାଇଛି । ହରିବାବୁ ଧୂନି
ଜାଳିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି ଓ ଦିଆ କାଠପାଇଁ ଆଖି ପାଖି ପୋଛୁ ପୋଛୁ
ମହନ ଉପରେ ଗାଳିବର୍ଷଣ କରୁଛନ୍ତି । ପ୍ରସନ୍ନ ବାବୁ ମଧ୍ୟ ମହନ
ଉପରେ ଗାଳିବର୍ଷଣ କରୁଛନ୍ତି, କାରଣ ଏମାନେ ମମତ୍ର ମିଳି
ଯେଉଁ ଦାମିକା ଛତାଟି କିଛି ଦିନ ତଳେ ଉପହାର ଦେଇଥିଲେ
ମହନ ତାହା ନିଜ ଧୂସକୁ ଦେଇଦେଇଛି ଏବଂ ଗୁଣବନ୍ତ ପୁଅ ମଧ୍ୟ
ତାହା ହଜାଇ ଦେଇଛି । ଦାମ ବାବୁ କୁଆଡ଼େ ଯୌବନରେ ବଡ଼
ଗାୟକ ଥିଲେ । ତାର ପ୍ରମାଣ ଦେବା ପାଇଁ ସେ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି ।
ତାଙ୍କର କମ୍ବୁ ନାଗଟିଆଳ ଥିବା ଏକାମାଳାରେ ଠେଲ ଓମଲ
ହୋଇ ବାହାରିବାର ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି । ଦାମ ବାବୁ ବାରମ୍ବାର
ଗଳା ଖଟାଇ ପୁଣି ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି ।

ମହନି ଅଉ ସମ୍ଭାଳି ନ ପାରି ଝିଁ ଝିଁ କରି ହସି ପକାଇ
କହିଲା, ଆଜ୍ଞା ଏଟା କି ସୁର କି ?

ହରିବାବୁ ନିଆଁକୁ ଫୁଙ୍କୁଥିଲେ । ସେ ମଧ୍ୟ କହିଲେ, ବନ୍ଧୁ ସ୍ତେ,
ତୁମ ଗୀତଟା ଟିକିଏ ବଦଳଇ, ନିଆଁଟା ଲାଗିଯାଉ ଆଗେ ।

ଦାମ ବାବୁ କହିଲେ, ଏଇଛୁଣିକା ଟାପର କରୁଛି ଯିନା ।
ଯେତେବେଳେ ବୟସ ଥିଲା ସେତେବେଳେ ଏ ଗଳା ପାଇଁ କେତେ

ପ୍ରେମରେ ପଡ଼ିଥିଲେ । ଭଉଣୀକ ପରୁରବ । ସେ ତ ଆମ ଗାଁ
ଝୁଅ ପରୁରବ ।

ମହନି କହିଲା, ଆଜ୍ଞା, ସେ ଗଲା କାମ ନୁହଁ, ଭୁବନିସରରେ
କହିଲା ପରି...

ଦାମ ବାବୁ ଓ ଅନ୍ୟମାନେ ଉତ୍ସୁକ ଭାବରେ ପରୁରଲେ,
ଭୁବନେଶ୍ୱର କଥା କଅଣ ?

...ଗଲାବର୍ଷ ଅଶୋକାଷ୍ଟମୀକୁ ଭୁବନିସର ଯାଇଥିଲା । ଯେଉଁ
ସ୍ତ୍ରୀର ପିଲାହିଲା ନ ଥାଏ ସେଠି କୁଣ୍ଡରୁ ପାଣି ନେଇ ଗାଧୋଇଲେ
ପିଲାହିଲା ହୁଏ । ଗୋଟିଏ ପ୍ରାୟ ସବୁଜ ବର୍ଷର ବୁଢ଼ା ଭାର ପ୍ରାୟ
କୋଡ଼ିଏ ବର୍ଷୀ ଭାରିଯା ନେଇ ସେଇ କୁଣ୍ଡକୁ ପାଣି ଅଣିବାକୁ
ଯାଇଥିଲା । ସେଠି ତ ଅନେକ ଛତରା ଚଟାକା ଚାରିଆଡ଼େ ଦେଖି
ଥାଆନ୍ତି । ଜଣେ ତାଙ୍କ ଭିତରୁ ପାଟି କରି କହିଲା, ସେ ପାଣି କାମ
ନୁହଁ । ଆହା, ସେ ଝୁଅଟି ନାଜରେ ସଜିଗଲା । ସେଇ ଯେ ମୁହଁ
ତଳକୁ ଡୋଳିଲା, ଆଉ ଉଠାଇ ନାହିଁ ସେ, ଦେଖି ଭାରି କଷ୍ଟ
ଲାଗିଲା ମୋତେ । ସେଇମିତି ପ୍ରେମ କଅଣ ଗୀତରେ ହୁଏ, ମର୍ଦ୍ଦନା
ଚେତେଷ୍ଟ ଥିଲେ...

ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ବାବୁ କହିଲେ ଠିକ୍ କହିତ ସମ୍ଭବ । ବଟ ବାବୁଙ୍କ
ଭଳି ତାଳପତ୍ର ସିପେଇକୁ ଭଲ କଏ ପ୍ରେମ କରିଥିବ କହିଲା ?

ବଟ ବାବୁ କହିଲେ, ଆରେ ଏଇ ତାଳପତ୍ର ଶରୀର ଦିନେ
ଫୁଲ ଉଠିଥିଲା ପ୍ରେମରେ । ଆଉ ଏ କଥା କହିବ ଯେ ଆଜ୍ଞାକାଳ
ପ୍ରେମ ନାହିଁ, ଖାଲି ଅଛି ପାଶବିକ ଲାଲସା ।

ପ୍ରପନ୍ନ ବାବୁ କହିଲେ, ଠିକ୍ କହିବ ଦାଦା । ହେଲେ ନାର
 କାରଣ କଅଣ ଜାଣ ? ତାର କାରଣ ଅବାଧ ମିଳାମିଶା । ଏକ
 ଶ୍ରେଣୀରେ ଅବାଧ ମିଳାମିଶା ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଦିଗରେ ଯୌନ ନିଷିଦ୍ଧା ପ୍ରତି
 ସେଇ ପୂର୍ବ ଆଚରଣ, ଯାହାକୁ କହନ୍ତି taboo । ଆଜିକାଲି ନାଶ୍ଟାମାନେ
 ନାନା କୃତ୍ରିମ ଉପାୟରେ ଦେହର ଯୌନ ଆକର୍ଷଣ ଶକ୍ତି ଗୁଣ
 ବଢ଼ାଇ ପୁରୁଷର ଦେହକୁ ଦେହ ଦର୍ଶି ଛୁଡ଼ା ହେଲେ, ଦୁର୍ଦ୍ଦିନର
 କାମନା ଜାଗ୍ରତ ହେଉଛି କିନ୍ତୁ ସମାଜ, ଆଇନ, ଯୁଗ ଯୁଗର
 ସଂସ୍କାର ଶକ୍ତି ଧରି ଛୁଡ଼ା ହୋଇଛି ଆଉ ଆଗରୁବାକୁ ମନାକରି ।
 ଫଳରେ ପୁରୁଷ ଓ ନାରୀମାନେ ଉତ୍ତେଜିତ ହୋଇ ସମାଜରେ
 ବିଚାରଣା କରୁଛନ୍ତି, ସଞ୍ଜନରେ ହେଉ ବା ଅଞ୍ଜନରେ ହେଉ, ଏହା
 ଫଳରେ ନାରୀ ପ୍ରତି ପ୍ରେମ ପରିବର୍ତ୍ତେ ବ୍ୟର୍ଥତାରୁ ଘୃଣା ଜନ୍ମିତ ଏକ
 ଗୋଟିଏ ମିଥ୍ୟା ଚପସ୍ତ୍ରୀ ଆଦର୍ଶ ଜାତ ହେଉଛି । ଯୌନ ବିକୃତ
 ବଢ଼ୁଛି । ନାନା ଅଶାନ୍ତ, ବିପ୍ଳବ, ବିଦ୍ରୋହ ଏହି ବିକୃତିରୁ ଜାତ ।
 ଜାଣ, ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଦେଶରେ ଏଇଥି ପାଇଁ ସମଲେଖିକ ମେଥୁନ
 ବିବିଧାଳକ କରିବା ପାଇଁ ଗୁପ୍ତ ଆନ୍ଦୋଳନ ଚାଲିଛି, ଗୁପ୍ତମାନେ
 ଆନ୍ଦୋଳନ କରୁଛନ୍ତି ଗୁପ୍ତମାନେ ଗାନ୍ଧୀଜୀ ତଳେ ଆଉ କିଛି ପିନ୍ଧି
 ପାରିବେ ନାହିଁ । ସେଠି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦୁଇ ମିନିଟ୍‌ରେ ଗୋଟିଏ ନାରୀଧର୍ମଣ,
 ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଧ ଦିନରେ ଗୋଟିଏ ଡକ୍ଟରାଣ୍ଡ ବା ଷ୍ଟେସି ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ
 ମିନିଟ୍‌ରେ ଗୋଟିଏ ଗୁଡ଼ପସ । ନାରୀଠାରୁ ସେତିକି ଦୂରରେ ଥିଲେ
 କାମ ପ୍ରେମରେ ପରିଣତ ହୁଏ ତାଠାରୁ ଅଧିକ ଦୂରରେ ଏବଂ ଆହୁରି
 କିଛିରେ ରହିଲେ କାମ ବିକୃତ ରୂପ ଧାରଣ କରେ ।

ବଟ ବାବୁ କହିଲେ, ଆମ ବୟସ ବେଳେ କିନ୍ତୁ ଏପରି ଅବସ୍ଥା
 ହୁଏନା । ମୁଁ କ...

ସମସ୍ତେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଭାବରେ ପଚାରିଲେ, ପ୍ରେମ କର ?

ବଟ ବାବୁ ସଲଜ୍ଜ ଭାବରେ କହିଲେ ହଁ ।

ପ୍ରସନ୍ନ ବାବୁ ଆନନ୍ଦିତ ଭାବରେ କହିଲେ, ବାହାରେ ଖୁଜୀ ।
କୁହ କୁହ, ତମ ପ୍ରେମ କଥା ଆଜି କୁହ ।

ବଟ ବାବୁ ଘର ଭିତରକୁ ଟିକିଏ ଅନାଇ ଗଲାଖଙ୍କାରି
ଆରମ୍ଭ କଲେ...

...ମୋ ବାପା ଥିଲେ ଭାରି ଦରିଦ୍ର । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ଇଚ୍ଛାଥିଲା
ମୁଁ ଅନେକ ପାଠ ପଢ଼ି ବଡ଼ଲୋକ ହେବି, ସେ ଅମୁକଙ୍କ ପିତାରୁପେ
ଅମର ହେବେ । ହେଲେ ତାଙ୍କ ଇଚ୍ଛାକୁ ମୋର ଶକ୍ତି ନ ଥିଲା ।
ବାପାଙ୍କର ମୁଁ ଏକମାତ୍ର ସନ୍ତାନ । ସେ ତାଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ପୂରଣ କରି-
ବାକୁ ମୋତେ ଜାୟୁଟି ଧରି ଆସନ୍ତି । ବାପାଙ୍କ ମନରେ ଆଦାତ
ଦେବାକୁ ମୋ ମନ ବଳୁ ନ ଥାଏ । ଶୁଦ୍ଧ ଦିନ ଲାଗି ପାଠ ପଢ଼ୁ-
ଥାଏ । କିନ୍ତୁ ମୋର ଶକ୍ତି ବା କେତେ ! ଶୀଘ୍ର ଶୀଘ୍ର ପାଶ୍ କରିଯିବି
ବୋଲି ବାପା ବି ମୋତେ ଖୁବ୍ କମ ବୟସରେ ଉଚ୍ଚ ଶ୍ରେଣୀରେ
ନା'ଲେଖାଇ ଦେଇଥାଆନ୍ତି । ତେର ବର୍ଷ ବେଳକୁ ମ୍ୟାଟ୍ରିକ
ପାସ୍ତୁ କ୍ଲାସ । ଶୁଦ୍ଧ ଦିନ ପଢ଼ି ପଢ଼ି ପରୀକ୍ଷା ଠିକ୍ ଶ୍ରେଣୀରେ ଦିନ ଥାଏ,
ହେଲା ଜର । ସେ ବର୍ଷ ଆଉ ପରୀକ୍ଷା ଦେଇ ପାରିଲି ନାହିଁ । ଏମିତି
ତନୋଟି ବର୍ଷ ପରୀକ୍ଷା ଦେଇ ପାରିଲି ନାହିଁ । ତତୁର୍ଥ ବର୍ଷ କୌଣସି
ମତେ ଜରରେ ପରୀକ୍ଷା ଦେଇ ପାସ୍ କରିଗଲି । ପାସ୍ ଖବର ଶୁଣି
ବାପାଙ୍କ ଦୁଇ ଆଖିରୁ ଖାଲ ପାଣି ଝରିଲା । ପରିଶ୍ରମ ପରେ ମୋ
ଦେହ ଏକଦମ୍ ଶୁଖି ଯାଇଥିଲା । ବୋଉକୁ କହିଲି, ମୁଁ ଆଉ
ପଢ଼ିପାରିବି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ବାପା କିଛି ଶୁଣିଲେ ନାହିଁ, କଲେଜରେ

ନା' ଲେଖାଇ ଦେଲେ । ବାଧା ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । କିନ୍ତୁ ଆଇ. ଏ. ପରୀକ୍ଷା ବେଳକୁ ପୁଣି ସେମିତି ଜର । ବାପା ମଧ୍ୟ କିଛି କହିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । କାରଣ ଦେଖନ୍ତୁ ତ ମୁଁ ପରୀକ୍ଷା କରୁଛି । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ମନ ଯାହା ହୁଏ ମୁଁ ବୁଝି ପାରୁଥାଏ...

ସ୍ତବ୍ଧ ବାବୁ ପଚାରିଲେ, ଆଜ୍ଞା ବଟ ବାବୁ ପଢ଼ା ଛାଡ଼ିଲା ପରେ ଆଉ କେତେ ଏମିତି ଜର ହୋଇଥିଲା ଆପଣଙ୍କୁ ?

...ନା, ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ।

...ଏ କଅଣ ବୁଝିଲେ ? ବାପାଙ୍କ ଆଦର୍ଶ ତୁମ ସମତା ବାହାରେ ବୋଲି ତୁମେ ନିଜେ ସେ ଆଦର୍ଶ ହାସଲ ପଥରେ ବାଧା ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିଲୁ, ତୁମ ଅଜ୍ଞାତରେ ଅବଶ୍ୟ । ଏପରି ବାଧା ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିଲୁ ଯେଉଁଥିରେ ତୁମ ଦୋଷ ନ ରୁହେ ।

ତୁମ ବହି ଅନେକ ଉତ୍ତର କଥା କୁହେ । ଛୁଡ଼ି ସେ କଥା । ତା ପରେ କଅଣ ହେଲା ଶୁଣ । ଯେଉଁ ବର୍ଷ ମୁଁ ଶେଷ ପରୀକ୍ଷା ଦେବି ସେ ବର୍ଷ ବୟସ ପ୍ରାୟ ମୋର କୋଡ଼ିଏ । ପରୀକ୍ଷା ଚନ୍ଦ୍ରାରେ ଦେହ ମୋର ଶୁଖି କଳାକାଠ ପଡ଼ି ଯାଇଥାଏ । ପରୀକ୍ଷା ଥାଏ ଆଉ ଅଳ୍ପ ଦିନ । କିନ୍ତୁ ବହିରେ ଆଦୌ ମନ ଲାଗୁ ନଥାଏ । ବହି ଖୋଲିବା ମାତ୍ରେ ମନଟା କେମିତି ଉଦାସ ହୋଇ ଯାଉଥାଏ । ସବୁ ବୃଥା ମନେ ହେଉଥାଏ । ଛୁଡ଼ି ଭିତରଟା ଫାକା ଫାକା ଲାଗୁଥାଏ । ବିନା କାରଣରେ ଖାଲି କାନ୍ଦ ମାଉଥାଏ । ଠିକ୍ ଏଇ ସମୟରେ ଆମ ଘରକୁ ଲାଗି ଗୋଟିଏ ଭଡ଼ା ଘରରେ ରହିଲେ ବାପାଙ୍କର ବାଲ୍ୟବନ୍ଧୁ ସୁଗଳ ବାବୁ, ତାଙ୍କ ବାପା ।

ଘର ଆଡ଼କୁ ପୁଣି ଟିକିଏ ବୁଝି ଯଥାସମ୍ଭବ ଆଗେ ବଟ ବାବୁ କହିଲେ, ତାଙ୍କ ବୟସ ସେତେବେଳେ ଥିଲା ଚଉଦ । ଦେଖିବାକୁ

ସୁନ୍ଦରୀ ନ ଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ସେତେବେଳେ ଚନ୍ଦ୍ର, କର୍ଣ୍ଣ ଆଦିକୁ ତ
 ଆଜ୍ଞାନ କରି ରଖିଥାଏ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର କାମନା । ପ୍ରେମ ପାଇଁ ତ
 ମନ ବ୍ୟାକୁଳ । ସେଇ ରୂପ ସେତେବେଳେ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଭଳି ମନେ
 ହେଲା । ଆଉ ପଡ଼ିବ କଅଣ । ବହୁ ଖୋଲିଲା ବେଳକୁ ତ ସେଇ
 ରୂପ, ସେଇ ହସ, ସେଇ ଚାହିଦା ଆଖି ସାମନାରେ ଖେଳିଗଲା ।
 କେତେ ଯେ କବିତା ଲେଖିବ, ମାନେ ଲେଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବ ।
 ଆରେ ଭାବି, ଦିନେ ସେ କବିତା ଖାତାଟି ବାପାଙ୍କ ଦ୍ଵାଦୁତରେ
 ପଡ଼ିଗଲା । ପ୍ରକାଶ ମୋଟା ଖାତା, କବିତାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ । ବାପା ତାକୁ
 ଅନେଇ ତ ବସିବନ୍ତୁ, ଅଖିରୁ ପାଣି ଗଡ଼ି ଯାଉଛି । ମୁଁ ଘର
 ଭିତରକୁ ଯେମିତି ପଶିଗଲି, ଖାତା ରଖିଦେଇ କହିଲେ, ଟୁବ୍
 ଏସବୁ ତ ଲେଖି ଖାତା ଭରତି କରି ଦେଉଛୁ, ତା ବେଳକୁ ତ
 ଜର ଆସୁନାହିଁ ! ମୁଁ ତ ଘରୁ ଚିଲଟାଏ ମାରି ଦଉଡ଼େ । ତିନି ଦିନ
 ବାପାଙ୍କୁ ଦେଖା ଦେଇନାହିଁ ତା ପରେ । ସେ ଯାହା ହେଉ,
 ପତାରେ ଅଉ ମନ ଲାଗିଲା ନାହିଁ । ମନ ଭାରି ଅଧିକ ହେବାକୁ
 ଲାଗିଲା । ମନ ହେଉଥାଏ ମନ ଖୋଲି ତାକୁ ସବୁ କହି ଦେବାକୁ ।
 କିନ୍ତୁ ସାହସ ବୁଦ୍ଧି ନ ଥାଏ । ସେ କଅଣ ମୋ ପରି ଅସୁନ୍ଦରକୁ
 ଭଲ ପାଇବେ ? ମୋର କି ଗୁଣ ଅଛି ଯେ ମୋତେ ବିବାହ କରି-
 ବାକୁ ରାଜି ହେବେ ? ଏମିତି ନାନା ନିରାଶା ଭିତରେ ମନ
 ପଡ଼ି ଦେହ ଅନ୍ତର ଦିନକୁ ଦିନ ଖରାପ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା ।
 ଶେଷ ଲୁଚା ଦର୍ପଣ ସାମନାରେ ଦୟା ଦୟା ଧରି ଛୁଡ଼ା ହୁଏ । କିନ୍ତୁ
 ନିଜ ଚେହେରା ଦେଖି ନିଜ ଉପେରେ ଭାରି ଦୃଶ୍ୟ ହୁଏ, ବାପା
 ବୋଉଙ୍କ ଉପରେ ଭାରି ସ୍ଵର ହୁଏ । ସେମାନେହିଁ ଏହା ପାଇଁ
 ଦାୟୀ । ଆଖି କୋଟରଗତ ହେଲା, ଗାଲ ପଶିଗଲା । ଘରୁ

ବାହାରିବାକୁ ଲଜ ମାଡ଼ିଲା । ତା'କୁ ଖାଲି ଦୂରୁଁ ଦେଖୁଥାଏ ।
ଟିକିଏ ଭଲ ଖାଇ ଯେ ଚେତେଦିନ ଉଲ ଭାବେ ତା ପାଇଁ ପଇସା
ନାହିଁ, କି ବାପାଙ୍କ ସେ ଆଡ଼କୁ ଦୃଷ୍ଟି ନାହିଁ ।

ଚେତେଦିନ ଏମିତି ଦିନକୁ ଦିନ ଶୁଖି ଯିବାରୁ ବାପା ବୋଉଙ୍କ
ଭାଲେଣି ପଡ଼ିଲା । ଦିନେ ଶେଷରେ ଶୁଣିଲି ବୋଉ ବାପାକୁ କହୁଛି,
ଶୁଣୁଚ, ବଟକୁ ଦେଖିଲଣି ଆଜିକାଲି ? ପୁଅଟା ଖଟି ଖଟି କଲାକାଠ
ପଡ଼ିଗଲାଣି ?

ବାପା କହିଲେ, ନା ହୋ ନା, ସେ କିଛି ନୁହଁ । ବୟସ
ଦୋଷ, ପବଛତା ଦଉଛି । ଏ ବୟସରେ ସେମିତି ହୁଏ । ପଡ଼ି
ପାଶ୍ କରୁ, ବଡ଼ ଚାରି କରୁ, ଦେଖିବ ।

ବୋଉ କହିଲା, ନା, ଏ ବୟସ ନୁହଁ । ପୁଅଟା ତ ମୋଟେ
ଖାଇବାକୁ ପ୍ରାଉନ । ଟିକିଏ ଦୁଧ ଖାଆନ୍ତା, ମାଛ ଖାଆନ୍ତା । ସେ
କ୍ଷମତା ତ ନାହିଁ । ଅଣ୍ଟାରେ ତ ନାହିଁ ଧନ । ଯେତକ ହେଲା
ସେତକ ଥାଉ ।

କ୍ଷମତା କଥାରେ ବାପାଙ୍କ ପୋତୁଣକୁ ବାଧୁଲା । ସେ ଚିତ୍ତ
ଉଠି କହିଲେ, ବୁଝିଲ ବଟ ବୋଉ, ମୋ ବାପା ଥିଲେ ଭାରି
ଦରିଦ୍ର, କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ଥିଲା ମୁଁ ବଡ଼ ହେବି । ମୁଁ ସିନା
ତାଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ମରୁଣି କରି ପାରିଲି ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ଧନ ପାଇଁ ବାପା
କେବେହେଁ ପଛଇ ନାହାନ୍ତି । ମନ ଥିଲା ଧନ ଅସିବ । ମୁଁ
ମୋର ସବୁ ବଳି କରି ପୁଅକୁ ବଡ଼ କରିବାକୁ ପ୍ରୟତ୍ନ ଅଛି । କିନ୍ତୁ
ଭାଗ୍ୟକୁ କିଏ ପାରିଛି ? ନ ହେଲେ ତୁମ ହାତ ଧରି ଥାଆନ୍ତି...

ସେଦିନ କଥାଟା ସେତିକିରେ ରହିଲା । ବାପା ବୋଉ କନ୍ଦୁ
 ଘୋର ଚନ୍ଦ୍ରାରେ ପଡ଼ିଲେ ମୋ ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ପାଇଁ । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ମୋ
 ଚେହେରା ପାଇଁ ବଡ଼ ଭଲେଣିରେ ପଡ଼ିଲି । ପୁଅ ଚେହେରା ଯେତେ
 ଶରୀର ହେଉ ବାପା ମାଙ୍କୁ ସୁନ୍ଦର । ତାଙ୍କୁ ଯେତେବେଳେ ଆଖିକୁ
 ଶରୀର ଦୁଣିଲୁଣି ନ ଜାଣି କେତେ ଶରୀର ହୋଇଛି । ଚେହେରା
 ଟିକିଏ ଭଲ ହେଲେ ସିନା ଯା ହୁଅନ୍ତା । ଚେହେରା ତ ଚିକ୍କଣ
 ଲଭିବା ପଛେ ଆଉ ପଛେ ପଛେ ମାଙ୍କଡ଼ ଆଖିକୁ ଗତି
 କରିବାରେ ଲାଗିଲା ।

ପରାଷା ଆଗେଇ ଆସିଲା । ମାସ ଛଅଟି ଦିନ ଯେତେବେଳେ
 ଅଳ୍ପ ସେତେବେଳେ ହେଲା ଜର, ଭାରି ଜର । ବାପା ତ ମୁଣ୍ଡରେ
 ହାତ ଦେଇ ବସି ପଡ଼ିଲେ । ଯାହା ସଞ୍ଚୁଥିଲେ ସାମାନ୍ୟ ବଡ଼ ବଡ଼
 ଡାକ୍ତର ଡାକି ସାରିଲେ । ବ୍ୟାକୁଳ ଭାବରେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଡାକି
 ଆଆନ୍ତି ପରାଷା ଦୁଇ ଦିନ ଆଗରୁ ଜର ଛୁଟିଯିବା ପାଇଁ । ମୋ
 ଦେହ କଥା ଭାବ ଭାବ ବୋଉକୁ ମଧ୍ୟ ଜର ହେଲା । ଏତିକିବେଳେ
 ଆମ ଦୁହେଁଙ୍କ ସେବା କରିବାକୁ ଲାଗିପଲ ସେ । ପରାଷା ସରିଲା
 ବେଳକୁ ଜର ଛୁଟିଲା । ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ଶଯ୍ୟାଶାୟୀ । ବୋଉ
 କହିଲା, ନା, ପୁଅ ଆଉ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । ବାପା ହଠାତ୍ ଛୁବରେ
 କହିଲେ, ଆଉ, ଯାହା କପାଳରେ ନାହିଁ ମିଛରେ ବାଡ଼େଇ କରୁଛି
 ହେଲେ କଅଣ ହେବ ।

ସତ କହୁଛି ବାପାଙ୍କ କଥା ଶୁଣିବା ମାସକେ ଦେହରେ
 ଅନେକ ବଳ ପାଇଲା । ବାପାଙ୍କର ଏମିତି କ୍ଷମତା ନ ଥିଲା ଯେ
 ପଥ୍ୟ ପାଇଁ କିଛି ଫଳ ଆଣିବେ । ଏଥିପାଇଁ ବାପା ବୋଉ ଯେ
 କାନ୍ଦୁଛନ୍ତି କେତେ କଅଣ କହିବ ।

କହୁ କହୁ ବଟ ବାବୁଙ୍କ ଆଖି ପାଣିରେ ଭରିଗଲା । ଆଖି
ପୋଛି କହିଲା, ବାପା ବୋଉ ଆଉ କେହି ନାହାନ୍ତି ବର୍ତ୍ତମାନ ।
କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ କଥା ମନେ ପଡ଼ିଲେ ମନଟା ଭାରି ଡହଳି ଦିକଳ
ହୋଇ ଉଠେ । ମନରେ ଭାରି ଆପଣୋଷ ହୁଏ କାହିଁକି ବାପାଙ୍କ
ଭଜାଟା ପୂରଣ କରି ପାରିଲ ନାହିଁ । ଲୁମ କିତାବ ଯାହା କହୁ
ପ୍ରସନ୍ନ ବାବୁ, ପିତା ମାତାଙ୍କ ପ୍ରେମ ଏ ଜଗତରେ ସବୁ ସ୍ତ୍ରୋତାରୁ
ଅନାଦି । ବିଶେଷତଃ ବୋଉର ।

ଦାମ ବାବୁ ପଚାରିଲେ, ତା ପରେ ?

ତା ପରେ, ପତା ତ ଛୁଡ଼ିଲି, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ଖବର କାଗଜ
ପଢ଼ି ଚାଲିଲି ଖୋଜେ ଓ ଦରଖାସ୍ତ ଲେଖେ । କଚେରୀକୁ ନେଇ-
ଯାଇ ବାପା ଦରଖାସ୍ତ ଗୁଡ଼ିକ ପଠାନ୍ତି । ବାପା ତାଙ୍କର ସାମାନ୍ୟ
ଆୟରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାସର ଶୁଦ୍ଧ ଟଙ୍କା ଖବର କାଗଜ ପାଇଁ ବ୍ୟୟ
କରନ୍ତି । ସେତିକି ନୁହଁ, ଯୁଦ୍ଧ ପାଇଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାସରେ ଗୁରୁତ୍ବପୂର୍ଣ୍ଣ
ଟଙ୍କା ଗୁଡ଼ା ଓଡ଼େବେ ବୋଲି ମଧ୍ୟ ଗୁରୁତ୍ବରକୁ ଦରଖାସ୍ତ କଲେ ।
ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ, ବଡ଼ ବଡ଼ ଇଂରାଜୀ ସାମ୍ବାଦିକ ଅନୁଗ୍ରହ ପାଇଲେ
ପୁଅର ବଡ଼ ଗୁଜ୍ଜର ହେବ । ଦେଖ ତା ମନେ ସ୍ବାଧୀନ ହେଲା ।
ସେ ଗୁଡ଼ାର ମୂଲ୍ୟ କିଛି ରହିଲା ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ସେ ତ୍ୟାଗର ମୂଲ୍ୟ ?
ବଟ ବାବୁ ପୁଣି ଆଖି ପୋଛିଲେ ।

ବାପା ନିଜର କଚେରୀରୁ ଖବର ବୋଉକୁ ମୋ ଦେହ କଥା
ପଚାରିବୁ ଓ ଚିନ୍ତାରେ ଦୁଇଟି ବସନ୍ତ । ଏହିପରି କିଛିଦିନ ଗଲାପରେ
ମୋର ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ବାଗା ବୋଉଙ୍କର ନୂତନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି କଲା ।
ଏଥର ମୋର ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟର ଅବନତି ପାଇଁ ନୁହଁ, ଉନ୍ନତି ପାଇଁ । ଦୁଇଟି

ମାସ ଭିତରେ ମୋର ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟର ଉନ୍ନତ ମୁଁ ନଜେ ଦେଖି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଗଲି ।

ବୋଉ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଦିନେ ରାତିରେ ବାପାଙ୍କୁ କହିଲା, ବଟକୁ ଦେଖିଲଣି ?

ବାପା ଫର୍ଦ୍ଦ ନିଶ୍ଚୟ ପଚାଇ କହିଲେ, ମୁଁ ଯାହା ସନ୍ଦେହ କରୁଥିଲି ସତ ହେଲା ।

କୋଉ କଥା ? ବୋଉ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଭାବରେ ପଚାରିଲା ।

ବାପା ଚପ୍ ଚପ୍ କହିଲେ, ସବୁ ଏ ଯୁଗଳର କାଣ୍ଡ । ପୁଅକୁ ଖୁଆଇ ପିଆଇ ହାତ କରିବାକୁ ବୁଝେ । ତୁମେ ତ କେତେବାର କହିଛ ବଟ ତାଙ୍କ ଦୂର ଜଳଣିଆ ଖାଇ ଆସିବ । ଏବେ ଫଳ ପାଅ ।

ବୋଉ କହିଲା, ତୁମେ ତ ଖାଇବାକୁ ଦେଇ ପାରୁ ନା, ଯାହା ହେଉ ପୁଅ ମୋର ଖାଇ ବଞ୍ଚୁ ତ ଆଗେ ।

ବାପା ହଠାତ୍ ଉତ୍ତମ୍ଭୁତ ହୋଇ ବୋଉକୁ ମାରିବାକୁ ଉଠିଲେ । ବୋଉ ପାଟିକରି ଉଠିଲା, କଅଣ ମାରିବ କି ମୋତେ ?

ମୁଁ ସବୁ ଶୁଣୁଥିଲି, ଦଉଡ଼ି ଯାଇ ବାପାଙ୍କ ହାତରୁ ବାଡ଼ିଟା ଛଡ଼ାଇ ନେଇ କହିଲି, ଆପଣ...ଆପଣ...ନାଚ । କହିଦେଇ ଚାଲି ଆସିଲି ଗଟ୍ଟରେ କଅଣ କରବ ପ୍ରସନ୍ନ ବାବୁ ! ତୁମ ମନସ୍ତୁ କଅଣ କହୁଛ କୁହ ତ । ଭାବୁଥିଲି ବୋଉ ଭାର ଖୁଣି ହେବ ମୋ ଉପରେ, ଆଉ ବାପା ଭାରି ରାଗିବେ । କିନ୍ତୁ ରାତି ନିଶେ ପହରକୁ ନିଦ ଭାଙ୍ଗି ଯିବାପରେ ଶୁଣିଲି ବୋଉ କହୁଛ, ଦେଖିଲି ପୁଅ କଥାକୁ !

ଯାହା ତୁମେ କହୁଥିଲେ ସତ । ଏ ପୁଅ କଅଣ ଆମକୁ ପଚାରିବ ? ଆଉ ନୁହଁ ଅଉ ନୁହଁ, ବଟ ଚାଲିଯିବ କହୁ, ଚାଲି ଆମର ଗାଁରେ ବସିବା, ତୁମ ପିତାପିତା ବେଳ ତ ହେଲଣି । ବାପାକୁ ହାତ ଉଠାଏ ଯିଏ ସେ କି ମଣିଷ ହବ ? ଏମିତି ବାପ ପୁଣି ! ବୋଉ କଲି କଲି ହୋଇ କାନ୍ଦି ପକାଇଲା ।

ବାପା ହସି କହିଲେ, ନା ହୋ ନା, ପୁଅ କଥା ଦେଖି ମୋ ମନ ଭାରି ଖୁସି । ପୁଅଟି ମୋତେ ହାତ ଉଠାଇ ନାହିଁ, ମୋ ହାତରୁ ବାଡ଼ି ଚାଲି ଯିବ । ଜୀବନରେ ମୁଁ ତୁମକୁ ଯୁଗ ଦେଇ ପାରିଲି ନାହିଁ । ଆଉ କେତେ ଦିନ ବଞ୍ଚିବ ବା କିନ୍ତୁ ମୋ ଅନେ ପୁଅ ତୁମକୁ ପଚାରିବ ନାହିଁ । ଯିଏ ବୋଉ ପାଇଁ ବାପାକୁ ଚେତି କଥା କହି-ପାରେ ସେ କେବେହେଁ ବାହା ହୋଇ ବୋଉକୁ ଠେଲିଦେଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ମୁଁ ତ ଆଜି ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ରହିଲି । ପୁଅ ମୋର ବଞ୍ଚିଥାଉ ।

ଅନେକକ୍ଷଣ ଦୁଇଟି ମାରିବ ରହିବା ପରେ ବାପା କହିଲେ, କିନ୍ତୁ ପୁଅ ଏମିତି କହିବା ବାହାହବ ? ମୁଁ ଯୁଗଳକୁ ଡାକି ସଫା ସଫା କହିବା କାଲି ।

ବୋଉ କହିଲା, ପୁଅ ତ ମାରିବବ ବନେ ଦିନକେଲା ଭାତ ଖାଉ ନାହିଁ, କି କମିଆ ନାଶେ ତୁମ ସଙ୍ଗେ କେଜାଣି !

ପରଦିନ ଦୁଇଟି ମାରିବ ବୋଉ ନା ହୋଇଗଲାକୁ ହେଉ ଯୁଗଳ ବାବୁ ଆମ ଘରକୁ ସକାଳୁ ଆସିଲେ । ବାପା ତ ତାକୁ ଦେଖି ଅଶ୍ରୁପୂର୍ଣ୍ଣ । କହିଲେ, ଯୁଗଳ ତୁ ଏତେ ମୋ ମୁଁ ଜାଣି ନ ଥିଲି । ତବ ବଡ଼ିଲୁ ଝିଅ ରଖି...ଜଳଖିଆ ନୋଇ...

ଯୁଗଳ ବାବୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ କହିଲେ କଅଣ କହୁଛୁ ? ମୁଁ ତ ଦିନେ ହେଲେ ତାକୁ ଖାଇବାକୁ କହି ନାହିଁ । ବଟ ଅବଶ୍ୟ

ନିଇତି ଆମ ଘରକୁ ଯାଏ, କିନ୍ତୁ ତା ଫଳ ଏଇ ଦେଏନ୍ । ଯୁଗଳ
ବାବୁ ବାପାଙ୍କ ହାତକୁ ଖଣ୍ଡେ କାଗଜ ବଢ଼ାଇ ଦେଲେ । ବାପା ସେ
ଖଣ୍ଡ ପଢ଼ି କିଛି ବୁଝିପାରିଲେ ନାହିଁ ।

ଯୁଗଳ ବାବୁ କହିଲେ, ଲେଖାଅଛି, ତୁମ ପୁସ୍ତକ ଲେଖିଚନ୍ତି,
ଆଶାକୁନ୍ଦରେ, ଅନ୍ଧ ବାମନ । ମୋ କନ୍ୟାରୁ ତା ତଳେ ଲେଖି-
ଚନ୍ତି, ଆଶା ଫଳକ ହେ, ନୁହ ଉଚ୍ଚନ । ଆହା କି ସୁନ୍ଦର ପାଦ
ଯୋଡ଼ା ହୋଇଛି ।

କଥା କଅଣ କି, ମୁଁ କବିତା ଲେଖିବାକୁ ଯାଇ ବହୁ କଷ୍ଟରେ
ପ୍ରଥମ ଧାଡ଼ି ଲେଖି ରୁଲି ଯାଇଥିଲି । ଫେରି ଦେଖିଲି ସେ କାଗଜ
ଖଣ୍ଡକ ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ତାର ଉତ୍ତର ପାଇ ମୋ ମନ ତ କଣ୍ଠେ
ମୋଟ ହୋଇଗଲା । ମୁଁ ତ ଆନନ୍ଦରେ ଆରପାଖ ଘରେ ନାଚିବ କୁ
ଲଗିଲି ।

ଯୁଗଳ ବାବୁ କହିଲେ, ଆହୁରି କାଣ୍ଡ ଶୁଣ । ମୋ ଦୁଅ ଆଉ
ତୋ ଦୁଅ ଆଜିକ ମାସେ ହବ ପ୍ରେତର ଆହାର ଖାଉଛନ୍ତି । ଆମ
ଘରକୁଲଗି ଯେଉଁ କୋଠା ଅଛି ସେଠି ଜଣେ ବଜାଳ ଜମିଦାରର
ଦୁଅ ଥାଏ । ତାର ବାପାର ମାସେ ହବ କାଳ ହୋଇଯାଇଛି । ସେ
ବେଳେ ଗାଧୋଇସାରି ପ୍ରେତ ଆହାର ରଖିଦେଇ ଆସେ । ଅତି
ସୁନ୍ଦର ଅରୁଆ ବୁଝଳ ଗ୍ରାହ, ମେଞ୍ଚାଏ ଖାନ୍ତି ଗୁଆଦିଅ, ଦହି,
ନାନା ଫଳ, ସବେଳେ ଇଟାଦି । ଏମାନେ ସାଜମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ
ବାଜିମାର ନିଇତି ତାକୁ ଖାଇ ଆସନ୍ତି ।

ବାପା ହଁ କରି ରୁହିଁ ରହିଲେ । ବୋଉ ଘର ଭିତରେ କାନ୍ଦି
ଉଠିଲା ।

ବାପା କହିଲେ, ମୁଁ କହୁଛି ବଟ ଦେହ ଏଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ଦେଲ
କେମିତି !

ବୋଲି ଦର ଭିତରୁ କାନ୍ଦି କହିଲା, କୃତମ ଛୁଡ଼ା ହୋଇ
ଶୁଣୁଚ କଅଣ, ଜଳଦି ପଣ୍ଡିତ ଡାକ, ପୂଜା କରୁ ।

ସାତଦିନ ପୂଜା ଶୁଳୁଲ । ସେଥିରେ ଗୁଡ଼ଏ ଅର୍ଥ ନଷ୍ଟ ଦେଲା ।
ପତା ପରେ ବୋଉକୁ ମୋ ମନକଥା କହିଲି । ବୋଉ ଧାଇଁ ତାଙ୍କ
ଘରେ ପସାବ କଲେ । ମୋ ଦେହ ତ ଦିନ ପନ୍ଦରଟାରେ
ଧୁଳିଗଲୁ ।

ପ୍ରଥମ ବାବୁ କହିଲେ, ବୁଝିଲ ତନୋଟି କାରଣରୁ ତୁମର
ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଭଲ ହେଲା । ଅସମ୍ଭବ ଆଦର୍ଶରୁ ମୁକ୍ତି, ଶାନ୍ତ୍ୟ ଓ ପ୍ରେମ...

ହରି ବାବୁ କହିଲେ, ବର୍ତ୍ତମାନ କାହିଁକି ପୁଣି ତାଳପତ୍ର ଦେଲା ?
ପ୍ରେମ କଅଣ କମିଗଲାଣି କି ?

ବଟ ବାବୁ କହିଲେ, ନାନା ଦୁଷ୍ଟିନ୍ତା ମୋ ପୁଅଟା ପାଇଁ ।
ଆଜି ମାଠ ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ, ମାଟିର ପାଣି କରିବା ପରେ ମୋତିପରି
ହେ ନିଏ ମାଛମରି କରିଣୀ । ପ୍ରେମରେ ପଡ଼ି ତାକୁ ରେଳଷ୍ଟି କରି
ବାହା ହୋଇସାରିବ । କଅଣ କରିବ, ବାଧା ହୋଇ ତାକୁ ଦରକୁ
ଅଣିଲା କିନ୍ତୁ ଶାନ୍ତି ନାହିଁ । ଶୁଣ ଆଦାତ ଦେଲା ପୁଅଟା, କେତେ
ଆଶା କରିଥିଲି, ଗୋଟିଏ ବୋଲି ପୁଅ । ଛୁଡ଼, ସବୁ ତାଙ୍କର ଲଜ୍ଜା ।

ଈତିହାସ

ପାପ, ଅପରାଧ ମନୁଷ୍ୟର ପ୍ରକୃତିଗତ । ଧର୍ମ, ନୀତି ଖାଲି ବାହାରର ଆବରଣ । ତଥାପି କେଉଁ ପ୍ରେରଣାରେ ମଣିଷ ଡାଗ କରେ, ନିଜକୁ ବଳିଦିଏ ?... ଅମରର ପାଇଁ ? କେଉଁ ପ୍ରେରଣାରେ ମଣିଷ ଜ୍ଞାନ, ଧନ, କ୍ଷମତା ଆଦି ଅର୍ଜନ କରିବା ପାଇଁ ନିର୍ମମ ଚେଷ୍ଟା କରେ ? ଅମରର ପାଇଁ ନୁହେଁ କି ? ଏହାର ପାଇଁ କେଡ଼େ ରୁଚୁଷ ଆତ୍ମା ଉଦ୍ଭାବନ କରିବୁ । ଦର୍ଶନ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି—ଅମ୍ଭା ଅମର । ଜର୍ଣ୍ଣାନ୍ତ ବାସୀସି ଯଥା ବିନ୍ଦାୟ ।

ବୈଶାଖଜନ ବାରୁ ଅମର ଯେବାକୁ ମରୁ ନଚେଷ୍ଟା କରି ସାରି-ଥିଲ । ତାଙ୍କର ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟକୁ ନୟ ଚକ୍ରୋଦୟ ଦିଗରେ ବିନିଶ୍ଚୟ ସୁବଧା ହାସଲ କରିପାରିଲ ନାହିଁ । ଦେଖିବାକୁ ଗୌର, ସୁନ୍ଦର । ଶରୀରର ନିର୍ମୁଖ ତଳ ଲମ୍ବ ଚୈତ୍ୟ ଅନୁସାରେ ଚଉଡ଼ା ମଧ୍ୟ ଯଥେଷ୍ଟ । ପ୍ରଶସ୍ତ ଲଳିତ । ବିରାଟ ନାକଚନ୍ଦ୍ର ଛତାପି ସିଂହର ପ୍ରଶାନ୍ନ ଆକର୍ଷଣ ବସ୍ତୁତ ହଲେ ନିଶ । ଗାନ୍ଧୀର୍ଯ୍ୟର ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି । କେହି

କେବେ ସେ ହସିବାର ଦେଖି ନାହାନ୍ତି । ଲୋକଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରକୃତରୂପ ଏବଂ ନିଜକୃତ ସବୁ ସମାଧି ତାଙ୍କଠାରେ ଅଛି । ବହୁତଃ ଲୋକେ ତାଙ୍କୁ ଉଧ୍ମ କହନ୍ତି ତାଙ୍କର ଶାନ୍ତୀରୀୟ ପାଇଁ, ଲକ୍ଷ୍ମି କରନ୍ତି ତାଙ୍କର ବୁଦ୍ଧି ପାଇଁ ଏବଂ ଉପକୃଷ୍ଟ ମନେ କରନ୍ତି ତାଙ୍କର ନାନା ଲୋକସ୍ପର୍ଶକର କାର୍ଯ୍ୟ । ତାଙ୍କ ଦାନ ସଜାଣେ । କିନ୍ତୁ ତେବେତେ ବୈଶ୍ଵରାଜ୍ୟ ବାବୁଙ୍କ ମନରେ ବିଶ୍ଵାସ ନାହିଁ । କେତେ ଜଣ ବା ତାଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିଲେ ? କଅଣ କରିଚନ୍ତି ସେ ଯେ ଚିର-ସ୍ଵରଣୀୟ ବା ପ୍ରାତଃ ସ୍ଵରଣୀୟ ରହିବେ । ତାଙ୍କର ଖ୍ୟାତି କଟକର ପାଞ୍ଚ ମାଲିକ ବାହାରକୁ ଯାଇଛି କି ନାହିଁ ସନ୍ଦେହ । ନାହିଁ, ସବୁ ବୃଥା ହେଲା ।

ମନ ତାଙ୍କର ଅସ୍ଥିର ହୋଇ ଉଠେ । ମୃତ୍ୟୁ ତାର କଳ୍ପିତ କାନ ପାଖରେ ଦେଇ ଗଲଣି । ଆଉ କିଛିଦିନ ପରେ ସେ ଇତିତ ପରିସ୍ଥିତି: ଶୁଭ ହୋଇଯିବ । ମରିବାର କିଛି ଦିନ ମୃତ୍ୟୁର ସମସ୍ତ ଯେପରି ବୁଝିପାରନ୍ତି, ଆଉ ବେଶୀ ଦିନ ନୁହେଁ, ସେ ମଧ୍ୟ ବୁଝିପାରନ୍ତେ । ଆଶ୍ଵମ ଚୌକିରେ ବସି ସେ ଶ୍ରବଣେ “ଆଉ କେନ୍ଦୁଟା ବର୍ଷ—କେନ୍ଦୁଟା ଦିନ ବା । ଏହାପରେ କଅଣ ମମସ୍ତେ ମୋତେ ଭୁଲି ଯିବେ ? କିନ୍ତୁ କାହିଁକି ? ମୁଁ କଅଣ ମମସ୍ତେ ତାନ କରିନାହିଁ ? ଲୋକମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ ମରାସମିତରେ ଶ୍ରାଦ୍ଧ ଦେଇ ନାହିଁ ? ଲୋକଗୁଡ଼ାକ କୃତଜ୍ଞ, ଶ୍ରେୟ, ଡକେଇତ । ସାମାନ୍ୟ କୁକୁର ବି ଉପକାଶକୁ ଅଜବନ ମନେ ରଖେ ! ଯଦି ସୁବଧା ମାଆନ୍ତି ତ ଏମାନଙ୍କୁ ଉଚିତ ଶିକ୍ଷା ଦିଅନ୍ତି । ନାହିଁ, ତିନି ପୁଅକୁ ମଣିଷ କରିବ; ଅନ୍ତତଃ ଏମାନଙ୍କର ପିତାବୋଲି ଲୋକେ ମୋତେ ମନେ ରଖିବେ । କିନ୍ତୁ, ଏଗୁଡ଼ାକ କଅଣ ମଣିଷ ହୋଇଚନ୍ତି ?

ଏତେ ଧନ କ୍ଷୟ କରି ମଣିଷ ଜଳି, ଦିନେ ହେଲେ ମୋତେ
ପଚାରନ୍ତୁ ବି ନାହିଁ ଯେ ଯାହାର କର୍ମସ୍ଥାନରେ ଯୁଗରେ ଅଛନ୍ତି ।
ସମସ୍ତେ ସ୍ୱାର୍ଥୀକ ଏ ଦୁନିଆରେ ।”

ମନ ତାଙ୍କର ବିସାଦରେ ଭରି ଉଠିଲା । ମାରବରେ ସେ
ଆଶ୍ରମ ଚୌକି ଉପରେ ଆଉଁସ ବସନ୍ତି । ଆଖି ତାଙ୍କର ଛଲ ଛଲ
ହୋଇଉଠିଲା । କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ ମନରେ ତାଙ୍କର ପୁଣି ଆଶାର
ସଞ୍ଚାର ହୁଏ । ‘ନା, ନା, ନିଶ୍ଚୟ ଦିନେ ମୋତେ ଲୋକ ମନେ
ପକାଇବେ । କହିବେ, ଗୋଟାଏ ମଣିଷ ପରି ମଣିଷ ଥିଲେ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ
ଦାମୋଦର ବୈଶ୍ଣୋଜ୍ଞାନ ଭ୍ରମରବର ମହାପାତ୍ର ହୁଅନ୍ତୁ ସିନ୍ଧୁ । ସେ
ଦିନ ପାଇଁ ମୁଁ ମୋର ସମସ୍ତ ପରିଚୟ ଇତିହାସ । ଆଜ୍ଞା, ମୋର
ଗୋଟାଏ ଭଲ ପ୍ରକୃତିକ ନାହିଁ ! ଇସ୍’

ବୈଶ୍ଣୋଜ୍ଞାନ ବାବୁ—ସିଏ ନିଜର ଅତି ପ୍ରଚଳିତ ନା’
‘ଦାମୋଦର’କୁ ବଦଳାଇ ‘ବୈଶ୍ଣୋଜ୍ଞାନ’ ନା’ଟି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଇଦନ୍ତି--
ଆଶ୍ରମ ଚୌକି ଉପରେ ନେଜା ହୋଇ ବସି ରହିଲେ, ଆଖି
ତାଙ୍କର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ହୋଇ ଉଠିଲା । ସାତଜା ମାଙ୍କେ ସେ ବେଶାନ୍ତୁଷା
ହୋଇ ଗାଡ଼ି ଚଲାଇଗଲେ ଫଟଟା ଘୋକାନକୁ । କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ
ଫଟଟାବାଲ ସହିତ ଫେରି ସେ ନିଜର ଫଟଟା ନେଲେ । ଫଟଟା-
ବାଲ ହସି ହସି ଅନୁରୋଧ କଲା, “ନା ନା ଆଜ୍ଞା, ଏମିତି ଗମ୍ଭୀର
ହେଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ । ମୁହଁରେ ଟିକେ ହସ ଥୁଟାନ୍ତୁ ।”

ବୈଶ୍ଣୋଜ୍ଞାନ ଟିକିଏ ଚିନ୍ତାରେ ପଡ଼ିଲେ । ଭାବିଲେ, ଏଇ
ଯେତେବେଳେ ମୋର ଖେପ, ମୁଁ ଟିକିଏ ମୁହଁରେ ସେଇ ଶିଶୁ-
ସୁଲଭ ସରଳ ହସ ଥୁଟାଏ କିନ୍ତୁ ହସ ସେ ଆଖି ପାରିଲେ ନାହିଁ

ବର୍ଷାକାଳରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ କରଣ ଟିକିଏ ଦେଖା ଯାଉ ନ ଯାଉଣୁ ମେଘ ଯେପରି ତାକୁ ଡାକି ପକାଏ, ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ସେହିତ ହସ ଟିକିଏ ଫୁଟୁ ନ ଫୁଟୁଣୁ ତାଙ୍କର ଆତ୍ମ ଅଭିମାନ ତାକୁ ଡାକି ପକାଏ ।

“ଟିକିଏ ହସନ୍ତୁ ନା, ହସନ୍ତୁ ! ନ ହେଲେ ଫଟଟା ଭଲ ନେବ ନାହିଁ । ଟିକିଏ, ଟିକିଏ ଯାହାକୁ କହନ୍ତି...କହନ୍ତି...ମୃତ ହାସ୍ୟ — । କଥାଟା କଅଣ କି, କୃଷିମ ହସ ହେଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ...ଧର ପଡ଼ିଯିବ ଯେ ଏ ହସ ଖାଲି ବାହାରର । କିନ୍ତୁ ଗୋଟାଏ ହସର କଥା ମନେ ପକାନ୍ତୁ ନା ।”

ବୈଶାଖିନ ବାବୁ ନାନା ହସ କଥା ମନେ ପକାଇଲେ । ତାଙ୍କର ମନେ ପଡ଼ିଗଲା ଗୋଟାଏ ପାଗଳ କଥା । ତାକୁ “ବାସୁଆନ୍ନା, ତୁମ ଘୁଅ କାହିଁ” କହିଲେ ସେ କିପରି ନାନା ଅଶ୍ଳୀଳ ଭାଷାରେ ଗାଳିଦିଏ, ନାଚେ, କୂତେ ପୁଣି ଶୋଇପଡ଼ି ଗୋଡ଼ ଉପରକୁ ଛୁଟି ଏବଂ ନାନା ମିଲକଥା ଖେଳ ଦେଖାଇ ଶେଷରେ କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ପୁଣି ଗାଳି ଦବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରେ । ସେଇ ପାଗଳଟା ଥରେ ଗୋଟାଏ କଥାରେ ପଡ଼ିଯାଇ ଯେଉଁ ରଡ଼ି ଛୁଡ଼ିଥାଏ...ହୋଃ...ହୋଃ...ହେଁ...ହେଁ ।

“ନା ନା, ଏଡ଼େ ଜୋରରେ ହସିଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ । ଅବଶ୍ୟ ମନ୍ଦି କହିବେ ତ ଫଟଟା ଦେଇପାରେ, କିନ୍ତୁ ମୁଁ ପଡ଼ିବି ଯେ ନିଷ୍ଠୁର ଲୋକଙ୍କୁ ଏମିତି ହସନ୍ତୁ ଠୋ ଠୋ କରି । ସେ ଅନ୍ତରରେ ସାଧୁ ସେ ହସନ୍ତି ମୁହଁକୁ ହସ, ସି...ଇ...ଇ...ତ ହାସ୍ୟ ।”

ବୈଶାଖୀନ ବାବୁ ବଡ଼ ଲଜ୍ଜିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ହୁଏ ତ ସେ ଏକତମ ଗମ୍ଭୀର ହେବେ ନ ହେଲେ ଠୋ ଠୋ କରି ହସିବେ । କିନ୍ତୁ ସେଇ “ସି...ଇ...ଇ...ଇ ହାମ୍ୟ”ଟି ତ ଆଖିପାଟିବେ ନାହିଁ । ଅନେକ କଥା ସେ ମନେ ପକାଇଲେ । ପିଲାବେଳର ଅନେକ କଥା ତାଙ୍କର ମନେ ପଡ଼ିଗଲା । ତାଙ୍କୁ ସେତେବେଳେ ଦଶ ବର୍ଷ । ବୋଉର ଓଷା ଥାଏ । ଓଷା ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଆତ ଫଳ ଦରକାର ହେଲା । ଚାକରବାକର ଚକିତ କଟକ ସହର ଖୋଜି ଆତ ଫଳ ପାଇଲେ ନାହିଁ ବୋଲି କହିଲେ । ପୂଜା ବେଳ ଚାଲି-ଯାଉଛି । କେତେବେଳେ ବୈଶାଖୀନ ବାବୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ଅଗୋଚରରେ ଘରୁ ବାହାରି ଗଲେ ଏବଂ ଖୋଜି ଖୋଜି ଠିକ୍ ପୂଜାବେଳକୁ ଗୋଟିଏ ଆତ ଫଳ ଧରି ବୋଉ ପାଖରେ ଛୁଡ଼ା ହେଲେ । ବୋଉ ଦେଖି ଆନନ୍ଦରେ କାନ୍ଦି ପକାଇଲେ ଏବଂ ଧୀରେ ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ହାତ ରଖିଥିଲେ... ।

“ସୁନ୍ଦର, ସୁନ୍ଦର; ବାପ୍ ଏକତମ୍ ଠିକ୍ । ହୋଇଗଲା; ଉଠନ୍ତୁ” କହି ନମସ୍କାର କରି ଫଟୋବାଲା କାଲି ଫଟୋ ଦବ କହି ଚାଲିଗଲା ।

ବୈଶାଖୀନ ବାବୁଙ୍କର ଆଉ କେଳ ନାହିଁ । କେବେ ହଠାତ୍ ଶୁଣି ହୋଇପାରେ କିଏ ଜାଣେ ! ତା ପୂର୍ବରୁ ନିଜର ସମସ୍ତ ଲୁଗା, ପଟା, ଲାଗନ, ପସ ସଜାଇ ରଖିବାକୁ ହେବ ଯେମିତି ଭବିଷ୍ୟତ ଜୀବନୀ ଲେଖକ କିଛି ଅଧିକାରରେ ନ ପଡ଼େ । ସମସ୍ତ ସଜାଇ ରଖି ପାରି କିନ୍ତୁ ସେ ଭାବିଲେ, “ନା ଅନ୍ୟ ଉପରେ ନିର୍ଭର କଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ, ନିଜେ ମୁଁ ମୋର ଜୀବନୀ ଲେଖିଯିବି ।”

ତହିଁଆର ଦିନ ଫଟୋବାଲ ଫଟା ଦେଇଗଲା । ବୈଶାଖୀନ ବାବୁ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ତାକୁ ବିଲତ ପଠାଇଲେ । ବିଲତରୁ ପାଞ୍ଚ ଦୁଇର ବ୍ୟୟରେ ଯେଉଁଦିନ ପ୍ରକାଶ ଚିଲିଚିଅ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା ସେ ଦିନ ବୈଶାଖୀନ ବାବୁ ତାଙ୍କର ଆନୁ-ଜୀବନୀରେ ପିତାମାତାଙ୍କର ପରିଚୟ ଶେଷ କଲେ । କାଲି ସେ ପର ଅଧ୍ୟାୟରେ ନିଜର ଜୀବନୀ ଆରମ୍ଭ କରୁବେ । ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳକୁ ମନଟା ତାଙ୍କର ପ୍ରକୃତ ଝିଅ ଉଦାସ ଲାଗିଲା । ପ୍ରତିଦିନର ଅଭ୍ୟାସ ଅନୁସାରେ ସେ ଦିନ ସେ ସାନ୍ଧ୍ୟଭ୍ରମଣ କରିବାକୁ ବାହାରି, ପରିଚିତ, ଅପରିଚିତ ସମସ୍ତଙ୍କ ସହିତ ସାମ୍ନାତ କରି ସମସ୍ତଙ୍କ ସହିତ ହସି କଥା କହି ଫେରିଲେ ଶୁଣି . ବାରଟା ବେଳକୁ । ତାଙ୍କର ସେ ଦିନର ପରିବର୍ତ୍ତନରେ ତାଙ୍କର ବନ୍ଧୁ ଓ ପରିଚିତମାନେ ଯେପରି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଦୋଇଥିଲେ, ତାଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ ମଧ୍ୟ କମ୍ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ନ ଥିଲେ । ଏତେ ନିୟମ ମାନି ଚଳେ ଯିଏ ସେ ପୁଣି ଆଜି... । ଖାଇସାରି ବୈଶାଖୀନ ବାବୁ ଶୋଇବା ଘରକୁ ଗଲେ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କୁ ନିଦ ହେଲା ନାହିଁ । ସ୍ତ୍ରୀ ତାଙ୍କର କଥା କହୁ କହୁ କେତେବଳୁ ଶୋଇ ପଡିଲେଣି ।

ଗନ୍ଧ ପ୍ରାୟ ଦୁଇଟାବେଳେ ହଠାତ୍ ଗୋଟାଏ ଅଳ୍ପ ଟ ଚିତ୍କାର ଶୁଣି ସ୍ତ୍ରୀ ଚମକି ଉଠି ଦେଖିଲେ । ସ୍ବାମୀ ନିଦାକ୍, ଆଖିର ଡୋଳା ଉପରକୁ ଏବଂ ଦେହ ନିଷ୍ପନ୍ନ । ଅନେକ ବାବୁ ବଡ଼ ଡାକ୍ତର ଆସିଲେ । ପଇସା ବଞ୍ଚି ଥିଲା । ଦେବ ପ୍ରଜ୍ଞା, ପ୍ରଜ୍ଞ ପ୍ରଜ୍ଞା, କାଜାଲ ଶ୍ରେଣୀ ହେଲା, କିନ୍ତୁ ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ପାଇଁ ସେ ଫଳନ ଆଉ ଫେରିଲା ନାହିଁ । ସକାଳେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଦୟ ହେବାବେଳକୁ ତାଙ୍କର ଚିତା ଜଳି ଉଠିଲା । ତାଙ୍କ ଆନୁଜୀବନୀ ଲେଖା ଆଉ ନିଜ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପହଞ୍ଚି ପାରିଲା ନାହିଁ ।

ପରଦିନ କିନ୍ତୁ ସ୍ଥାନୀୟ ଖବର କାଗଜରେ ଗୋଟିଏ ସ୍ୱଳ୍ପ
 କୋଣରେ ଦୁଇ ଧାଡ଼ି ମାତ୍ର ତାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟ ବାହାରିଲା ଅତି
 ନରଣ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧ ରୂପେ । ତାଙ୍କର ପୁରସ୍କାରେ ଯେ ସାହାର କର୍ମ
 ସ୍ଥାନରୁ ଅସି ପଡ଼ିଥିଲା । ସେମାନେ ଆଶା କରିଥିଲେ ପିତାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ
 ସମ୍ବନ୍ଧ ବଡ଼ ବଡ଼ ଅକ୍ଷରରେ ବାହାରିବ, ସମ୍ପାଦକମାନେ ଗୁଣଗାନ
 କରି ସମ୍ପାଦକୀୟ ଲେଖିବେ, ବଡ଼ ବଡ଼ ଲେଖକ ଶୋକ ସମ୍ବନ୍ଧ
 ପଠାଇବେ, ଶୋକ ସଭାମାନ ହେବ । ଗୋଟିଏ ଜାଆଁରେ କହିବାକୁ
 ଗଲେ, ପିତାଙ୍କ ସୁନାମର ସୁବିଧା ନେଇ ‘ଅମ୍ଭଙ୍କ ପିତାର ପୁଅ’
 ବୋଲି ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ନିଜର ଗୌରବୋନ୍ମତ ଆଶା କରିଥିଲେ ।

ସେ ଆଶା ଯେତେବେଳେ ବିଫଳ ହେଲା ସେତେବେଳେ
 ସେମାନେ ନିଜ ଘରେ ସମସ୍ତ ବଡ଼ ବଡ଼ ଲୋକଙ୍କୁ ଡକାଇ ଗୋଟିଏ
 ଶୋକସଭା କରାଇଲେ । ଯେଉଁ ଘରଟି ବୈଶ୍ଵରାଜନ ବାବୁ ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟ
 ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲେ ସେଇଟି ବେଶ୍ ପ୍ରଶସ୍ତ ଘର । ସେଇ ଘରେ
 ତାଙ୍କର ବଡ଼ ପଲଙ୍କ ପଡ଼ିଛି । ସେଇ ପଲଙ୍କରେ ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ
 ବ୍ୟବସାୟୀ ଜିନିଷ ରଖାହେଲା । ଯେଉଁ ବିଚିତ୍ରା ଶୁଦର, ତଳିଆ
 ଆଦି ସେ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଠିକ୍ ସେହିଠି ସଜା
 ହେଲା । ତାଙ୍କର କଠକ ଖଟତଳେ ରଖାହେଲା । ତାଙ୍କର ହାତ-
 ବାଡ଼ି, ଛତା, ଶୁଦର ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ସେହିଠି ଖଟତଳ ମୁଣ୍ଡ ଆଡ଼କୁ
 ଝୁଲାଇ ରଖାହେଲା । ବୈଶ୍ଵରାଜନ ବାବୁ ଶୋଇବା ମୁହୂର୍ତ୍ତ ପଲଙ୍କ
 ପାଖରେ ଟେବୁଲ୍ ଉପରେ ହୁକାରଖି ଆଗମର ଧୂମ୍ରପାନ କରୁ-
 ଥିଲେ । ସେହି ଟେବୁଲ୍, ହୁକା ଆଦି ମଧ୍ୟ ନିଆଁ ଓ ତମାକୁ ସଜ୍ଜିତ
 ଠିକ୍ ସେମିତି ରଖାଗଲା । ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଟେବୁଲ୍ ଉପରେ ତାଙ୍କର
 ବହୁଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ସଜାଇ ଦିଆଗଲା । ତାଙ୍କର ପ୍ରକାଶ ତଳିଆକୁ ଡେଇ

ଶେଷରେ ତାଙ୍କର ତୈଳଚିତ୍ରଟି ରଖାଗଲା । ପ୍ରତିକୃତିଟି ସତର ଭାରି ଜୀବନ୍ତ ହୋଇଛି । ଆପଣ କହି ପାରନ୍ତି ଯେ କେତେଗୁଡ଼ାଏ ନିଷ୍ଠୁର ଡକେଇତ, ଯେଉଁମାନେ ଦେଶର ନେତା ହୋଇଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ସେମିତି ଅନ୍ୟ କେତେଗୁଡ଼ାଏ ଡକେଇତ—ବୈଜ୍ଞାନିକ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି, ସେମିତି କେତେଗୁଡ଼ାଏ ଆତ୍ମାତ୍ତମାମ୍ନା ଫମ୍ଫା ମଣିଷକୁ ଆହୁରି ବେଶୀ ଫମ୍ଫେଇବାକୁ ଏହି ଚିତ୍ରକରମାନେ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ବୈଜ୍ଞାନିକର ବା ଚିତ୍ରକରର ବାହାଦୁରୀ ତ ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ହେବ ।

କିନ୍ତୁ ପ୍ରତିକୃତିଟି ଯେତେବେଳେ ଖଟ ଉପରେ ରଖାହେଲା ସେତେବେଳେ ସତେ ଯେମିତି ମନେ ହେଲା ବୈଶ୍ୱରାଞ୍ଜନ ବାବୁ ଏସବୁ ପ୍ରତି ବିଦ୍ରୁପର ହସ ହସୁଛନ୍ତି । ଭୂରାଶ୍ୱେଜନ ପରେ ସମସ୍ତେ ବୈଶ୍ୱରାଞ୍ଜନ ବାବୁଙ୍କୁ ଭାରତରେ ଅଦ୍ୱିତୀୟ ମାନବ ବୋଲି ବକ୍ତୃତାରେ ପ୍ରମାଣ କରି ବିଦାୟ ନେଲେ । ତାଙ୍କର ପୁଅମାନେ ଏତେ ଗୁଣଗାନ ଶୁଣି “ଟିକିଏ ବେଶି” ବୋଲି ଭାବିଲେ ମଧ୍ୟ ଖୁବ୍ ଗୌରବ ଅନୁଭବ କଲେ । ଧୂଳି ମାରବରେ ଅଶ୍ରୁଧାର କଲେ । କେବଳ ବୈଶ୍ୱରାଞ୍ଜନ ବାବୁ ସେମିତି ହସିଲେ ।

ସେହି ଦିନୁ ପିତାଙ୍କର ପତ୍ନୀ ସେମିତି ରୁଲିଲା । ନେ ସାହାଯ୍ୟା ଖାଇବାକୁ ଭଲ ପାଉଥିଲେ ତାହା ଠିକ୍ ସେହି ପରିମାଣରେ ବଡ଼ା ହୋଇ ତାଙ୍କ ଖାଇବା ସମୟରେ ରନ୍ଧାହୁଏ । ଗୋଡ଼ ହାତ ଧୋଇବାକୁ ପାଣି, ତାଙ୍କର ପ୍ରିୟ ରୂପା ଗିଲ୍‌ସରେ ପିଇବା ପାଣି, ଏମିତିକି ହୁକା ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ସେମିତି ସଜାଇ ରଖା ହୁଏ । ସେ ଘରଟି ଆଉ କେହି ବ୍ୟବହାର କଲେ ନାହିଁ । ପୁଅମାନଙ୍କର ଶିକ୍ଷାକୁ ଦେଖି ସମସ୍ତେ ମୋହିତ ହେଲେ ।

ଏହାର ଛ'ମାସ ପରେ ବୈଶାଖିନ ବାବୁଙ୍କ ମଧ୍ୟମ ପୁଅ
 ବିନୋଦ ବାବୁ ବିବାହ କଲେ । ବିବାହ ପରେ ବିନୋଦ ବାବୁ
 ପିତାଙ୍କ ଘର ଶୋଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ କଲେ । ଅଶେଷା ତେଲ
 ଚିଟି ଉଠାଇ ଗୋଟିଏ ସାନ ଘର ଗୋଟିଏ ଇନ୍ଦ୍ରମୁଖ ଟେବୁଲ
 ଉପରେ ରଖା ହେଲା । ପିତାଙ୍କର ଖଟ ବିନୋଦ ବାବୁ ବ୍ୟବହାର
 କଲେ । ତାଙ୍କର ହାତ ବାଡ଼ି ଗୋଟିଏ ପାଗଳା କୁକୁରକୁ
 ବାନ୍ଧିଦେବାକୁ ଯାଇ ବଡ଼ ମୁଅ ଭାଙ୍ଗି ଦେଲେ । ତାଙ୍କର
 ଛତା ଘନେ ବର୍ଷାରେ ଚାଲି ନେଇ ବଜାରରେ ହଜାଇ ଆସିଲା ।
 ଏହିପରି କ୍ରମେ କ୍ରମେ ବୈଶାଖିନ ବାବୁଙ୍କ ନିତ୍ୟ ବ୍ୟବହାରୀ
 ଜନସମୂହର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ଲାଗିଲା ।

କଳଷ ପୁଅ ପ୍ରମୋଦ ଯେତେବେଳେ ବଦଳି ହୋଇ କଟକ
 ଆସିଲେ ସେ ନିଜର ବୈଠକଖାନା ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ଟେବୁଲ
 ଖୋଜିଲେ । ତାଙ୍କର ନିଜର ପଡ଼ିଲା ସେଇ ଟେବୁଲ ଉପରେ ।
 କାହାରିକୁ କିଛି ନ କହି ସେ ପିତାଙ୍କର ପ୍ରତିକୃତିକୁ କାନ୍ଥରେ
 ଝୁଲାଇ ରଖି ଟେବୁଲଟି ନେଇ, ବୈଶାଖିନ ବାବୁ ଏହିପରି
 କାନ୍ଥରେ ଝୁଲି ରହିଲେ । ତାଙ୍କର ଆଖି କୌଣସି ଆଦର ନାହିଁ ।
 ପ୍ରମୋଦ ବିବାହ କରିବା ପରେ ତାଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ହେଲା, ବର ବଧୂ
 ବେଶରେ ଦୁହଁଙ୍କର ପଟୋ ନେବାକୁ । ତା' ଘରେ ତାଙ୍କର ଶୁଣିର
 ଇଚ୍ଛା ହେଲା ମେଘୁ ଫଟାଟିପର ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାଶ ତେଲଚିଟି
 କଢ଼ାଇବାକୁ — ଯେତେ ଖର୍ଚ୍ଚ ପଡ଼ୁ । ସେ ଧନୀର କନ୍ୟା ।
 ପ୍ରମୋଦ ବାବୁ ଶଶୁର ଘରୁ ଅନେକ ଧନ ଯାଇଛନ୍ତି । ଅନ୍ଧଶ୍ରୀ
 ତାଙ୍କର ଶୁଣିର ଇଚ୍ଛା ସେ ପୂରଣ କଲେ କିନ୍ତୁ ଚିତ୍ତକୁ ରୁଣ୍ଡି କାଟି
 ମିଳିଲା ନାହିଁ । ଘନେ ପ୍ରମୋଦ ବାବୁ ପିତାଙ୍କ ପ୍ରତିକୃତିରୁ ବାଚଟି

ବାହାର କରି, ନିଜ ପ୍ରତିକୃତିରେ ଲଗାଇ ଆସି, କାନ୍ଥରେ ନାହିଁ
ଅନେକକ୍ଷଣ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସହିତ ଚାହିଁରହି ଆନନ୍ଦ ପାଇଲେ ।

କାବିୟାନ ତୈଳଗନ୍ଧଟି ଏହା ପରେ ଅନେକ ଦିନ କାନ୍ଥରେ
ରହିଲା କିନ୍ତୁ ମନଧରି ପଡ଼ି ଅସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଯିବା ପରେ ଏଇ
ମରାମତି ସମୟରେ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ପୁଅ ସେଇଟି ନେଇ ଯେଉଁ ଘରେ ଘର
ଯାବତ୍ତାୟ ବାଜେ ଜନସଂଘ ରହେ ସେହି ଘରେ ରଖିଦେଲେ । ବୈଶ୍ଵ-
ଗଞ୍ଜନ ବାବୁଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ଵାମୀଙ୍କ ଶ୍ରାଦ୍ଧ ପରେ ଶୀର୍ଷ କରିବାକୁ ଚାଲି
ଯାଇଥିଲେ । ଶୀର୍ଷରୁ ଫେରି ସେ ସ୍ଵର୍ଗତଃ ସ୍ଵାମୀଙ୍କର ଭାଗ୍ୟ
ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦେଖି ମର୍ମାହତ ହେଲେ, କାହାରିକୁ କିଛି ନ କହି କେକଳ
ମାରବରେ ଅଶ୍ରୁପାତ କଲେ । ପ୍ରତିକୃତିଟିକୁ ପରିଷ୍କାର କରି ପୁଣି
ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଇବା ପାଇଁ ସେ ଥରେ ଅଳିଆ ଘରଟି ଖୋଲି ଥିଲେ ।
କିନ୍ତୁ ପ୍ରତିକୃତିଟି ଆଜେ ଚାହିଁବାରୁ ତାଙ୍କର ଯେମିତି ମନେ ହେଲା,
ବୈଶ୍ଵଗଞ୍ଜନ ବାବୁ ହସି କହିଲେ “ନା, ଥାଉ” ।

A rectangular decorative border with a repeating floral and scrollwork pattern, enclosing the central text.

ବିନୋଦ

ସବୁ ନିର୍ମାଣ କରେ ଆମର ଦୃଷ୍ଟି ଭଙ୍ଗୀ ଉପରେ । ଧରନ୍ତୁ
ମେଞ୍ଚାଏ ମାଟି, ବୃକ୍ଷୀ ଦେଖିବ ଏଥିରେ କେତେ ସାର ଅଛି—କ
ଫସଲ କପରି ଫଳାଇ ପାରିବ ଏ ମାଟି । ଆଦିତ୍ୟାସିକର ଭାବନା
ହେବ ଅନ୍ୟରୂପ । ଭୂତତ୍ତ୍ୱବିତ୍ ଦେଖିବ ଏ ମାଟି ମେଞ୍ଚାକ ଯେଉଁଠୁ
ଆସିଛି ତାର ବହୁ ତଳେ ପୃଥିବୀ ଗର୍ଭରେ କ ଖଣିଜଦ୍ରବ୍ୟ ଅଛି ।
ଯେଉଁମାନେ ଫସଲର ଯୋଜନା ଜୋକ ବିଷୟରେ ଗବେଷଣା କରନ୍ତି
ସେମାନେ ଦେଖିବେ, ଏହି ମାଟି ମେଞ୍ଚାକରେ ଯେଉଁ ପୋକ ଜୋକ
ଅଛନ୍ତି ସେମାନେ ଫସଲକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବେ ନା କ୍ଷତି କରିବେ ।
ପ୍ରାଣୀ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀମାନେ ଦେଖି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେବେ ଯେ, ଏହି ମାଟି
ମେଞ୍ଚାକରେ କେତେ ଅସଂଖ୍ୟ ପ୍ରାଣୀ କଠିନ ଜୀବନ ସଂଗ୍ରାମ
ଚଳାଇଛନ୍ତି । ପୁଣି ଧରନ୍ତୁ ଦାଣ୍ଡିକ । ତାହାର ଚନ୍ଦ୍ରା ଓହ୍ଲେ
ଏକଦମ୍ ଅନ୍ୟରୂପ—ସୃଷ୍ଟି ସ୍ଥିତି ଓ ଲୟ ।

ଆଉ ଗୋଟାଏ ଅତି ବାସ୍ତବ ଉଦାହରଣ ଦିଏ । ଫମାରର
ବୁଲବୁଲ ଅନାବୃଷ୍ଟି ପରେ ବହୁଆଁ ହରିଧର ଗ୍ରାମରେ ସେ ବର୍ଷ
ସୁବୁଦ୍ଧି ହେଲା । ଇନ୍ଦ୍ରଦେବ ଯେଉଁ ସମୟରେ ଯେଉଁକି ବୃଷ୍ଟି

କରିବା କଥା ଠିକ୍ ମେଡ଼କି ଦୃଷ୍ଟି କଲେ । ଫଳରେ ସେ ବର୍ଷ
ସମସ୍ତ ଫସଲ ଖୋଲପଣି ହେଲା । ଧାନ ଓ ଅନ୍ୟ ଫସଲମାନଙ୍କର
ଭାଉ ଖସିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଲୋକ ଆନନ୍ଦରେ ମାନ୍ଦଲ । କିନ୍ତୁ ସେ
ଗାଁର ବ୍ୟବସାୟୀ ଧନପତ୍ର ଲାଲ ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ଦେଇ ବସିଲା ।
ଆହାର ଓ ଆନନ୍ଦରେ ଲୋକମାନଙ୍କର ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟର ଉନ୍ନତି ଦେଖି
ଶାଶୁଶାମାନଙ୍କର ସେ ବର୍ଷ କି ଚନ୍ଦ୍ରା ହୋଇଥିବ ବୁଝିବା ସହଜ ।

କୋରଆ ଯୁଦ୍ଧ ଭୃଷ୍ଟାୟ ମହାଯୁଦ୍ଧରେ ପବିତ୍ର ହେବାର
ଆଶଙ୍କା ଯେତେ ଦୃଢ଼ନିଆ ଆସୁଥିଲା, ବ୍ୟବସାୟୀମାନେ ସମସ୍ତ
ଉତ୍ସୁକ ହେଉଥିଲେ । ହଠାତ୍ ଦୃଢ଼ନିଆ ଶାନ୍ତିର ତୁମୁଲ ଆସ୍ବାଜନ
ପଡ଼ି ସେମାନଙ୍କ ମନରେ ଯେପରି ଆତଙ୍କ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିଲା ସେ
ବର୍ଷ ବରୁଆର ପ୍ରଧାନ ବ୍ୟବସାୟୀ ଧନପତ୍ର ଲାଲ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ
ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ଆତଙ୍କ ସୃଷ୍ଟି ହେଲା ।

ଧନପତ୍ର ଲାଲ ମନସ୍ଥ କଲେ ଯେ ଗ୍ରାମର ସବୁ ଫସଲ ଚଢ଼ା
ଦାମର ପ୍ରଲୋଭନରେ କିଣି ନେଇ ଦୁଇଗୁଣ ଦାମରେ ହୁଡ଼ିବେ ।
ଯଦି ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏତ ଅନ୍ୟ ବା ବେଶି ଧାନ ମୋଡ଼ି ଦେବେ ଦାମ
ଚଢ଼ା ଯିବା ପାଇଁ । ଶୁଣିମାନେ ମଧ୍ୟ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ ଫସଲ
ବିକିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ନେହୁ ବା ଟଙ୍କା ନେଇ ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବାକୁ
ବାହାରିଲେ ଚଳନ୍ତ ବା ମହାମମାଗେହରେ କନ୍ୟାର ବିବାହ
ଦେଲେ । ଶ୍ରୀମାନଙ୍କର ଓଷା ବ୍ରତ ଓ ସୁରୁତମାନଙ୍କର ପଞ୍ଚପଦାଣୀ
ବଢ଼ିଲା । ଧନପତ୍ର ଗ୍ରାମର ମୁଖିଆ ଲୋକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅଗ୍ରଣୀ ।
ସେ ଭାରି ଧାର୍ମିକ ହୋଇ ମଧ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳରେ ବିଖ୍ୟାତ । ସମସ୍ତେ ନିଜ
ସକାଳୁ ଦେଖନ୍ତି ଧନପତ୍ର ଠୁଆଏ ମଇଦା ଓ ଠୁଆଏ ଚିନି ଧରି
ପିମ୍ପୁଡ଼ି ଗାତ ଖୋଜି ବୁଲନ୍ତି । ସେ ଗାଁର ଭାଗବତ ଘରେ ବସି

ଆଖିବୁଜି ଭଜନ ଗାଇଲେ “ଠଗଲ ମନ ଗଙ୍ଗା ଯମୁନାକେ ଖାର,
 ଗଙ୍ଗା ଯମୁନା ନରମଲ ପାନି, ଶୀତଲ ହୋନେ ଶରୀର...
 ଚଲେମନ” । ଭଜନ ଗାଇଯାଉ କହିଲେ, “ବୁଝିଲ ପଧାନଧୁଅ
 ଶୀର୍ଷକର, କାଶୀ, ବୃନ୍ଦାବନ, ପ୍ରୟାଗ, ହରଦ୍ଦାର, ବହିନାଥ ।
 ଏଠି ରହି ଗାଁରେ ପଡ଼ି କାହିଁକି ଏ ଅମୂଲ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟ ଜନ୍ମ ନଷ୍ଟ
 କରୁଛ । ବାବା କେଦାରନାଥଙ୍କୁ ଦେଖିବ କି ବଦରିବିଶାଳ ଦେଖିବ
 କି ଏ ପ୍ରାଣ ଥଣ୍ଡା ହୋଇଯିବ । ଜାଗ୍ରତଦେବତା ଏମାନେ, ଯାହା
 ମାଗିବ ପାଟଳ ସାଙ୍ଗ୍ ପାଇବ ।” ଥୋକେ ଚାଣି ଯଥାନ ଯୁଅଙ୍କ
 ନେତୃତ୍ବରେ ଶୀର୍ଷ କରବାକୁ ସେହିପକ୍ଷରୁ ଚାଲି ଯିବାକୁ ଗଲେ । ଧନପତ୍ର
 ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ଯିବାକୁ ଚାଲି ହୋଇଥିଲା, ଘରେ ଅବଶ୍ୟ
 ନାନା କାଗଜ ଦେଖାଇ ରହିଥିଲା । ଏହିପରି ଦୁଇଦିନ ପଠାଇ ସେ
 ଅନେକ ଧାନ କରିଲା ।

କିନ୍ତୁ ବାପା ଦେଲେ ଡକ୍ଟର ସାହୁ । ସେ ଏହି ଗ୍ରାମର ଲୋକ ।
 ବିଲ୍ବତ ଓ ଆମେରିକାରୁ ସେ କୃଷି ବିଦ୍ୟାରେ ଡକ୍ଟର ଉପାଧି
 ନେଇ ଆମେରିକା ସହ କିନ୍ତୁ ମରକାଶ୍ଟ୍ର କାମ ନ କରି ସେ ନିଜ
 ଗାଁରେ କାମ କରିବା ପାଇଁ ବରପଣକର ହୋଇଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର
 ସମସ୍ତ ଜ୍ଞାନ ଅଭିଜ୍ଞତା ସେ ଗ୍ରାମରେ ମେଳି ଯାଇ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ
 କରିବାକୁ ମନୁଷ୍ଟ କରିଛନ୍ତି ।

ସେ ଦିନ ଭାଗବତ ଘରେ ସାନ୍ଧ୍ୟ ସମ୍ମିଳନ ବସିଛି । ଧନପତ୍ର
 ମଧ୍ୟ ଅଛି । ବାହାରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ମିଆଁ ବସିଛି । ଟିକିଏ ଦୁଇର
 ଗୋଟିଏ ଯୁବକ ବଣିବାଦନ କରୁଥିଲା । ଲକ୍ଷ୍ମୀର ଭାଗବତ
 ଶୁଣିବାରେ ବାପା ହେବାରୁ ସେ ପାଟିକରି କହିଲା “ଆରେ, ବଞ୍ଚିଣୀ
 କିଏ ବଜାଉଛି, କାହିଁକି ବଜାଉଛି । ଆରେ ବଞ୍ଚିଣୀ ବଜାଉଥିଲା

କୃଷ୍ଣ, ତୁ କାହିଁକି ବଜଉଛୁ ?” ସମୟେ ହସି ଉଠିଲେ ଲବିଷ୍ଟ
ରୋଜ ନମାଜ ପଢ଼ିସାରି ଟିକିଏ ଭାଗବତ ଶୁଣିଯାଏ ।

ଭକାର ପଣ୍ଡା “ନମଇ ନୃସିଂହ ଚରଣ, ଅନାଦି ପରମ
କାରଣ” ଆରମ୍ଭ କରି ଏକାଦଶସ୍କନ୍ଦ ବୋଲି ଚାଲିଲେ । “ଅମୃତ
ରସମୟ ଗୀତ, ଶୁଣନ୍ତେ ଜଗତ ପବନ” ବୋଲି ସଷ୍ଠ ଅଧ୍ୟାୟ ଶେଷ
କରି ହରିବୋଲ ଦେଲେ । ପାଠ ସେ ଦିନ ସେଇଠି ବନ୍ଦ ହେଲା ।

ଜଗତ ପବନ ଦେଲା କି ନା ଜାଣିବା ଦୁଷ୍ଟର କଳ୍ପ ଉତ୍ପତ୍ତା
ଖାଇ ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ବୋଲିବା ପରେ ଉତ୍କଳ ସାହୁ ସେ ଦିନ
ଷଷ୍ଠ ଅଧ୍ୟାୟର କେତେକ ଅଂଶ ଉପରେ ତଳ ଆରମ୍ଭ କଲେ ।
ସେ ଅତି ବିନୟ ଭାବରେ କହିଲେ, “ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସେ ଏ
ଅଧ୍ୟାୟରେ କେତେକ କଥା ଚଳିଯିବ, ଯାହା ସହିତ ମୁଁ ଏକମତ
ହୋଇ ପାରୁ ନାହିଁ । ସେ କହିବନ୍ତି, ପଶୁଏ ଥାନ୍ତି ପଶୁମେଲେ,
ତାର ଜୀବନ ଅନ୍ତକାଳେ, ଧରି ଭାବନ୍ତି ତାର ମାଂସ; କେବଳ ଅସ୍ଥି
ରହେ ଶେଷ । X X X ସୁଖାନୁଭବେ ଜବ ମାରେ,
କେବଳ ବିଷ୍ଣୁ, ଦ୍ରୋହ କରେ । X X X କର୍ମେ
ହରଇ ପ୍ରାଣୀ ପ୍ରାଣ, ତାହାର କାହିଁ ପୁରସାଣ । ଯାହା ଖାଇଲେ
ଶରୀର ସୁସ୍ଥ ରହିବ ତାହା ଖାଇବା ଉଚିତ । ଶରୀର ସୁସ୍ଥ ରହିଲେ
ମନ ସୁସ୍ଥ ରହିବ । ଆପଣ ତ ଜାଣନ୍ତି, ଶରୀର ମାତ୍ୟଂ, ଖଳୁ ଧର୍ମ
ସାଧନମ୍ । ମନ ସୁସ୍ଥ ରହିଲେ ଯାଇ ଭଗବାନ ମିଳିବେ । ନା,
କୁହନ୍ତୁ ଆପଣମାନେ ମୁଁ କିଛି ଭୁଲ କହିଲି ? ଜାଣନ୍ତି, ବିଲ୍‌ବରେ
ମୁଁ ଦେଖିଛି ଗୋଟାଏ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କଥା । ଏଠି ଆପଣମାନେ
ଗାଈକୁ ମା ଭଳି ପୂଜା କରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ତାକୁ ହାତରେ ନ ମାରି
ଭାତରେ ମାରନ୍ତି । ସେଠି ଦେଖିବେ ଗାଈଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତି କି ଯତ୍ନ ।

ଖାଇ ଦେଖିଲେ ଆପଣଙ୍କ ଆଖି ପଡ଼ା ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ସେଠି
 ତ ଲୋକେ ଗୋମାଂସ ଖାଆନ୍ତି । ଖାଲି ମାଂସ ଖାଆନ୍ତି ନାହିଁ, ଆଉ
 କଅଣ କରନ୍ତି ଶୁଣନ୍ତି । ଗୋରୁର ବାଳ ପୋଡ଼ି ବେଞ୍ଜନକ
 ଉପାଦୃଷ୍ଟ ରଙ୍ଗ ତିଆରି ହୁଏ । ଗୋରୁ ନଖ ଓ ସିଙ୍ଗରୁ ପ୍ରକାରେ
 ବସ୍ତୁ ତିଆରି ହୁଏ ଯେଉଁଥିରେ ଇଲେକ୍ଟ୍ରିକ ସୁଇଚ ଆଦି ପ୍ରସ୍ତୁତ
 ହୁଏ । ଗୋରୁର ଚମଡ଼ାରୁ ତ ଜୋତା ହୁଏ । ହାତରେ ବୋତାମ
 ଓ ନାନା ପ୍ରକାରର ସୁନ୍ଦର ସୁନ୍ଦର ଜନିଷ ତିଆରି ହୁଏ । ସାର ମଧ୍ୟ
 ତିଆରି ହୁଏ । ଗୋରୁ ରକ୍ତରେ ତ ଜମି ପାଇଁ ଅତି ଉନ୍ନତ୍ସ୍ଥ ସାର
 ହୁଏ । ଗୋରୁ ଅନ୍ତ ନାଡ଼ରୁ ଏକପ୍ରକାର ଅତି ଶକ୍ତି ଦଉଡ଼ି ଓ
 ବାଦ୍ୟ ଯନ୍ତ୍ର ହୁଏ । ଏ ସବୁ ପରେ ବି ସମସ୍ତେ ଖାଇବା ପରେ
 ଯାହା ସବୁ ଅର୍ଲ୍ଦା ଚନ୍ଦ୍ର ତାହା ଗୋଟାଏ ଜାଗାରେ ରଖନ୍ତି ।
 ଜଣେ ଆସି ସମସ୍ତଙ୍କ ଘରୁ ବା ହୋଷ୍ଟେଲରୁ ସେ ସବୁ ସଂଗ୍ରହ କରି
 ନେଇ ଯାଇ ତାକୁ ଯନ୍ତ୍ରଦ୍ୱାରା ପେଷି ପ୍ରକାରେ ପିଠା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରନ୍ତି
 ତାହା ଖାଇ ଗୁପ୍ତରମାନେ ବେଶ ମୋଟା ହୋଇ ଯାଆନ୍ତି । କହିଲେ
 ଭଲ ଏ ଦେଶ ଉନ୍ନତ କରିବ ନାହିଁ ତ ଅମେ କରିବୁ । ଆଉ
 ଗୋଟିଏ କଥା, ଏଇ ଧାନ ଗୁଡ଼ିକରେ ଅଛି କଅଣ । ଖାଲି କାବୋ-
 ହାଇନଡ୍ରଟ, ଯାହା ଅସ୍ଥି ମେଦ ବୃଦ୍ଧି କରିବାରେ ଆଦୌ
 ସାହାଯ୍ୟ କରେ ନାହିଁ । ଅଳ୍ପବ ବା ଶରୀର ଧୂସ୍ର ରହିବ କେଉଁଠୁ ।
 ଆଜ୍ଞା, ଏ ବର୍ଷ ତ କାବୋହାଇନଡ୍ରଟ ବେଶି ମିଳିଲା, ତାହାକୁ
 ପ୍ରୋଟିନ୍‌ରେ ପରିଣତ କରାଯାଉ ।”

“ହେବ ପ୍ରଟିନ୍ କଅଣ ଆମେ କୁହ” ପଣ୍ଡିତ ବଞ୍ଜ ଶ୍ରବରେ
 ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇ ପଚାରିଲେ ।

“ପ୍ରଟିନ୍ ନୁହଁ, ପ୍ରୋଟିନ୍, ପ୍ରୋଟିନ୍ । ସେ ଯାହା ହେଉ,

ଘୋଟିନ୍ ଦେଉଛି...ଦେଉଛି...ଦେଉଛି...ବୁଝିଲ... “ହେଉ
ସାହୁ ନାନା ଭାବରେ ହାତ ଢଳାଇ କହିଲେ ।”

“କିଛି ହୋଇ ନାହିଁ...ବୁଝିବୁ କଅଣ !” ନିଧବାଉଛି ବାହାରୁ
କହିଲା ।

ଜଳର ସାହୁ ନିକଟ ଅସ୍ଥାୟୀ ଖଜାଇ କହିଲେ “କହୁ, ଘୋଟିନ୍
ଦେଉଛି ଖାଦ୍ୟରେ ସେହି ସାର ଅଂଶ ଯହା ବସ୍ତୁକୁ
ବଳଦେଏ, ଅସ୍ଥି ସବଳ କରାଏ ।” ଏହା ଗୋରୁ ଘୁଅ, କୁକୁଡ଼ା
ଅଣ୍ଡା, ମାଛ ମାଂସରେ ପ୍ରଚୁର ପରିମାଣରେ ଥାଏ ।

“ଭଲ, ଭଲ । ଆଜ୍ଞା, ଧାନ, ଚାଉଳ, ଘୁଅ, ଅଣ୍ଡା କେମିତି
ହୁଏ । କଅଣ କୁହୁକ ଦାସ ?”

“ସେ କୁହୁକ ବିଦ୍ୟା ମୁଁ ଭାବେଇ ଦେଉଛି ଶୁଣ ।”

“ହଉ, କୁହ । ଏଇ ନିଧ, ରୁପ୍ କର” ପଣ୍ଡିତେ କହିଲେ ।

ଝଙ୍କର ସାହୁ ଗଲା ଖଜାରି କହିଲେ, “ହେଲି, କୁକୁଡ଼ା,
ଗୋରୁ ଏମାନଙ୍କୁ ଧାନ ଚାଉଳ ଭଲ କରି ଖାଇବାକୁ ଦିଅ ।
ସେମାନେ ଖାଇ ଶୁଦ୍ଧ ମୋଟା ହେବେ । ଗୋରୁ ବେଶି ଘୁଅ ଦେବ ।
ଆଉ କୁକୁଡ଼ା ହେଲି ମାଝିମ ବେଶି ମିଳିବ । ବାସ୍, କାବୋ-
ହାଇଗ୍ରୋଟ ଘୋଟିନ୍ରେ ପରିଣତ ହେଲା । ଏ ବର୍ଷର ଫସଲ ତ
ଅନେକ ହୋଇଛି । ତାକୁ ବିକି ଶୀର୍ଷ ବ୍ୟର୍ଥ ବା ବାରିକ ଖଜି ନ
କରି ହୁଏତ ସଞ୍ଚୟ କର ନ ହେଲେ ଘୋଟିନ୍ ନର ।”

ଯୁକ୍ତି ଅକାଟ୍ୟ । ସମସ୍ତେ ସମସ୍ତଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁଲେ । ବେଶି
ଚିନ୍ତା ହେବାର ଦେଖାଗଲେ ଧନପତି, ନିଧୁଆ ବାଉରି ଓ
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ମିଆଁ ।

ଧନପତି ଭାବଲ “କଥାତ ବୁଝ ନୁହେଁ । ଯଦି ମୁଁ ଲତିଫ
ଦ୍ଵାରା ଏଇ ବ୍ୟବସାୟ ଚଳାଏ ତେବେ ତ ଅନେକ ଲାଭ ।”

ନିଧୁଆ ଭାବଲ ମୂଲ ଲାଗି ଖଟେ, ଦମର ମାମୁଁ ମାଲି ଦୁଇ
ପ୍ରାଣୀ । ପୁକୁରର ସାବୁଆଡ଼ରେ ଲାଭ ଲେଉ । ଯଦି କୁକୁଡ଼ା ହେଲି
ମୋଟେ ତେବେ ମୋ ମନ ପୁରେଇ ଖାଇବ । ପଇସା ତ ନାହିଁ,
ସାବୁଆଡ଼ କଣିବ ସକଳେ ।

ଲତିଫ ମଧ୍ୟ ଭାବଲ “ଶୁଭ୍ କହିବ ସାହୁ ସୁଅ । ଆଉର ଭ
ବକର ମୁରଗି ରଖିଲେ, ଶୁଭ୍ ଶିଳ୍ପଜ୍ଞ । ଶୁଭ୍ ବରିଆନି ଘୋଷ
ଖାଉଛା ।”

ପରଦିନ ସକାଳ ନ ହେଉଣୁ ଧନପତି ନିଜ ମନ କଥା
ଲତିଫକୁ ନିବୁତରେ କହିଲା । ତାର ଧନ, ଲତିଫର ପରିଶ୍ରମ ।
ଲାଭ ଅଧେ, ଅଧ୍ୟ । ଅନେକ ଟଙ୍କାରେ କୁକୁଡ଼ା ହେଲି ଧନପତି
ଲତିଫକୁ କଣି ଦେଲା । ନିଜେ ଯେତେ ଧାନ, ଚାଉଳ କଣି ଥିଲା
ତାହା ପ୍ରୋଟିନ୍‌ମାନେ ଖାଇ ହୁସ୍ତୁ ପୁସ୍ତୁ ହେଲେ, ସଂଖ୍ୟାରେ ମଧ୍ୟ
ଅଳ୍ପଦିନ ମଧ୍ୟରେ ତିନି ଚାରି ଚାରି ହେଲେ । ଧନପତି ଅନେକ ଲାଭ
କଲ ।

ନିଧୁଆର ପ୍ରୋଟିନ୍ ମଧ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବାକୁ ଲାଗିଲେ । ସେ
କଣିଥିଲା ହଳେ ଖେଳି ଓ ହଳେ କୁକୁଡ଼ା । ନିଧୁ ସକାଳୁ ସେ
ଡାକେ — ଅନ୍ତ୍ରମ... ଅନ୍ତ୍ରମେ... ରୁ... ରୁ... ହେଲି ଓ କୁକୁଡ଼ା
ଦୋଡ଼ି ଆମନ୍ତ । ମାଛୁଆରୁ ଆମ୍ଭଙ୍କ ଲାଭ ପୁକୁର ଓ ସେ
ସେମାନଙ୍କ ମୋଟ ଲାଭ ଖାଇବାକୁ ଦିଅନ୍ତି । ଖାଇବା ଶେଷ ପହଲେ
ପୁକୁର ଓ ନିଧୁଆ ସେମାନଙ୍କ ଦେହ ଆର୍ତ୍ତସି କହନ୍ତି, ଯାଅ ଏଥର
ଗଉଡ଼ି ସାହୁ ବଗିଚାର ଚାରି ଆମିବ । ମୋ କ ଦୁଇଟି ସେମାନଙ୍କ

କୋଳକୁ ଆଉଜି ଯାଆନ୍ତି । ଫୁକୁଣ କୁହେ, ଯା ଘୁମୁଣ, ଯା ଘୁମୁଣ,
ମୁଁ ଗାଧୋଇ ଫେରିବା ବେଳେ ନେଇ ଆସିବି । ତା ପରେ ତାଙ୍କୁ
ଆଦରରେ ଟାଣି ନେଇ ରୁମ୍ବନ ପରେ ରୁମ୍ବନ ଦିଏ । ଏଇ ଦୁଇ
ମାସ ହେବ ସେ ଘୁମୁଣ ଓ ଘୁମୁଣର ବାହାଘର କରିବି । ପାଟ ଓ
ପାଟିଆ ପାଟି କରି କୁହନ୍ତି “କ...କ...କ୍କ...କ୍କ...ଅ... ।”
ନିଧିଆ ହସି କୁହେ, “ଏକୁ ଟିକିଏ ଗେମ୍ମା କଥାରେ ହୁ । ଆସରେ
ତୁମେ ଆସ । ତୁମେ କୁଆଡ଼େ ଯିବ ନାହିଁଟି । ସେ ପାଳି ଶିଆଳଟା
ବୁଲୁଛି ଟି ।”

ଯଥେଷ୍ଟ ସ୍ୱେଦ ଓ କାବୋନାରଡେଟ ପାଇ ନିଧିଆ ଘରେ
ପ୍ରୋଟିନର ସଂଖ୍ୟା ବଢ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ନିଧିଆ ଶେଷ ଭାବେ
“କାଲି ସାଗୁଆଡ଼ କରିବି ।” ତେଲ ମସଲା କରି ଆଣି ସବୁ ଯୋଗାଡ଼
କରି ରଖେ । ପରଦିନ ସକାଳେ ଛେଳି କୁକୁଡ଼ା ପଲରୁ ନିଧିଆ
ଗୋଟାଏ ବାଛୁ ଆଣି ଫକୁରକୁ କୁହେ ବେକଟା ଧରିବାକୁ । ନିଧିଆ
କଟୁର ପକେଇ ଯେତେବେଳେ ହାଣିବାକୁ ଉଠେ ତାର ଆଖି
ବୁଜି ହୋଇ ପଡ଼େ । ଫାକୁରି ଦିନ ଆଉଁସି ଦେଲ ଦେଲ କୁହେ,
“ମାଲେ, ଖମା ହୁଆକୁ ହାଣି ଖାଇବି କି ? ନା, ହବନି ।” ଦୁହଁଙ୍କ
ଛୁତି ଭିତରୁ କୋଦ ଉଠି ଆସେ । ନିଧିଆର ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସଙ୍କ
କଥା ମନେ ପଡ଼ିଯାଏ...ପଶୁଏ ଥାନ୍ତି ପଶୁ ମେଲ...ଆହା କି
ସୁଖରେ ଅଛନ୍ତି ଏମାନେ । ଶେଷରେ ବହୁତ ଝୁମୁଣ ଦେଇ ଗୋଡ଼
ତଳେ ପଡ଼ି ଅଧିକା ଖାଇବାକୁ ଦେଇ ଛୁଡ଼ି ଦିଅନ୍ତି ତାକୁ ।
ନିଃସନ୍ତାନ ସେମାନେ । ଏଇମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କର ସନ୍ତାନ । ଏଇ
ସନ୍ତାନ, ମାଡ଼ୋଇ, ଛଟକ, ଗୁରୁବାଣ୍ଡ, ଫୁଲ, ତୁଳସୀ...ସମସ୍ତଙ୍କର
ଜୀବନ ଇତିହାସ ଏମାନଙ୍କ ନିଜ ଦର୍ପଣରେ । ସମସ୍ତଙ୍କର ସୁଖ

ଦୁଃଖ ସହିତ ଏମାନଙ୍କର ସୁଖ ଦୁଃଖ ଜଡ଼ିତ । ସାରୁଆଡ଼ି ଖାଇବା ସେମାନଙ୍କର ଆଉ କ୍ଷୁଦ୍ର ନାହିଁ । ପ୍ରୋଟିନଭୃତ୍ତିକ ପରମ ଖାନ୍ଦୁରେ କାଳ କାଟନ୍ତି ।

ଧନପତ୍ରର ଆଖି ମଡ଼ିଲା ଏ ପ୍ରୋଟିନ୍ ସଫାର ଉପରେ । ସେ ଦେଖି ଦେଖି ଭାବେ, କମ୍ କମ୍ ସେ କମ୍ ଦେଉ ହଜାର ଟଙ୍କାରୁ କମ୍ ହବନି । ଧନପତ୍ର ଲୋଭ ମନ୍ଥାନ୍ତି ନ ପାରି ଲଜିପ୍ କହିଲେ “ନେଇ ଆନା ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ଖେରି କରି ।”

ଲଜିପ୍ ଶୁଣି ଯାଇ କହିଲା “ହଁ । ଏତେ ଲୋଭ । ମୁଁ ମାର୍ଜିତ ଖାଏ, ମୋର ତ ଏତେ ଲୋଭ ହଉନାହିଁ । ଟିଲକପରି ପାଳିତ ସେମାନଙ୍କୁ, ମୁଁ ତାଙ୍କ ବେକରେ ଛୁଣି ବସେଇବା ନରକରେ ପଡ଼ିବ, ତୋବା, ତୋବା । ତୁମର କଅଣ ଅଛି । ତୁମେ ଚାଉଳରେ ଗୋଡ଼, ଚନ୍ଦିରେ କାତ ଗୁଣ୍ଡଦବ ।” ଧନପତ୍ର କହିଲା, “ଆଉ ନିଜେ କାଟି ଖାଉରୁ କେମିତି ବା ।”

ଲଜିପ୍ କହିଲା “ମୁଁ ତ ଆଉ ଟିଲକପରି ପାଳିନାହିଁ । ବାରିରେ ସାକ୍ଷାତ୍ତ ଯେମିତି ଲଗାଏ ଛେଳି କୁକୁଡ଼ା ସେମିତି ପାଳିତ । କିଆରିରେ ଯେମିତି ସ ର ଦିଏ ସେମାନଙ୍କୁ ଯେମିତି ସାର ଖୋଇ ବଢ଼ଉଛି । କିନ୍ତୁ ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କର ବୋଧହୁଏ ମୋଟେ ଦୟା ନାହିଁ ।”

ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ଭିତରେ ନିଧୁଆର ଘରେ ଆଉ ସ୍ଥାନ ରହିଲା ନାହିଁ । ଯେତେ ମଲ୍ଲ ବି ବଢ଼ି ଚାଲିଲେ । ସେ ବର୍ଷ ପଡ଼ିଲା ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ । ନିଧୁଆ ଯାହା ପାଏ ତାର ଅନ୍ଧେ ଦିଏ ତାର ଏଇ ପ୍ରୋଟିନ୍ ସନ୍ତାନମାନଙ୍କୁ । କିନ୍ତୁ ତଥାପି ଚଳିବା ବଡ଼ ଦୁଷ୍ଟର

ହୋଇ ପଡ଼େ । ଭକ ମାଗି ମଧ୍ୟ ନିଧୁଆ ତାର ସନ୍ତାନମାନଙ୍କୁ
ପୋଷେ ।

ଧନପତ୍ର ଦିନେ ଏ ସୁଯୋଗ ନେଇ ନିଧୁଆକୁ କହିଲା
“ମିଛରେ ଖୋଜୁ ଏମାନଙ୍କୁ ନିଜେ ଉପାସ ରହୁ । ମୋ କଥା
ଶୁଣ ଲକ୍ଷ୍ମୀକୁ ବିକି ଦେ ଏ ଗୁଡ଼ାକ ।” ଫୁକୁର ଘରୁ କଟୁର ଧରି
ଦୌଡ଼ି ଆସିଲା ।

କିନ୍ତୁ ଖାଇବାକୁ ନ ଥାଇ ଫୁକୁର ଯେଉଁଦିନ ମଲା ସେ ଦିନ
ନିଧୁଆ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଅଡ଼େଇ ଦେଇ ଚାଲିଲା ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଘରକୁ ବିକି
ଦେବାପାଇଁ, କିନ୍ତୁ ଲେକ୍ଷି ଘର ହତା ବାହାରକୁ ବାହାରିଲେ ନାହିଁ,
ଖାଲି ଦୌଡ଼ି ଆସି ଘରେ ପଶିଲେ । ନିଧୁଆ ପ୍ରଥମେ ବଣି ଥକ୍କା
ମାରି ଛୁଡ଼ା ହୋଇ ଗଲା । କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତେ ଯେତେବେଳେ ତାକୁ
ଘେରି ତା ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ଛୁଡ଼ା ଦେଲେ, ସେତେବେଳେ ସେ ହସି
ପକାଇଲା । ଭବିଷ୍ୟ ଫୁକୁର ଶାଗୁଆଡ଼ି ଖାଇବ ବୋଲି ସେ ପ୍ରଥମେ
ପାଳିଥିଲା, ସେ ତ ଏମାନଙ୍କୁ ନିଜ ଛୁଆରିକି ପାଳିଥିଲା । ସେ ନାହିଁ,
ମୁଁ ଏମାନଙ୍କୁ ବିକି ଦେବି ! ଆଖିରୁ ତାର ଦୁଇ ଧାର ଲୁହ ଗଡ଼ି
ପଡ଼ିଲା ।

କିନ୍ତୁ ଦୁଇ ମସିହା ତାଉରେ ନିଧୁଆ ମଧ୍ୟ ମରିବାକୁ ବସିଲା ।
ବୁଦ୍ଧଦିନ ଉପବାସ ପରେ ନିଧୁଆ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଘରକୁ ଚାଲି ଗଲା
ପାଇଁ କହିଲା “ମିଆଁ ଘୁଅ, ମୁଁ ଚାଲିଲି । ମୋର ପିଲା ଛୁଆ ତୋତେ
ଲଗିଲେ । ତୋତେ ତୋ ଆଜ୍ଞା ଶୁଣ, ବୁଝେମାନଙ୍କୁ ମୋଠାର
ପାଳିବୁ । ଆଉ ଗୋଟି କଥା, ଧନପତ୍ର ଛକ ବସିବ । ତୋ ଗୋଡ଼
ଧରୁଣ ତାକୁ ଦରୁନ । ମୁଁ ତ ସବୁ ଜାଣି ତୋ ବେଉସା କିଏ

ଚଳଉଛି । ମୋ ଛୁଆକୁ ତୋ ବେଉସାରେ ଲଗେଇବୁନି, ତୋ
ଗୋଡ଼ି ଧରୁଛି ।”

ଲତିଫ୍ ଲୁହ ପେ ଛୁ କହିଲା “ମୁଁ ସତ୍ୟ କଲି । ମଞ୍ଜୁ ତୁ ମୂଲ,
ତୋତେ ଘାଡ଼ି ଦେଇ ଆଉଟ” ଲତିଫ୍ ନିଧୁଆକୁ ଭଲ କରି ପେଟେ
ଖାଇବାକୁ ଦେଇ ଛୁଡ଼ି ଦେଇ ଆସିଲା ।

ସେହିଦିନ ରାତିରେ ନିଧୁଆର ଦୁଇଟି ଝାଡ଼ା ପରେ ସବୁ ଶେଷ
ହୋଇଗଲା । ପରଦିନ ସକାଳେ ଲତିଫ୍ ଆସି ଦେଖିଲା ନିଧୁଆ ମରି
ପଡ଼ିଛି । ତାର ଶବକୁ ଘେରି ତାର ସନ୍ତାନ ଗୁଡ଼ିକ ଶୋଇଛନ୍ତି ।

ଧନପତ୍ନୀ ଶବର ପାଇ ଦୌଡ଼ି ଆସିଲା । ଲତିଫ୍‌କୁ ଦେଖି
କହିଲା, “ଶି...ଏତେଦିନେ ଗଲା । ନେଇ ଯା । କମ୍ ସେ କମ୍
ଦେଉ ଡକାର...” ଗୋଟାଏ ଝରୁ ଆନନ୍ଦ ତାର ଆଖିରେ
ଖେଳିଗଲା ।

ଲତିଫ୍ କଟମଟ୍ କରି ଚାହିଁ କହିଲା “ନେଇ ଯାଉଛି । କିନ୍ତୁ
ତୋ ବେପାର ପାଇଁ ନୁହ ।”

ଧର୍ମର ସମ୍ମତ ଗୋଟିଏ ରାଜ

ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ କୁହନ୍ତି ଯେଉଁ ପଦାର୍ଥର ପରମାଣୁ ଗୁଡ଼ିକର ବୈଦ୍ୟୁତିକ ପ୍ରଭାବ ପରସ୍ପର ସଂଘର୍ଷିତ ହୁଅନ୍ତି, ସେହି ପଦାର୍ଥ ଦୃଢ଼ ଏବଂ ଯେଉଁ ପଦାର୍ଥର ପରମାଣୁଗୁଡ଼ିକର ବୈଦ୍ୟୁତିକ ପ୍ରଭାବ ମଧ୍ୟରେ ଯେପରି ସଂଘର୍ଷ ନାହିଁ, ତାହା ହୁଗୁଳା ଯଥା:- ପାଣି, ବାଷ୍ପ ଆଦି । ଶିବନାଶପୃଣ କର - ସମସ୍ତଙ୍କ ଧଡ଼ି ଭାଇ—ହୁଗୁଳା ଚରିତର ଲୋକ, ବୟସ୍କ ଏବଂ ସମାଜର ଟିକିଏ କତା ସମାଲୋଚକମାନେ କୁହନ୍ତି ଲଫଙ୍ଗା ।

ମୋ ସହିତ ଧଡ଼ିଭାଇର ପରିଚୟ ଜୀବନର ଶୁଭମୁହୂର୍ତ୍ତରେ କି ଅଶୁଭ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ହୋଇଥିଲା ତାହା ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ କହିପାରିବି ନାହିଁ । ଶୁଭାର୍ଥୀବଂଶରେ ପଡ଼ିଥିବା ଯେତେବେଳେ ପଛକୁ ଚାହିଁବାର ସମୟ ଆସିଲା, ସେତେବେଳେ ମୋର ଜୀବନର କି ମୂଲ୍ୟ ମୁଁ ଦେଖି, ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହି ବୟସରେ କହିପାରୁନି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଯାହାକୁ ମୁଁ

‘ନିରର୍ଥକ’, ‘ନଷ୍ଟ’ ଭାବୁଛି ସେତେବେଳେ ହୁଏତ ତାହା ଅର୍ଥମୁଣ୍ଡ
ଏ ମୁଲ୍ୟବାନ ଦେଖାଯାଇ ପାରେ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ କିନ୍ତୁ ମୋତେ ଲାଗୁଛି ମୋର ଜୀବନ ନଷ୍ଟ ହୋଇଗଲା
ଏବଂ ଏହି ନଷ୍ଟର କାରଣ ମୂଳତଃ ଚିନ୍ତାଭାର । ବୟସ୍କର ସେ
ମୋଠୁ ବଡ଼ । ଗାଁ ମାଇନର ମିଲରୁ ଆସି ଯେଉଁଦିନ କଲେଜିଏଟ
ମିଲରେ ନାମ ଲେଖାଇଲା, ସେହିଦିନ ତା ସହିତ ପରିଚୟ । ସେ
ଦିନ ମୋ ମନ କୃତଜ୍ଞତାରେ ଭରି ଉଠିଥିଲା । ଘଟଣାଟି ମୁଁ ଭୁଲି
ପାରିବି ନାହିଁ ।

ମଫସଲିଆ ବୋଲି ମୋତେ ସମସ୍ତେ ଥଟ୍କା କରନ୍ତି । ମୁଁ
ବୟୁଥାଏ ଶ୍ରେଣୀରେ ସବା ପଛରେ । ଗରମ ଦିନ । ଦିନ ଦଶଟା
ବେଳୁ ପଡୁଥାଏ ଅସହ୍ୟ ଗରମ । ପ୍ରଥମେ ଥାଏ ସଫୁଟ କ୍ଲାସ ।
ପଣ୍ଡିତ ମହାଶୟ ଜଣ ଜଣ କରି ନାମ ଡାକ ଯାଉଥାଆନ୍ତି ଏବଂ
ଆମେ “ପ୍ରେଜେଣ୍ଟ ସାର୍” କହୁଥାଉ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ନାମ ଡାକିବା
ପରେ ପଣ୍ଡିତ ମହାଶୟ ଚକ୍ଷମା ଉପରୁ ଆଖି ଟେକି ଥରେ ଦେଖି
ନେଉଥାଆନ୍ତି — କେହି ଅନ୍ୟ ପାଇଁ “ପ୍ରେଜେଣ୍ଟ ସାର୍” କହୁଛି କି !

“ଶିବନାରାୟଣ କର” ପଣ୍ଡିତ ମହାଶୟ ଡାକିଲେ ।

ସମସ୍ତେ ନୀରବ ।

“ଶିବନାରାୟଣ” ସ୍ଵର ବନ୍ଦୁକ ହୋଇ ଆସିଲା ।

ସମସ୍ତେ ଚଳକୁ ମୁହଁ ଯୋଡ଼ି ବସିଲେ ।

“ଶିବ” — ପଣ୍ଡିତ ମହାଶୟଙ୍କ ବଜ୍ରନାଦ ଘରର ଗୁରୁ
କାନ୍ଥରେ ଚାଳି ପ୍ରତିଧ୍ଵନିତ ହୋଇ ଉଠିଲା । ଆମେ ସମସ୍ତେ ପ୍ରମୋଦ
ଗଣିଲୁ । ପତା ଆରମ୍ଭ ନ ଚଳୁଥିବୁ ତ ଏମିତି, ପରେ କି ଦୁଃସଂଗ
ଅଛି ସେ କଥା କଳ୍ପନା କରି ସମସ୍ତେ ଆତଙ୍କିତ ହୋଇ ଉଠିଲେ ।

ମୁଁ ମନେ ମନେ ଭାବି ଦିଅନ୍ତି ହୋଇ ଉଠିଲି ଏଇ ଅପରିଚିତ
 ଶିବ ପ୍ରତି । ସେହିକିନ୍ତା ଶାନ୍ତି ଆସିବେ ଶୁଣିଆଡ଼ା ଶୁଣି ପଣ୍ଡିତ
 ମହାଶୟ ଅନ୍ୟ ନାମ ସବୁ ଡାକ ଗାଆ ବନ୍ଦ କଲେ । ଏହି
 ସମୟରେ ପଣ୍ଡିତ ମହାଶୟଙ୍କ ପରିଆଡ଼ା ଦୁଆର ପାଖରେ ଛୁଡ଼ା
 ଦେଲେ ଜଣେ ଭଦ୍ରଲୋକ ଗୁରୁଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ । ଅବିନୟ ବଡ଼
 ବଡ଼ କାଳ । ପିନ୍ଧିଛନ୍ତି ଖଣ୍ଡେ ମଇଳା ଲୁଗା ଏବଂ ଖୁବ୍ ମୋଟା
 ଗରମ କୋଟ ।

ଏ ଅସନ୍ନ ଗରମରେ ଏଡ଼େ ମୋଟ ଗରମ କୋଟ ପିନ୍ଧିବାର
 ଦେଖି ମୋଠାରୁ ଜଣେ ବଡ଼ ମଫସଲିଆ ଭାବ ମୁଁ ପଛ ବେଞ୍ଚରୁ
 ଖିଣ୍ଟି କର ଦୃଷ୍ଟିପକାଇଲି ।

“କିଏ ହସିଲୁ ?” ପଣ୍ଡିତ ମହାଶୟ ଶୁଣିଆଡ଼େ ଚାହିଁଲେ ।
 ମୋର ଝାଲ ବୋହିଗଲା ।

“ଧାରୁ, ମୁଁ” ଉଦ୍‌ଘୋଷଣା କଲି । ମୁଁ ଆଖିରେ ବିସ୍ମୟ
 ଓ କୃତଜ୍ଞତା ଭରି ତାକୁ ଚାହିଁଲି ।

ପଣ୍ଡିତ ମହାଶୟ ପଛକୁ ଚାହିଁ ମାରକରେ ଟେବୁଲର ଦରଜା
 ଖୋଲିଲେ । ତା ଭିତରୁ ବାହାରିଲା ଗୋଟିଏ ବେତ । ଲମ୍ବା ନୁହଁ
 କିନ୍ତୁ ବେଶ ଧୃସ୍ତ । ନାନା ବ୍ୟବସାୟର ଲୋକେ ବେତର ନାନା
 ପ୍ରକାର ବ୍ୟବହାର ଆବିଷ୍କାର କରିଛନ୍ତି କିନ୍ତୁ ଶିକ୍ଷା ବିଭାଗ
 କ୍ଷେତ୍ରସ୍ତର ଆବିଷ୍କାର କରିବା ଏହାର ଏହି ନିର୍ମମ ବ୍ୟବହାରଟି ।

ଭଦ୍ରଲୋକ ଶେଷମିତ ହସି ଛୁଡ଼ା ହୋଇ ଯାଆନ୍ତି ।

“ଏତେବେଳେ ଆପଣ ଆସିଲେ ?” ପଣ୍ଡିତ ମହାଶୟ ଖୁବ୍
 ସରଳ ଭାବରେ ପଚାରିଲେ । ମାନ୍ୟସୂଚକ ଶବ୍ଦର ବ୍ୟବହାର ଶୁଣି
 ମୁଁ ଉପରେ ଆଖି ବୁଜି ଦେଲି ।

“ଆଜ୍ଞା ହଁ ।” ଉତ୍ତର ମଧ୍ୟ ସେହିମନ୍ତ୍ର ସରଳ ।

ପଣ୍ଡିତ ମହାଶୟ ଆଉ ବାଦାନୁବାଦ ନକରି ମିନିଟକୁ ପ୍ରାୟ
ଶହେ ପ୍ରହାର ବେଗରେ ପିଟି ଚାଲିଲେ । ମୁହଁରେ କୌଣସି ବିକଳ
ନାହିଁ, ଗୁର ବା ଦୃଶାର କୌଣସି ଚିହ୍ନ ନାହିଁ, ଅଥଥା ଶାଶ୍ୱତ
ଶ୍ରମ ନାହିଁ, ବୃଥା ବାକ୍ୟବ୍ୟୟ ନାହିଁ, ମାରବରେ, ନିପୁଣ ଭାବରେ
ପଣ୍ଡିତ ମହାଶୟ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପନ୍ନ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ପ୍ରହାର
ଯେତେ ନିର୍ବିକାର, ପ୍ରହାରିତ ମଧ୍ୟ ଠିକ ସେହିପରି ।

ମୁଁ ଟିକିଏ ଡେଇଁରେ ବୁଝେ । ଏତେବେଳେ ବୁଝିଲି ପ୍ରହାରିତ
ଆଉ କେହି ନୁହଁ, ସ୍କୁଲକୁ ଆସିବା ଦିନୁ ସହପାଠୀମାନଙ୍କ ମୁହଁ
ଯେଉଁ ଧଡ଼ଭାଇ କଥା ମୁଁ ଶୁଣିବି ସେଇ ଧଡ଼ ଭାଇ ।

ମାଡ଼ରେ କୋଟରୁ ଧଳ ଉଡ଼ି ଯାଉଛି । ଟିକିଏ ‘ଉଃ ଆଃ’
ନାହିଁ । ନିର୍ବିକାର । ପଣ୍ଡିତ ମହାଶୟ ଧକପଡ଼ି ଦମ
ନେଲେ । କିଛି ସମୟ ଦମ ନେବା ପରେ ସେ ଝୁଣି କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ
କରିବାକୁ ଯାଉଥିଲେ, ଅଟକି ସେ କୋଟ କନା ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ
ଲାଗିଲେ ।

“ଏ କୋଟ କାହାର ?”

“ସାଆନ୍ତ ବାପାଙ୍କର ।”

“ହୁମେ କାହିଁକି ମିନି ଆସିବ ?”

“ସାଆନ୍ତ ବାପା ଦେଇ କହି ଯାଇଥିଲେ ଦରବାର ବେଳେ
କର୍ମରେ ଆସିବ ।”

ଗୋଟିଏ ‘ମୁହଁ କଲରବ’ କ୍ଲାସରେ ଖେଳିଗଲା ।

“କୋଟ ଲାଡ଼” ପଣ୍ଡିତ ମହାଶୟ ଗର୍ଜି ଉଠିଲେ ।

“ତା ପାରିବ ନାହିଁ । ମୋତେ ନଜାଳା କରୁବା ପାଇଁ ଓହ୍ଲ-
ମାଧୁର୍ୟ୍ୟ ଅନୁମତି ଆଣନ୍ତୁ ।”

ଅରେ ରୁଣିଆଡ଼କୁ ରୁଣି ପଣ୍ଡିତ ମହାଶୟ ଗୋଟିଏ ପ୍ରବଣ
ଓଷ୍ଠ ଆରେ ଶିବକୁ ଠେଲି ଦେଇ କହିଲେ “ଯାଅ ପଛ ବେଞ୍ଚରେ
ପୁତା ହୁଅ”

ଶିବ ସେହିପରି ନିର୍ବିକାର ଭାବରେ ଆସି ମୋ ପାଖେ ଛୁଡ଼ା
ଦେଲା ।

ସେହିଦିନୁ, କାହିଁକି ଜାଣେନା, ମୁଁ ଧଡ଼ିଆଇ ପ୍ରତି ଆକୃଷ୍ଟ
ହେଲି । ଏହା ପରେ ମୋ ପାଠ ପଢ଼ା ଆଉ ହୋଇ ନାହିଁ ।
କେବେକେହି ଫେଲ ହୋଇନି—ଖୁବ ଭଲ ଛୁଟି ବୋଲି ବୋଧହୁଏ ।
ଧଡ଼ିଆଇ ତାର ସବୁ ଦୁଷ୍ଟମିର ସାର୍ଥୀ ସ୍ୱପାବରେ ମୋତେ କାହିଁକି
ବାହୁ ଡେଲ ସେଇ ଜାଣେ ।

ସର୍ବସ୍ୱ ଅମିତି । ଗ୍ରେଟ ରସିୟାନ ସର୍ବସ୍ୱ । ଦେଖି ଯିବାକୁ
ଭର ଇଚ୍ଛା । ସବୁଠୁ କମ୍ ଟିକିଟ ଆଠ ଅଣା । ଆଠ ଅଣା !!!
ହତାଶ ଭାବରେ ତମୁକୁ ରୁଣି ରହିଲି । ନାଭିମୂଳରୁ ଗୋଟାଏ ଫର୍ଦ୍ଦ
ନିଶ୍ୱାସ ବାହାରି ଆସିଲା । ବାପାଙ୍କୁ ପଇସା ମାଗିଲେ ଖାଲି ଶାଶୁରିଙ୍କ
ପାଖକୁ ଯାଇବି କିମ୍ବା ସାର୍ ଆସୁତୋଷ, ବିଦ୍ୟାସାଗରଆଦି କପରି
ତତ୍ତ୍ୱର ବଡ଼ ଲୋକ ହୋଇତହିଁ ସେ ବିଷୟରେ ଫର୍ଦ୍ଦ ବକ୍ତୃତା
ଶୁଣିବାକୁ ଚାହେଁ ।

“କିଛି ପରୁଆ କରନା । କାଲି ସକାଳୁ ମୁଣ୍ଡରେ ତେଲ ନ
ଲଗାଇ ତାପୋଇରୁ, ବୁଝିଲୁ” କିଛି ବୁଝି ପାରେନି । କିନ୍ତୁ ଧଡ଼ିଆଇ
ତତ୍ତ୍ୱର ମତେ କାମ କରେ । ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ଧଡ଼ିଆଇ ଆସି ଦୁଇରୁ
ଦୁଇମିଲ ମାରି ଡାକିଲା । ଅତି ସନ୍ତୁଷ୍ଟରେ ଘରୁ ବାହାରିଲି ।

ମୋତେ ଆପାଦମସ୍ତକ ଥରେ ଚାହିଁ ଧଡ଼ିତ୍ତା କହିଲ “ଠିକ୍ ଅଛି । ନା, ଏ କମିତ ଚଳିବ ନାହିଁ, ଖାଲି ମଜଲ କମିତ ପିନ୍ଧିଆ ।”

ସୁଖି ଯାଇ ଖଣ୍ଡେ ମଜଲ କମିତ ପିନ୍ଧି ଆସିଲା ।

“ଠିକ୍ ଅଛି । ଲୁଗା ମୋରୁକ ପିନ୍ଧି”

ଲୁଗା ଦୋହଲାଇ ଲୁଗା ଭଳି ପିନ୍ଧିଲା । ଯଦି ଚାହିଁବ ତବ ଭୟରେ ଧଡ଼ି ଘର ପଛେ ପଛେ ଚାଲିଲା ।

“ଏଇ; କୋଲ୍ ହେୟ ?” ସର୍ବସ୍ବ ନୟର ଫାଟକ ଗାନ୍ଧର ବୁଦ୍ଧିବାୟ ଜଗୁଆଳି ଧଡ଼ିତ୍ତାକୁ ଧକ୍କା ମାରି ପଛେ ଲ । ନୟର ପଳାଇଯିବାକୁ ବସିଲା । କିନ୍ତୁ ଉପାୟ ନାହିଁ । ଶିବ ମୋର ଝୁରୁ ସୁନ୍ଦର ଜାଣି କମିତ ଧରି ଅଟକାଇବ ।

“ଲଜଟକା ପମ୍ପ ଦେନେ ଡ୍ୟାଲ ହେୟ” ଶିବ ନୟରୁ ଧରି ଅପୂର୍ବ ଭଙ୍ଗୀରେ କହିଲା ।

ଜଗୁଆଳି ଥରେ ଆଗକୁ ଚାହିଁ କହିଲା “ସାହ, ଯଲବି ତମ ମାଗେ ।”

କମ୍ପା ହୁଏତ ପିନେମା ଆସିଛି । ଚାମେରିଆ ଟୁରାମ୍ ପିନେମା ।

“ଆଇସ୍, ଆଇସ୍, ଲଜାତହନ, ଚାହିଁ ଚାହିଁ ପଛେ ।”

ଚାହିଁ ପଛେ ବା ପାରିବି ନେଉଁ !

“କିନ୍ତୁ ପରୁଆ କରନା, ଆ ମମା ସାଙ୍ଗରେ ।”

ଚାଲେ ।

“ବଦମାସ, ଚାହିଁଅଡ଼େ ଲୋକ କଗାଇଛନ୍ତି” ଧଡ଼ିତ୍ତା ଟିକିଏ ଚାହିଁବ ହେଲା ।

ଗାମରେ କଅଣ ଭାବ ତଳୁ ବଢ଼ ବଢ଼ ତଳି ଶୁଣେଟି ହେଲ
ଉଠାଇ ଏଣେ ତେଣେ ଚାହିଁ ସେ ଦୁମ୍ ଦୁମ୍ କରି ଦୂରକୁ ତମ୍
ଭାବରକୁ ଫିଙ୍ଗିଦେଲ ।

‘ନକାନ୍ ହିନ୍ଦୁ, ନକାନ୍ ହିନ୍ଦୁ’ ବେଗରେ ଆଖି ପାଖର
ଜଗୁଆଳି ଦୌଡ଼ିଗଲେ ଘଟଣା ସ୍ଥଳକୁ ।

ଏଇ ସୁଯୋଗରେ ଧଡ଼ିଆଇ ମୋତେ ଟାଣି ତମ୍ ଭିତରକୁ
ପଶିଗଲ ।

ଏମିତିକରି ଯଥାକଥା ମୁଁ ବି. ଏ. ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆସିଲି । ଶିବ
ମ୍ୟାଟ୍ରିକ୍ ଆର୍ଡ଼ କ୍ରାସରୁ ପଢ଼ା ଛାଡ଼ି । କିନ୍ତୁ ମୋ ସାଙ୍ଗ ଗୁଡ଼ିକ ନାହିଁ ।
ଆଜ୍ଞକାଳି ମଝିରେ ମଝିରେ ବରକୁ ହୁଏ ତା ଉପରେ । ନିଜର
ଜୀବନ ନଷ୍ଟ କରିବା — ମୋର ମଧ୍ୟ କରିବ । ସଫାରରେ କାହାର
ଉପକାରରେ ଲାଗନ୍ତି ଏମିତି ଲମ୍ଫକା ଲୋକସବୁ ! ଛୁଃ ।

ବି. ଏ. ପରୀକ୍ଷା କାଳଠାରୁ ଆରମ୍ଭ । ସାରା ବର୍ଷ ଶିବ ପାଠ
ପଢ଼େଇ ଦେଇନି ।

ରାତି ଜାଣି ପାଠ ପଢ଼ୁଛି । ରାତି ସେତେବେଳେ ପ୍ରାୟ ଦଶଟା ।
ପଢ଼ୁଥାଏ —

“What is this life if full of care
If there is no time to stand and stare”

ଦୂରରେ ଯାଉଛି ସ୍ଵରରେ ବାଜୁଥିଲା ହୁଇସିଲ ।

କବାଟ ଖୁରକା ଲଗାଇ ଦେଇ ଗୋଟା ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରି ପଢ଼ାରେ
ମନଯୋଗ କରି ।

ଠକ୍ ଠକ୍ ଠକ୍ । କବାଟରେ ତଳି ଥର ଫୁଲୁ ଆସାତ ହେଲା ।

“ନା, ଧଡ଼ଭାଇ, ଯା । ପଶୁଷା କାଲି” ବରକୁ ଓ ବିନୟ ପ୍ରକାଶ କରି କହିଲି ।

“ଶୁଣି ଯା ଥରେ ।” ରାମକୃଷ୍ଣ ପରମହଂସ ଦେବ ବୋଲୁଥିବା ବିବେକାନନ୍ଦକୁ ଏପରି ସ୍ଵରରେ ଡାକି ନ ଥିଲି ।

ବାହାରକୁ ଆସିଲି । ଶୀତଦିନ ରାତି ଆକାଶରେ ପୁନେଇ ଚନ୍ଦ୍ରର ସ୍ଥିରତା କରଣ ଅଜାଣତ ପଡ଼ିବ । ଚାରିଆଡ଼ ନରକ ନିସ୍ତବ୍ୟ ।

“ଦେଖିଲୁ କେମିତି ଶୁଦ୍ଧ । ଏମିତି ଶୁଦ୍ଧରେ କଅଣ ଘରେ ରହିବା କଥା । ଚାଲିଆ, ଚାଲିଆ, ଆଜି ବଡ଼ଯାକ ନଗର ପରିଦର୍ଶନ କରିବା ।”

ଦମକାଏ ଥଣ୍ଡା ପବନ କୁଆଡ଼ୁ ଆସି ଟେଲିଗ୍ରାଫ ତାର ଝୁଣ ଝୁଣ କରି ଚାଲିଗଲା । ମୋର ମନର ସବୁ ତାର ମଧ୍ୟ ଝୁଣ ଝୁଣ କରି ଉଠିଲା । ଗୋଟାଏ ପେରୁ ‘ହୁ; ହୁ’ କହି ଦୁଇ ଝୁଣ ଥର ମୋ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଚାଲି ନଈକୁଳ ଆଡ଼େ ଚାଲିଗଲା । ଗୋଟାଏ ଚେମଣିଆ ବାରମ୍ବାର ଠିକ୍ ମୋ ଆଖି ପାଖରୁ ଫେରି ଯିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ନିଜର ଅଜ୍ଞାତରେ କହିଲି ‘ଚାଲି’

‘ସାବାସ୍’ କହି ଧଡ଼ଭାଇ ମୋ କାନରେ ଡାକ ରଖିଲା ।

“କୁଆଡ଼େ ?” ମୁଁ ହସି ପଚାରିଲି ।

“ଆଗେ ଚାଲି, ଡାକ୍ରର ଦୋକାନକୁ ।”

“ଡାକ୍ରର ଦୋକାନ !! କାହାର କଣ ହୋଇଛି ?”

“ଜଣକର ଚାରି ପାଞ୍ଚ ଦିନ ହେଲା ଭାରି ଜର । ଚାଲି”

ଡାକ୍ତର ଦୋକାନରେ ପଇସା ଦେଇ ଔଷଧ କଣି ଧଡ଼ସଇ
ହୁଲିଲୁ ଗୋଟିଏ ଅନ୍ଧାରୁଆ ଗଳି ଆଡ଼େ ।

“ସିଆଡ଼େ କାହିଁକି ?” ମୁଁ ଉପୁ ଓ ଘୃଣାରେ ପରୁରିଲି ।

“ରୁଲେନା, ସେ ବାଟରେ ଗଲେ କଅଣ ତୋର ସଖା
ଭୁଲିଯିବ । ଅଳ୍ପ ଲୁଡ଼ାଏ.....ଆ” ।

ଗୋଟିଏ ଜଣ୍ଠି ଶୀର୍ଣ୍ଣ ଘର ପାଖରେ ଛୁଡ଼ା ହୋଇ ଧଡ଼ସଇ
ଡାକଲ “ମାଲଟା, ମାଲଟା !”

ଯାଏ ଘରୁ ଶ୍ରୀ ଆସୁଛି ମାତାଲମାନଙ୍କ ଚତୁକାର ସନ୍ନିତ
ନାଶର ଜଡ଼ିତ କଣ୍ଠର ଅବସାଧ ଗାନ । କିଏ କାଲେ ମୋତେ
ହେଉଛି ଏହି ଲଜ୍ଜାରେ ତଳକୁ ମୁଁ ପୋତି ଛୁଡ଼ାହେଲି ।

“ମାଲଟା, ମାଲଟା” ଧଡ଼ସଇ ଘୁଣି ଡାକଲୁ ।

“ନୋନ୍ ହେପୁ ବେ” ପାଖଘରୁ ଗୋଟିଏ ମାତାଲ ଚତୁକାର
କରି ଉଠିଲୁ ।

ଜଣ୍ଠି କବାଟ ଖୋଲି ଗୋଟିଏ ଶୀର୍ଣ୍ଣ ନାଶ ବାହାରି ଆସିଲା ।
ଧଡ଼ସଇକୁ ଅନାଇ କୃତଜ୍ଞତାରେ ସେ କେବଳ ରୁହିଁ ରହିଲା ।
ଧଡ଼ସଇ ଔଷଧ ବତାଇ ଦେଇ କହିଲା “ଡାକ୍ତର କାଲି ଆସିବାକୁ
କହିଛି । ଦେଖେ ।”

“ଆଜି, ରହୁବ ନାହିଁ ଟିକିଏ?” ନାଶଟି କମ୍ପିତ କଣ୍ଠରେ
ପରୁରିଲା ।

“ନା, ଆଜି ଭାମ ଅଛି । ଆଉ ରହିବା ଦରକାର ନାହିଁ ।
ସେଇ ଭଲ ହୋଇ ଗଲୁଣି ।”

ହୁଏ, ଧଡ଼ିଆଇ ତେବେ ଏଠିକି ମଧ୍ୟ ଆସେ । ଏମିତି ଚଲିକ ମୋର ପୁଣି ବନ୍ଧୁ ।

“ହା, ଶୋଇପଡ଼ି” କହି, ଧଡ଼ିଆଇ ମୋତେ ଡାକି ଲଢ଼ିକି ଚାଲିଲା । କିଛି ବାଟ ଆସିବା ପରେ ମୁଁ ପଚାରିଲି “ଧଡ଼ିଆଇ ତୁ ମୋ ଏଠିକି ମଧ୍ୟ ଆସ ?”

“ଆସିଲେ କଅଣ ହେଲା ?”

“ଲଜ୍ଜା କର ନାହିଁ ? କେନ୍ଦ୍ର ଯଦି ଜାଣନ୍ତି ବା ଦେଖନ୍ତି?”

“ଓ ! ଏଇଥିପାଇଁ ଲଜ୍ଜା କେନ୍ଦ୍ର କାଳେ ଦେଖି ଦେବେ...ନ ଦେଖିଲେ କିଛି ନାହିଁ । ବେଶ୍ ଆଦର୍ଶ ଏକା ହୋଇ । କେନ୍ଦ୍ର ମୋର ଏଠାକୁ ଆସିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଅଲଗା । ଦିନ ବୁଦ୍ଧିରେ ଅନ୍ୟ ଏକ ଘରୁ ବାହାରି ଆସିବା ସମୟରେ ମାଲିକା ଲଢ଼ିଲୁ, ତାକୁ ଭାରି ଜର କେହି ତାକୁ ପଚାରି ନାହାନ୍ତି, ବଡ଼ ଶରୀର ରୋଗ ହୋଇଛି--- ଏତିକି କହି ସେ କାନ୍ଦି ପକାଇଲା । ସେହିଦିନୁ ମୁଁ ତାକୁ ଶେର ମୁକ୍ତ କରିବାର ଭାବ ନେଇଛି । କିଏ ପଚାରିବ ଏମାନଙ୍କୁ ମୋ’ ଭଳି ଲଢ଼ିକା ନ ହେଲେ, ...ଥରେ ଭାବି ଦେଖ ।

ଆଜ୍ଞା, ତୁ ତ ଅନେକ ପଡ଼ିଛୁ, ଅନେକ ଜାଣୁ...କହିଲୁ, ଏମାନେ ସମାଜର କୌଣସି ଉପକାର କରୁ ନାହିଁ ? କିନ୍ତୁ ସମ୍ଭାଷଣ ଏ ଯେଉଁ ଗୋଟିଏ କଥା ଉଠିବ ଏମାନଙ୍କୁ ଉଠାଇ ଦେବାକୁ...ଏମାନେ ସମାଜର କଲଙ୍କ, ମୁଁ କହୁ, ଏ ଅନୁଷ୍ଠାନ ସମାଜରେ ରହିବା ଉଚିତ...ବେଶ୍ ଶୁଖିକିତ ଶାବର ରହିବା ଉଚିତ...ନ ହେଲେ ଘରେ ଘରେ...ହୁଡ଼ି !

“ଆରେ, ଘଡ଼ିଆଣି ବାବୁ, ନମସ୍କାର, ଏତେ ବୁଦ୍ଧିରେ ତରତର ହୋଇ କୁଆଡ଼େ ଚାଲିଛନ୍ତି...”

“ଆଉ କହନା ଭାଇ, କୁଣିଆ ଆସିଛନ୍ତି ଯେ, ସେ କହିଥିଲା
ବଜାରରୁ ମାଛ ନିବାକୁ ଏକଦମ୍ ଭୁଲି ଯାଇଥିଲା...ଘର ପାଖରୁ
ଫେରି ଫେରୁ...”

“ଏତେ ବେଳକା ମାଛ, ତଟକା ତ ? ଧଡ଼ିଆଇ ପଚାରିଲା ।”

“ନିଶ୍ଚୟ ତଟକା । ମାଛ ପଚା କି ନାହିଁ ମୁଁ-ଉ ଦେଖି ଜାଣେ ।
ଆଜ୍ଞା ଯାଏଁ ଭାଇ, ବେଳ ହୋଇଗଲା ।”

ହୋଇଥିବ । “ତୁଁ ଆପଣଙ୍କର ସେଇ ଚାକରୀ ଗୋଲମାଲ କଅଣ
ହେଲା ?”

ଦଣ୍ଡପାଣି ବାବୁ ସଉଦା ବୁଜୁଳାଟି ବାଁ ହାତରୁ ଡାହାଣ
ହାତକୁ ବଦଳାଇ କହି ଚାଲିଲେ କର୍ମ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାଙ୍କର ଅସୀମ
ସାହସ କଥା...କପରି ଭାବରେ ସେ ମୁହେଁ ମୁହେଁ ସାହେବଙ୍କୁ
ଜବାବ୍ ଦିଅନ୍ତି...ଅନ୍ୟାୟ ବରଦାୟ କରି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ...ତାଙ୍କର
ସାଧୁତା ପାଇଁ ସେ କପରି କଷ୍ଟ ପାଇଛନ୍ତି...ଇତ୍ୟାଦି, ଇତ୍ୟାଦି ।
ସ୍ତ୍ରୀ ଅଧ ଘଣ୍ଟାଏ ଧରି ବକି ଚାଲିଲେ ।

“ସତେ ଆପଣ ବଡ଼ ଖାନ୍ସିଲେକ । କିନ୍ତୁ ମାଛଟା ପଚା
ନୁହଁତ ?”

“ଇସ୍ ଏତେବେଳ ହୋଇଗଲା, ଯାଏଁ ଭାଇ...”

“ହଁ, ଯାଆନ୍ତୁ । ହଁ; ଆପଣଙ୍କ ଘରବାଲା ସହୃଦ ସେଇ
ମକଦ୍ଦମା କଅଣ ହେଲା ?”

ଧଡ଼ିଆଇ ପୁଣି ଆଗ୍ରହାନ୍ୱିତ ଭାବରେ ପଚାରିଲା ।

ଦଣ୍ଡପାଣି ବାବୁ ପୁଣି ଅଧଘଣ୍ଟାଏ ବକି ଚାଲିଲେ ସେ ଇଚ୍ଛାସାଧୀ ।

“କାହିଁ, କି ସାହସୀ ଲୋକ ଆପଣ ସତେ ! କିନ୍ତୁ ମୋର ମନେ
ହେଉଛି ମାଛଟା ପଚା ।”

“ଆରେ ନା, ଦେଖ ନା । ଇସ୍ ଦଣ୍ଡାଏ ଡେରି ହୋଇଗଲା... ସେ ସିପାଡ଼େ...”

“ଯାଆନ୍ତୁ, ଯାଆନ୍ତୁ । ହଁ, ମୁଁ ଶୁଣିଥିଲି ଆପଣଙ୍କୁ କୁଆଡ଼େ ବଦଳ କରି ଦେଉଛନ୍ତି ?”

“ଭାରି କଲବାଲା । ଏ ଦଣ୍ଡପାଣିକୁ...ବୁଝିଲ...” ଦଣ୍ଡପାଣି ପୁଣି ଅଧଦଣ୍ଡାଏ ସେ ଲତହାସ ବଳି ଚାଲିଲେ । ଧଡ଼ିଭାଇ ସତେ ଯେପରି କେଡ଼େ ମୁଗ୍ଧ ହୋଇ ଅନାଇଁ ଶୁଣୁଛନ୍ତି !

“ତମବକାର । କିନ୍ତୁ ମାଛଟି ନିଶ୍ଚୟ ପଚା...”

ଦଣ୍ଡପାଣିବାବୁ ଆଉ କିଛି ନ କହି ପ୍ରାୟ ଦୌଡ଼ି ପଳାଇଲେ । ଧଡ଼ିଭାଇ କିଛିକ୍ଷଣ ହସି କହିଲା “ଲୋକଟା ମନ୍ଦ ନୁହଁ”, କିନ୍ତୁ ସ୍ତ୍ରୀ ଉପରେ ଭାରି ଅତ୍ୟାଚାର କରେ । ଯାଉ ଆଜି କିଛି ଗାଳି ଖାଉ ସ୍ତ୍ରୀ ପାଖରୁ...”

“ଯାଃ, ଏ କଅଣ ଗୋଟାଏ ତୁମର...” ବରକ୍ତି ଲାଗିଲା ସତେ ମୋଡ଼େ ।

“ଆରେ, ଗୋଟାଏ ମଉଜ...ବୁଲୁ”

ଆଗେଇ ଚାଲିଲୁ ।

ତୌଧୁଣ୍ଡ ବଜାର, ଗୋପାଳଗାମଠ ପାର ହୋଇ ଝୋଲାସାହା ଗଡ଼ି ପ୍ରାୟ ବାରଟା । ଚାରିଆଡ଼େ ନିସ୍ତବ୍ଧ । ଗୋଟିଏ ବୁଢ଼ୀ ବାହାରକୁ ନାହିଁକି ବାହାରିବ । ହଠାତ୍ ଗୋଟାଏ ସାଇକଲ ଧକ୍କା ଲାଗିଲା ବୁଢ଼ୀ ସହିତ ।

“ମରୁଗିଆରେ...ଅଲ୍ଲା...” ବୁଢ଼ୀ ଚିତ୍କାର କରି ଉଠିଲା ।

“ଏଡ଼େ ଜୋରରେ ସାଇକଲ ଚଳାଇବା ଦରକାର କଅଣ ?” ଧଡ଼ିଭାଇ ବୁଢ଼ୀଟିକୁ ଉଠାଇ ଧୂଳି ଝାଡ଼ିଦେଇ ଦେଇ କହିଲା ।

ଯୁବକଟି ଭୟରେ ଥରୁ ଥରୁ କହିଲା “ବାପା ହଠାତ୍ ଅଜ୍ଞାନ
ଚନ୍ଦ୍ରାଳ ପଡ଼ିଗଲା, ତାକୁର ତାଳିବାକୁ ଦୌଡ଼ୁଥିଲା...” । ଯୁବକଟି
ଆସ୍ତେ କାନ୍ଦି ପଡ଼ାଇଲା ।

“ଶୀଘ୍ର ଉଠାନ୍ତୁ ।” ଯୁବକଟି ସାଇକଲ ଉଠାଇ ପଳାଇଲା ।

କନ୍ଥା ବୁଣିର ଚରବାର ବନ୍ଦ ହେଲା ନାହିଁ । ଧଡ଼ସର ତା
ହାତରେ ଘୋଡ଼ିଏ ଟଙ୍କା ଧସଇ ଦେଇ କହିଲା “ମାଉସି, ସା
ହକାର ହେଲୁଣି...”

କନ୍ଥା ଆଖିଆଖିର ଟୋକାଏ ଦଉଡ଼ି ଆସିଲେ ଠେଙ୍ଗା ବାଡ଼ି
ଧରି ।

“ବାହୁଁ ଚିପା...ବଦମାସ ।”

ଧଡ଼ସର ହଠାତ୍ “ଧସେ ପାଜକୁ, ମାସେ ପାଜକୁ” କହି
ଯୁବକଟି ଯେଉଁଆଡ଼େ ଯାଇଥିଲା ତାହାର ଓଲଟା ଅଡ଼େ ଦୌଡ଼ିଲା ।
ପଛେ ପଛେ ମୁଁ ଦୌଡ଼ିଲି, ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତେ ବି ଦୌଡ଼ିଲେ ।

ଅନେକ ବାଟ ଆସିବା ପରେ ଧଡ଼ସର କହିଲା “ଓ ଶ୍ରାବୀ,
ମିଳିତା ତୋ...”

ଲୋକମାନଙ୍କର ଆଉ କିଛି କହିବାର ଉପାୟ ନାହିଁ । ଧରି ସରି
ହୋଇ ସେମାନେ ଫେରିଲେ ।

ଧଡ଼ସରର ଉପସ୍ଥିତି ବୁଦ୍ଧିରେ ଚମକିତ ହୋଇ ଚାହିଁ
ରହିଲି ।

ଛତାଶୁକାର, ଶଙ୍କରପୁର, ମାଲଗୋଦାମ । ଶୁଣି ପ୍ରାୟ
ଦେଉଟା ।

“ହେ ଜମାବାପା...ଇଲେ ମୋ ବୋଉ, ହେ ଧବଳେଶ୍ୱର...”

ଦୁଇରୁ କାହାର କରୁଣ ଧ୍ୱନି ଶୁଣି ଆସିଲା । ଚାରିଆଡ଼
ନିନ୍ଦ୍ରାବସ୍ଥା । ଡର ଲାଗିଲା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିଗ ଯେପରି ଖୁଣ୍ଟି ଡକାୟତକ
ଆଉଟି ମନେ ହେଲା ।

“ଧଡ଼ିଆଇ, ଏ କଅଣ?” କଡ଼କୁ ଲାଗିଯାଇ ପଚାରିଲି ।

“ଡରୁର୍ ନା କଅଣ ? ଚାଲ ଦେଖିବା ସେଠି କଅଣ ହେଲା ।”

ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ଯୁବକକୁ ଦେଖି ଅନେକ ଲୋକ । ଧଡ଼ିଆଇ ଓ ମୁଁ ମାରବରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ପଛରେ ଛୁଡ଼ା ହେଲୁ । ଯୁବକଟି ନିଶ୍ଚୟ ମସ୍ତକରୁ ଆସିବ । ନାକରେ ଦଣ୍ଡି, ହାତରେ ଖଡ଼ୁ । ପାତଳ ଶାଢ଼ୀକିନ୍ତୁ ଫୁଟି ଦିଶୁଛି ଯୌବନର ଶୋଭା । ଚାରିଆଡ଼ୁ ଲୋଲୁପ ଦୃଷ୍ଟି । ମୁହଁରେ ସମସ୍ତଙ୍କର କିନ୍ତୁ ସମବେଦନା । ଯୁବକଟି କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି କହିଲା ତାର କରୁଣ କାହାଣୀ । ଗମା ବାପା, ତାର ସ୍ତ୍ରୀ, ସହିତ ସେ ଧକଲେଣୁରୁ ଯାଉଛି । ତାକୁ ଶେକ କରିବାରୁ ତାର ସ୍ତ୍ରୀ ତାକୁ ସେଇଠି ବସାଇ ଯାଇଛି ପାଣି ଆଣି ପ୍ରାୟ ଦଶାଏ ହବ । ସେମାନେ କେବେହେଁ ଗାଁରୁ ପଦାକୁ ବାହାର ନାହାନ୍ତି । “ମୋ ମନ ଉଠୁଛି ହଜିବ, ସେ କୁଆଡ଼େ ଗଲେ ଟିକେ ଦେଖନି” ଯୁବକଟି ମିନତି ଜଣାଇଲା ଲୁଚ୍ଚ ଜନତା ପ୍ରତି ।

ଗୋଟିଏ ଲୋକ ଭଡ଼ ଭଡ଼ ବାହାର ଆସି କହିଲା “କାନ୍ଦନା କାନ୍ଦନା, ମୋ ସାଙ୍ଗେ ଆ, କାଲି ସକାଳୁ ଖୋଜି ଦେବ ।”

“ଭଗବାନ ତୁମକୁ କଲଲଣ କରନ୍ତୁ” ଶ୍ରୀ । ଆଗେ ତାକୁ ଟିକିଏ ଖୋଜି ଆଣନି” ଗମାବୋଉ ଓଡ଼ଣା ଟାଣି କହିଲା ।

ମୋ ପାଖରୁ ଅନ୍ୟ ଜଣେ କହିଲା “ଆବେ ଅନାଉର୍ କଅଣ ? ମାଲ ଉଡ଼ିଯିବ” ଇସ୍ କି ବିଭସ୍ କଥା । ବୁଝିଲି ଅଳ୍ପକ୍ଷଣ ଭିତରେ ଏଠି ନାରାୟଣ ଲାଲା ଚାଲିବ । ଧଡ଼ିଆଇକୁ ଟାଣି ମୁଁ ବାହାର ଯିବାକୁ ବସିଲି ।

ଧଡ଼ିଆଇ କିନ୍ତୁ ନିଶ୍ଚଳ ।

ସେଇ ଜଣକ କହିଲା “କାନ୍ଦନା, ଅ ମୋ ଦରକୁ...”

ଏହା ପରେ ଦୁଇଜଣ ଉପକାଶକ ଭିତରେ ଲଗିଲା ବାକ୍ସୁଦ ।
ଜହ୍ନୁଟା ଦୁଇଭାଗ ହୋଇଗଲେ । ହଠାତ୍ ଜଣେ ପାଖ ତାଟିରୁ
ବାଉଁଶ ନାତିଆଣି ପିଟି ଦେଲା ପାହାରେ । ଉପରେ ଅନାଇ
ଦେଖିଲା ଧଉଁସର ପାଖରେ ନାହିଁ । ଗହଳ ଭିତରୁ ବାହାର ଆସି
ଅସହାୟ ଭାବରେ ଚାରିଆଡ଼େ ଚାହିଁଲା ।

ଏହି ମନ୍ଦିରରେ ଜଣେ ମଫସଲିଆ ଗହଳ ଆଡ଼େଇ ଆସି
କହିଲା “କଲେ, ରାମା ବୋଉ, ତୁ ଏକା !! ରାମା ବାପା କୁଆଡ଼େ
ଗଲା ? ମଲା, ମତେ ଚିହ୍ନିପାରୁ ନାହିଁ କି ? ମୁଁ ପକ୍ଷ ତୁମ
ହରିଆ । ଆ, ଆ ମୋ ସାଥରେ...” ହରିଆ ଥରେ ମୋ ଆଡ଼େ
ଚାହିଁ ହସିଲା । ଚାହିଁଲା ଧଉଁସର । ଇସ୍, ଧଉଁସର ମଧ୍ୟ ଏଡ଼େ
କହଣୀ !!

ଯୁବଞ୍ଜଟି ଏତେବେଳେ ଯାଏ ଉପରେ ଥରୁଥିଲା । ଏତେବେଳେ
ସେ ଚାହିଁ ପାରିଥିଲା ଏ ବିଭୀଷ କଳହର କାରଣ । ଟିକିଏ ସାହସ
ପାଇ ସେ ଧଉଁସର ପାଖରେ ଛୁଡ଼ା ଦେଲା । ଧଉଁସର ମୋତେ
ଆଖିଠାରୁ ଆଗକୁ ଚାଲିଲା । ଜଣେ ପାଟି କର କହିଲା “ଅବେ,
ମାତୁ ପିଟି ଦେଉଆ, ଚିଡ଼ିଆ ଚଲିଲା” ଅନ୍ୟ ଜଣେ ଦୌଡ଼ି ଆସି
ଧଉଁସରର ହାତ-ଧରି କହିଲା “ଛାଡ଼ ତାକୁ; ଥୋ ମାଲା”

ଧଉଁସର ଉପକାଶକ ଭାବରେ କହିଲା “ଏ ପରା ଆମ ଗାଁ
ଝୁଅ ବାବୁ...ମୁଁ...”

“ରଖିବେ, ଗାଁ ଝୁଅ ପୁଅ ଆମେ ଜାଣୁନା” । ଲୋକଟା ଧଉଁସରକୁ
ଗୋଟାଏ ପ୍ରବଣ ଧକ୍କା ମାରିଲା ।

ଧଉଁସର ହାତରେ ହୁସା ଧକ୍କା ଧକ୍କା କରୁ ଉଠିଲା । ତା ପରେ
କଅଣି ଦେଲା ମୁଁ ଜାଣେନି । ଦେଖିଲା ଧଉଁସର ଗହଳ ଭିତରେ

ବାଡ଼ ବୁଲଇବାରେ ଲାଗିଛି । ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ପାଇଁ ମୋ ପାଖକୁ ଆସି
କହିଲା “ନେଇ ସ୍ବେଦନ ପଳା, ମୁଁ ଯାଉଛି ।”

ଯୁବକଟିକୁ ଟାଣି ଟାଣି ମୁଁ ସ୍ବେଦନ ଆଡ଼େ ଦୌଡ଼ିଲି ।
ସ୍ବେଦନରେ ପଡ଼ିଥିବା ମୁଁ ଅକ୍‌କା ମାରି ବସି ପଡ଼ିଲି ।

କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ ଧଡ଼ଭାଇ ଫେରିଲା । ମୁଣ୍ଡରେ ତାଙ୍କର ପଟି
ବନ୍ଧା ହୋଇଛି । ପଟି ଭେଦ କରି ଚକ୍ର ବାହାର କାନ ପାଖରେ
ଜମି ଯାଇଛି । ଧଡ଼ଭାଇ ମୋତେ ଦେଖି ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇ ଡାକିବାକୁ
ଲାଗିଲେ “ଆବେ ଶମା ବୋପା ବେ” ଅନେକ କ୍ଷଣ ଡାକିବା ପରେ
ଦୁଇରୁ ଶୁଭିଲ “ଓ...ଓ...ଓ”

“ଆବେ ଜଲ୍‌ଦି...”

ଶମା ବୋପା ଆସିଲା । ସମସ୍ତ ଘଟଣା ଶୁଣି ସେ ଧଡ଼ଭାଇ
ଗୋଡ଼ ଧରିବାକୁ ଯାଉଥିଲା । ଧଡ଼ଭାଇ ତାକୁ ଧକ୍କା ମାରି
କହିଲେ “ଏଇଠି ଥା ସକାଳ ହେଲେ ଯିବୁ ଚାଲ୍‌ରେ ।”

“ଧଡ଼ଭାଇ ତୁମେ ଏଡ଼େ ମନ୍ଦଟା!” ମୁଁ ନକହି ରହି ପାରିଲି
ନାହିଁ ।

“ମନ୍ଦଟା ନା ଆଉ କିଛି ! ଧୈର୍ଯ୍ୟ, ସେମାନଙ୍କ ମନରେ ଯେଉଁ
ଦୁର୍ବଳତା ଅଛି, ମୋ ମନରେ ବି ଅଛି । କେବେ ଅସହାୟତାର
ସୁବିଧା ନେବା କାପୁରୁଷତା ।”

ସ୍ବେଦନ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଲୁ କଲେଜ ଆଡ଼େ । ଗୁଡ଼ ଡିନିଟା । ଗସ୍ତର
ଦୁଇ ବଡ଼ରେ ଶୋଇଛନ୍ତି ଅଜ୍ଞା ଘୋଡ଼ ହୋଇ ଅସଫଳ ଭିକାରୀ ।

ଜଣେ ବୁଦ୍ଧ ତାଙ୍କ ଭିତରେ ଚାଲିଛନ୍ତି । ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ପାଖରେ
ଛୁଡ଼ା ହୋଇ ଏଣେତେଣେ ଚାଲୁଁ ସେ ନିର୍ଭୀକ କଅଣ ଯେପରି
ଗୋଟାଇ ନେଉଛନ୍ତି । ନିଶ୍ଚୟ ବଦମାସ୍ । ଧଡ଼ଭାଇଙ୍କ ଭଳି ମୋ

ମନରେ ମଧ୍ୟ ପଶେପକାର ଇଚ୍ଛା ଜାଗିଲା । ଦୌଡ଼ିଗଲି ତାକୁ
ଧରିବାକୁ । ବୁଦ୍ଧ ଦୌଡ଼ିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା । ଧଡ଼ିତ୍ତର ମୋତେ
ଅଟକାଇ କହିଲେ “ସବୁ ସାଲକୁ, ଆରେ ବୋକା, ସେ ବଦମାସ
କୁହଁ, ଜଣେ ଅଭୁତ ଲୋକ । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଥମେ ତୋ ଧରି
ଭାବିଥିଲି । କିନ୍ତୁ ଦେଖିଲି ସେ ପ୍ରାୟ ଏମିତି ଆସି ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ
ପାଖରେ ଗୋଟିଏ ଲେଖାଏଁ ଆଠଅଣି ରଖି ଯାଆନ୍ତି ମାରବରେ...
ସେ କିଏ କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଜାଣେନି । ବହୁତ ଅନୁନୟ କରି ମଧ୍ୟ ସେ
ପରିଚୟ ଦେଲେ ନାହିଁ ।”

ଅଭୁତ ହୋଇ ଅନାଇ ରହିଲି ।

“ଗୁଲି, ସେଠି କିଏ କାନ୍ଦୁଛି ଦେଖିବା”

ଗୋଟିଏ ଭିକ୍ଷୁକ ଶବର ପାଖରେ ତାର ଝୁଅ ବସି କାନ୍ଦୁଛି ।
ଧଡ଼ିତ୍ତର ତାକୁ ବୁଝାଇ ତାର ହୃଦୟ ବଦ କଲେ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ
ଭିକ୍ଷକମାନଙ୍କୁ ଡାକିଲେ । ଶବଟି ବହି ଦେବାକୁ କେହି ଉଠିଲେ
ନାହିଁ ।

ଗୋଟିଏ ବାଉଁଶ ଆଣି ଶବଟିକୁ ବାନ୍ଧୁ ବାନ୍ଧୁ ଧଡ଼ିତ୍ତର
କହିଲେ “ଗୋଡ଼ ପାଖରୁ ଧର ।” ଦୁଇଜଣ ଶବଟିକୁ ବହି ବଜ୍ର-
କବାଟ ବାଟ ଦେଇ ଶାନ୍ତନଗର ଶୁଶାନ ଆଡ଼େ ଚାଲିଲୁ । ଏପରି
ପରିସ୍ଥିତିରେ କେବେ ପଡ଼ି ନାହିଁ । ଡର ଲାଗୁଥାଏ । ସବୁ ଭୂତ
ପ୍ରେତ ଯେପରି ଖମା ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଚାଲିଚାଲୁ । ସେମାନଙ୍କର
ନିଶ୍ବାସ ମୁଁ ଥିଠି କାନରେ ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ଲାଗିଲି । କିନ୍ତୁ
ଉପାୟ ନାହିଁ ।

“ବାବା କବାଟ ଖୋଲ” ଶୁଶାନରେ ଶବ ଥୋଇ ଧଡ଼ିତ୍ତର
ଡାକିଲେ ।

ଶୁଣାନର ବାବାଜୀ ତାଟି ଖୋଲି ବାହାରିଲେ । ଗୁଡରେ ସେ ରୂପ ଦେଖି ମୁଁ ଡରିଗଲି ।

“କିଏ ?” ବାବାଜୀ ବକଟ ସ୍ତରରେ ପଚାରିଲେ ।

“କେଜାଣି କିଏ ? ଭୁଖାଗୁଟିଏ ! ନିଅ ଟଙ୍କା, କାଠ ଦିଅ”

“ଓ, ଧଡ଼ିଆଇ, ମଲ୍ଲ କହୁନା ।” ବାବାଜୀ ଉଦ୍‌ଧୂଳି ହୋଇ କହିଲେ ।

ଗୁଡ ଆଣି କାଠ ଘର ଖୋଲି ବାବା କହିଲେ “ନିଅ କାଠ ସଜାଡ଼ ଦେବ ?”

“ସଜାଡ଼” ଧଡ଼ିଆଇ କହିଲେ ।

ବାବା ଗଞ୍ଜେଇ ଦଳିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

“ଚିତା ସଜେଇ ଜାଣୁ ?” ଧଡ଼ିଆଇ ଯୋତେ ପଚାରିଲେ ।

“ନାହିଁ, କେବେ କରିନାହିଁ ।”

“ହଁ, କଅଣ ଜାଣୁ ତେବେ ତୁ । ଦେଖ ମୁଁ କେମିତି କରୁଛି । ଶିଶି ରଖ । ପ୍ରଥମେ ଚୁଲି କରିବାକୁ ହେବ । ବେଶି ଗାତ ନୁହଁ, ତା ହେଲେ କାଠ ଜଳିବ ଜଳିଯିବ । ଶବ ପଡ଼ିଥିବ ।”

“ଚୁଲି ଖୋଲି ଧଡ଼ିଆଇ କାଠ ସଜାଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

“ଏପରି ଶବ ଜଳିବାକୁ ଡେଇଁ ଡେଇଁ ଲାଗେ । ଦିହରେ ଚର୍ବି ନାହିଁ କି ନା । ଚର୍ବି ଥିଲେ ନିଆଁ ଧରାଇ ଦେଲେ ନିଶ୍ଚୟ — ଶବ ଆପେ ଆପେ ଜଳିବ । ଯାକୁ ଜଗି ରହି ଜଳାଇବାକୁ ହେବ । କାଠ ବେଶି ଖଇଁ । ତେବେ ଚିତା ସଜାଇ ଜାଲିଲେ ଅନେକ ପରିଶ୍ରମ କମ ପଡ଼େ, କାଠ ମଧ୍ୟ କମ ଖଇଁ ହୁଏ ।”

“ଏହାର ଗୋଟାଏ ନିୟମ ଅଛି ନା କଅଣ ?”

“ବାଃ, ନାହିଁ ? କେଉଁଆଡୁ ପବନ ଆସୁଛି ଦେଖିବାକୁ ହେବ ।
ପଡ଼ିବ ବେଶି ହେଉଲ କାଠ ଡୁଝୁ ଲାଗି ଜଳିଯିବ, ପୁଣି ଜଳାଇବା
କେତେ ଯତ୍ନ ବେଶି ଧୂଆଁ ହୁଏ ତେବେ ଶବ କାଳିଆ ପଡ଼ିଯିବ—
ସୋତଲାକୁ ଲାଗି କଷ୍ଟ ହେବ । ପୁଣି ଝୁଣା ପକାଇ କେଣ୍ଡୁ କଳା
ହୋଇଲେ ଜଳିବ ।”

ହଥମେ ଦୁଇଟି ବଡ଼ ମୋଟା କାଠ ଆଣି ଚୁଲର ଦୁଇ
ପାଖରେ ଲାଗି ପଡ଼ିଥିଲା କହିଲା “ଏହାରି ଉପରେ ସବୁ ନିଉଁଇ
କରେ । ଦେଖିବାକୁ ହେବ ଏ ଯେମିତି ଜଳନ୍ତି ଜଳି ନ ଯାଏ—କା
ହେଲେ ସବୁ ଛାଡ଼ା ଭୁଲୁଛୁ ପ୍ରଭୁଙ୍କ କଲେ—ପୁଣି ଛାଡ଼ାଅରେ,
ଶବକୁ ଅଲଗା ରଖିବୁ, କାଠ ସୁକାଅରେ, ପୁଣି ତା ଉପରେ
ଶବକୁ ଥୁଅରେ...” ଚିତା ସଜାଇ ପଡ଼ିଥିଲା ଶବକୁ ଟେକି ତା
ଉପରେ ଥୋଇଲେ । ଶବ ଉପରେ ଦୁଇ ଚାରିଖଣ୍ଡ କାଠ ଥୋଇ
ଦୁଇଟି ମୋଟା କାଠ—‘ଗୁପୁଆଣ୍ଡି’—ଦୁଇପାଖରୁ ଜେର ଦେଲେ ।
ତାପରେ କୁଟା ଆଣି ବାଉଁଶ ଅଗରେ ବାନ୍ଧି ସେଥିରେ ନିଆଁ ଲଗାଇ
ଚିତାର ଚାରିପାଖ ତଳିଅର ଚୁଲ ମୁଖାଗି ଦେଲେ । ଜଳନ୍ତା
କୁଟାକୁ ଚୁଲରେ ଗୋଟି ସେ ସାନ ସାନ କାଠ ଦେଇ ଚୁଲ
ଜଳାଇଲେ । ବାବାଣକୁ କହୁଲେ ଉତ୍ତରପଟେ ଲୁଗା ମେଲାଇ
ଧରିବାକୁ । ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ବାବାଣ ଲୁଗା ମେଲାଇ ଧରି ପବନ
ଅଟକିଯିବୁ । ଚିତା ଜଳିଲା ।

“ଲୁହ, ବାବା, ଚିତା ରଜି ଠିକ୍ ଅଛି ନା”

“ଠିକ୍ ଅଛି, ଆସ” ବାବାଣ ସମ୍ବେଦାର ଲୁଲ କହିଲେ ।

“ଗୁଡ଼ିଲୁ, ନିଆଁରୁ ରଜ ଓ ଡକରୁ କଣାଯିବ ଚିତା ହଇସଣ
ହୁଏବ କି ନାହିଁ ।”

“ବେମିତ ?”

“ତୋ ଯଦି ଧୁ ଧୁ ହୋଇ ଜଗଲ, ନିଆଁର ଶିଖା ବେଶି
ଉପରକୁ ଉଠେ ତା ହେଲେ ଭାରି ଖସିଯାଏ । କାଠ ଆଗେ
ଜଳିଯିବ---ଶବ ପଡ଼ିଥିବ । ନିଆଁ ଯଦି ବେଶି ଉପରକୁ ନ ଉଠେ,
ରଜ ଯଦି ହଲଦିଆ ହୁଏ ତେବେ ଭଲ ।”

ଚିତାରୁ ଟିକିଏ ‘ନିଆଁ’ ଆଣି ବାବାଜୀ ଚିଲମରେ ନିଆଁ
ଲଗାଇଲେ । ତାପରେ ଗୋଟିଏ ସୂଦାର୍ଦ୍ଦ ଟାଣ ଦେଇ ଚିଲମ
ଧଡ଼ିଭାଇ ହାତକୁ ବଜାଇଦେଲେ ।

ଚିତା ଗରମରେ ମୋତେ ଆରାମ ଲାଗିଲା । ସକାଳକୁ ଧଣ୍ଡା
ବେଶି ପଡ଼ିଥିଲା । ଆଖିପତା ମୋର ଲାଗିଗଲା ।

“ଶୋଇନୁ, ଶୁଅ ଏଇଠି”

ଶୋଇବାକୁ ଭର ମାଡ଼ୁଥାଏ । ଚାରିଆଡ଼େ ବିଲୁଆ କୁକୁରଙ୍କ
ଚିତ୍କାର । ବନ୍ଦର ନିଶ୍ବାସ ଯେପରି ମୁଁ ଶୁଣିବାକୁ ପାଉଥାଏ ।

“ଭର ମାଡ଼ୁଛି” ବାଧା ହୋଇ ଧଡ଼ିଭାଇ କାନରେ କହିଲା ।

“ପାଗଳ କରେ, ଶୁଣାନରେ ଭର କଅଣ, ସହର ଭିତରେ
ଯେତେ ଭର, ଭର---ଏଠି କାଇଁରେ---ଶୁଅ ମୋ କୋଳରେ” ।

ଧଡ଼ିଭାଇଙ୍କ କୋଳରେ ମୁଣ୍ଡ ରଖି ଶୋଇ ପଡ଼ିଲି ।

ଯେତେବେଳେ ଉଠିଲି ପୂର୍ବ ଆକାଶରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ପାଟିଲୁଣି ।
ଅପୂର୍ବ ସେ ଦୃଶ୍ୟ । କେତେଥର ସକାଳେ ଏ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିଛି ।
କିନ୍ତୁ ଶୁଣାନରେ ଏହାର ଦୃଶ୍ୟ ମହାନ୍ ମନେ ହେଲା ।

ଚିତାର ନିଆଁ ଲାଭ ଆସିଲୁଣି । ଧଡ଼ିଭାଇ ନିଆଁ ଭିତରେ
ପାଉଁଶ କେଣ୍ଡ କଅଣ ଖୋଜୁଛି ।

“କଅଣ ଖୋଜୁଚ ପଡ଼ିଲା” ପଚାରିଲ ।

“ସବୁ ଜାଣିଯାଏ କନ୍ତୁ ଅଣ୍ଟା ହାତଟା ଶେଷ ହେବାକୁ ଡେରି
ଲଗେ । ସେଟା କଉଁ ଅଛୁ ଖୋଜୁଚ ।”

“କେମିତି ପାଇବ ଏଡ଼େ ଟିକିଏ ହାତ ଏ ନଆଁ ଗଦାରୁ ।”

“ଦେଖିବୁ ଆ ।”

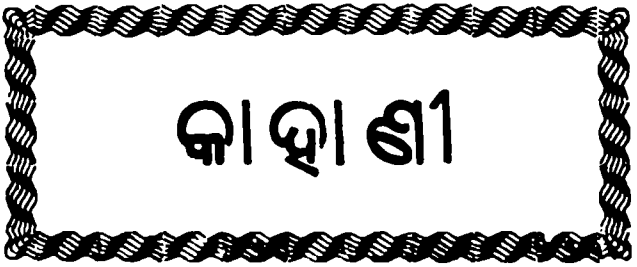
ବାଉଁଶ ଦେଇ ସେ ନଆଁ ଖେସ୍ତବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

“ସବୁ ନଆଁ ହଳଦିଆ ଦିଶୁଚ କନ୍ତୁ ସେ ଟିକକ ଯେଉଁଠି ଥିବ
ନେଲି ଦିଶିବ” କେଷ୍ଟୁ କେଷ୍ଟୁ ଟିକିଏ ନେଲି ନଆଁ ଦେଖି ସେ
କହିଲେ “ଇରେ, ଏଇଠି, ରହମ କୁଆଡ଼େ ଯିବୁ । ସବୁ ଶେଷ
କରିଯିବ ।”

ସବୁ ଶେଷ କରି ପଡ଼ିଲା ଦାଣ୍ଡନକ ଭଳି ବଡ଼ ଟାଣିବାକୁ
ଲାଗିଲେ ।

ଆଜି ମୋର ବି. ଏ. ପରୀକ୍ଷା । କିଛି ପଢ଼ି ନାହିଁ ।

କାହାଣୀ

ବି. ଏ. ପରୀକ୍ଷା ଦେଇ ବାହାରିଲି ଗାଁକୁ । ପରୀକ୍ଷା ଶେଷ ଦିନ
 ଥିଲା ସାନ୍ନିଧ୍ୟ । ସାନ୍ନିଧ୍ୟ ପରୀକ୍ଷାରେ ‘ପରୀକ୍ଷା ପରେ ସମୟ କମର
 କଟାଇବ’ ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା ଲେଖିବା ମନେ ମନରେ ମନକୁ
 ‘ସତ ଗୋଟାଏ ପ୍ରେରଣା ଆସିଲା ଗାଁକୁଯାଇ ଗ୍ରାମ ସ୍ତରଠାରୁ ଓ
 ସେବା କାର୍ଯ୍ୟରେ ସମୟ କଟାଇବା ପାଇଁ । ବାପା ଯେତେ କହିଲେ,
 ବହୁତ ପରିଶ୍ରମ କରିବୁ ଯା ଟିକିଏ କଲିକତା ଫଲିକତା ବୁଲିଆ,
 ମୁଁ ଶୁଣିଲି ନାହିଁ । ଶେଷ ପରୀକ୍ଷା ଦେବା ପରେ ପରେ ବାହାରିଲି
 ଗାଁକୁ । ଗାଁକୁ ଯିବାର ଆଉ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଆକର୍ଷଣ ଥିଲା ବୋଉ ।
 ଗାଁରେ ବୋଉ ଏକା ଥାଏ । ପରୀକ୍ଷା ପୂର୍ବରୁ ତାର ବଡ଼ ବଡ଼
 ବକା ତେଡ଼ା ହାତ ଅକ୍ଷରର ଚାରି ପୃଷ୍ଠାର ଯେଉଁ ଚିଠି ପାଇଥିଲା
 ତାହା କେବଳ ଗୋଟିଏ ମିନିଟ୍‌ରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ । ଝୁରୁ ଢୋତେ ମୋ
 ରାଗ ପରୀକ୍ଷା ଦେଇସାର ଆସିବୁ । ବୋଉ କେବେହେଁ କାହାଣୀକୁ
 ନିଜ ହାତରେ ଚିଠି ଲେଖେ ନାହିଁ, ତାକୁ ଲଜମାଡ଼େ । କେବଳ

ବାପାକୁ ସେ ନିଜ ହାତ ଲେଖା ଚିଠି ଦିଏ । ଅନେକ କାକୁଡ଼ି ମିଳିତ ଓ ହାତଲେଖା ଚିଠି ନ ପାଇଲେ ଗାଁକୁ ନ ଯିବାର ଭୟ ଦେଖାଇ ଏହି ପ୍ରଥମଥର ପାଇଁ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ବୋଉଠାରୁ ତାର ନିଜ ହାତ ଲେଖା ଚିଠି ଆଦାୟ କରା ।

ଗାଁରେ ପିତୃଧନ ପ୍ରାୟ ସନ୍ଧ୍ୟା ଆଠଟା ବେଳକୁ । ବୋଉ ନଲଂଶଟି ଜାଳ ମୋ ଆସିବାକୁ ଚାହିଁ ଦାଣ୍ଡ ଦୁଆରରେ ଜଗି ବସିଥିଲା । ମୋତେ ଦେଖିଲକ୍ଷଣି ଧଉସିକରି ଉଠି ପାଣି ଡାଳେ ଆଣି ଗୋଡ଼ ଧୋଇ ଦେଇ ଖାଇବାକୁ ବାଡ଼ିଦେଲା । କଅଣ କଲେ ମୁଁ ଖୁସି ହେବି ମେତେବେଳେ ତାର ଏକମାତ୍ର ଚନ୍ଦ୍ରା । ବଜର ବଜର ହୋଇ ନାନା କଥା ସେ କହିବାକୁ ଲାଗିଲା । ମୋର କିନ୍ତୁ ଏକମାତ୍ର ଚନ୍ଦ୍ରା କାଲି ସକାଳୁ ସଂଗଠନ କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କିପରି ଭାବରେ କରିବାକୁ ହେବ ? କେଉଁ ସମସ୍ୟା ପ୍ରଥମେ ଧରିବାକୁ ହେବ ?

“ଦେଖେ ନାଇକ, ବାବୁ ମା ଅଛନ୍ତି, ଦୁଆର ଖୋଲ” ବାହାରୁ ଶୁଣିଲା ।

“ବୋଉ, କିଏ ଡାକୁଛି ?”

“ଆରେ, ସେ ପରା ଆମ ଗୋକୁଳା ପାଣି, ମୁଁ ଏକା ଥାଏ ବୋଲି ତୋ ବାପା ତାକୁ କହିଦନ୍ତୁ ନିଇଡ଼ ଆସି ଶୋଇବାକୁ । ମାସରେ ଟଙ୍କାଏ ନିଏ ସେ । ଷାଠିଏ ବର୍ଷର ବୁଢ଼ା ହେଲଣି କିନ୍ତୁ ପିଲାପରି କାହାଣୀ ଶୁଣିବାକୁ ଜଗି ବସିଥିବି ନିଇଡ଼ । ଏତେ ମନ-ଗଢ଼ା କାହାଣୀ କଉଁ ପାଇବ ! ତୁ ତ ଅନେକ ପାଠ ପଢ଼ିବୁ, ଆଜି ତୁ ତାକୁ ଗୋଟିଏ ଭଲ କାହାଣୀ ଶୁଣାଇବୁ” ଭାରି ଖୁସିହେଲା ।

ମନେ ମନେ ଭାରି ଖୁସି ହେଲି, ବାଃ ଏଇତ ସମସ୍ୟା କଳେ
ଉପସ୍ଥିତ । ଅଗେ ଦୃଢ଼ଜନ ଶିକ୍ଷା ଆରମ୍ଭ କରିବାକୁ ହେବ ।
ଏମାନଙ୍କୁ ଗଲୁଛଳରେ ପାଠ ପଢ଼ାଇବାକୁ ହେବ ।

ବୋଉ ଦୁଆର ଖୋଲି ଦେଇ ପଚାରିଲା “ମୋ ଟୁରୁ ଆସିବ
ଆଜି । ବି. ଏ. ପରୀକ୍ଷା ଦେଇ ଏହା ପରେ ମାଇନର ପରୀକ୍ଷା ଦେଇ
ବଡ଼ ଶୁକଣ କରିବ ।”

ଗୋକୁଳା ମୋତେ ଦେଖି ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗ ପ୍ରଣିପାତ କରି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ
ଭାବରେ ରୁଣ୍ଡି ରହିଲା ।

ବୋଉ ପଚାରିଲା “ତମର ଅଜି ଏତେ ଡେରି ?”

“ଦେଖେ ନାଇଁକ, ଡେରି କଅଣ କି ମା, ସପନା ପୁଅଟି ଅଜି
ରୁଲିଗଲା । ମଙ୍ଗଳବାରୁଟାରେ ଗଲା, ପୁଷ୍କର ଲାଗିଲା । ପୁଷ୍କର
ଛଡ଼ାଇବା ପାଇଁ ପଞ୍ଚବର୍ଣ୍ଣ ଫୁଲ, ପଞ୍ଚବର୍ଣ୍ଣ ଅରୁଆ ରୁଢ଼ଳ ସବୁ
ଯୋଗାଡ଼ କରିବି ବାଙ୍କି ଗଡ଼ିଣି ମାଛଟିଏ ପାଇଁ ମୁଁ ପସା...

ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ପଚାରିଲା “କିହୋ ଗଡ଼ିଣି ମାଛ କଅଣ ହେବ ?

“ଆଜ୍ଞା, ଦେଖେ ନାଇଁକ, ବଳି ପଡ଼ିବ ପସା ତେଜକରେ ।
ପୁଷ୍କର ଲାଗିଲେ ତା ଘରୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ମୁଣ୍ଡ ନ ନେଇ ଛୁଡ଼ିବ
ନାହିଁ । ମୁଣ୍ଡ ବଦଳରେ ମଛ ବଳି ଦେଲେ ଯାଇ ଉଆ ପାଇବ
ପସା । ଏଣେ କଅଣ ହୋଇବି କି ମା, ଝୁମ୍ପେଇ ମାକୁ ଗୋବିନ୍ଦା
ବୋଉ ମାଡ଼ି ବସିବି ।”

ଏସବୁ କଅଣ ! ଏ କଅଣ କହୁଛି ! କିଛି ତ ବୁଝି ପାରୁନାହିଁ !!
ଧୂଣି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ କହିଲା “କିହୋ, ଗୋବିନ୍ଦା ବୋଉ କାହିଁକି
ଝୁମ୍ପେଇମାକୁ ମାଡ଼ି ବସିବି ? ଯଦିବା ମାଡ଼ି ବସିବି ତାକୁ କାଢ଼ି
ଦେଉନା କାହିଁକି ଗାଳିଗୁଳା ଦେଇ ।”

“କିଏ କାହିଁକି ? ଦେଖେ ନାଲକ, ଗୁଣିଆ ଆସିଲେ ତ ।
 ଅମଲକଥା କଅଣ କି ବୁଝିବ ନା ମା, ସବୁ ବଦମାସି ସେ ଶଳା
 ବଣିଆ ପାଇଁ । ସେ ଶଳାଟି ମୋର ଭାରିଯାଟାକୁ ଟିକିଏ ଭଲ
 ଖାଇବାକୁ ଦବନାହିଁ । ଆଜି କଅଣ କରିବ ନା ବିଲରୁ ବଙ୍କଡ଼ା
 ମାଛ ଧରି ଆଣି ଝୁମ୍ପେଇମାକୁ କହିଗଲା ଭାଜି ରଖିବାକୁ । ଯଦି
 ତୋ ଲେଉ ହେଲା, ହଁ ଲେଉ ହେବା କଥା, ତେବେ ଗୋଟାଏ
 ଦଇଁଟା ଖା । ଭାଜୁ ଭାଜୁ ସବୁ ପାର କରି ଦେଲୁ ! ଜାଣୁତ ତୋ
 ଗେରସ୍ତ କଥା !! ବଣିଆ ତ ଆସିଲେ ଛେଞ୍ଚିବ ଟାଙ୍କେ । ବାସ୍
 ସଞ୍ଜବେଳେ ଆପଣାର ତୁଠକୁ ପାଇବ, ଗୋବିନ୍ଦା ବୋଉକୁ
 ଦେଖି ଡରିବ କି ମିଛରେ, ଫେରିଲା ତ ସିଆଡୁ ଉଠୁଁ ଉଠୁଁ ହେଇ ।
 ଖାଲି କହୁଛି, ମୁଁ ତାକୁ ଖାଇମି, ତୋତେ ଖାଇମି...”

“କାହାକୁ ?”

“କି, ବଣିଆକୁ, ତାକୁ ଦେଖିଲେ ତ ଗର୍ଜୁ ଖାଲି । ଫେରେ,
 ଦେଖେ ନାଲକ, ଜୟାଡ଼େ ହାଡ଼ିଆଣୀର ଧୁଆଁ ବକଟକୁ ଠାକୁରାଣୀ
 ଧରିବ । ମା ଏବର୍ଷ ରାଗିଗନ୍ତ ଏ ଗାଁ ଉପରେ । ରାଗିବା କଥାତ ।
 ଏ ଶଳା ଛତାବଟା ତଡ଼ରେଇମାକୁ ପଣା ଭୋଗ ଦେଉ ଦେଉ ମୁହଁ
 ମାରି ସଦଲା । ଆଉ ଯାଏ କଅଣ, ଠିକ୍ ସଞ୍ଜବେଳେ ମା ପରା
 ବୁଡ଼ି ବେଶ ଧରି କହିଗଲେ ତାକୁ, ଯେ ଏ ବର୍ଷ ଏ ଗାଁକୁ ବୁଝି
 ଦେବେ । ଏ ବର୍ଷ ଯା ଠାକୁରାଣୀ ଲାଗିବ ବାବୁ...”

“କୁମ୍ଭେମାନେ ଡାକ୍ରକୁ ଡାକିଥିଲ ?”

“ଡାକ୍ର କଅଣ କରିବ ଏଥକୁ ? କାଲି ସମସ୍ତେ ମିଳି
 ତଡ଼ରେଇଙ୍କ ପାଖରେ ପଣା ଦେଇ ଗୁଡ଼ାରି କରୁ...ମା ଯେତକ
 ମୁଣ୍ଡ ନେଲୁ ନେ...”

“ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ତୁମର ବସନ୍ତ, ସମସ୍ତେ ସେଠି ଏକମେଳ ହବ ତା
ହେଲେ ତ ରେଗ ଅଧିକା ବ୍ୟାପିଯିବ । ଖାଲି ଭକ୍ତିଥିଲେ ହୁଏ
ନାହିଁ ଗୋକୁଳା, ଜ୍ଞାନ ନ ଥିଲେ ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ଭୟଙ୍କର ହୋଇ
ଉଠେ, ମୁଁ ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ଦେବା ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଇନ୍ଦୁଲ
ସ୍ଥଳରେ ବସାଇବି । ତୁମ୍ଭେମାନେ...”

“ଆମ ବେଳ କାହିଁ ବାବୁ ? ଦେଖେ ନାହିଁକି ଧନ୍ଦା ଧନ୍ଦା
କରି...”

“ତୁମ୍ଭେମାନେ ଶିକ୍ଷା ପାଇଲେ ନିଜର ନ୍ୟାୟବାଦୀ ହାସଲ
କରି ପାରିବ । ଏଇ ମନ୍ଦର ପ୍ରବେଶ କଥା ଧର.....”

“ଆଜ୍ଞା ହଁ, ସେ ଦିନ ମାଷ୍ଟ୍ରି କହୁଥିଲେ କେଉଁଠି ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ
ପୁଲିସ୍ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ହରିଜନମାନଙ୍କୁ ମହାଦେବ ମନ୍ଦିର ଭିତରକୁ
ନେଇ ଗଲେ...ଏ ଅନ୍ୟାୟ ଧର୍ମ ସହିବତ ? ଆଉ ବାବୁ ସେଥିରେ
ବାହାଦୁର କଅଣ ? ପୁଲିସ୍ ତୁମ ହାତରେ, ବ୍ରାହ୍ମଣକୁ ଡରେଇ
ନେଇଗଲା ସିନା, ସେଥିରେ ନାଉ କଅଣ ହେଲା ? ତାଙ୍କ ରାଗ
ଆହୁଣ ବଢିଲା, ଆସନ ଏକାଠି ତଳି ଯାହା ଟିକିଏ ସୁବିଧା
ପାଉଥିଲୁ ତାଙ୍କଠାରୁ ସେ ବି ଗଲା ସିନା । ଆମେ ନିଜେ ଆମ ଭଲ
ଗୁଣ ବଢାଇ ଯାହା ହାସଲ କରିଥାଆନ୍ତୁ ତାହା ଆଗରୁ ଜବରଦସ୍ତି
ଦେଇ ଦେଲ । ବାବୁ ଆମେ ଭାବିଲୁ ବାଃ, ଆମେ କଅଣ ହୋଇ
ଗଲୁଣି । ଆମ ଦମାକ୍ ବଢୁଛି ସିନା ଭଲ କିଛି ହଉନି ଏଥିରେ ।
ଯାହା ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ଧୀରେ ଧୀରେ ହୋଇଥିଲେ ଭଲ ହୁଅନ୍ତା
ତାହା ଭୁଷୁକନା କରି ଦେଲେ...”

ଗୋକୁଳାର ଯୁକ୍ତି ଶୁଣି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲା । ଗୋଟାଏ ଦିଗରେ
ନିବିଡ଼ ମୁଖର ଅନ୍ୟ ଦିଗରେ ବେଶ୍ ବୁଦ୍ଧି ଅଛନ୍ତି !

ଗୋକୁଳା କିଛିକ୍ଷଣ ମାରବ ରହି କହିଲା “ହୁଏ ସେ ସବୁ
କଥା । ବଡ଼ ଲୋକେତ ଭାବୁଛନ୍ତି, ଆମେ କାହିଁକି ଭାବିବା । ମା
ଦେଖେ ନାଇକ, ଗୋଟିଏ କାହାଣୀ କୁହ...”

ବୋଉ କହିଲେ “ଆଜି ଟୁକୁ କହିବରେ । କେତେ ପାଠ
ପଢ଼ିବ, ସେ, କେତେ ଭଲ କାହାଣୀ ଜାଣେ ସେ, ଶୁଣିଣୁ ।”

ପ୍ରଥମେ ଭାବିଥିଲା ଗଳ୍ପହଳରେ କୌଣସି ଶିକ୍ଷାମୂଳକ କଥା
କହିବ କିନ୍ତୁ କହିବାକୁ କୌଣସି କାହାଣୀ ମନେ ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ ।
ମନେ ହେଲା କିଛି ପାଠ ଆଉ ପଢ଼ି ନାହିଁକି ! ଓସକ୍ସପିପୁରକ
ସେମିତି ଓ ଜୁଲିୟଟ କଥା କହିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲି କିନ୍ତୁ କିଛି
ଦୂର ଯାଇ ଦେଖିଲି ଗୋକୁଳା ମନ ଦେଇ ଶୁଣୁ ନାହିଁ । ମୋତେ
ମଧ୍ୟ ସେ କଥା ଏ ପରିସ୍ଥିତିରେ କପରି ଖାପଇଡ଼ା ଓ ନିକୃଷ୍ଟ ମନେ
ହେଲା । ଦୁନିଆର ଅବସ୍ଥା ବିଷୟରେ କହିବାକୁ ଲାଗିଲି । ତାହା
ମଧ୍ୟ ଜମିଲା ନାହିଁ । ଲଜ୍ଜିତ ଭାବରେ କହିଲି, ବୋଉ ତୁ କହ,
ଅନେକ ଦିନ ତୋ କାହାଣୀ ଶୁଣି ନାହିଁ ।

ବୋଉ କହିଲା, ନାଁରେ ପୁଅ, ତୁ କି ସୁନ୍ଦର କଥା କହୁଛ ।
କି ନିଆଁ ପାଉଁଶ କାହାଣୀ ମୁଁ କହିବି ।

ଗୋକୁଳା କହିଲା, ନା ମା, କୁହ, ବାବୁ କେଡ଼େ ଶରଧାରେ
କହୁଛନ୍ତି, ତୁମେ କୁହ । ମୁଁ ମାରବ ରହିଲି ।

ମାଲି ଗଡ଼ଉ ଗଡ଼ଉ ବୋଉ ପାନ ବଟାରୁ ଚୁନି ଚାହିଁ ଟିକିଏ
ଗୋକୁଳାକୁ ଦେଇ ନିଜେ ପାନ ଖାଇ ପଚାରିଲା, “କି ଗପ କହିବ ?
ଭୁତ ଗପ ନା ବାସସ୍ୟ କଥା କି କଥା ?”

“ନା, ମା ଦେଖେ ନାଇକ, ଗୋଟିଏ ରଜାଘର କଥା କୁହ ।”

ବୋଉ ଆରମ୍ଭ କଲା...

...ଗୋଟିଏ ଦେଶରେ ଗୋଟିଏ ରଜା ଥାଏ । ତାର ଗୋଟିଏ ବୋଲି ଅଳିଅଳ ଝୁଅ । ଭାରି ଗେଲ ବସର । ଦିନେ ରଜା ଝୁଅ ନଈରେ ଗାଧୋଉ ଗାଧୋଉ ଗୋଟିଏ ଭାରି ସୁନ୍ଦର ପୁଅ ଗାଧୋଇବାର ଦେଖିଲା । ତାକୁ ଦେଖି ତାକୁ ବହୁ ଦେବା ପାଇଁ ତାର ଭାରି ମନ ବଳିଲା । ହେଲେ, ସେ କିଏ ତ ଜାଣନା, କ'ଣ କରବ । ମନ ଦୁଃଖରେ ଘରକୁ ଗଲା । କିଛି ଖାବଲା ନାହିଁ, ଅଳତା ଲାଗେଇଲା ନାହିଁ । ମୁଣ୍ଡ ଦୁଶୁର କରି ସିଧା ଶେଷ ଘରକୁ ଗଲା । ସେଠି ମୁଷା ମାଟି ବଲେଇ ଦୁଅ ଠା ଠା ପଡ଼ିବ । ଯାଇ ତାର ଭିତରେ ଶୋଇଲା ।

ଏ ଗଲୁ ଶୁଣି ମୋ ମନରେ ଭାରି ଖୋର ହେଲା । ଭାବିଲି ଦେଖ, ଏମାନେ ଏଇ ଅଭୁତ କଥା ଶୁଣିବେ, ଅଥଚ ଏତଡ଼ ସୁନ୍ଦର କଥା କହିଲି...ଗୋକୁଳାକୁ ବୁଝି ଦେଖିଲି ତାର ଆଖିପତା ପଡ଼ି ନାହିଁ, ମନ ତାର ସୁଗୁଲ । ଜୀବନରେ ଯାହା ସୁଖ ତାହା ସବୁ ଯେତେବେଳେ ଏଇ କଲ୍ୟାଣ ପାଇବି, ବାଞ୍ଛାବନ୍ଧୁ ହୁଏ ।

ବାଧା ଦେଇ କହିଲି...ବାଜେ କଥା ଯେତେ କହିବାକୁ କେମିତି ଭଲ ଲାଗେ କୋଉ ? ଦୁନିଆରେ କେତେ କାଣ୍ଡ ଦଟି ପାଉଛି, କିଛି ପଡ଼ିବୁ ନାହିଁ, କିଛି ବୁଝିବୁ ନାହିଁ । ଯେତେ ଅସମ୍ଭବ କଥା ସେଇଥିରେ ଆନନ୍ଦ । ଆଜ୍ଞା, ବଢ଼ିଲେ କ'ଣ କେହି ବୁଝି ପାରବେ ନାହିଁ ଯେ ଗୋଟାଏ ରୋଗ ଘର ଦରକାର ! ଆଉ ରଜା ଘରେ ପୁଣି ମୁଷା ମାଟି, ବଲେଇ ଦୁଅ !...

ଗୋକୁଳା ବାଧା ଦେଇ କହିଲା, ଆଉ ଦେଖେ ନାହିଁ ବାବୁ, ସେମାନେ ତ ହେଲେ ରଜା ଘର । ସତ୍ୟବେଦି ଅନନ୍ଦ । ଦୁଃଖ ହେଲେ କ'ଣ ବୁଝିହେବ ଶେଷ ଘରକୁ ନ ଗଲେ । ରଜାମାନେ

ପରା ସେଇଥି ପାଇଁ ଗୋଟାଏ ଘରେ ମୁଣା ମାଟି ବିଲେଇ ଦୁଆ
ଭରତ କରି ରଖି ଥାଆନ୍ତୁ । କୁହ ମା କୁହ । ହଁ ତା ପରେ ?

...ରଜା ଝୁଅ ତ ସେଇ ଘରେ ଶୋଇଲା । ମା ଇସ୍‌ପାତେ ଏ
ଘର ନେ ଘର କେତେ ଖୋଜି ପାଇଲା ନାହିଁ । ଗୋଟିଏ ବୋଲି
ଝୁଅ, କୁଆଡ଼େ ଗଲା । ମା ମନ କଷ୍ଟରେ ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ଦେଇ
ବସିଲା । ରଜା ଘରେ ଗୋଟିଏ ପୋଷା ବିଲେଇ ଥାଏ । ବିଲେଇଟି
ମା କୋଳରେ ଘଷି ହୋଇ କହିଲା, ମ୍ୟାଉଁ ମ୍ୟାଉଁ, ଦୁଧ ଭାତ
ଖାଉଁ, ରଜା ଝୁଅ ଯେଉଁଠି ଅଛି କହି ଦେଉଁ । ମା କହିଲା, ମ
ନିଆଁ ନଗା ବିଲେଇଟା । ସେଜ ଦୁଧ ଭାତ ଖାଉଛି, ଆଜି ନ
ଖାଇଲେ କହିବ ନାହିଁ, ମରୁ ନାହିଁ । ବିଲେଇ ତା ଶୁଣି କହିଲା,
ସେଜ ଖାଏ ଅଇଁଠା ଭାତ, ଆଜି ଖାଇବି ହାଣ୍ଡିରୁ ଭାତ ।

ଗୋକୁଳା ହସି ମସି ତଳେ ଗଡ଼ିଯାଇ କହିଲା, ଦେଖେ ନାଇ
ବି, ମା ପଶୁ ହେଲେ କଅଣ ହବ, ଠିକ୍ କହିବ । ସେଜ ଯେତେ
ଖାଇଲେ କଅଣ ହବ, ସେ ଫୋମ୍‌ଡା ନା, ତା ହଅକ ବୋଲି
ତାକୁ କେହି ଦଉ ନାହିଁ, ହଁଅ, ତାପରେ ?

...ତା ପରେ, ମା ଆଉ କଅଣ କରିବି, ହାଣ୍ଡିରୁ ଭାତ ଆଣି
ଦୁଧ ସର ଗୋଟାଇ ଦେଲା । ଗୋକୁଳା ପୁଣି ହସି ଗଡ଼ିଯାଇ
କହିଲା, କାମ ନେଲେ ମା ସମସ୍ତେ ସେମିତି । ଦେଖିଲ ନାଇ ଶ୍ଵେତ
ବେଳକୁ ହାଣ୍ଡା ଦେବି, ଘୋଡ଼ା ଦେବି । ଏଇ ଛୁଣିକା କିଏ କାହାକୁ
ପଚାରୁଛି । ତା ପରେ...ବିଲେଇ ଖାଇସାରି ଗୋଡ଼ରେ ମୁହଁ
ପୋଛି ଚାଲିଗଲା । ଯେଉଁ ଘରେ ରଜା ଝୁଅ ଶୋଇଥିଲା ସେ ଘର
କବାଟ ଲୁଙ୍କାଡ଼ିରେ ଠେଲି ଦେଲା । ଝୁଅ ମା'କୁ ଦେଖି ବାହୁନି
କାହିଲା...ବାପା ବାହା ଦେବେ କେବେ ଲେ, ହାଏ ଲେ...ଏକୁଆ

ପୁରବ କେବେ ଲେ, ହାଏ ଲେ ପିନ୍ଧାଇ ପାଟର ଶାଢ଼ି ଲେ, ହାଏ ଲେ...ବସାଇ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପିନ୍ଧିଲେ, ହାଏ ଲେ...ହଁ ଉଁ । ମା ଝୁଅ ମୁହଁରେ ଲୁଗା ପୁରାଇ ପଣତରେ ଲୁହ ପୋଛି ଦେଇ କହିଲ, ଏଇ କଥା ତ ମା, ଶୁଆଲେ, ଉଠୁ । କାହାକୁ ମନ କରିବୁ କହ । ଝୁଅ ହେ ପୁଅ କଥା କହି ଖାଇବାକୁ ଗଲ । ମା ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଚାଷଖଣିକୁ ପଠାଇ ସେ ପୁଅ ଖବର ନେଲା ଯେ ସେ ପାଣି ଘର ପୁଅ ।

ଗୋକୁଳା ଧଡ଼ପଡ଼ କରି ଉଠି କହିଲା, କଅଣ କହିଲା ମା, ଆଉ ଥରେ କୁହ ।

ବୋଉ ଟିକିଏ ଆଗରୁ ପୁଣି ଥରେ କହିଲା । ଗୋକୁଳା ଶୁଣି କହିଲା, ହଁ ମା, ଆମ ଅରକ୍ଷିତା ପୁଅକୁ ଦେଖିତ ନା, ପାଆସ୍ କରି ଆସିଛି । ରଜା ପୁଅତ, ହଁ ଅ ଅ, ରଜା ପୁଅ କାହିଁକି ଏମିତି ହବ । ସେ ପକ୍ଷ ଦ୍ରାହ୍ମଣ ଘରେ ବାହା ହୋଇଗ, ଶୁଣିତ ନା । କୁହ କୁହ ତା ପରେ କଅଣ ହେଲା ।

...ରଜା ସବୁ ଶୁଣିଲେ । କଅଣ କରିବେ ଆଉ, ଝୁଅ ତ ଜିଇବ ଧରତ । ମା ଆଉ କହିଲା ନାହିଁ ଯେ ସେ ପାଣି ଘର ପୁଅ, କଥାଟି ରଜାଙ୍କ ପାଖରେ ଲୁଚାଇ ଦେଲା । ରଜା ସେ ପୁଅକୁ ଚାହିଁ ଆରଦନ ଆସିବାକୁ ଖବର ଦେଲେ । ଶୁଣିତେ ଝୁଅ କଅଣ କଲା ନା ମାଲାଣୀ ହାତରେ ଖବର ଦେଇ ପଠାଇଲା ଯେ ତାକୁ କହିବୁ, ରଜା ପଚାରିଲେ ସେ କହିବ, ମୁଁ କ୍ଷେପି ପୁଅ । ଚାହିଁଆର ଦିନ ସେ ପୁଅ ଆସିଲା । ରଜା ପଚାରିଲେ ତୁ କି ବର୍ଣ୍ଣରେ । ସେ ପୁଅ କହିଲା, ମୁଁ କ୍ଷେପି । ବାହା ହେଲା । ଝୁଅ ସୁଖରେ ରହିଲା ।

ଜୋଇଁ ରଜା ଘରେ ଥାଏ । ଏମିତି କେତେ ଦିନ ମାସ ଗଲା । ଦିନେ କଅଣ ହୋଇଛି ନା, ପୁଅ ଝୁଅକୁ କହିଲା, ମୁଁ ଏଠି କେଡ଼େ ସୁଖରେ ରହିଛି, ମୋ ମା ସେଠି ଜାଲ ସାଉଁଟି ପେଟ ପୋଷୁଥିବ । ମୁଁ ଯାଏ ତାକୁ ଦେଖି ଆସେ । ଝୁଅ କହିଲା, ତୁମେ କିଛି କଷ୍ଟ କର ନା, ମୁଁ ଶାଶୁକୁ ଏଠିକି ଆଣିବାକୁ ଯୋଗାଡ଼ କରୁଛି । ତୁମେ ଯାଅ ମାକୁ ଶିଖାଇ ଦେଇ ଆସିବ, କେହି ପଚାରିଲେ ସେ କହିବ ମୁଁ କ୍ଷେପି । ପୁଅ ତାହା କଲା । ତହିଁଆର ଦିନ ବାପାକୁ କହୁ ଝୁଅ ସବାରି ପଠାଇଲା । ଶାଶୁ ସବାରିରେ ଚଢ଼ିଲା । ପୁଅ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଆସୁଥାଏ । ଶୁଣ୍ଢାରେ ସବାରିର ଧକଡ଼ ଚକଡ଼ରେ ଶାଶୁ ଭିତରୁ ବଡ଼ିବ ବଡ଼ିବ ହୋଇ କହିଲା, ଏ କଅଣରେ, କେଉଁଥିରେ ମୋତେ ଚଢ଼େଇଲୁରେ । ହଲି ହଲି ଅଣ୍ଟା ପିଠି ପଛସ ହୋଇ ଗଲାଣି । ଗଉଡ଼ମାନେ ପୁଅକୁ ପଚାରିଲେ, ମା କଅଣ କହୁଛନ୍ତି ? ପୁଅ କହିଲା, ମା ମାଲି କରୁଛନ୍ତି, ମନ୍ଦ ଜୟୁଛନ୍ତି । ଯା ହଉ, ଶାଶୁ ଆସି ତ ରଜା ଘରେ ସୁଖରେ ରହିଲା । ଦିନେ କଅଣ ହେଉଛି ନା ଗହ୍ମା ପୁନେଇରେ ରଜା ଘରେ ଭାରି ପିଠା-ପଣା ହେଉଥାଏ । ରୁକର ବାକରଙ୍କ ଭାରି ଯିବା ଆସିବା ଦେଖି ବୁଢ଼ୀ ପଚାରିଲା, କିରେ ଆଜି କଅଣ କି ? ରୁକର କହିଲା, ଆଜି ଶ୍ରବ ଗହ୍ମା ପୁନେଇ । ବୁଢ଼ୀ ସ୍ତ୍ରୀ ଶୁଣି କହିଲା, ଆହା, ଗାଁରେ ଥିଲେ ମାଟି ଯାଚି ଟୋକେଇରେ ଟୋକେଇପେ ପିଠା ଆଣିଆଆନ୍ତି ।

ଗୋକୁଳା ଜଘରେ ସଶବେ ରୁପୁଡ଼ା ମାରି କହିଲା “ସାଇଲା ତ ସବୁ ।”

...ଝୁଅ ଏ କଥା ଶୁଣିପାରି କହିଲା, ନା ମ, ଶାଶୁ କହୁଥିଲେ ସେ ଗାଁରେ ଥିଲେ କେବେ ପିଠା ପଣା ଆଜି ବାଣି ଥାଆନ୍ତେ ।

ସେ ଦିନ ରାତ୍ନ । ପୁଣି ଚତୋଡ଼ ଅମେଇସା ଦିନ ଆସିଲା । ସେ ଦିନ
 ବି ରଜା ଘରେ ଭାରି ମଜଲ୍ଲବ । ବୁଢ଼ୀ ପଚାରିଲା ଆଜି କଅଣ କି ?
 ଶୁକରାଣୀ କହିଲା ଆଜି ପରା ଚତୋଡ଼ ଅମେଇସା । ଆଜି ପରା
 ପୋଖରୀରେ ଗେଣ୍ଡା ସାମୁକାମାନଙ୍କୁ ପିଠା ଦିଆଯିବ । ବୁଢ଼ୀ ସ୍ତ୍ରୀ
 ଶୁଣି ବାହୁନି କାନ୍ଦିବାକୁ ଲାଗିଲା । ସମସ୍ତେ ଶୁଣି ଦୌଡ଼ି ଆସିଲେ ।
 ବୁଢ଼ୀ କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି କହିଲା, କି ଘରକୁ ପୁଅ ଆଣିଲା ଯେ ମୁହଁରେ
 ଗୋଟାଏ ଗେଣ୍ଡା ବି ବାଜିଲା ନାହିଁ, ଛୁ ଲୋ ଘର ।

ଗୋକୁଳା ନିଜ ବାଡ଼ିଟାକୁ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ତଳେ ପିଟିଦେଇ
 କହିଲା “ହା ତୋ...କି କଲୁରେ । ପୁଅର କେତେ ବଡ଼ ସୁଖଟାକୁ
 ମାଟି କରିଦେଲୁରେ...”

...ରଜା ଏ ସବୁ ଶୁଣି ପଚାରିଲେ, ତୁମେ କି ଘର ଝୁଅ ।
 ବୁଢ଼ୀ ପାଟି କରି କହିଲା, କାହିଁକି ? କି ଘର କଅଣ ? ପାଣି ଘର,
 ଆଉ କି ଘର ହୋଇ ଥାଆନ୍ତା କି । ରଜା ସେ ଦିନ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଘରୁ
 ତଡ଼ି ଦେ...ଏ...ଏ...ଏ...ଲେ ।

ବୋଉର ନିଦ ମାଡ଼ି ଆସୁଥିଲା । ସେ ତର ତର କରି କାହାଣୀ
 ଶେଷ କରି ଶୋଇପଡ଼ିଲା । କିନ୍ତୁ ଗୋକୁଳା ସେ ଦିନ ରାତିରେ
 ମୋଡ଼େ ଆଉ ଶୋଇ ଦେଲା ନାହିଁ । ମୁଁ ରାତି ଯାକ ତାର
 ଆକ୍ଷେପରେ ଚକ୍ରାର ଓ ଫନନ ଶୁଣିବି ।

ଅ ସୀ ମ

ଘାନକୃଷ୍ଣ ଦରବୁ ସହଚର ଖବର କାଗଜଟା ଫୋପାଡ଼ି ଦେଇ
କହିଲେ, କଅଣ ଯେ ହୋଇବ ଆମ କାଲି, କୌଣସି ଆଡ଼େ କିଛି
ନାହିଁ । ସବୁ କେମିତି ମାଢ଼ା ଧରି ଗଲୁଣି । ଯୁଦ୍ଧ ବେଳେ ବେଶ୍
ଶୁଭ । ସେତି କିଛି ନା କିଛି ବ୍ୟସ୍ତକର ଖବର । ଆମର ବୁଦ୍ଧିଟା
ସ୍ବେଚ୍ଛାରେ ଅଛି ମଣିଷ ସମୟ କଟାଇବ କିପରି ?

ନରହର ଅନ୍ୟ ବେଞ୍ଚକୁ ଗୋଡ଼ ଲମ୍ବାଇ ଦେଇ ନିବିଷ୍ଟ
ମନରେ ଗୋଟିଏ ବହି ପଢ଼ୁଥିଲେ । ଘାନକୃଷ୍ଣ ଆଡ଼େ ଚାହିଁ ଟିକିଏ
ହସି କହିଲେ, ଦେ, ଏ ବହିଟା ପଢ଼ି ଭାରି ମେରୁଜାର ଲେଖିବ !

ଘାନକୃଷ୍ଣ ନିରୁପାୟ ଭାବରେ ବହିଟି ଟାଣି ଦେଇ ଖଣ୍ଡେ ନିଆଁ
ଲୁଗା ଧରି ପକାଇବା ଭଳି ବହିଟିକୁ ନରହରଙ୍କ କୋଳକୁ ଛୁଟି
ଫୋପାଡ଼ି ଦେଇ କହିଲେ, ଧେର, ବାଜେ ବହି, ପାଗଲର ପ୍ରଳାପ
ଖାଲ । ସେ ଦର୍ଶନ ବହିଗୁଡ଼ାକ ଉପରେ ମୁଁ ଭାରି ଚିନ୍ତେ ।

ଗୋଟିଏ ନୂଆ ଚନ୍ଦ୍ର ଦବା ମାନେ ଗୋଟିଏ ନୂଆ କଳର ମଞ୍ଜି ପୋତିବା । ମାର୍କସ କଅଣ କଲେ ? ଗୋଟିଏ ନୂଆ କଳର ମଞ୍ଜି ପୋତି ଦେଇଗଲେ ସିନା ।

ସେଥିରେ ବିଚଳିତ ହେବାର କଅଣ ଅଛି ? ସେ ଚନ୍ଦ୍ରାଧାର ମଧ୍ୟ ଦିନେ ମୃତ୍ୟୁ ହେବ ଏବଂ ତା ସ୍ଥାନରେ ଉଦୟ ହେବ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଚନ୍ଦ୍ରାଧାର । ମନୁଷ୍ୟର ଦେହର ବିକାଶ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଚନ୍ଦ୍ରାର ବିକାଶ ମଧ୍ୟ ହେଉଛି । ହୁଏ ତ ଦେହର ବିକାଶ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲାଣି, ମନର ବିକାଶ ଆରମ୍ଭ ହେଉଛି । ଏ ସବୁ ନ ପଡ଼ିଲେ ଜାଣିବୁ କିପରି !

ଘନକୃଷ୍ଣ ଅସହସ୍ପ୍ର ଭାବରେ କହିଲେ, ରଖ ତୋ ବିକାଶ । ତୁ ପଡ଼ ତାକୁ । ମୁହଁରେ ଯେତେ ବଡ଼ ବଡ଼ କଥା କୁହ ବାପା, ମନ ଧାଲିଥାଏ କ୍ଷମତା, ପ୍ରତିପତ୍ତି, ଉନ୍ନତଜନା ପାଇଁ । ହେଲ ଇନ୍ଦ୍ରେନ ଗଲ ବ୍ୟାଙ୍କକ୍ । ସେଠି ରୁଷିୟା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଦକ୍ଷିଣ-ପୂର୍ବ ଏସିଆ ମେଣ୍ଟ ଗଢ଼ା ହେବ । ଡ୍ୟୁଲେସ୍ ଟଙ୍କା ଥଳ ମୁହଁ ଖୋଲି ଦେଇଛନ୍ତି । ନିଆ ଯିଏ ଯେତେ ପାରୁଚ, ଟଙ୍କା ଦେଇ ଅସ୍ତ୍ର କଣ ରୁଷିଆ ପାଳରେ ଲଢ଼ିବାକୁ ବଳ ବଢ଼ାଅ । ମଧ୍ୟ ପ୍ରାଚ୍ୟରେ ତୁର୍କ-ଇରାକ୍ ବୁକ୍ତି ନଢ଼ାକଗଲା । ମିଶର ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆରବ ଦେଶ ତାର ବିରୋଧ କରିବେ । ଚୀନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଧିକାର ପାଇଁ ସଜବାଜ ହେଲାଣି । ଆମେରିକା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତକୁ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ସଜବାଜ ହେଲାଣି । ଇସ୍, ହେ ଭଗବାନ, ଲାଗି ଯାଉ ଏ ଯୁଦ୍ଧ, ଲାଗିଯାଉ । ଏ ନିରୁଦ୍ଧ ବେଗ ଜୀବନ ଅସହ୍ୟ । ଘନକୃଷ୍ଣ ଉତ୍ତେଜିତ ଭାବରେ ଦୁଇ ହାତରେ ନଖ ପରସ୍ପର ଦର୍ଶି ବେଞ୍ଚ ଉପରେ ଏପାଖ ମେପାଖ ହଲିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ନରହର ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଓ ବ୍ୟଥିତ ଭାବରେ ତାଙ୍କୁ ଚାହିଁ ରହି
କହିଲେ, ଏହାକୁହିଁ କୁହନ୍ତି ବିକୃତ ମନ । ବିକୃତ ନ ହେଲେ...

ସାମନାସ୍ଥିତ ମାରୁତ୍ୟୁତ କହିଲେ ନେହିଁ ବାବୁ । ହାମି ବି
କହୁଛି ଯୁଦ୍ଧ ଲଗ୍ନା ରୁହିଁଥିବେ । ବଜାର ଭାର'ଦାଟଣ । ମୁଦ୍ଧ ଧନହିଁ
ଲଗ୍ନେସେ କାଶେବାଇ ବିଲ୍‌କୁଲ୍ ବରବାଦ ହୋଇଯିବ । ହାମ
ବଞ୍ଚେକେ କେ'ସେ । କଂଗ୍ରେସକୁ ଦଶ ହଜାର, ମଜ୍‌ସୁର୍ କେ ଲାଗେ
ବୋନସ୍, ନୟା ଭର ଏ ସବୁ କରି ବଞ୍ଚେକେ କେ'ସେ ।

ନରହର ତଳକୁ ମୁହ ପୋତି ମୃତ୍ୟୁ ହସି କହିଲେ, କାହିଁକି
ଅଗର ମଞ୍ଜି, ତେନ୍ତୁଳି ମଞ୍ଜି, ପଥର ଗୁଣ୍ଡ ଏ ସବୁ କଅଣ କମି
ଗଲଣି ? ଆପଣମାନଙ୍କ ପାଇଁ ତ ମମସ୍ତକର ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ଗଲ; ଧନଗଲ,
ମାନ ବ ଗଲ । ପଡ଼ି ନାହାନ୍ତି ଖବର କାଗଜରେ, ସେ ଦିନ
ଦେଶମୁଖ କହୁଥିଲେ ଭାରତର ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କର ଅସାଧୁତା
ପାଇଁ ଭାରତ ବାହାରେ ଭାରତୀୟ ମାଲର ବୃଦ୍ଧି କମି ଯାଉଛି ।
ପଞ୍ଚ ବାଷ୍ପିକ ଯୋଜନା ସଫଳ ହୋଇ ପାରୁନାହିଁ ।

ଆମର ବାବୁଜୀ, ଦୋଷ ହାମାର ନାହିଁ । ସବ୍ ନେତାମାନଙ୍କୁ
ମୁଁ ପ୍ରେରୁଛି ଛୁ । ସବ୍ ନେତାମାନଙ୍କର, ଦୁସ୍ ଜଣେ । ଯଦ୍ଦି
ଯାଏ, ପ୍ରେସା ଡାଲେ କାମ୍ ଲେ । ତୋ ଫିର ହାମର ଶ୍ରେଷ୍ଠ
କାହେ ।

ନରହର ନିରୁତ୍ସାହ ରହିଲେ । ଧନକୃଷ୍ଣ କହିଲେ, ଲୋକଙ୍କୁ
ଠକ ନଉଚନ୍ତି ସତ କିନ୍ତୁ ମାରୁତ୍ୟୁତମାନେ ତାହାର ସର୍ବବ୍ୟବହାର
ମଧ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି । ଧର୍ମଶାଳା ତିଆରି କରିବା, ଦାନ ଶୈଳୀ
କରିବାରେ ସେମାନେ ଯତ୍ନସ୍ଥ ଖର୍ଚ୍ଚ କରୁଛନ୍ତି । ତଥା, ଦାନ ଆଦି
ମଧ୍ୟ ଗୁଣ କେବଳ ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ତ ଆଜିକାଲି

ଦେଖାଯାଏ । ଭଗବାନ ମଣିଷ ସୃଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି ସତ କିନ୍ତୁ ଦୟା,
ଦାନ ଆଦି ଦ୍ରାଘ ଦେବତା ମଧ୍ୟ ହେଉଛି ।

ନରହରି ବାବୁଙ୍କ ମୁହଁରେ ଚରକ୍ତ ପୁଟି ଉଠିଲା । ସେ ହିଁକଏ
ଉତ୍ତରଜିତ ଭବନର କହିଲେ, ଦେଖନ୍ତୁ, କେନ୍ଦ୍ର କେନ୍ଦ୍ର ମଣିଷ
ଦେବତା ହେବାର ସୁବିଧା ପାଇଁ ଅଧିକାଂଶ ଦରିଦ୍ର ରହିବା ଉଚିତ
ନା କେହି ଯେପରି ଦରିଦ୍ର ନ ହୁଅନ୍ତି ତାହାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେବା
ଉଚିତ । ଦୟା, ଦାନ ଯେଉଁମାନେ କରନ୍ତି ସେମାନେ ହୁଏତ
ଭଗବାନଙ୍କ ଭୟରେ କିମ୍ବା ତୋକେ ନତୋକେ ନ ଦେଲେ ବିପ୍ଳବ
ହେବ ଏହି ଭୂମିରେ କରନ୍ତି, ଯେପରି ଇଂରେଜମାନେ କରୁଥିଲେ :

ଫଳକୃଷ୍ଣ ବାବୁ ମଧ୍ୟ ଉତ୍ତରଜିତ ହୋଇ ଯାତ୍ରା କରି କହିଲେ,
ଏହିସବୁ ମତ ପାଇଁ ତ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଦେଶରେ ଯେତେ ବ୍ୟଭିଚାର
ବ୍ୟାପୁଛି । ନାଶ୍ଟ ହରଣ ସୁରପାନ ଆଦି ବ୍ୟଭିଚାର...

ନରହରି ବାବୁ ତାଙ୍କୁ ଶାନ୍ତ ରହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କର କହିଲେ,
ଦେଖନ୍ତୁ, ନାରାୟଣ କୁହନ୍ତୁ, ସୁରପାନ ଆଦି ଯାହା କୁହନ୍ତୁ ସେ
ଗୁଡ଼ିକ ଏଇ ମଣିଷର ପ୍ରକୃତି । ସେଗୁଡ଼ିକ କଲେ ସମାଜରେ
ବିଶୁଦ୍ଧତା ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ ସ୍ୱୀକାର କରୁଛନ୍ତି ମେଇ ବିଶୁଦ୍ଧତା ବଳ
କରିବାପାଇଁ ମଣିଷ ନାନା ସାମାଜିକ ନିୟମ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି । କିନ୍ତୁ
ଗୋଲମାଲ ହୁଏ ଯେତେବେଳେ ଯେତେବେଳେ ଏହି ସାମାଜିକ
ନିୟମ ଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ନିୟମିତ ନିୟମ ବୋଲି ଆଖ୍ୟା ଦେଇ
ମଣିଷ ମନରେ ଗୋଟାଏ ଆଦର୍ଶ ସୃଷ୍ଟି କରିବା ପାଇଁ ନବନର
ଭୟ, ଭଗବାନଙ୍କ ଅଭିଶାପ ଇତ୍ୟାଦି ଆଶଙ୍କାର କରୁ । ଏହି
ଆଦର୍ଶ ପାଇଁ ମଣିଷ ମନ ବିକୃତ ହୁଏ । ପ୍ରକୃତି ଚିତ୍ତାର୍ଥ କରିବା
ପାଇଁ ମଣିଷ ସେ ନିୟମକୁ ଫାଙ୍କି ଦେବାକୁ ସୃଷ୍ଟି କରେ ।

ଭଗବାନଙ୍କୁ ଘୃଷ୍ଣ ଦେବାକୁ ଚାହୁଁ । ଦୟା, ଦାନ, ଗୋଟାଏ
 ହସ୍ତାର ଘୃଷ୍ଣ । ଶେଷି ତ ଓ ଶାସନ ଏପରି ହେବା ଉଚିତ ଯେପରି
 ଦୟା, ଦାନ ଆଦି ଗୁଣର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିବ ନାହିଁ । ସାମାଜିକ
 ଜୀବନ ସହିତ ନୈସର୍ଗିକ ନିୟମର କୌଣସି ସମ୍ବନ୍ଧ ନାହିଁ ।

ଷ୍ଟେସନରେ ଗାଡ଼ି ପ୍ରବେଶ କଲୁ । ସମସ୍ତେ ମାଲିକ ରହି
 ଷ୍ଟେସନ ଆଡ଼େ ଚାଲିଲେ । ଷ୍ଟେସନରେ କେହି ଯାତ୍ରୀ ନାହାନ୍ତି
 କେବଳ ଦୁଇଜଣ ମହିଳାଙ୍କ ଛଡ଼ା । ଏମାନଙ୍କ ଡବାଟି ଠିକ୍ ତାଙ୍କ
 ସାମନାରେ ଛିଡ଼ାହେଲା । ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଜଣେ ସୁନ୍ଦରୀ, ବୟସ
 ପ୍ରାୟ ୩୫ । ଶାଢ଼ିଟି ଅପୂର୍ବ ଭଙ୍ଗିରେ ମିଳିଛି । ଶରୀରର ସମସ୍ତ
 ବସ୍ତୁ ରେଖା ପଡ଼ିଛି । ଦେଖିଲେହିଁ ମନେ ହୁଏ ଯାହା ଆଉ ବସ୍ତ୍ର
 ନାହିଁ ତାହା ମଧ୍ୟ ସାଧନା ଦ୍ଵାରା ବର୍ତ୍ତିକୃତ ହୋଇଛି ।

କାଳୁ ଦେଖି ସମସ୍ତେ ମୁଗ୍ଧ ଭାବରେ ଚାହିଁ ରହିଲେ । କେବଳ
 ନରହରି ବାବୁ ପୂର୍ବ ପରି ନିବିଷ୍ଟ ଭାବରେ ବହୁ ପଡ଼ି ଚାଲିଲେ ।
 ଅନ୍ୟ ଜଣକର ବୟସ କେତେ କହିବା ଅସମ୍ଭବ, ୨୫ରୁ ୪୭ ଯେ
 କୌଣସି ବୟସ ହୋଇପାରେ । ସେ ମିଳିଛି ଶଗ୍ରେ ଅତି ମଇଳା
 ଲୁଗା, ଜା ମଧ୍ୟ ଅନେକ ତାଳି । ମୁଣ୍ଡର ବାଳଗୁଡ଼ିକ ଫୁଲୁଫୁଲୁ
 ଉଠୁଛି । ମନେ ହୁଏ ଜାତିରେ ବାଉଁର କି କେଉଁଟି କିଛି । ଦୁଇଜଣ
 ଯାକ ଗାଡ଼ିରେ ଉଠିଲେ । ସୁନ୍ଦରୀ ମହିଳାଟି ଏମାନଙ୍କ ସାମନାରେ
 ବସିଲେ । ଅନ୍ୟ ଜଣକ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ନିକଟରେ ବସିବାକୁ
 ଯାଉଥିଲା କିନ୍ତୁ ସେ ହାତ ଦେଖାଇ କହିଲେ, ଏଇ ଏଠା ଦେଖା
 ଉଦା । ଅନ୍ୟ ଡବାକୁ ଯା । ସେ ଭୟରେ ଡହାଇ ଯାଉଥିଲା ।
 କିନ୍ତୁ ଠିକ୍ ଏହି ସମୟରେ ଗାଡ଼ି ଛୁଡ଼ିଦେବାରୁ ସେ ଦୁଆର ପାଖରେ
 ବସି ପଡ଼ିଲା ତାର ସାନ ପୁଅଟି ଚାଲି ।

ଗାଡ଼ି ଚାଲିଲା । ଘାନକୃଷ୍ଣ ବାବୁ ମଧ୍ୟ ପୁଣି ତକ୍ ଚଳେଇବା ଇଚ୍ଛାରେ ଆରମ୍ଭ କଲେ, ଯାହା କୁହନ୍ତୁ, ଦର୍ଶନ ପଡ଼ି କିଛି ଲାଭ ନାହିଁ । ଦର୍ଶନ କେବଳ ଧୂଆଁ...

ନରହରି ହସି କହିଲେ ଏବଂ ଧୂମାକ୍ ବହି । ଭଗବାନ, ଭଗବାନ ଯଦି ହେଉଛନ୍ତି ଏବଂ ତାଙ୍କର ଅସ୍ତିତ୍ବରେ ଯଦି ସତେ ବିଶ୍ୱାସ ଅଛି ତେବେ ତାକୁ କୁହନ୍ତୁ, ଯେପରି କବୀର, କବି ଛନ୍ଦି, ଆଗୁନେଇ ପରଶ ମନି ଘୋଆଁ ଓ ପ୍ରାନ୍ତେ ।

ରଖନ୍ତୁ ସେ ସବୁ ଅଲୀକ କଥା । ଘର ବୁଡ଼ି ପାଣି ଆଣିଏ ହେଲଣି...କନ୍ତୁ ଜିବାହରଲାଲ ମିଛରେ ଶାନ୍ତି ପାଇଁ ବ୍ୟସ୍ତ ହେଉଛନ୍ତି । ଲଗିଯାଉ ଯୁଦ୍ଧ । ଡୁଲେସ୍ ତ ନାରଦ ଭଳି କଲି ଲଗାଇବା ପାଇଁ ତେଜି ବାହନରେ ପୂା ପାଶ ତା ପାଶ ହେଉଛନ୍ତି, ଦେଖାଯାଉ । ଏଇ ଫର୍ମୋଜା ନେଇ ନିଶ୍ଚୟ ବିଶ୍ୱାସ୍ୟ ଲଗିଯିବ । ଦର୍ଶନ ଛାଡ଼ି ବର୍ତ୍ତମାନର ସମ୍ପର୍କ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ, ସବୁ ବିଷୟ ଟିକିଏ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରନ୍ତୁ । ହିଟଲର୍ କଅଣ ମରିଛନ୍ତି ଆପଣ କହୁଛନ୍ତି ? କଦାପି ନୁହେଁ, ଆଉ ଗୋଟିଏ ଯୁଦ୍ଧ ଲଗିଲେ ସେ ବାହାରିବେ ।

ସୁନ୍ଦରୀ ମହିଳାଟି କହିଲେ, କେଉଁ କଥା ପଡ଼ିଥିଲା କି ?

ଘାନକୃଷ୍ଣ ବୋଧ ହୁଏ ତାଙ୍କ ସହିତ ଆଳାପ କରିବାକୁ ମନେ ମନେ ଉଦ୍‌ଗ୍ରୀବ ହୋଇଥିଲେ । ମହିଳାଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନରେ ତାହାର ସୁବିଧା ପାଇ ତାଙ୍କ ମୁହଁଟି ଆନନ୍ଦରେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ହୋଇ ଉଠିଲା । ତାଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ନ ଦେଇ ସେ ପଚାରିଲେ, ଆପଣଙ୍କ...ଆପଣ...

ମୋ ନା' ଦୁର୍ଗା ଦେବୀ । ମୁଁ ଯାଇଥିଲି ପୁରୀ । ମହିଳା କଲାଣ ସମିତିର ଗୋଟାଏ ସଭା ଥିଲା । ପୁରୀରୁ କାଲି ଆସି ଏହି ଗାଁକୁ ଯାଇଥିଲୁ ଗୋଟିଏ ମହିଳା କଲାଣକେନ୍ଦ୍ର ଖୋଲିବାକୁ ।

ଦାନକୃଷ୍ଣ ମୁଗ୍ଧ ଭାବରେ ତାକୁ ଚାହିଁ କହିଲେ, ବାଃ ଆପଣ
ମନ୍ଦଳା କଲ୍ୟାଣ ସମିତର...?

ସେନେଟେର ।

ବାଃ ! ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟମାନେହିଁ ତ ପ୍ରକୃତ ଦେଶ ସେବା କରୁଛନ୍ତି ।
ପ୍ରକୃତ ଧର୍ମ କରୁଛନ୍ତି ।

କିନ୍ତୁ କଲେ କଅଣ ହବ । ଚାରିଆଡ଼େ ତ ଠକେଇ । ମୁହଁରେ
ବଡ଼ କଥା କିନ୍ତୁ ଅସଲ କାମ ବେଳକୁ ପଛ ଦୁଆ । କେତେ
ବଡ଼ବଡ଼ିଆ ନେତାଙ୍କୁ ଦେଖିବା ସମୟକୁ ପରଶି ଦେଇଛି । ଆଜି,
ଖାଲି ହାତରେ କିଛି ହେଲଣି ! ଟଙ୍କା ଦିଅ ତେବେ ନା କିଛି କାମ
ହେବ । କହିଲି, ଅନ୍ତତଃ ପାଞ୍ଚୋଟି ହଜାର ଦିଅନ୍ତୁ ପୁଣ୍ୟରେ
ଗୋଟିଏ ଶିଶୁ ଚିକିତ୍ସା କେନ୍ଦ୍ର ଖୋଲିବାକୁ । ମୁହଁରେ କହିଲେ,
ହଁ ହଁ ନିଶ୍ଚୟ । କିନ୍ତୁ ପାଇଲ କାମ ତ ଚାଲିଛି ଆଜିକୁ ବର୍ଷ
ହେବ । ଟଙ୍କା ନ ଦେଲେ କିଛି ହେବ, କହିଲେ ?

ନା, ନା, ତା କେମିତି ହେବ ।

କିନ୍ତୁ ଇସ୍ତାଫେ ଦେଖନ୍ତୁ ନିଜ ବେଳକୁ, ବାସ୍, ଦଣ୍ଡାକରେ
କାମ ହାସଲ । ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଦରମା ବଢ଼ିଗଲା । ନିଜର ଧୂଆଁ,
ନାତି, ଭାଇ ପାଇଁ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଟଙ୍କା ଆନିଗଲା । ମେନେଜର...
ଗାଁରେ ଗୋଟିଏ ବାଲିକା ବିଦ୍ୟାଳୟ ଖୋଲିଛି । ଲାଲ ଶିକ୍ଷକୀ ଧୀନି ।
ମିଳୁନାହିଁ ଟଙ୍କା ନାହିଁ ବୋଲି । ନିରାଶର ଶାସନରେ ଗୋଟିଏ
ମାତୃମଙ୍ଗଳ କେନ୍ଦ୍ର ଖୋଲିଛି, କିନ୍ତୁ ସ୍ୱପ୍ନ ଗୋଟିଏ ଧାନ୍ତି ବ
ରାଣିପାରୁ ନାହିଁ, ଟଙ୍କା ନାହିଁ ବୋଲି । କେତେ ଆଡ଼େ କଅଣ
କରିବ ମଣିଷ । ଏକା ମୁଁ ଧାଇଁ ଧାଇଁ...ଅଥଚ ପଦ୍ମଶ୍ରୀ ଉପାଧି
ବେଳକୁ...ଛୁଡ଼...

ଘନକୃଷ୍ଣ ବାବୁ ଏହା ଉପରେ କିଛି ମନ୍ତବ୍ୟ ନ କରି
ପଢ଼ିଲେ, ଆପଣ...ଆପଣ କଅଣ...

ହଁ ମୁଁ ବିବାହିତା ।

ମୋର ସ୍ୱାମୀ ଆଗ ଗାଁରେ ଗୋଟିଏ ଡାକ୍ତରୀ ଦୋକାନ
ଦେଇଛନ୍ତି ।

କାହିଁକି ? କଟକରେ...

ନା; ସେ ହୋମିଓପାଥି ଡାକ୍ତର ।

ଘନକୃଷ୍ଣ ହଠାତ୍ ପଢ଼ିଲେ, ଅହା, ଆପଣଙ୍କର ଏହି ଗୁଡ଼ପତ୍ର
ଆଇନ ସମ୍ମୁଖରେ ମତ କଅଣ ?

ଦୁର୍ଗା ଦେବୀ କହିଲେ, ଖୁବ୍ ଭଲ ହେବ । ମୋତେ ତ ଏ
ବ୍ୟବସ୍ଥା ଭଲ ଲାଗି ନାହିଁ । ମନ ମିଳିଲାତ ଏକାଠି ରହିଲୁ, ନ
ମିଳିଲା ତ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା କଲୁ, ଏଥିରେ ଲଜ୍ଜାର କାରଣ କଅଣ
ଅଛି । ଆତଙ୍କିତ ହେବାର କଅଣ ଅଛି ମୁଁ ବୁଝିପାରେନା !

ଘନକୃଷ୍ଣ ବାବୁ ଉତ୍ସାହିତ ହୋଇ କହିଲେ, ନିଶ୍ଚୟ, ଏତ
ଅତି ସରଳ କଥା । ଏ ବିଷୟରେ ଏତେ ଆଲୋଚନାର କା
ହୁଏୋଜନ କଅଣ । ଆପଣଙ୍କ ସବୁ ବିଷୟରେ ବେଶ୍ ଚିନ୍ତା
କରିଛନ୍ତି ।

ନରହରି ବାବୁ ବହିରୁ ମୁହଁ ଟେକି ତଳେ ବସିଥିବା ସ୍ତ୍ରୀ
ଲୋକଟି ଆଡ଼େ ଚାହିଁ କହିଲେ, ମାଉଁସୀ ଏଇଠି ଆସି ବସ । ତଳେ
କେତେ ବସିଥିବ ।

ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟି ଡେଇଶା ଟାଣି ମାରବ ରହିଲା ।

ତୁମ ନା' କଅଣ ।

ଦୁରୁଗା ।

କେଉଁଠିକି ଯାଉଛ ?

ଯାଉଛି ଭଲ ଘରକୁ ।

କାହିଁକି ?

କିଛି ଟଙ୍କା ଆଣିବି । ଗେରସ୍ତ ଆଜିକି ଛ' ମାସ ହେବ ବାତ
ବେମାରୀରେ ପଡ଼ିଛି । କାମ ମାନ୍ଦା ନାହିଁ । ଗୋଟିଏ ପୋଖରୀ
ଜମିଦାରଙ୍କ ପାଖରୁ କିଛି ଟଙ୍କା ଦେଇ ଏ ବର୍ଷ ପାଇଁ ଧରିବି ।
ଯାଉଛି ଭଲ ପାଖରୁ କିଛି ଟଙ୍କା ଆଣି ଦଳ କଡ଼ାଇ ମାଛ ଛୁଡ଼ିବି ।
ସୁଅଟିକୁ ପାଠ ପଢ଼ାଉଛି ଯେ ତାହା ଖର୍ଚ୍ଚ ଦେଇ ପାରୁନାହିଁ ।

ଏତକ କହି ମହଲାଟି ଗୋଟିଏ ଘର ନିଶ୍ୱାସ ପକାଇ ବାହାରେ
ଆକାଶକୁ ଚାହିଁ ରହିଲା ।

ନରହରି ବାବୁ ଟିକିଏ ମୁରୁକି ହସି ଫେରିବା ବାବୁକୁ ଚାହିଁ
କହିଲେ, ଦେଖନ୍ତୁ ଏ ଦୁଇଜଣ ଭଦ୍ରମହଲାଙ୍କ ସମସ୍ୟା ଭିତରେ
ପ୍ରଭେଦ କେତେ । କେଉଁ ସମସ୍ୟାଟି ମହାନ୍ କହିବେ ? ଆଜ୍ଞା,
ଭାର ଗୁଡ଼ିପସ ବିଷୟରେ ମତ କଅଣ ଜଣାଯାଉ । ସେମାନଙ୍କର
ମତହିଁ ତ ପ୍ରକୃତ ମତ । ଆମ ଭଳି ବିକୃତମନା ମଣିଷର ମତ ତ
କ୍ଷାତ୍ରବରେ ମତ ନୁହେଁ । ଆଜ୍ଞା, ମାଉସୀ ତୁମେ କିଛି ମନେକରିବ
ନାହିଁ, ଏ ଗେରସ୍ତକୁ ଗୁଡ଼ି ଅନ୍ୟ ବିବାହ କରୁ ନା ।

ମହଲାଟି ଘୁଣା ଓ ବରକ୍ତିରେ ମୁହଁ ବୁଲାଇ ଦେଇ କହିଲା,
ବାବୁ, କଅଣ, କହୁଛନ୍ତି !!

କାହିଁକି ? ଗୁଡ଼ିପସ ଆଇନ ତ ସରକାର କରି ସାରିଲେଣି ।
ଆଉ ତ ବାଧା କିଛି ନାହିଁ ।

ସେ ସବୁ ମୁଁ ଜାଣେ ନା କିଛି । ହାତ ଯାଇ ଥରେ ଧରିବି,
ବିରଦନକୁ ଧରିବି । ସେ ଯାହା ହେଉ ।

ଆଜ୍ଞା ଯଦି ତୁମ ଗେରସ୍ତ ତୁମକୁ ବାଡ଼ୋଉ ଥାଆନ୍ତା, ମଦ
ପିଉ ଥାଆନ୍ତା, ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ସ୍ତ୍ରୀ ସହିତ ସମ୍ପର୍କ ରଖନ୍ତା ତେବେ
ତୁମେ କ'ଣ କରନ୍ତି ?

ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟି ଏଥର ଓଡ଼ିଶା ଖୋଲି ଦେଇ ଚାଲି ଯିବାକୁ
ବାବୁ, ମାଇକିନିଆର ବୁଦ୍ଧି ନ ଥିଲେ, ସେ ଶରପ ହେଲେ
ମରଦମାନେ ଏମିତି ହୁଅନ୍ତି । ନ ହେଲେ ମରଦଙ୍କ ମୁରଦ କେତେ
ସେ ମାଇକିନିଆକୁ ବଳିଯିବେ । ସତ କହିବାକୁ ଗଲେ, ବାବୁ,
ଆମେ ତାଙ୍କ ଉପରେ ଯେତେ ଅତ୍ୟାଚାର କରୁ ସେମାନେ ଆମ
ଉପରେ ସେତେ ଅତ୍ୟାଚାର କରନ୍ତି ନାହିଁ । ବ୍ୟାତା ତାଙ୍କୁ ବଣ
ପକ୍ଷୀ କରି ସୃଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି । ଆମେ ତାଙ୍କୁ ପିଞ୍ଜରରେ ଘୋଷା
ମନେଇ ରଖୁ । ଇସ୍ପେ ଘୋଡ଼ି ଗୁଡ଼ପକ୍ଷର ଆଇନ କଥା କହୁଛନ୍ତି
ମୋ ମନେ ହେଉଛି ମରଦମାନେ ନିଜେ ଆମ କବଳରୁ ଖସିବାକୁ
ସେ ଆଇନ କରୁଛନ୍ତି । ମାଇକିନିଆମାନେ ସେ ମଣ୍ଡରେ ଥିଲେ
କେବେହେଲେ ଆଇନ ହୁଅନ୍ତା ନାହିଁ ।

ନରହରି ବାବୁ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟିର କଥାରେ ଚମତ୍କତ ହୋଇ
କହିଲେ, ନା ମାଉସୀ, ସେ ସଭାରେ ଅନେକ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ ଅଛନ୍ତି ।
ସେମାନେ ଏ ଆଇନକୁ ଭଲ କହୁଛନ୍ତି । ସେମାନେ ମାଇକିନିଆଙ୍କ
ସ୍ବାଧୀନତା ଚାହାନ୍ତି ।

ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟି ବିରକ୍ତର ମୁହଁ ଘୁଟି କହିଲା, ସେଗୁଡ଼ାକ
ମାଇକିନିଆ ନୁହନ୍ତି, ଅଣ୍ଟିରାଚଣ୍ଡୀ । ସେମାନଙ୍କ ନିଜର ଶକ୍ତି ନାହିଁ ।

ଆମେ ତ ଶୁଣି । ମରଦମାନେ ତ ପରଜା । ଆମେ କଅଣ ସ୍ୱାଧୀନ
ହେବା !

ଗାଡ଼ ଆଉ ଗୋଟିଏ ସ୍ତୋପନରେ ଛୁଡ଼ା ହେଲା । ଧୀ ଲୋକଟି
ପୁଟୁଳିଟି ଧରି ଓହ୍ଲାଇ ଗଲା ।

ନରହରି ବାବୁ କହୁଲେ, ବୁଝିଲେ, ସମୁଦ୍ର ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ
ଗୋଟିଏ ଶାସନ ଦରକାର । ପ୍ରଜାମାନେ ନିଜର ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ
ସେଇଥି ପାଇଁ କଢ଼ା ଶାସନ ଶୁଦ୍ଧାନ୍ତ । ନାଶ ହେଲା ପୁରୁଷର
ଶାସକ, ଭାରି ଜବରଦସ୍ତ ଶାସକ । ପୁରୁଷର ଲଳସା, କାମ ପ୍ରବୃତ୍ତି
ସବୁ ଭାରି ଦୁର୍ଦ୍ଦମନାୟ । କେବଳ ନାଶ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଶାସନ କରି-
ପାରେ । ଛୁଡ଼ିପକ୍ଷ ହେଲେ ସ୍ୱରୂପମାନେ ଉଦ୍‌ଗୃହୀତ ହୋଇଯିବେ ।
ସବୁବେଳେ ଦାଣ କାଟି ରୁଣିବେ । କ୍ଷମତାରେ ମାଡ଼ିବେ । ତେଣୁ
ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାୟୀ ଗୃହ, ଗୋଟିଏ କେବଳ ଗୋଟିଏ ନାଶ ଦରକାର ।
ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଦେଶରେ ଏଇ ଛୁଡ଼ିପକ୍ଷ ପାଇଁ ଯେତେ ଯୁଦ୍ଧ ମଦ ମାଡ଼
ଉଠିଛି । ଆଉ ଏଇ ଗଣତନ୍ତ୍ର ଶାସନ, ଛୁଡ଼ିପକ୍ଷ ପରି ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷରେ
ଗୋଟିଏ ନିଆ ଶାସକ, ଏ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ବ୍ୟଭିଚାର ସୃଷ୍ଟି
କରିବ ।

ପାନକୃଷ୍ଣ ବାବୁ ଡାକନ୍ତି କରି କହୁଲେ, କଅଣ ପ୍ରଳାପ
ବକୁଳନ୍ତ । ଗଣତନ୍ତ୍ର ଶାସନ ଗରାପ !! ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ !! ଆପଣ ଦର୍ଶନ
କରୁଛନ୍ତି ନା ପାଗଳ ହେଲେଣି !! ପୁଅପୁଅର ଶୁଣିଅନ୍ତେ ଗଣତନ୍ତ୍ର
ଶାସନ ଅଥଚ...

ଗଣତନ୍ତ୍ର ଶାସନ ମୁହଁ, ତାରି ନା'ରେ ନିଜର କ୍ଷମତା
ପ୍ରସାର । ଲୋକକୁ ଭୁଲେଇ...

ଧେର ଗୁଡ଼ିନ୍ତୁ ସେ କଥା । ଦାନକୃଷ୍ଣ ବାବୁ ଦୃଶା ସହକାରେ
ଶବର କାଗଜଟି ଗୋଟାଇ ପଢ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ଦୁର୍ଗାଦେବୀ ମନ୍ଦିରରେ, ଶବର କଥା ?

କିଛି ନାହିଁ ଆଜ୍ଞା । ସବୁ ମାନ୍ଦା ଧରି ଗଲଣି । ଖାଲି ମେଣ୍ଟ
ହେଉଛି । ଦକ୍ଷିଣ-ପୂର୍ବ ଏସିଆ ମେଣ୍ଟ । ଭୂର୍ଗ-ଇରାକ୍ ମେଣ୍ଟ ।
ମଧ୍ୟପ୍ରାଚ୍ୟ ମେଣ୍ଟ । ଏସିଆ-ଆଫ୍ରିକା ମେଣ୍ଟ ଉତ୍ତର ଆତଲନ୍ତିକ
ମେଣ୍ଟ । ଖଣ୍ଡାର ବେଢ଼ି ନାହିଁ ଆଉ, ତେଣୁ ଖାଲି ମେଣ୍ଟ । ଇଡେନ,
ଡୁଲେସ୍ ଖାଲି ଧାଁ । ଧପଡ଼ କରୁଛନ୍ତି ପୃଥିବୀର ଏ ପାଖରୁ ସେ ପାଖ ।
ସାଇବିରିୟାର ଭାଲୁ-ସାହାଣ୍ଡ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ପଡ଼ିଛନ୍ତି ନା ? — ତାଙ୍କର
ଗାଡ଼ି ପଛରେ ବସି ଆନନ୍ଦରେ କୋଳ ଖାଉଛି । ସେ ଧାଁ ଧପଡ଼
କରୁନାହିଁ ।

ନରହର ବାବୁ ତନ୍ମୟ ହୋଇ ଟିକିଏ ପାଟିକରି ପଢ଼ିବାକୁ
ଲାଗିଲେ ।

ମନୁଷ୍ୟ ନିଜେହିଁ ନିଜ ପାଖରେ ସବୁଠୁ ବେଶି ଦୁଃଖାଧି । ସେ
ବିଶ୍ୱର ନୟମ ଜାଣି ପାରୁନାହିଁ କାରଣ ସେ ନିଜ ନିଜକୁହିଁ
ଜାଣିପାରୁ ନାହିଁ । ଆଇନ୍ ଖୁଇନ୍ କହୁଛନ୍ତି, ଏହା ମହା ସୃଷ୍ଟି,
ହୃଦ୍‌ମାନେ ଯାହାକୁ ପରମ ବ୍ରହ୍ମ କୁହନ୍ତି, ତାହାକୁ ଜାଣିବାରେ
ଯେଉଁ ଅମର ଆନନ୍ଦ ଅଛି ତାହାହିଁ ବିଜ୍ଞାନର ସୀମା । ବସ୍ତୁ ପ୍ରତିଦିନ
ଶକ୍ତିରେ ପରିଣତ ହେଉଅଛି । ଦିନ ଆସିବ ଯେଉଁ ଦିନ ଆଉ ବସ୍ତୁ
ରହିବ ନାହିଁ । ଏ ମହା ସୃଷ୍ଟି କେବଳ ନିଜର ଶକ୍ତିରେ ପରିବ୍ୟାପ୍ତ
ହୋଇଯିବ । ପୁଣି ସେଇ ଶକ୍ତିର ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ଇଚ୍ଛାରେ ସେହି
ଶକ୍ତିର ନାନା ପ୍ରକାର ସମିଶ୍ରଣରେ ବସ୍ତୁ ସୃଷ୍ଟି ହେବ, ପୁଣି ଜୀବ
ସୃଷ୍ଟି ହେବେ...

ଗରମ ଆଳୁଦମ୍, ପାନବଡ଼ି ପିଗାରେଟ୍, ଗରମ ଚା...
ଆରେ, ଉଠନ୍ତୁ, ଉଠନ୍ତୁ, ସ୍ନେହନ ହୋଇଗଲା...

ନଉହରି ବାବୁ ଉଠିଗଲା ନାହିଁ ନାହିଁ...

ଦୁର୍ଗାଦେବୀ ଓ ଘନକୃଷ୍ଣ ବାବୁ ଓହ୍ଲାଇବାକୁ ଲାଗିଲେ...

ଘନକୃଷ୍ଣ ବାବୁ ଦୁର୍ଗାଦେବୀଙ୍କ ମାଲ ପକ୍ଷ ଧରି କହିଲେ, ନା,
ନା, ଆପଣଙ୍କୁ କଷ୍ଟ କରିବାକୁ ଦେବି ନାହିଁ...

ଦୁର୍ଗାଦେବୀ ପଚାରିଲେ, ଆପଣ ପରା କଟକ ଯିବେ, ଟିକଟ
କଣିଛନ୍ତି ?

ନା, ଆଜି ଏଠି ଟିକିଏ କାମ ଅଛି । ଆପଣଙ୍କର ଅତିଥି
ହେବ ।

A decorative rectangular border with a repeating floral and leaf pattern, enclosing the central text.

ସ କ ଚ

ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦ ଯେତେବେଳେ ଆତ୍ମମର୍କକାକୁ କୃଷି ବିଦ୍ୟା ପଢ଼ିବାକୁ
 ଯାଇଥିଲେ ସେମିତିବେଳେ ମିଃ ଗ୍ରୀଫଲ୍‌ଙ୍କ ସହିତ ତାଙ୍କର ଖୁବ୍
 ବନ୍ଧୁତା ହୋଇଥିଲା । ଦୁଇ ଜଣ ସେତେବେଳେ ଯୁବକ ଥିଲେ ।
 ଦୁହେଁଙ୍କ ମନରେ ଥିଲା ଅସୀମ ଲକ୍ଷ୍ମୀତ୍ୱ ଓ ବର୍ମସ୍ତେରଣା । ଦୁଇ
 ବନ୍ଧୁଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅନେକ ଆଲୋଚନା ହୁଏ । ଦୁହେଁଙ୍କ ମତ ପରସ୍ପର
 ବିରୋଧ ହେଲେହେଁ ଦୁହେଁଙ୍କ ବନ୍ଧୁତ୍ୱ ଉପରେ ତାହା କୌଣସି ଆଞ୍ଚ
 ଆଣି ଶାରି ନ ଥିଲା । ଉପରନ୍ତୁ ପରସ୍ପର ଆଲୋଚନା ସେମାନଙ୍କର
 ବନ୍ଧୁତ୍ୱକୁ ଅଧିକ ସ୍ଥଗାତ କରିଥିଲା ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧ ଆରମ୍ଭର ଠିକ୍ ପୂର୍ବରୁ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦ ଭାରତ
 ଫେରି ଆସି ଘିର କଲେ ଯେ ଦେଶରେ କୃଷିର ଉନ୍ନତ ଆଣିବା
 ପୂର୍ବରୁ ଆବଶ୍ୟକ ଦେଶର ସ୍ୱାଧୀନତା । ସେ ତେଣୁ ଭାରତର
 ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମରେ ଯୋଗ ଦେଲେ ।

ମିଃ ଗ୍ରୀଷ୍ମ ସେତେବେଳକୁ ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଏଣୁ କୋଃର ପ୍ରଧାନ ଅଂଶୀଦାର । ନିଉପୁର୍କରେ ତାଙ୍କର ପ୍ରାସାଦୋପମ ଅଟ୍ଟାଳିକା । ପ୍ରାସାଦଟି ରାଜୋପଯୋଗୀ ହେଲେହେଁ ଗ୍ରୀଷ୍ମ ତାର ନା' ରଖିବନ୍ତି 'ବି ହଟ୍' ଅର୍ଥାତ୍ ଏହା ଗୋଟିଏ କୁଟୀର । ବିଷଧରର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଯେପରି ଅଧିକ ଅତଳ ସୃଷ୍ଟି କରେ, ଗର୍ବୀର ବିନୟ ଯେପରି ତାର ଔଚିତ୍ୟକୁ ଅଧିକ ସୁବିଧା ପୁଟାଏ, ଶୋଷକର ଦାନ ଯେଉଁ ଶୋଷଣର ଅଧିକ ସୁବିଧା କରେ, କନ୍ୟା ବଳବାନର ଶାନ୍ତିବାଣୀ ଯେପରି ଅଧିକ ଭୟ ଉପୁଜାଏ, ଏ ପ୍ରାସାଦର କୁଟୀର ଆଖ୍ୟାଟି ବୋଧହୁଏ ସେହିପରି ତାର ସ୍ବରୂପଟି ଅଧିକ ପ୍ରକାଶ କରୁଥିଲା ।

ଗ୍ରୀଷ୍ମ ବିବାହ କଲେଣି ପ୍ରାୟ ଯାଅବର୍ଷ ହେବ । ତାଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ କାନ୍ଦୁ ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦରୀ । ଦୁଇ ଜଣ ସୁଖାନୁଷ୍ଠୀ । ଦୁଇଜଣଙ୍କି ଏକମତ ଯେ ଆପଣ କେତେ ହଜାର ଡଲର ନ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସନ୍ତାନର ପିତାମାତା ହେବେ ନାହିଁ ।

ନିଉରୁ ଉଠ ଗ୍ରୀଷ୍ମ ମୁରବ୍ ଟିପିଲେ । ଭୃନ୍ୟ ଗୁଡ଼ା ଅଣି ଦେଲା । ବିଛଣାରେ ଶୋଇ ଗୁଡ଼ା ପାନ କରି ତରତର ହୋଇ ସେ ଫଳଗୁ ଗାଧୋଇବା ଘରକୁ ଗଲେ । ଅଳ୍ପ ସମୟ ଭିତରେ ନିତ୍ୟକର୍ମ ଶେଷ କରି ଜଳଖିଆ ଖାଇ ବସିଲେ । ଟେବୁଲ ଉପରେ ଖାଦ୍ୟର ପ୍ରାରୂପ୍ୟ ଓ ବୈଚିତ୍ର୍ୟର ଅଭାବ ନାହିଁ । ଗ୍ରୀଷ୍ମ ସାମାନ୍ୟ ଟିକିଏ ଆହାର କରୁ କରୁ ଚିଠି ପଢ଼ି ପଢ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଖାଉଁ ଖାଉଁ ଚିଠିର ଉତ୍ତରଗୁଡ଼ିକ ସେ ସେନେଟେରାକୁ ଡାକ ଦେଇ ବାହାରି ପଢ଼ିଲେ କର୍ମସ୍ଥାନକୁ । ଗୋଟିଏ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ବି ନଷ୍ଟ କରିବାର ତାଙ୍କର ଉପାୟ ନାହିଁ, କାରଣ ପ୍ରତି ମିନିଟରେ ତାଙ୍କର ଆପଣ ହୁଏ ତ

କେତେ ହଜାର ଡଲର । ଏହାକୁ ସେ କୃତଜ୍ଞ ଜୀବନ ସଂଗ୍ରାମ ଏବଂ ହୃଦୟ ସେଥିପାଇଁ ତାଙ୍କର କେବେହେଁ ଶିଆଲ ହୋଇନାହିଁ । ସେ ଯାହାକୁ ସେ ଜୀବନ ସଂଗ୍ରାମ ବୋଲି ଆଖ୍ୟା ଦେଇ ମହାନ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି ତାହା ବାସ୍ତବିକ ଅନ୍ୟକୁ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ କରି ନିଜର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପ୍ରସାର ପାଇଁ ସଂଗ୍ରାମ ।

ମାତ୍ର ତିରିଶ ବର୍ଷ ବୟସରେ ଗ୍ରିଫଲ୍ ଆମେରିକାର ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ଶିଳ୍ପପତି ଏବଂ ଧନବୃଦ୍ଧ ବର । ଆମେରିକାର ନାନା ଶିଳ୍ପ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନର ମାଲିକ ଏବଂ ପୃଥିବୀର ନାନା ବ୍ୟବସାୟୀ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନର ପ୍ରଧାନ ଅଂଶିଦାର ସେ । ପିଲାଟି ଦିନରୁ ତାଙ୍କର ଆଦର୍ଶ ଓ ଚେଷ୍ଟା ପୃଥିବୀର ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଶିଳ୍ପପତି ହେବା । ନିଜର କର୍ମଶକ୍ତି ଓ ନିଷ୍ଠାଦାୟ ସାବ ପୃଥିବୀରେ ତାଙ୍କର ବ୍ୟବସାୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଲଭ କରିଛି ।

କ୍ଲାସ୍ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶଯ୍ୟା ତ୍ୟାଗ କରି ନାହିଁ, କାଲି ରାତିର ପ୍ରମୋଦ ପରେ ସେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଛି । ଗ୍ରିଫଲ୍ ଯାଉଁ ଯାଉଁ କ୍ଲାସ୍ ଘର ସାମନାରେ ଛୁଡ଼ା ହୋଇ ଡାକଲେ “ସୁପ୍ରସନ୍ନ ଡାଲି” । ନିଦ୍ରାଳସ କଣ୍ଠର ଉତ୍ତର ଉତ୍ତର ଆସିଲା, “ସୁପ୍ରସନ୍ନ, ଓଆର, ବାହାରିଲ ? ଯାଆ” ।

ଗୁଣ୍ଡ ଗୁଣ୍ଡ କରି ଗୀତ ଗାଉ ଗାଉ କ୍ଲାସ୍ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଚନ୍ଦ୍ରନ ଜଣାଇ ମେ ଡେଇଁ ଡେଇଁ ଆନନ୍ଦରେ ବାହାରିଗଲେ ।

ଗ୍ରିଫଲ୍ ତାଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ପ୍ରତିଷ୍ଠାନର କାର୍ଯ୍ୟ ନିତି ସୁଜ୍ଞାନୁସୂଚିତରେ ଦେଖନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ସମାନ୍ୟ ଟିକିଏ ପାଞ୍ଜି ଦେବାର ଉପାୟ କାହାରି ନାହିଁ । କାର୍ଯ୍ୟରେ ସାମାନ୍ୟ ଟିକିଏ ବିଶୃଙ୍ଖଳିତା ସେ ସହ୍ୟ କରି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ସହର ତମାମ ଏପାଖ ସେପାଖ ମଟରରେ ବୁଲି ପରିଦର୍ଶନ କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷ କରୁ କରୁ ବାଜିଲା ଦିନ ଗୋଟାଏ, ହୋଟେଲରେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ଶେଷ କରି ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ସେ ବାହାରିଲେ ନିଜ ଦପ୍ତରକୁ । ତାଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟର ନିୟୁତା ଓ ଗତି ମନ୍ଦ ଭଳି ।

ଦପ୍ତରରେ ପହଞ୍ଚିବା ମାତ୍ରେ ତାଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶମତେ କରାଣୀ-ମାନେ କାଗଜପତ୍ର ଦେଇ ଛୁଟା ହେଲେ । ମିନିଟକୁ ପ୍ରାୟ ଦୁଇଶହ ଶବ୍ଦ ଗତରେ ଗଠିର ଉତ୍ତର ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦେଶଗୁଡ଼ିକ ଡାକ ଦେଇ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷ କରିବାକୁ ବାଜିଲା ଦିନ ତିନିଟା । ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ଟିକିଏ ଦୃଢ଼ି ନାହାନ୍ତି । ଚେହେରାରେ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟ ଓ କଥାବାର୍ତ୍ତାରେ ଶାନ୍ତ, ଛୁଟି ଭଳି ଗୋଟାଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟତା କାର୍ଯ୍ୟର ସୁବିଧା ପାଇଁ ସେ ସୂଚାର୍ଥ ଅଭ୍ୟାସ ଦ୍ଵାରା ହାସଲ କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ହୋଇଛନ୍ତି ।

ତା'ପରେ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ମଟର ଛିପ୍ତ ଗତିରେ ଚାଲିଲା ଶୁକ୍ଳକାଶ ମହଲକୁ । ସରକାରଙ୍କ ନାନା ପଦ୍ମମଣି କମିଟିର ସଭ୍ୟ ସେ, ସେଠି ନୀତି ବିଷୟରେ ଗୁପ୍ତ ମନ୍ତ୍ରଣା ଚାଲିଲା । ଯୁଦ୍ଧ ଦମ୍ଭାଲ ଆସୁଛି । ଆମେରିକା ପଦ୍ମ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଭାବରେ ଯୁଦ୍ଧରେ ଯୋଗ ଦେଇ ନାହିଁ । ବ୍ରିଟିଶ୍ ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ କହିଲେ “ଆମେରିକା ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ଭୃତ୍ୟ ଶ୍ରେଣୀର ଶକ୍ତି ନ ହେଉ, ଦ୍ଵିତୀୟ ଶ୍ରେଣୀର ଶକ୍ତି ହୋଇ ଉଠିବ । କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟ ଆସିବ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ଶକ୍ତି ହେବାପାଇଁ । କାହିଁକି ନ ହେବ ବା । ଏ ଜୀବନ ଗ୍ରାସକ । ମମତା ଜାଣନ୍ତି ଜୀବନସାଥୀମାନେ ଦୁର୍ବଳର ସ୍ଥାନ ନାହିଁ । ପୃଥିବୀର କେତେ ପ୍ରାଣୀ ଏହି ଜୀବନ ସାଗ୍ରାମରେ ଲେପ ପାଇଗଲେଣି ଏହି ଦୁର୍ବଳତା ଯୋଗୁଁ । ଏହାହିଁ ତ ପୃଥିବୀର

ନିୟମ । ଯାହାର ଯାହା ଶକ୍ତି ତାହାହିଁ ତାହାର ବଞ୍ଚିବାର ଉପାୟ ।
 ଇଂଲଣ୍ଡର ଯେତେବେଳେ ନୌଶକ୍ତି ପ୍ରବଳ ଥିଲା, ସେତେବେଳେ
 ସେ ପୃଥିବୀ ଜୟ କରିଥିଲା । ଅଶୋକ ଧର୍ମ ଦ୍ଵାରା ପୃଥିବୀ ଜୟ
 କରିଥିଲା । ଗ୍ରୀସ ସୈନ୍ୟବଳ ଦ୍ଵାରା ପୃଥିବୀ ଜୟ କରିଥିଲା ।
 ସମସ୍ତଙ୍କ ଚେଷ୍ଟା ମୂଳରେ ଅଛି କେବଳ ଗୋଟିଏ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ, ନିଜର
 ପ୍ରତିପତ୍ତିର ବିସ୍ତାର । ଆମେରିକାର ବର୍ତ୍ତମାନ ଧନବଳ ପ୍ରବଳ ।
 ସେ କାହିଁକି ପୃଥିବୀ ଜୟ ନ କରିବ ? ଏଥିପାଇଁ ଦେଶପ୍ରେମ
 ଜଗାଇବାକୁ ହେବ ।”

ନାନା ଆଲୋଚନା ଓ ମନ୍ତ୍ରଣା ପରେ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ପୁଣି
 ଗ୍ରୀପଲ୍‌ଙ୍କ ମଠର ଯିପ୍ର ଗଡ଼ିଗଲା ଲୁଲିଲା । ଏହାମନ୍ତେ ତାହାକୁ
 ତିନି ଜାଗାରେ ବକ୍ସୁତା ଦେବାକୁ ହେବ । ମୋଟରରେ ଯାଉ ଯାଉ
 ଗ୍ରୀପଲ୍‌ ଧ୍ୟାବ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ଯଦି ଆମେରିକାକୁ ଯୁଦ୍ଧରେ
 ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଭାବରେ ଯୋଗ ଦିଆଇ ପାରିନ୍ତି ତେବେ ତାଙ୍କର ନୂତନ
 ମାରଣ ଅସ୍ତ୍ର ବିଦ୍ଧିରୁ ନିକଟେ କୋଟି ଡଲର ଲାଭ ହେବ ।

ବକ୍ସୁତା ଶେଷ କରି ଫେରୁ ଫେରୁ ବାଜିଲା ରାତି ଦଶଟା ।
 ତାପରେ ଗ୍ରୀପଲ୍‌ଙ୍କ ମଠର ଲୁଲିଲା ନଗରର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବିଳାସୀ
 ହଟେଲକୁ । ଖାଇପାରିବା ପରେ ଗ୍ରୀପଲ୍‌ ଗଲେ ହୋଟେଲର
 ନୃତ୍ୟ ଗୃହକୁ । ନୃତ୍ୟ ଗୃହଟି ନାନା ଅର୍ଦ୍ଧନଗ୍ନ ସୁନ୍ଦରୀଙ୍କ
 ସମାବେଶରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ; ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ବେଶଭୂଷା ଗୁଲିଚଲଣପରେ
 ଲଳସାର ଆହ୍ୱାନ ଯେପରି ନଗ୍ନ ସେହିପରି ଦୁବାର । ସଂସ୍ଥ
 ଦିନର ଉତ୍ତେଜନାପୂର୍ଣ୍ଣ କର୍ମ ପରେ ଶାନ୍ତ ଉତ୍ତେଜନାପୂର୍ଣ୍ଣ
 ବିଳାସୀଙ୍କ ତାଙ୍କର ମାନସିକ ଉତ୍ତେଜନା ଦୂର କରିବାକୁ ସଫଳ
 ହୁଏ । କର୍ମରେ ଉତ୍ତେଜନା ବ୍ୟୟନ ବଢ଼ି ଲୁଲିଲା ବିଳାସରେ
 ଉତ୍ତେଜନା ମଧ୍ୟ ସେତେ ସେ ବଡ଼ାଇ ଲୁଲିଚନ୍ତି । ପରିଶ୍ରମ ପରେ

ଘରେ ବସି ଏକାକୀ ବିଶ୍ରାମ କରି ମେ ଉଠେଜନା ଦୂର ହୁଏ ନାହିଁ,
ବରଂ ବଢେ । ତାଙ୍କ ଘରେ ପ୍ରକାଶ ଲଙ୍କାବେରରେ ସେ ପୃଥ୍ବୀର
ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗ୍ରନ୍ଥ ଓ ଚନ୍ଦ୍ର ବହୁ ମୂଲ୍ୟରେ କଣି ରଖିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ପ୍ରଶସ୍ତ
ବଗିଚା ନାନା ଜାତିର ସୁନ୍ଦର ଫୁଲଗଛ ଓ ଝରଣାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ।
କିନ୍ତୁ ଏସବୁ ମଧ୍ୟରେ ବିଶ୍ରାମ ତାଙ୍କୁ ନିହାତି ଅଲଗା ଲାଗେ ।

ବିଶ୍ରାମ ପରେ ଘରକୁ ଫେରିବାବେଳକୁ ବାଜିଲା ଗତି ଗୋଟାଏ ।
ଟଳି ଟଳି ସେ ନିଜ ଘର ଆଡ଼କୁ ଗଲେ ଗୋଟାଏ ଶସ୍ତ୍ରା ପ୍ରେମ
ଗୀତ ଗାଉ ଗାଉ । କ୍ଲାବ ଘରୁ ଆଲୋକ ଦେଖା ଯାଉଛି । ସେ ମଧ୍ୟ
କିଛିକ୍ଷଣ ପୂର୍ବେ ଘରକୁ ଫେରିଛି ।

ବ୍ରାହ୍ମା ଦୁଆର ସାମନାରେ ଛୁଟା ହୋଇ କହିଲେ “ଗୁଡ୍
ନାଇଟ୍ ଡାର୍ଲିଂ” ।

ଜଡ଼ିତ କଣ୍ଠରେ ଭିତରୁ ଉଠିବ ଆସିଲା “ଗୁଡ୍ ନାଇଟ୍
ଡିୟର” ।

ବ୍ରାହ୍ମା ଦୁମକର ନିଜ ଖଟ ଉପରେ ପଡ଼ି ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ
ଦୁଇଜୁଡ଼ି ମାରିଲେ । କ୍ଲାବ ସେତେବେଳେ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ପ୍ରେମିକଙ୍କ
ଆଲିଙ୍ଗନରେ ଓ ରୁମ୍‌ରେ ମସଗୁଲ ।

ପରଦିନ ପୁଣି ଠିକ୍ ସମୟରେ ବ୍ରାହ୍ମାଙ୍କ ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଲା ।
ତାପରେ ଚାଲିଲା ସେହିପରି ଅକ୍ଳାନ୍ତ ପରିଶ୍ରମ । ମଟରର ଗତିବୃତ୍ତି
ପରି ସେ ପ୍ରତ୍ୟହ ଆତ୍ମର ହାର ବୃଦ୍ଧି କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି ।
ପରିଶ୍ରମ ପରେ ପୁଣି ସେହିପରି ଉଦ୍ୟମ ଉଲଙ୍ଘ ବିଳାସ ।

ପୂର୍ବ ଦିଗନ୍ତରେ ନେଉଁ କଳାମେଘ ଖଣ୍ଡକ କିଛିଦିନ ପୂର୍ବେ
ଦିଶୁଥିଲା ତାହା ସମସ୍ତ ପୂର୍ବ ଗଗନ ବ୍ୟାପିଗଲଣି । ସେ କଳା
ମେଘର ଗର୍ଜନରେ ଥିଲା ଶୋଷିତର ହାହାକାର । ଏହି ବର୍ଷ ଏ

ମେଘ ନିଶ୍ଚୟ ବସବ । ଯେବେ ବର୍ଷା ଗ୍ରୀଷ୍ମ କାହିଁକି ତାର
ପାଇଦା ନ ଉଠାଇବେ ? ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଭାବୁ ଭାବୁ ପରିଶ୍ରମ କରି
ଗଲିଲେ । ଆଜିକାଲି ତାହା ଅଧିକ ପରିଶ୍ରମ କରିବାକୁ ପଡ଼ୁଛି ।
ତାଙ୍କର ମାରଣ ଅଧି କାରଖାନାରେ ଯନ୍ତ୍ରର ବେଗ ଅନେକ
ବଢ଼ାଇବାକୁ ପଡ଼ିଛି । ଆଜିକାଲି ସେ ଅଧିକାଂଶ ସମୟ ସେହିଠାରେ
ଥାଆନ୍ତି ।

ସେଦିନ ରାତିରେ ପ୍ରାୟ ଲକ୍ଷ ଲୋକପାଇଁ ଗୁପ୍ତ ମାରଣ ଅସ୍ତ୍ର
ଜାହାଜରେ ବୋଝାଇ କରି ଘରକୁ ଫେରି ଦେଖିଲେ ତାଙ୍କର ଭୃତ୍ୟ
ଗୋଟିଏ କୁକୁରକୁ ଖୁବ୍ ଆଦରରେ ନିଜର କୋଟ ଦେହରୁ କାଢ଼ି
ଘୋଡ଼ାଇ ଦେଇବସିଛି । ଭୃତ୍ୟ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଦେଖି ଭୟରେ କୁକୁରଟି
ଲୁଚି ଘେବାକୁ ଯାଉଥିଲା । ଗ୍ରୀଷ୍ମ ବିରକ୍ତ ହୋଇ ପଚାରିଲେ
“ଏହା କେଉଁଠୁ ଆଣିଲ ?”

“ଆଜ୍ଞା, ଶିସ୍ତାରେ ପଡ଼ିଥିଲା, ଗୋଟିଏ ସୈନ୍ୟବାସୀ ମୋଟର
ତା ଗୋଡ଼ ଉପରେ ମାଡ଼ିଗଲା । ତାର କରୁଣ କାନ୍ଦ ସବୁ ନ
ପାରି...”

ଗ୍ରୀଷ୍ମ ମରବରେ ସେ କୁକୁର ଆଡ଼େ କିଛିକ୍ଷଣ ଚାହିଁ
କହିଲେ “ଦେଖେ” ।

ତାଙ୍କର ନରମ ସ୍ଵର ଶୁଣି ଭୃତ୍ୟ ଅବାକ ଭାବରେ ଚାହିଁ
କୁକୁରଟି ଦେଖାଇଲା । କୁକୁରଟି ଗ୍ରୀଷ୍ମଙ୍କୁ ଥରେ ଚାହିଁ ମୁହଁଟି
ଭୃତ୍ୟର କାଖତଳେ ଲୁଚି ଘେଲା । ଗ୍ରୀଷ୍ମ କୁକୁର ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ
ରହିଲେ । ହଠାତ୍ ତାଙ୍କ ଆଖି ଛଲ ଛଲ ହୋଇଗଲା । ସେ
ସେଠାରୁ ତର ତର ହୋଇ ଚାଲିଗଲେ ।

ମେ ଗୁଳରେ ତାଙ୍କର ନାବ ହେଲା ନାହିଁ । ଟିକିଏ ନିଦ ଆସିବା ମାତ୍ରେ ମେ ମୁହଁ ଦିଗିଲୁ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଲୋକର ମୁଖ ଚିହ୍ନର ଯେପରି ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କ ସମସ୍ତ ଦେହରେ ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ସେଇ ମୁହଁକୁ କୁକୁରର ଲାଞ୍ଜର ପ୍ରରଣ । ଅନେକ ଥର ଏହିପରି ନିଦ୍ରା ଭାଙ୍ଗିବା ପରେ ଗ୍ରୀସଲ୍ ଶଯ୍ୟାରୁ ଉଠିଆସି ବାରନ୍ଦାରେ ଛୁଡ଼ା ହେଲେ । ଆଜି ତାଙ୍କର ମନ ହଠାତ୍ କ୍ଲାସ୍ ପ୍ରତି ଆକୃଷ୍ଟ ହେଲା । କ୍ଲାସର ଘର ଖୋଲି ଦେଖିଲେ ତାହା ଶୂନ୍ୟ । କ୍ଲାସ୍ ଏପରିଏନ୍ ପ୍ରମୋଦରୁ ଫେରି ନାହିଁ । ଗୋଟିଏ ଦୀର୍ଘ ନିଃଶ୍ୱାସ ପକାଇ ସେ ଧୂଣି ବାରନ୍ଦାରେ ଛୁଡ଼ାହୋଇ ଆକାଶକୁ ଚାହିଁ ରହିଲେ ଶୂନ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରେ । ଅସୀମ ଆକାଶ, ଅସୀମ ଚନ୍ଦ୍ର-ଲୋକ, ଅସୀମ ତାରା, ଗ୍ରହ, ଉପଗ୍ରହ । ମହାଶୂନ୍ୟ କେତେ ମରବ, ନିସ୍ତବ୍ଧ ! ଅସୀମର ଏହି ନିବିଡ଼ ନିସ୍ତବ୍ଧତା ମଧ୍ୟରେ କିଏ ସବଦା ଜାଗ୍ରତ ଥାଇ ସୃଷ୍ଟିର ଶୁଣିବା ବଜାଇ ଚାଲିବ ? ଏ ସୃଷ୍ଟି ବା କାହିଁକି, ଏହାର ପରିଚାୟ ବା କଅଣ ? ଗ୍ରୀସଲ୍ ଆଜି ହଠାତ୍ ଏସବୁ ଭାବି ବସିଲେ । ଭାବୁ ଭାବୁ ତାଙ୍କର ମନେହେଲା ସେ ଯେପରି ନିଜର ସୁଦୃଢ଼ତା ଓ ବିରାଟର ମହାଶକ୍ତି ମଧ୍ୟସ୍ଥଳରେ ଛୁଡ଼ା ହୋଇ ବିରାଟକୁ ଚାହିଁ ରହିଛନ୍ତି ଏବଂ ଏହି ବିରାଟ ମଧ୍ୟରେ ନିଜର ବା ନିଜର ବିରାଟ ଶିଳ୍ପ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକର ମୂଲ୍ୟ ଖୋଜି ପାଉନାହାନ୍ତି ।

ଗ୍ରୀସଲ୍ ମୁହଁ ପୋତି ବାରନ୍ଦାର ଏପାଖ ସେପାଖ ବୁଲିବାକୁ ଲାଗିଲେ । କେତେଗୁଡ଼ିଏ ପ୍ରଶ୍ନ ବାରମ୍ବାର ତାଙ୍କର ମନକୁ ଆଘାତ କରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଏ ବିରାଟ ସୃଷ୍ଟିର ପରିକଳ୍ପନାରେ ମୋର ମୂଲ୍ୟ କଅଣ ? ମୋର ଧନ, ମୋର ପ୍ରତିଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକ ମୋତେ ମୋ ଜୀବନର ମୂଲ୍ୟ ଦେଇପାରିବ କି ? ମୋର କ୍ଷମତା ମୋର ପ୍ରତିପତ୍ତି

ମୋତେ ମୋ ଜୀବନର ମୂଲ୍ୟ ଦେଇ ପାରିବ କି ? ଏହାର ଉତ୍ତର ଦେବାକୁ ଯାଇ ସେ ଦେଖିଲେ ଯେ ମଧ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟ ହିସାବରେ ନିଜର ମୂଲ୍ୟ ନ ପାଇ କେବଳ ଅନ୍ୟ ଜନାଦୃଶେ ନିଜର ମୂଲ୍ୟ ବଢାଇବାକୁ ଲାଗିଗଲା । ନିଜ ପ୍ରତି ମୋହ, ଗୌରବ ବୃଦ୍ଧି, ସ୍ୱାର୍ଥରକ୍ଷା ଓ ସ୍ୱପେକ୍ଷା ବୃଦ୍ଧି ଦ୍ୱାରା ଯେଉଁ ଗୁଡ଼ ଯେ ନିର୍ମାଣ କରିଛନ୍ତି ସେ ଘରେ ଅବିଶ୍ୱାସ, ହିଂସା, ଭୟ ସଂହାର ବାଧ୍ୟ କରୁଛି । ନିର୍ମଳ ଅଲୋକର ଆନନ୍ଦ ସେ ଘରେ ନାହିଁ । ଏହାର କାରଣ ସ୍ୱରୂପ ସେ ଠିକ୍ କଲେ ଶିଳ୍ପ-ସତ୍ତ୍ୱତା । ଏ ସତ୍ତ୍ୱତା ମହତ୍ତ୍ୱାସୀ । ଏଥିରେ ଅନ୍ୟାର ମୂଲ୍ୟ ଘଟେ । ଅନ୍ୟାର ଶକ୍ତି ଅଳ୍ପ କୃପା ମହତ୍ତ୍ୱତାରେ ଯେଉଁଠି ମନୁଷ୍ୟ ଅକ୍ଳାନ୍ତ ପରାସ୍ତମ କରି ମଧ୍ୟ କର୍ମର ଫଳ ପାଇଁ ନିର୍ଭର କରେ ସେହି ମହାଶକ୍ତି ଉପରେ । ସେଠି କର୍ମଫଳ ନ ପାଇଲେ ମନୁଷ୍ୟ ଦୁଃଖ ହୁଏତ ଯାଏ କିନ୍ତୁ ଶାନ୍ତି ହରାଏ ନାହିଁ, ନିଜର ମୂଲ୍ୟ ହରାଏ ନାହିଁ । ଶିଳ୍ପ-ସତ୍ତ୍ୱତା ଆଜି ଆକୃଷ୍ଟ କରି ପାରିବ ତାର କାରଣ ଏ ସତ୍ତ୍ୱତାରେ ମନୁଷ୍ୟର କର୍ମଫଳ ତାର କରାଯିବ ହୋଇଛି ବୋଲି । ତେଣୁ ଏହା ମନୁଷ୍ୟକୁ ଦେଇଛି ଅନ୍ଧ ଶକ୍ତି । ସେ ଶକ୍ତି ଯେତେ ବଢି ଚାଲିଛି ତାର ଲୋଭ ହିଂସା ସେତେ ବଢି ଚାଲିଛି । ଏ ସତ୍ତ୍ୱତାରେ ମନର ଆବେଗ ନାହିଁ, ଅଳ୍ପ ଶକ୍ତି; ପ୍ରେମ ନାହିଁ, ଅଳ୍ପ ଲଳସା । ଗ୍ରୀଷ୍ମ ସେ ଶକ୍ତିରେ ପ୍ରଥମଥର ପାଇଁ ସେ ମହାଶକ୍ତି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ମୁଣ୍ଡ ନୁଆଁଇ ପ୍ରସ୍ତାବ କଲେ ।

ପରଦିନ ଗ୍ରୀଷ୍ମ କର୍ମସ୍ଥାନକୁ ଗଲେ ନାହିଁ । ସେ ଯୁଦ୍ଧ ଚରୁଣରେ ପ୍ରବୃତ୍ତ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ସରକାର ତାକୁ ବନ୍ଦ କଲେ ।

ଯୁଦ୍ଧରେ ଆମେରିକା ଜୟ ଲାଭ କଲା । ଗ୍ରୀଷ୍ମ କାଷ୍ଠମୁକ୍ତ ହୋଇ କାହାରରେ । ସମସ୍ତ ଆମେରିକୀ ଯେତେବେଳେ ଜୟର

ଆନନ୍ଦରେ ଉନ୍ମତ୍ତ, ସେତେବେଳେ ଗ୍ରୀଷ୍ମ ସନ୍ଧ୍ୟାସୀ ବେଶରେ ବାହାରିଲେ ଭାରତବର୍ଷ, ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦଙ୍କ ପାଖକୁ । ଭାରତରେ ମଧ୍ୟ ସେତେବେଳେ ସ୍ଵାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମର ଅବସାନ ହୋଇଛି । ଭାରତ ଆଜି ସ୍ଵାଧୀନ । ଏ ସଂଗ୍ରାମରେ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦ ବଣିଷ୍ଠ ନେତାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ । ସ୍ଵାଧୀନତା ପରେ ଅହିଂସା ଓ ଧର୍ମର 'ମହାନ' ଆଦର୍ଶ ଉପରେ ଭାରତର ଶାସନ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇଛି । ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦ ଏ ଶାସନର କର୍ତ୍ତୃଧାରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ମନରେ ମୁକ୍ତିର ସେ ତୃପ୍ତି ନାହିଁ ।

ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଭାରତ ଆସି ପ୍ରଥମେ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦଙ୍କୁ ଭେଟିଲେ । ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦଙ୍କୁ ବିମର୍ଷ ଦେଖି ସେ ପଚାରିଲେ “ଏ ଆନନ୍ଦରେ ତୁମକୁ ବିମର୍ଷ ଦେଖୁଛି କାହିଁକି ?”

“ବନ୍ଧୁ, ମୁଁ ନିଜର ଜୀବନର ମୂଲ୍ୟ ଖୋଜି ପାଉନାହିଁ ।”

“ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ, ଭାରତର ସ୍ଵାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମରେ ତୁମେ ଅଗ୍ରଣୀ । କୋଟି କୋଟି ପରାଧୀନକୁ ତୁମେ ମୁକ୍ତି ଦେଇଛ । ତୁମେ ପରମ ଧାର୍ମିକ । ଅଥଚ ତୁମେ ମୂଲ୍ୟ ଖୋଜି ପାଉନା !”

“ମୁଁ ଚରଜୀବନ ମିଥ୍ୟାକୁ ଅଶ୍ରଦ୍ଧ କରି ଆସିଛି । ଧର୍ମ ନାମରେ ମୁଁ କେବଳ ବ୍ରତ, ପୂଜା, ମୁର୍ତ୍ତି ଓ ଅନୁଷ୍ଠାନ ବଢ଼ାଇଛି । ଏ ସବୁରେ ଯାଣିଥି ନିଜର ମୂଲ୍ୟ ହରାଏ । ତେଣୁ ଭାରତରେ ଆଜି ସମସ୍ତ ଆସିଛି ଏ ସବୁର ସମୂଳ ବିନାଶ ପାଇଁ, ଏ ସ୍ଵାଧୀନତାର ବା ମୂଲ୍ୟ କ'ଣ ? ଭାରତ ଦିନେ ନା ଦିନେ ସ୍ଵାଧୀନ ହୋଇଥାଆନ୍ତା । ମୋର ଏଥିରେ ଗର୍ବ କରିବାର କିଛି ନାହିଁ । ବରଂ ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଅନୁଭବ କରୁଛି ଏତେ ତରବର ହୋଇ ସ୍ଵାଧୀନ ହେବା ବୋଧହୁଏ

ଠିକ୍ ହୋଇ ନାହିଁ । ଦେଶବ୍ୟାପି ବିଦ୍ରୋହ ନ ହେଲେ ଲୋକେ ସ୍ବାଧୀନତାର ମୁଲ୍ୟ ବୁଝନ୍ତି ନାହିଁ । ସେହି ପୁରୁଣା ଜାତୀୟ ଉପରେ ଏ ସ୍ବାଧୀନତା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ । ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ ମନୁଷ୍ୟ ନିଜର ଜୀବନର ମୁଲ୍ୟ ବୁଝିବ ବା କିପରି ? ଜୀବନର ମୁଲ୍ୟ ଅଛି କର୍ମରେ । ଦେଶକୁ ଏ ପ୍ରବଞ୍ଚନାରୁ ମୁକ୍ତ କରିବାକୁ ହେଲେ ଦରକାର ପୁଣି ଥରେ ବିପ୍ଳବ, ଯେପରି ହୋଇଥିଲା ପ୍ରାନ୍ତ, ଆମେରିକା ବା ଛୁଷିଆରେ ।”

“ସେ ସ୍ବାଧୀନତା ତ ହିଂସା ଉପରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ । ସେ ମୁକ୍ତି ମଧ୍ୟ ପ୍ରବଞ୍ଚନା । ଭାରତର ମୁକ୍ତି ଅହିଂସା ଓ ଧର୍ମ ଉପରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ । ଏଠାରେ ମିଥ୍ୟା ବା ପ୍ରବଞ୍ଚନା.....”

“ଅହିଂସା, ଅହିଂସା, ଧର୍ମ, ଧର୍ମ । ଯେଉଁ ଦିନରୁ ଜୀବ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି ସେହିଦିନୁ ହିଂସାର ସୃଷ୍ଟି । ଭାବ ଦେଖ, ଗଣତନ୍ତ୍ର— ଆଦର୍ଶ ମଧ୍ୟ ଏ ହିଂସା ଉପରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ । ଆଜି ଧର୍ମ, ଏହି ଧର୍ମ ନାମରେ ଏଠାରେ ଅସଂଖ୍ୟ ଭଣ୍ଡ ନିଜକୁ ସାଧୁ ଆଖ୍ୟା ଦେଇ କିଛି ଉତ୍ପାଦନ ନ କରି ମଣିଷ ମଲ୍ଲଙ୍କ ଭଳି ବଞ୍ଚିଛନ୍ତି, କାରଣ ଏଠାରେ ଲୋକେ କର୍ମ ନ କରି ଶସ୍ତ୍ରରେ ସୁବିଧାରେ ଭଗବାନ ପାଇବାକୁ ଚାହାନ୍ତି, ଏଠାରେ ବିକୃତ ଆଶିର୍ବାଦ ଅନ୍ୟକୁ ଅନ୍ଧାରରେ ପକାଇ କରି ଆନନ୍ଦ ପାଏ ଓ ମୁକ୍ତି ପାଏ ବୋଲି ଭ୍ରମ । ଏଠି ଶତକଡ଼ା ଅଠାନବେ ଜଣ ଖାଇବାକୁ ନ ପାଇ ମୃତ୍ୟୁ ଓ ପିନ୍ଧିବାକୁ ନ ପାଇ ଦିଗମ୍ବର ସନ୍ଧ୍ୟାସୀ । ଶତକଡ଼େ ଅନ୍ୟ ଦୁଇକଣ ଏଠି ସବଦା ବୁଝାଇବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ମହାନ, ଦଶଦ୍ଵିମାନେ ନାରାୟଣଙ୍କ ଚଳନ୍ତି ମୁଣ୍ଡି । ଦାରିଦ୍ର୍ୟହିଁ ଜେବଳ ପରମାର୍ଥ ଲଭି ପାଇଁ ଉଚ୍ଛ୍ଵସ ପଡ଼ା । ଅନ୍ୟ ଅଠାନବେ ଜଣ ତାହା ଅଭିଭୂତ ହୋଇ ଶୁଣି

ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି ଓ ନିଜର ଦାରିଦ୍ର୍ୟରେ ନୋଟାଏ ବିନ୍ଦୁ ଗର୍ବ ଅନୁଭବ କରନ୍ତି । ଏ ଅବସ୍ଥା କେବଳ ସ୍ୱଜନମାନଙ୍କ ଚେତନା ଦୂର କରମାରେ । ସେ ଚେତନା ଓ ବିମୁକ୍ତ ମାଇଁ ଆନ୍ତରୀ ନିଜର ଶିଳ୍ପର ପ୍ରସାର ଦ୍ୱାରା ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଦୂର କରି ଦେଶକୁ ସ୍ୱଚ୍ଛ କରିବା । ଏ ଦେଶରୁ ଧର୍ମାନ୍ୱିତା ଦୂର ହେବ କେବଳ ଶିଳ୍ପର ପ୍ରସାର ଦ୍ୱାରା ।”

“ବେଶ୍ଟ ତୁମର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ ଗୀତା ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ ଯୁଦ୍ଧ ଓ ବିଦ୍ରୋହର ଆହ୍ୱାନ ଦେଇଛି । ସେଥିପାଇଁ ଶିଳ୍ପ ସଭ୍ୟତାର ଆବଶ୍ୟକ କଅଣ ?”

“ହଁ ଦେଇଛି । ଖାଲି ସେତିକି ନୁହେଁ, କହିଛି “ନାୟମାୟା ବଳସ୍ଥାନେନ ଲଭ୍ୟତଃ” । ତୁମର ବାଇବେଲ ତ କହିଛି ଗୋଟିଏ ଗାଲରେ ଚାପୁଡ଼ା ମାରିଲେ ଅନ୍ୟ ଗାଲ ଦେଖାଇବାକୁ । ତା ସତ୍ତ୍ୱେ ଆଜି କେନ୍ଦ୍ର ଗୋଟିଏ ଗାଲରେ ଚାପୁଡ଼ା ମାରିଲେ ତୁମ ତାକୁ ମାରିବାକୁ ମାରଣ ଅସ୍ତ୍ର ଡିଆଁ କରୁଛ । ଖାଲି ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥର ବାଣୀ ଧୂଳି ନିବ ନାହିଁ, ସବୁ ନିର୍ଭର କରେ ଦେଶର ଉତ୍ସାହନ ପନ୍ଥା ଉପରେ । ଯେଉଁ ଦେଶ ଶିଳ୍ପ ପ୍ରଧାନ ସେ ଦେଶ କର୍ମଶୀଳ, ସେ ଦେଶ ଶୁଭ ନୁହେଁ, ସେ ଦେଶ ଅସୁଖର, ଅନ୍ୟାୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସଫଳା ଜାଣିବା । ଏ ଦେଶ କୃଷି ପ୍ରଧାନ । ଏଠି ତେଣୁ ଗୀତାର ବାଣୀ ସମସ୍ତ ଲୋକେ ମନରେ ଅନ୍ୟାୟ ସତ୍ୟ କରନ୍ତି । ଏଠି ବିମୁକ୍ତ ଅସମ୍ଭବ, କାରଣ ଲୋକେ ଏଠି ଅନ୍ତରରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ । ନିଜର ସାମାନ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକ ପାଇବା ପରେ ଲୋକେ ଅନ୍ୟର ବା ଦେଶର କଅଣ ଯେଉଁ ସେଥିପ୍ରତି ଉଦାସୀନ । କୃଷିପ୍ରଧାନ ଦେଶରେ ଚେଣୁ ସାମୁଦ୍ରିକ ଚେଷ୍ଟା ଅସମ୍ଭବ । ଏଠାରେ ଲୋକେ ନିଜର ଯତ୍ନଶୀଳ ଧରଣ ପଡ଼ି ରହିଛନ୍ତି । ତେଣୁ ଶିଳ୍ପୀ, କଳାକାର, ଶିଳ୍ପୀ ଏଠାରେ ପ୍ରବଳ ।

ଦେଶକୁ ସେଥିରୁ ଜଗାଇବା ପାଇଁ ଦେଶକୁ ପ୍ରଥମେ ଶିଳ୍ପପ୍ରଧାନ କରିବାକୁ ଯେବ । ଶିଳ୍ପ ସଭ୍ୟତା ହେଉଛି ବନ୍ୟାର ନଦୀ । ସେଥିରେ ଅଛି ଗତିର ଆନନ୍ଦ, ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟର ପୂର୍ଣ୍ଣତା ଓ ତେଣୁ ନିଶ୍ଚୟତା ।”

“ବନ୍ଧୁ, ସେ ନଦୀର କ୍ଷୁଦ୍ରା ସଦୃଶାସୀ, କୃଷି ମଧ୍ୟତା ହେଉଛି ଶାନ୍ତ, ସ୍ଥିର ପୋଖରୀ, ନିସ୍ତବ୍ଧ ନିସ୍ଥିର । ଯେଉଁ ଦେଶ ଶାନ୍ତ ହେବାକୁ ଶିଖିନି ସେ ବୟସପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇନି । ପିଲାଙ୍କ ପରି ସେ ଦୁର୍ବଳ, ତେଣୁ ନିଜର ଶକ୍ତି ବୁଝି ପାଇଁ ସେ ବେଶି ବ୍ୟସ୍ତ । ପ୍ରାଗୈତିହାସିକ ପ୍ରକାଶ ଜୀବମାନଙ୍କ ପରି ଏହି ଶକ୍ତିକୁ ଦିନେ ତାର ବଲୁପ୍ତର କାରଣ ଦେବ । ପାଶ୍ଚାତ୍ୟର ଏ ଶିଳ୍ପ ସଭ୍ୟତା ଅନ୍ଧ ଭାବରେ ଧାର୍ଯ୍ୟ ଅଜଣା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ । ସ୍ୱତଃ ଆନନ୍ଦ ସେଠି କାହିଁ ଆସିବ, ଯାହା ଏଠି ଅଛି ?”

“କିନ୍ତୁ ପୋଖରୀ ଦିନେ ଏହି ନିସ୍ଥିରତା ଯୋଗୁଁ ପରିଯାଏ । ବନ୍ୟାର ସେଠାରେ ତାହା ଅସମ୍ଭବ । ଶିଳ୍ପ ସଭ୍ୟତାରେ ଯେଉଁ ନିଷ୍ଠା, ଚରିତ୍ରବଳ, କର୍ମନିୟୁଣତା ପାଇବ ତାହା କୃଷି ସଭ୍ୟତାରେ ଅସମ୍ଭବ ।”

“ଯେଉଁ ଲୋକ, ଜାତି ବା ଦେଶ ନିଜର ସ୍ୱାର୍ଥ ଓ ପ୍ରତିପତ୍ତି ପାଇଁ କୋଟି କୋଟି ଲୋକର ମୃତ୍ୟୁର କାରଣ ହୁଏ ତାହାର ଆଉ ଯାହା ଆଉ, ଚରିତ୍ର ବଳ ନାହିଁ । ଶୋଷକର ମଧ୍ୟ ନିଷ୍ଠା ଓ କର୍ମ-ନିୟୁଣତା ପ୍ରକାଶ ପାଏ, କିନ୍ତୁ ତାହା ଚରିତ୍ର ବଳ ନୁହେଁ । ଚରିତ୍ର ବଳ କେବଳ କୃଷି ସଭ୍ୟତାରେ ପାଇବ । ମାଟି ସହିତ ସଫୁର୍ଣ୍ଣ ହୁଏ ଆଜି ସେ ଦେଶ ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ିଛି । ଧର୍ମ ସେଠି ଗୋଟାଏ ବିଳାସ, ଉଦ୍ଦେଜନାର ଆନନ୍ଦ ।”

“ନା ବନ୍ଧୁ ନା । ତୁମେ ଏଠି ରହ ଦେଖିବ ତୁମର ଧାରଣା ଭୁଲ । ଏଠି ବାହାରର ଶାନ୍ତି ତଳେ କି କ୍ଷୁଦ୍ରତା ସମୁଦ୍ରର ବିଷାକ୍ର ପ୍ରାଣୀ ଭଳି ଖେଳି ବୁଲୁଛନ୍ତି ଦେଖି ପାରିବ । ମୁଁ ମନସ୍ଥ କରିବି ଆମେରିକା ଯାଇ ଶିଳ୍ପ ଶିକ୍ଷା କରି ଭାରତକୁ ଫେରିବି ନୂତନ କର୍ମପ୍ରେରଣା ଦେବାକୁ ।”

“ଯାଅ । କିନ୍ତୁ ତୁମେ ମଧ୍ୟ ସେଠି ଯାଇ ଦେଖିବ ବାହାରର ଗଠିତ ପ୍ରାରୂପ୍ୟ ତଳେ କି ନିଷ୍ଠୁର ଲୋଭ ଓ ବହୁବାଦୀର ଜଡତା ଅଛି । ମୁଁ ଭାରତ ଆସିବି ତାର କୃଷି ସଭ୍ୟତାର ଦର୍ଶନ ନେଇ ଆମେରିକାକୁ ନୂତନ ବାଟ ଦେଖାଇବାକୁ ।”

ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦ ଆମେରିକା ଗଲେ । ଗ୍ରୀଫଲ୍, ଭାରତର ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମରେ କୃଷି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ଏହାପରେ ବଡ଼ ଯାଇଛି ଚାରିବେଟି ବର୍ଷ । ଦ୍ଵିତୀୟ ବିଶ୍ଵଯୁଦ୍ଧର ପରେ ଯେଉଁ ଶାନ୍ତିର ବାଣୀ ସବୁଦିନ ଆତଙ୍କିତ ମାନବ ମନରେ କ୍ଷୁଦ୍ର ଆଶା ଜଗାଇଥିଲା ସେ ଶାନ୍ତି ଆଜି ସୁଦ୍ଧା ପରାହତ । ଆଦର୍ଶର ଦୁହାଇ ଦେଇ ସ୍ଵାର୍ଥର ସଂଘର୍ଷ ପୁଣି ତୃତୀୟ ମହାଯୁଦ୍ଧର ରୂପେ ଦେଖା ଦେଇଛି । ଭୂତ, ଶେଷିତର ଦୀର୍ଘଶ୍ଵାସରେ ପୃଥିବୀର ବାୟୁମଣ୍ଡଳ ଯେତେବେଳେ ଆଲୋଡ଼ିତ, ସେତେବେଳେ ଗ୍ରୀଫଲ୍ ଓ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦଙ୍କ ମନରେ କି ଆଶଲଞ୍ଜନ ସୃଷ୍ଟି କଲା କେଜାଣି । ଦିନେ କିନ୍ତୁ ସବାଦ ପ୍ରକାଶ ପାଇଲା, ଦୁଇଟି ସବାଦ-ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦ ଆମେରିକାରୁ — ଗ୍ରୀଫଲ୍, ଭାରତରୁ ନିରୁଦ୍ଦେଶ । କେବଳ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦଙ୍କ ଘରୁ ଗ୍ରୀଫଲ୍ଙ୍କ ଗୋଟିଏ ଚିଠି ବାହାରିଲା । ସେଥିରେ ଲେଖାଅଛି “ବନ୍ଧୁ, ଦୁବଳ ପାଇଁ ଯେତେ ବଡ଼ ଆଦର୍ଶ ସୃଷ୍ଟିକର ନା କାର୍ଯ୍ୟକ, ତାହା ଦିନେ ବିକୃତ ହୋଇ ବିଭୟତା ସୃଷ୍ଟି କରିବ ।”

ଶ୍ରୀପଲ୍ଲଙ୍କ ଘରୁ ମଧ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦଙ୍କ ଗୋଟିଏ ଚିଠି ମିଳିଲା । ସେଥିରେ
 ଲେଖାଅଛି “ଶକ୍ତିରେ ଉନ୍ନତ ଲୋକର ମନକୁ ଖାପଖୁଆଇ
 କୌଣସି ଆଦର୍ଶ ବା ଦର୍ଶନ ସୃଷ୍ଟି କରିବା ଅସମ୍ଭବ । ତଥାପି
 ବନ୍ଧୁ, ମୋର ମନ କହୁଛି ସମୁଦ୍ର କଲାଣର ପତ୍ନୀ ନିକଟରେ
 ନିଶ୍ଚୟ ଅଛି, ତାକୁ ଖୋଜି ବାହାର କରିବାକୁ ହେବ । ମନୁଷ୍ୟକୁ
 ଘୃଣାକରି ଲଭ ନାହିଁ । ଏ ଯୁଦ୍ଧ ସେଧ କରିବାର ଚେଷ୍ଟା କରି ମଧ୍ୟ
 କିଛି ଲଭ ନାହିଁ ।”

କ୍ଲାବ ସବାଦ ପକ୍ଷଟି ପଡ଼ି ଗୋଟାଏ ବିଦୁପର ହସ ହସି
 ତାଙ୍କର ନୂତନ ପ୍ରେମିକ ଜଣେ ଆମେରିକାର ବିମାନ ବାହନୀର
 ସୈନିକଙ୍କ କୋଳକୁ ଡେଇଁ ପଡ଼ି ରୁମ୍ଭନ ପରେ ରୁମ୍ଭନ ଆଙ୍କି
 ଦେଇଗଲେ । ଯୁଦ୍ଧକୁ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ଆଜି ସେମାନେ ବିମାନ
 ଯୋଗେ କେହି ଯାଇ ନ ଥିବା ଉଚ୍ଚତାକୁ ଉଠି.....

ମେମିର ସାହିତ୍ୟ କ୍ଷିପ୍ରା

ଜୀବନ ବାବୁଙ୍କ ମନରେ ଭାରି କଷ୍ଟ । ତାଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ସନ୍ତାନ, କନ୍ୟା ମିମି ହୋଇଛି ଭାରି ବୋକା । ଯେତେବେଳେ ତାର ମନ ନାହିଁ, ବହୁ ଧରି ବସିଲେ ଡୋଳାଏ । କିଛି ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିଲେ ବୋକାଙ୍କ ଭଳି ଚାହିଁ ରହିଥାଏ ।

ଆଦର୍ଶାଏ: ଧରି ବକର ବକର ହୋଇ ଜୀବନ ବାବୁ ପ୍ରାଣପଣେ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି ବୁଝାଇବାକୁ—“ଏ ହୃଦୟ ମୋର ଭାଳ ଦେଲି ଆଜି କୁଳି ଯାଏନା ନାହିଁ ।” ମିମି ଗାଟିଟାକୁ ମେଲି କରି ବସି ବସି ଆଖିରେ ସବୁ ଯେମିତି ଗିଳିଯାଉଛି, ସବୁ ଯେମିତି ବୁଝିପକାଉଛି ଏମିତି ଭାବରେ ଚାହିଁ ରହିଛି । ମଝିରେ ମଝିରେ ତାର କୁହୁକୁହୁଆ ବାଳଗୁଡ଼ିକ ପବନରେ ଉଡ଼ି ଆସି ଆଖିଛପରେ ପଡ଼ିବାରୁ ମିମି ବରକ୍ତ ହୋଇ ସେଗୁଡ଼ିକ ଉପରକୁ ଠେଲିଦେଇ ପୁଣି ସେମିତି ଚାହିଁରହୁଛି । ସତେ ଖସିଯିବା ବାଳଗୁଡ଼ିକ

ତାର ବୁଝିବାରେ ବ୍ୟାଘାତ ଜନ୍ମାଇବାରୁ ସେ ଭାରି ବିରକ୍ତ । ମିମିର ଭାବ ଦେଖି ଜୀବନ ବାବୁ ଅଧିକ ଉତ୍ସାହରେ ବୁଝାଇ ଚାଲିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସମୟ ପରେ ମିମିର ବିଚ୍ଛାରିତ ବଡ଼ ବଡ଼ ଆଖି ଯୋଡ଼କ ନମେ ଛୋଟ ହୋଇ ଆସିଲା । ପ୍ରାଣପଣେ ସେ ଉପର ପତାକୁ ଟେକି ରଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି । ଦଶାଏ ଧରି ଉକ୍ତ ପଡ଼କ୍ତିଟିକୁ ବୁଝାଇବା ପରେ ଜୀବନ ବାବୁ ମନରେ ସନ୍ତୋଷ ଲଭି କଲେ ଯେ ମିମିକୁ ତାହାର ସରଳାର୍ଥ ଓ ଭାବାର୍ଥ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରାଇ ପାରିଛନ୍ତି । ସନ୍ତୋଷର ହସ ହସି ସେ ଏଥର ପଚାରିଲେ,
—“ବୁଝିଲୁ ମା ?”

ମିମି ପୁଣି ଥରେ ମୁଣ୍ଡବାଳ ଟେକି ଦେଇ ବା' ଆଉ ଡାହାଣକୁ ମୁଣ୍ଡକୁ ଯଥା-ସମ୍ଭବ ନୁଆଁଇ ମୁହଁରେ ହସ ଫୁଟାଇ ଜଣାଇଲା, ସେ ସବୁ ସଫୁର୍ତ୍ତ ରୂପେ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିପାରେ । କିନ୍ତୁ ଆଖିରେ ତାହାର ଭୟ ଫୁଟି ଉଠିଲା । ଦୁମନ୍ତ ଆଖିଯୋଡ଼କ ଭୟରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ହୋଇଗଲା ।

ଜୀବନ ବାବୁ ସ୍ମରିଯାଇ କହିଲେ, “ବୁଝିରୁ ତ ବୋକାକ ଭଳି ଚାହିଁ ରହିରୁ କିଆଁ ? ବୁଝା କଅଣ ବୁଝିଲୁ, ବୁଝା !”

ମିମି ଦୁଇ ଚାରି ଡୋକ ଛେପ ଗିଳି ଆରମ୍ଭ କଲା—“ନାଥ ବୋଇଲେ ସ୍ବାମୀ କି ଭଗବାନ୍, ଯିଏ ଆମକୁ ସୁରୁଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି । ମିଏ ଭାରି ଭଲଲେକ, କାହାରିକୁ କିଛି କହନ୍ତି ନାହିଁ, କାହାରି ଉପରେ ରାଗନ୍ତି ନାହିଁ, ଶ୍ରୀ-ଆ-ଆ-ରି ଭଲ ଲେକ ଜଣେ ।”

“ଛେନାଟା ବୁଝିରୁ, ବଦମାସ କାହାଁକା । ଦଶାଏ ଧରି ବକର ବକର ହେଲା । ଶେଷରେ କହିଲୁ ଭଗବାନ୍ ଜଣେ ଲେକ ! ସୃଷ୍ଟି

ମୁହଁରେ ଘଣ୍ଟି ନାହିଁ, କହୁଛି ‘ସୁରୁଷ୍ଟି’ । ଆହୁରି ପିଲା ହୋଇଥା
ନା ! ଆଠ ବର୍ଷର ଝୁଆ ହେଲଣି, ପଞ୍ଚମ ଶ୍ରେଣୀରେ ବର୍ଷେ ଫେଲ୍
ହେଲଣି...ଲଜ ନାହିଁ ଟିକେ...”

ମିମି ଭୟରେ ପଛକୁ ଦୃଷ୍ଟିପାତ କହିଲା, “ନା, ନା, ଭଗବାନ୍
ଜଣେ...ଭଗବାନ ଜଣେ...”

“କଅଣ ଭଗବାନ ଜଣେ ?” ଶବନ ବାବୁ ସଗର୍ଜନେ
ପଚାରିଲେ ।

ଡୋକ୍ଟରର ଡେକ୍ଟରର ମିମି ମନେମନେ ନିଜେ ନିଜକୁ
ପଚାରିଲା, ଭଗବାନ୍ କଅଣ ? ବାପା କଅଣ କହିଲେଟି ? ଭଗବାନ୍
କଅଣ ? ଏହି ସମୟରେ ମିମିର ଗୋଲବସର ଝୁଆ ଶକ୍ତି ଦୌଡ଼ି
ଆସି ମିମିର କୋଳକୁ ଚଢ଼ି ଯାଇ କହିଲା, ମ୍ୟାଉଁ, ମ୍ୟାଉଁ—

ମିମିର ପାଟିରେ ପଶିଗଲା, “ଭଗବାନ୍ ଜଣେ ମ୍ୟାଉଁ ।”

ଶବନ ବାବୁଙ୍କର ଭୟଙ୍କର ହୋଧ ଜାତ ହେଲା । ସେ ଶକ୍ତିର
ବେକକୁ ଧରି ଛୁଟି ଦେଇ ରେସେଲଗାଲଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ପାଟି କରି
କହିଲେ, “ପଶୁଟି ଥର କହିଲଣି ଯେ ଘରେ ବସନ୍ତ ପିନ୍ଧିତ ରଖ
ନା, ପଡ଼ାରେ ଗୋଲମାଲ ହବ...ଦିନରାତି ସେଇ ବସନ୍ତ
ସାଙ୍ଗରେ ଖେଳ !! ଇହୁଲୁରୁ ଆସି ଘରେ ପାଦ ଦେବା ମାସକେ
କହି ପସି ପୋପାଡ଼ିଦେଇ ଆଗେ ଖୋଜା ହେବ ଶକ୍ତି କାହିଁ !
ହ୍ୟାୟ, ମାବୁ ଗୁଣେ ଦୁହିତା ହୋଇବ ! ମଲୁ ନାହିଁ, ଦେଖିଲୁ
ଶିଶୁର ବାବୁଙ୍କ ଝୁଆକୁ, କେମିତି ପାଟି କରି ପଡ଼ୁଛି । ଦେଖିଲୁ
ଲଜସ୍ବିନ ବାବୁଙ୍କ ଝୁଆକୁ, କେମିତି କ୍ଲାସରେ ପ୍ରଥମ ହେଉଛି ।
ମୋର କପାଳକୁ ତୁ ଆସିଲୁ । ଏ ବର୍ଷରେ କେହି ଗୋଟାଏ
ହେବେ ନାହିଁ, କେହି ଗୋଟାଏ ନା’ ରଖିବେ ନାହିଁ । ଗୋଟାଏ

ସୁଅ ହୋଇଥିଲେ... ଗୁଡ଼ଃ । କପାଳ, କପାଳ ! ହ୍ୟାନ୍, ଆଉ
ପରାସାରେ ଖାତାସବୁ ଚିରି ଡଙ୍ଗା କରି ଭସେଇ ଦେଇ ଚାଲି
ଆସିଲା । ମଲୁ ନାହିଁ ଯା ତୁ..."

ଗତ କ୍ଳାସ ଉଠା ପରାସାରେ ପରାସା ଦେବାକୁ ମିମି ଇନ୍ଦ୍ରଲରେ
ବସିତ ଏହି ସମୟରେ ଘୋର ବର୍ଷା ହେଲା । ପାଣି ଇନ୍ଦ୍ରଲର
ବାରନ୍ଦା ଟିମି ଘରର ଦୁଆର ମୁହଁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାଲି ଆସିଲା । ମିମିର
ମନ ଆଉ ଠିକ୍ ରହିଲା ନାହିଁ । ପରାସା ଦେଉଳ ସେ ଏ କଥା
ଏକଦମ ଭୁଲିଗଲା । ସେ ଧୀରେ ଧୀରେ ପରାସା ଘରୁ ବାହାରି ଚାଲି
ଆସିଲା । ପରାସା ଖାତା ପତର ପତର କରି ଚିରି ଡଙ୍ଗା କରି
ଭସେଇ ଦେଲା । ଡଙ୍ଗାଗୁଡ଼ିକ ଥର ଥର ଭାଙ୍ଗି ଗଲେ । ମିମି ମନ୍ତ୍ରା
ତୃପ୍ତିର ସହିତ ଡଙ୍ଗାଗୁଡ଼ିକୁ ଚାହିଁ ବର୍ଷାରେ ଭଜି ଘରକୁ ଫେରି
ଆସିଲା । ଘରକୁ ଆସି ତାର ମନେ ପଡ଼ିଲା ବାପାଙ୍କ କଥା । ବାପାଙ୍କ
ଭୟରେ ତାର ଜର ଆସିଲା । ସେ ଜର ଗୁଡ଼ିକକୁ ଲାଗିଲା ଅନେକ
ଦିନ । ମିମି ସେ ଥର ଫେଲ୍ ହେଲା ସତ କିନ୍ତୁ ତାର ଜର ଧୋରୁ
ସେଥର ସେ ଯାହା ପାଇଗଲା । ପରେ ଜୀବନ ବାବୁ ସବୁ ଜାଣିପାରି
ଭାରି ରାଗିଯାଇ ବାଡେଇ ଥିଲେ । ଆଜି ସେଇ କଥା ମନେ
ପଡ଼ିଯିବାରୁ ତାଙ୍କର ରାଗ ଦିଗୁଣିତ ହେଲା । ଠାଏ କରି ଗୋଟାଏ
ଚଟକଣି ଲଗେଇ ଦେଇ ସେ କହିଲେ, "ତୁ ନ ହୁଏଇଲେ
ତୋତେ ଗୁଡ଼ୁ ନାହିଁ ମୁଁ । ଯେତେ ରାତି ହଉ । ଆଜି ତୋର
ଦିନେ କି ମୋର ଦିନେ, ଖାଇବା ଆଜି ବନ୍ଦ । ବୁଝା, ବୁଝା,
ବୁଝା ମ, କାନ୍ଦଣା ଥାଉ ।"

ବେସରାଇଶାନ୍ତ ପାଣି ଶୁଭିଲା, "ତୁମେ ଝୁଅକୁ ପାଠ ପଢ଼େଇବ
ନାହିଁ ଆଉ । ଯେତେବେଳେ ପଢ଼େଇ ବସିଲ ମାତ ଛଡ଼ା ଆଉ କିଛି

ନାହିଁ । ଆମେ କଅଣ ଝୁଅକୁ ଖାଇବାକୁ ଦିଅବାକୁ ଦେଉଛୁ ସେ
ତାଠୁଁ ଏତେ ଆଶା କରବା ? ପଡ଼େଇ ତ ଜାଣ ନାହିଁ...”

ଜୀବନ ବାବୁ ଉତ୍ତର ଦେଇ କହିଲେ, “କଅଣ ହେଲା, ମୁଁ
ପଡ଼େଇ ଜାଣେ ନାହିଁ ? ଦଣ୍ଡାଏ ଧରି ଟିକିନିଶି ବୁଝେ ରଲି । ସବୁ
ବୁଝିଯିବାଭଳି ମୁଣ୍ଡ ଟୁଙ୍ଗାରିଲା...ମୁଁ ଜାଣେ ନାହିଁ, ନା । ଚାଟୁଗୁଣେ
ଦୁହିତା ହୋଇଛି ମ, ଶେଫ, ଗେହ୍ଲା କରି କରି ଝୁଅଟ. ୨ ମୁଣ୍ଡ
ଖାଇ ସାରିଲଣି ତମେ ।”

ସେପାଇଁକୁ ପୁଣି ଦୂତ କଣ୍ଠରେ ଡାକରା ଆସିଲା—“ହଁ,
ଆଉ ଆଜି ସେତିକି । ଆ ମିମି ଖାଇବୁ ଆ ।”

ମିମି ଆଣ୍ଟୁ ଟେକିଥିଲା ଉଠିବାକୁ । ଜୀବନ ବାବୁ ଗର୍ଜନ କରି
ଉଠିଲେ — “ଖବରଦାର୍, ସେତକ ନ ବୁଝାଇ ତୁ ଆଜି ଯାଇପାରିବୁ
ନାହିଁ । ବୁଝା, ଭଗବାନ୍ କଅଣ ? ଏତେ ବୁଝାଇଲି ମୁଁ, ବୁଝା !”

ସରଳାର୍ଥ ବୁଝାଇବାରେ ଭଗବାନ୍ ଆସି ପବୁ ପ୍ରଥମରୁ
ଅଡୁଆ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଦେ ମାରୁ ମିମି ଲୁହ ଘୋଷ୍ଟ ଭଗବାନ୍‌ଙ୍କୁ ଗାଳିଦେଇ
ମନେ ମନେ କହିଲା, “ଭଲ ଲୋକ, ନା ପୋଡ଼ାମୁହଁଟା, ମୋତେ
ବାପାଙ୍କଠୁଁ ଏତେ ମାଡ଼ ଖୋଇଲଣି । ଏତେ ଅଡୁଆକୁ ନ ଯାଇ
ଭଗବାନ୍ କଥାଟାକୁ ବାଦ ଦେଇ ସେ ବୁଝାଇବାକୁ ଯାଉଥିଲା ।
କିନ୍ତୁ ମନେ ମନେ ପୋଡ଼ାମୁହଁ ଗାଳି ଦେବାପରେ ତାର ମନେ
ପଡ଼ିଗଲା ପ୍ରାୟ ମଝାରେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ କଥା । ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଦେଖି
ସେ ଆଜିକୁ ତାଙ୍କ କାଳେ ପଚାରିଥିଲା, “ଆଜି ମ, ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ
ମୁହଁ କଅଣ ପୋଡ଼ି ?” ନାକୁଣୀର ପ୍ରଶ୍ନରେ ଆଜିର ଆଖିରେ ନୁହେଁ
ସ୍ବର ପଡ଼ିଥିଲା ! ସେ ନାକୁଣୀକୁ ଚନ୍ଦ୍ରନ ପରେ ଚନ୍ଦ୍ରନ ଘୋର

କହିଥିଲେ, “ହଁ ସେ ପୋଡ଼ାମୁଣ୍ଡା ଭଗବାନ୍ ।” ସେଇକଥା ମନେ ପଡ଼ିଯିବାରୁ ମିମି ଯେପରି ଅଳକାର ମଧ୍ୟରେ ଆଲୋକ ପାଇଲା । ଆଖି ତାର ଉଜ୍ଜଳ ହୋଇ ଉଠିଲା । ଜଗନ୍ନାଥ ଯେପରି ତାର ଆଖି ଆଗରେ ଭାସି ଚାଲିଲେ । ସେ ଭଲ କରି ଥରେ ସେ ଚେନ୍ଦେଇ ଦେଖି ନେଇ କହିଲା, “ଭଗବାନ୍ ଦେଉଳର ଜଗନ୍ନାଥ ।” କିନ୍ତୁ ଆଉ କଥା ମନେ ପଡ଼ିଯିବାରୁ ମିମିର ଆଖିଯୋଡ଼ିବ ଛଳ ଛଳ ହୋଇଗଲା । ମେ ପବୁ ଭୁଲିଯାଇ କହିଲା, “ବାପା ମ, ବାପା, ଆଉ ମୋତେ ଲେଖିବି ଗାଁରେ ରହି ତାର ମୋ କଥା ମନେପଡ଼ି ମନ ଭାରି ଶରପ ପଡ଼ିବ । ତାକୁ ନେଇ ଆସ ମ ବାପା !”

“ରଖ ତୋ ଆଉ । ହଁ, ଭଗବାନ୍ ଦେଉଳର ଜଗନ୍ନାଥ । ତା ପରେ କଅଣ ହେଲା ?”

ଆଉ ବିରହବଧୂରତ ମନକୁ ପୁଣି ସରଳାର୍ଥକୁ ଫେରି ଆଣିବାକୁ ମିମିର କିଛି ସମୟ ଚାଲିଗଲା । ଉଦ୍‌ଗତ ଅଣୁରୋଧ କରି ମିମି କହିଲା, “କବି-ଏଠାରେ କହୁଛନ୍ତି, କହୁଛନ୍ତି...କହୁଛନ୍ତି ଯେ...ଆଉ ମ, ଆଉ ଲେ...!” ମିମି ଏଥର ଆଉ ସମ୍ଭାଳି ନ ପାରି ଭୈ କରି କାନ୍ଦି ପକାଇଲା ।

ଜୀବନ ବାବୁ ଦୁମ୍ ଦୁମ୍ କରି ପିଠିରେ ଦି'ଟା ନଦି ଦେଇ କହିଲେ, “ଧେରୁ ମୋ କପାଳରେ, ଦେଖ ପୂଜୁ । ଏତେ ବୁଝାଇଲି ଦୟାଏ ଧରି, ସବୁ କୁଆଡ଼େ ଖୁଲିଗଲା । ଇନ୍ଦୁଲ ମାଷ୍ଟ୍ରେ କାଲି କହୁଥିଲେ ଯେ ମିମି କ୍ଳାନ୍ତରେ ମୋଟେ ମନ ଦେଉଳାହିଁ । ଯେତେ ଅଭୂତ ଉତ୍ତର ଦେଉଛି । ହଇ ଲେ ହେଏ, ବିପରୀତ ଶବ୍ଦମାନେ କଅଣଏ, ବିପରୀତ ଶବ୍ଦମାନେ କଅଣ ବା ? କହୁଛି ନା ଶକେଇ ହଉଛି ବେହେରା, ଲଜ ନାହିଁ, କାନ୍ଦୁଛି ପୁଣି ! ଛୁଃ, ଛୁଃ, ମୋ ଝୁଅ

ହେଉ ତୁ ଏଇପା କହିଲୁ ! ଏତେ ବୁଝାଇଲି ସେ ଦିନ, ତୁ କହିଲୁ ‘ସୁଖ’ର ବିପକ୍ଷରେ ଖସୁ ! କାନ୍ଦୁଣୀ ରଖି କହୁ ମୁଁ କଅଣ ବୁଝାଇଲି । କବି କହୁଛନ୍ତି ସେ...ହଁ...।”

ମିମି ଲୁହ ପୋଛୁ ପୋଛୁ ପୁଣି କହିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲି,
“କବି କହୁଛନ୍ତି ସେ...”

ଏତକ କହିବା ପରେ ସେ ମନେ ମନେ ପୁଣି ନିଜେ ନିଜକୁ ପଚାରିଲା, କବି କିଏ ମ ? ସେ କାହିଁକି କଅଣ କହିବାକୁ ଗଲେଟି ? ସବୁ ତାର ପୁଣି ଗୋଲମାଲ ହୋଇଗଲା । ଆଉ ପାଖ ଘରର ଶକ୍ତି ମ୍ୟାର୍ଡ ମ୍ୟାର୍ଡ କରି ଉଠୁଛନ୍ତି ଶବରେ ଡାକଲୁଣି । ଇସ୍ପାତ କବି କିଏ ଆଉ ସେ କଅଣ କହିଲେ ‘ଓ କାହିଁକି କହିବାକୁ ଗଲେ ମିମିର ମନେ ପଡ଼ିନାହିଁ । ମନେ ମନେ ମିମି ଶକ୍ତିକୁ ତାନେ ଗାଳି ଦେବାକୁ ଲାଗିଲା । “ପୋଡ଼ାମୁହଁ, ପତା ସରୁ, ଦଉଡ଼ି ତତେ ଟାଙ୍କେ ଛେଷ୍ଟ । ଗତା କଅଣ ସରବ ଆଜି ସତେ ? ହେ ମହାପୁରୁଷ, ହେ ଜଗନ୍ନାଥ, ଏ କବି ପୋଡ଼ାମୁହଁ କଅଣ କହିବି ମନେ ପକେଇ ଦିଅ ।”

ଏହି ସମୟରେ ବାହାରେ କିଏ ଡାକିଲା, “ବାବୁ ଅଛନ୍ତି ?” ଜୀବନ ବାବୁ ଚିଡ଼ି ଉଠି ଉଠିର ଦେଲେ, “ନାହିଁ ବାବୁ ନାହାନ୍ତି ।” ବାହାରୁ ଉଠିର ଆସିଲା, “ବଡ଼ ବାବୁ ଡାକୁଛନ୍ତି ଶୀଘ୍ର ଆସନ୍ତୁ କଚେରୀ । କଅଣ ଜରୁର କାମ ଅଛି ।”

ଜୀବନ ବାବୁ ବରକୁ ହୋଇ କମିତ ପିନ୍ଧୁ ପିନ୍ଧୁ କହିଲେ,
“ମୁଁ ଯାଉଛି, ଅଧଘଣ୍ଟା ଭିତରେ ଫେରିବି । ମୁଁ ଯାହା ବୁଝାଇଲି ତାହା ଲେଖିଥିବୁ ଆଉ ଦି ଶାସ୍ତ୍ର ଉଦାହରଣମାଳାର ପାଞ୍ଚ ନମ୍ବର ଅଙ୍କଟି କର୍ମ ରଖିଥିବୁ । ପଢ଼ ନ ହେଉଛି ଏତକ ତ ଦେଖିବୁ ମୁଁ ତୋର କି ଅବସ୍ଥା କରିବି ।”

ଜୀବନ ବାବୁ ଭର ଭର ହୋଇ ଚାଲିଗଲା । କଟକସହର ବଢ଼ି
 ସହାନୁ ଜରୁର କାମ କରୁ କରୁ ତାଙ୍କର ଦୟା ଏ ଲଗିଗଲା ।
 ଘରର ଦାନ୍ତ ଦୁଆର ମୁହଁ ପାଖରେ ଧୀରେ ପାଦରୁ ଜୋଡ଼ା କାଢ଼ି
 ହାତରେ ଧରି ଝରକାବାଟେ ଉଠି ମାରି ଦେଖିଲେ ମିମି ଶୋଇଛି
 ନା ପାଠ ପଢ଼ୁଛି ! ଝରକା ବାଟେ ଯାହା ଦେଖିଲେ ସେଥିରୁ ମୋ
 କିଛି ବୁଝି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ତାଙ୍କର ବଡ଼ ଭାଇ ଓ ଧାନ ଭାଇ
 ଦୁହେଁ ଖାତା ଉପରେ ଲେଖି ପଡ଼ି କଅଣ ଲେଖି ଚାଲିଗଲା । ଅନେକ
 ଲେଖି ସାରିଲେଣି । ଅନେକ କାଗଜ ଚର ହୋଇ ତଳେ ପଡ଼ିଛି ।
 ମିମି ଦୁଇଗୋଡ଼ ଲମ୍ବେଇ ଦେଇ ଶଙ୍କିକୁ କୋଳରେ ବସାଇ ତାକୁ
 ଆସୁଡ଼ାଇ ଆସୁଡ଼ାଇ ଗୀତ ଗାଉଛି—“ସୋରେ ବାୟା ସୋ, ସେଉଁ
 କଥାସ୍ବର ଗହଳ ମାଣ୍ଡିଆ ସେଇ କଥାସ୍ବରେ ଶୋ ।”

ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସି ଜୀବନ ବାବୁ ପଚାରିଲେ, “ମିମି
 ତୋର ଏହି ପଢ଼ା ହଉଛି ?”

ମିମି ଚମକି ପଡ଼ି ବାପାକୁ ଚାହିଁ ଶଙ୍କିକୁ ଘୁଟି ଦେଲା ।
 ଭୟରେ ମୁହଁ ତାର ଏତେ ଟିକିଏ ହୋଇଗଲା, କଳାକାଠ ପଡ଼ିଗଲା ।

“ଇପେ କଅଣ ହେଉଛି ଭାଇ ?” ଜୀବନ ବାବୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ
 ହୋଇ ପଚାରିଲେ ।

“ଅଙ୍କ କଷ୍ଟରୁ ଆମେ । ଛୁ, ଛୁ, ଏହି ଟିକେ ମିଲୁ ଏମିତିକା
 ଅଙ୍କ ? ‘ସରଳ ଗଣିତ’ ଇସ୍ତା ନା ? ! ଲେଖକ ନିଜର ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ
 ଦେଖାଇବା ନା ମିଲୁର ବୁଦ୍ଧି କେତେ ବିବେଚନା କରିବା ଟିକିଏ ।
 ଦେଇତ ଗଲୁ ଅଙ୍କ, କଲୁ ତୁ ନିଜେ ଏକୁ ?”

ଜୀବନ ବାବୁ ଅଙ୍କ ଶକ୍ତିକ ପଢ଼ିଲେ...ମୁଁ ମୋ ଘରୁ
 ଡେଲୁଙ୍ଗରେ ଗୋଟିଏ ସରକୁ ପାଦରେ ଚାଲି ଯିବି । ସରରେ ଠିକ୍

ଧନ୍ୟା ୭ଟା ବେଳେ ପନ୍ଦଞ୍ଚବାର କଥା । ମୁଁ ଯଦି ଦଣ୍ଡାକୁ ୩ ମାଇଲ ବେଗରେ 'ଯାଏଁ' ତେବେ ଠିକ୍ ସମୟର ଅଧ ଦଣ୍ଡାଏ ଆଗରୁ ପହଞ୍ଚିବି । ଯଦି ଦଣ୍ଡାକୁ ୨ ମାଇଲ ବେଗରେ ଯାଏଁ ତେବେ ଠିକ୍ ସମୟର ଦଣ୍ଡାଏ ପରେ ପହଞ୍ଚିବି । ତେବେ ମୋ ଦରୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟାନ କେତେ ଦୂର । ଅକଟି ପଡ଼ି ଜୀବନ ବାବୁ ବଙ୍କେଇ ତେଡ଼େଇ ଦୁଇ ଭିନ୍ନ ଥର ଅକଟିକୁ ଚାହିଁଲେ । କେମିତି ଭାବରେ ଆରମ୍ଭ କରିବେ କିଛି ବୁଝି ପାରିଲେ ନାହିଁ ।

ବଡ଼ଭାଇ କହିଲେ, “ଆରେ ଅକଟ କଷିବା ଦୂରେ ଥାଉ, ମିମି ଆଗେ ପଢ଼ିବ ବସିଲୁ, ସଭା କଅଣ ? ସେଠାକୁ ନ ଗଲେ କଅଣ ହେବ ?” ବୁଝା, ସଭା କଅଣ ବୁଝା । କୌଣସି ମତେ ସଭା କଅଣ ବୁଝାଇଲୁ ଆମେ । ମିମି ଘୁଣି ପଢ଼ିଲୁ, ଲେକେ ତ ବଡ଼ ହେଲେ ସବୁ ବୁଝନ୍ତି । ସଭାରେ ଘୁଣି ବୁଝାନ୍ତି କାହିଁକି ? ଏ ସବୁ ଗୋଳମାଳିଆ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେଇ ଦେଉଁ ତ ଗଲୁ ଅଧ ଦଣ୍ଡାଏ । ତାପରେ ଅକ ଥର ତ ଆମେ ଦୁହେଁ ବସିବୁଁ । ଗରୁର ଦେଉ ଖଣ୍ଡ ଖାତା ଶେଷ ହେଲଣି, ମୋର ଖଣ୍ଡେ ଶେଷ ହେବାକୁ ବସିବି ।”

ସମସ୍ତେ ହସିଲେ । ଜୀବନ ବାବୁ କହିଲେ, “ହଉ ଥାଉ, ଅକ ଥାଉ । ମିମି ଏ ମିମି, ମାହାତ୍ମ୍ୟ ନେଇଛି ?”

“ନା, ମୁଁ ଅକ କରୁଥିଲୁ । ବଡ଼ ବାପା ଓ ସାନ ବାପା ମୋତେ ଖାବବାକୁ ଡାକିଲେ । ମୁଁ କହିଲି—‘ପଢ଼ା ନ ସାରି ପିବି ନାହିଁ । ପଢ଼ା ନ କଲେ ଭଗବାନ ଶୁଣିବେ ।’ ସେଇଠୁ ଥେମାନେ ଅକ ଦେଖି କଷିବାକୁ ବସିଲେ, ମୁଁ...”

“ତୁ ଶକ୍ତିକୁ ଶୋଇଦେବାକୁ ବସିଲୁ ! ନାଃ ତୋ ଦେଇ ହବ ନାହିଁ । କନ୍ଦୁତୋତେ ଆଜି ନ କୁହାଇ ମୁଁ ଶୁଭିବ ନାହିଁ । କହ,

‘ଏ ହୃଦୟ ମୋର ତାଳି ଡେଲି ଆଜି ତୁମର ପାଦେ ହେ ନାଥ’
ଏହାର ସରଳାର୍ଥ କହ ।”

ମିମି ଏଥର ସାହସ ଭରି କହିଲେ, “ନାଥ ବୋଇଲେ ଜଗନ୍ନାଥ,
ଯାହାଙ୍କର ମୁହଁଟି କାଳିଆ, ବଡ଼ ବଡ଼ ଆଖି, ନେତ୍ରଡ଼ା ମୁଁହ...”

ଜୀବନ ବାବୁ କଟି ମଟି କରି ଚାହିଁଲେ ମିମିକୁ । କିନ୍ତୁ ବଡ଼
ଭାଇ ଥିବାରୁ ସେ ବାଣୀ ଉପରେ ମିମିକୁ କିଛି କହି ପାରିଲେ
ନାହିଁ ।

କିନ୍ତୁ ବାପାଙ୍କର ବଡ଼ ବଡ଼ ଆଖି ଦେଖି ମିମିର ମୁଁହଟି
ଶୁଖିଗଲା । ସବୁ ଉତ୍ସାହ ତାର ମରିଗଲା ।

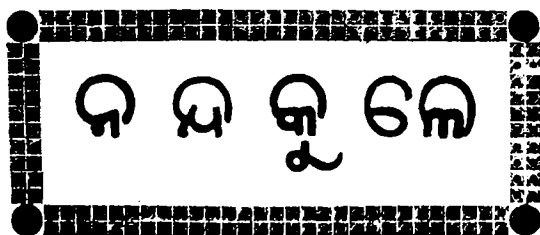
ବଡ଼ଭାଇ ବୁଝିପାରି କହିଲେ, “ହଁ ଲେ ମା ତୁ ଠିକ୍ କହିଛୁ ।
ବାଃ ବେଶ୍ ସୁନ୍ଦର ବୁଝିବ, ହଁ, ତା ଧରେ—”

“ତା ପରେ, ଯେଇ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଚାହିଁ କରି ବୋଲି ଜଣେ
ଲୋକ କହିଲେ, କହିଲେ...”

“ହଁ, ହଁ, କହିଲେ...” ବଡ଼ଭାଇ ଉତ୍ସାହ ଦେଇ ପଚାରିଲେ;
ମିମି ସାହସ ପାଇ ତାର ବଡ଼ ବାପାର କାନିନ କାନେ କହିଲା,
“ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ପାଦ ନାହିଁ ମୁଁ ଦେଖିବି । ହୃଦୟକୁ ତାଳିଦେଲେ
କେମିତି ମୁଁ ବୁଝିପାରୁ ନାହିଁ ।”

ବଡ଼ଭାଇ ମିମିକୁ କୋଳକୁ ଆଉଁସପାଇ ନେଇ କହିଲେ, “ମା,
ତୋ ପତା ସେତିକି ଆଉ ଆଜି । ତୁ ଯାହା ପଚାରିଲୁ ତୋତେ ସେ
କଥା କେହି ବୁଝାଇ ଦେଇ ପାରିବେ ନାହିଁ । ହୃଦୟକୁ କେମିତି
ତାଳନ୍ତି ସେ କଥା ମୁଁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୁଝିପାରି ନାହିଁ ତୋତେ କଅଣ
ବୁଝାଇବି!!”

ନନ୍ଦକୁଳେ

ଗୋବିନ୍ଦର ବୟସ ଦୁଇ ବର୍ଷ । ଗୋରା ତକ୍ ତକ୍, ସୁନ୍ଦର
 ଦେଖିବାକୁ । ଆଖି ଯୋଡ଼ିକ ଟଟା ଟଟା ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ । ମୁଣ୍ଡର ବାଳ
 ଗୁଡ଼ିକ କୁଞ୍ଚିତ । ଗୋବିନ୍ଦର ମା ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗୋବିନ୍ଦର ବାଳ
 କାଟି ନାହାନ୍ତି, ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ପୂରିଲେ ଧବଳେଶ୍ୱରଙ୍କ ପାଖରେ ବାଳ
 ପକେଇବେ ବୋଲି ମନାସିତନ୍ତି । ବଡ଼ ବଡ଼ ବାଳଗୁଡ଼ିକ ଟେକି
 ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ତେରେଛୁ କରି ଗୋଟିଏ ଜୁଡ଼ା ବାନ୍ଧି, ସେଥିରେ
 ଗୋଟିଏ ମୟୂର ଚନ୍ଦ୍ରକା ଗୁଞ୍ଜି ଦେଇ ଯେତେବେଳେ ମୁଗଧସ୍ୟବରେ
 ତାକୁ ଚାହିଁନ୍ତି ସେତେବେଳେ ଠିକ ମନେ ହୁଏ ମା ଯଶୋଦା
 ଯେପରି ବାଳକ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଚାହିଁଛନ୍ତି । ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କ ଆଖି
 ଜଳଜଳ ହୋଇଯାଏ । ସୁନ୍ଦର ଅକଲ୍ୟାଣ ହେବ ବୋଲି ସେ ମୃଦୁ
 ବୁଲାଇ ଶୀଘ୍ର ଆଖି ଖୋଲୁ ଗଣ୍ଡରେ ଶତରଞ୍ଜନ ଦେଇ ହଳଦିଆ
 ବଙ୍ଗର ପାଟ ସିକିଳ କରି ମିଛାଇ ଦିଅନ୍ତି ଏବଂ ପାଦରେ ନୂପୁର
 ପିଛାଇ ହାତ ଧରି ତଳଇ ନେଇ ଦାଣ୍ଡ ପିଣ୍ଡାରେ ବସାଇ ଦେଇ

ଆସି ଘର କାମରେ ମନ ଦିଅନ୍ତି । ମନକୁ ତାଙ୍କ ଗୋବିନ୍ଦ ପାଖରେ ବସିଥାଏ । ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଯାଇ ଦେଖି ଆସନ୍ତି ଯୁଅକୁ । ବାଟରେ ଚାଲି ଯାଉ ଯାଉ କେହି ମୁହଁ ଧରିବେ ଚାହିଁଲେ ତାଙ୍କର ଭାରି ଆନନ୍ଦ ହୁଏ । କିନ୍ତୁ କାନ୍ଦାରି ଶବ୍ଦର ଦ୍ଵାରା ପଡ଼ିଯିବ ବୋଲି ଭୟରେ ସେ ବେଶିକ୍ଷଣ ଯୁଅକୁ ସେଠି ରଖନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଲଗ ଲଗ ସାତଟି ଝୁଅ ପରେ ଗୋଟିଏ ପୁଅ ଜାତ ହୋଇଛି । ଗୋବିନ୍ଦର ଜନ୍ମ କୁମାରପୁତ୍ରମା ଦିନ ମଧ୍ୟ ଶୁଭରେ, ପୁତ୍ରମାର ଚନ୍ଦ୍ର ଯେତେବେଳେ ଠିକ୍ ମଧ୍ୟଗଗନରେ । ଖୋ ଭେରି ଭୁରି ନ ବାଜିଲେ ମଧ୍ୟ ହୁଳହୁଳିର ଶବ୍ଦରେ ନନ୍ଦବାବୁ ଚମକି ଉଠିଲେ । ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବବେଦନା ଆରମ୍ଭ ହେବାବେଳେଠାରୁ ସେ ପ୍ରସୂତଘର ପିଣ୍ଡାରେ ଘଡ଼ି, କାଗଜ, କଲମ ଓ ପାଞ୍ଜି ଦେଇ ଜଗି ବସିଥିଲେ । ଛାତି ତାଙ୍କର ଧଡ଼କିନା ହେଲା । କଅଣ ହେଲା ? ପୁଅ ନା ଝୁଅ ? ବଡ଼ ଝୁଅ ଦଉଡ଼ି ଆସି କହିଲା, ବାପା, କୁନୁ ଭାଇ ହୋଇଛି । ପୁଅ ହେଲେ ତାର ନରୋଗ ଏବଂ ଘର ଜୀବନ କାମନା କରି ନନ୍ଦବାବୁଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ନା'ଟି ବାନ୍ତି ରଖିଥିଲେ ଗୋବିନ୍ଦ, ନିଜର କୁଳଦେବତା ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଗୋବିନ୍ଦ ଜିଉଙ୍କ ନାମାନୁସାରେ । ପୁଅର ପୃଥ୍ବୀ ବିଶ୍ଵାତ ଶ୍ୟାଳି କାମନା କରି ନନ୍ଦବାବୁ ସେ ନା'ଟିରେ ରାଜି ହୋଇଥିଲେ । ପୁଅ ହେବାର ସ୍ଵବାଦ ପାଇ ନନ୍ଦବାବୁଙ୍କ ମୁହଁ ଆନନ୍ଦରେ ଭିରିଯିବ ହୋଇଗଲା । ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ସେ କାଗଜରେ ଟିପି ରଖିଲେ, ନନ୍ଦବାବୁଙ୍କ ଭିରଷରେ ସାବଣୀ ଦେଶଙ୍କ ଅଷ୍ଟମ ଗର୍ଭରେ ପୁଅରହୁ ଜାତ । ନାମ ଗୋବିନ୍ଦ । କନ୍ଦ୍ର ସମୟ, ତିଥି, ଦିନ, ବାର ଯୋଗ ଆଦି ଦେଖି ତାଙ୍କର ମନ ଆଶାରେ ଧୁରିଗଲା । ମନେ ମନେ ସେ କହିଲେ, ଏ ପୁଅ ଖାଲି

ମୋତେ ଆନନ୍ଦ ଦେବ ନାହିଁ, ସାରା ଭୁବନର ଆନନ୍ଦଦାୟକ ହେବ । ଅସ୍ଥମ ଗର୍ଭର ଶିଶୁ, କମ୍ ନୁହଁ !! ଆନନ୍ଦରେ ସେ ମନେ ମନେ ସୁର କରି ଗାଇବାକୁ ଲାଗିଲେ, ନନ୍ଦକୁଳେ ଗୋବିନ୍ଦ, ବାଜେ ଶଙ୍ଖ ଭେରି ଲୁଚି ଭୁବନ ଆ ଆ ଆ ଆନନ୍ଦ ମୋ ନନ୍ଦକୁଳେ ଗୋବିନ୍ଦ, ଦେଖ ମୋ ନନ୍ଦକୁଳେ ଗୋବିନ୍ଦ, ଏ ଏ ଏ ବାଜେ ଶଙ୍ଖ ଭେରି... । ତାଙ୍କ ମନରେ ସେତେବେଳେ ଏତେ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଥିଲା ଯେ ସେ ପାଟି କରି ଉଠିଥିଲେ, ଆଗର ଏ ଟୁନା ରେ... ଶଙ୍ଖ ବଜା, କଅଣ କରୁଚ କରେ ? ଗୋଇଗଲ କରେ ?

ଆନିକାଲି ପୁଅକୁ ଚାହିଁ ନନ୍ଦବାବୁ ମଝିରେ ମଝିରେ ଥଟ୍କା କରି ସ୍ତ୍ରୀକୁ କହନ୍ତି, ଦେଖିଲ ! ତୁମେ ମନା କରୁଥିଲ, ଅଲଗାଘରେ ଭିତରୁ ଶିକୁଳ ଲଗାଇ ଶୋଉଥିଲ । ମୁଁ ଠିକ୍ ଜାଣେ ଏଥର ପୁଅ ହବ । ଆରେ, ଆମକୁ ଜ୍ୟୋତିଷ ବିଦ୍ୟା ଭଲ ମାଲୁମ ଅଛି ମ । କଉଁ ବିଦ୍ୟା ମାଲୁମ ନାହିଁ ! କପାଳ ଦୋଷରୁ ସିନା... । ମୁଁ କହୁ ରଖୁଣି ଏ ପୁଅ ବଡ଼ ହେଲେ ଭାରି ନାଁ କରବ ।

ସାବିତ୍ରୀ ଦେଖା କିନ୍ତୁ ନିରୁତ୍ସାହ ଭାବରେ କୁହନ୍ତି—ପୁଅ ବଞ୍ଚୁ ତ ଆଗେ ।

ନନ୍ଦବାବୁ ଦପ୍ତକନା ଜଳି ଉଠି କୁହନ୍ତି ତୁମେ ସଦାବେଳେ କାଳକୁଣ୍ଡି ଟା । କହ ପୁଅକୁ କୋଳକୁ ଆଣି ସେ ଦମ୍ ଦମ୍ କରି ବାହାରି ଯାଆନ୍ତୁ ସେ ଘରୁ ।

ନନ୍ଦବାବୁ କରାଣୀ, ଦରମା ସବୁ ମିଶାଇ ଅଡ଼େଇଶହ । ଗାଁରେ ଜମି ବାଡ଼ି ବେଶ୍ ଅଛି । ଶୁଭଳ, ଡାଲି, ଯୋରିସ ଆଦି କିଛି କଣିକାକୁ ପଡ଼େ ନାହିଁ । କଟକରେ ପୈତୃକ କୋଠା ଖଣ୍ଡି ମଧ୍ୟ

ଅଛି । ତାର ଗୋଟିଏ ଅଂଶ ଭଡ଼ା ଦେଇ ସେଥିରୁ ମଧ୍ୟ ମାତ୍ରକୁ
 ପରୁଣ ଟଙ୍କା ପାଆନ୍ତି । ଧନୀ ନ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ବେଶ୍ ସୁକଳ ଅବସ୍ଥା ।
 ପୁଅ ଆଶାରେ ନିଜେ ପରିବାରଟିକୁ ବଡ଼ କରିପକାଇଥିଲେ ମତ
 କିନ୍ତୁ ତଥାପି କେବେହେଁ ଅନାଟନ ହୋଇନାହିଁ । ସଞ୍ଜେ ମଧ୍ୟ
 କିଛି କମ୍ ନାହିଁ । ବେଶ୍ ସୁଖର ସଂସାର ଜହ୍ନବାକୁ ଦେବ । କିନ୍ତୁ
 ତଥାପି ନନ୍ଦବାବୁଙ୍କ ମନରେ ଶାନ୍ତି ନାହିଁ । ସବୁବେଳେ ନିଜକୁ
 ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗେ ତୁଳନା କରି ଭାବନ୍ତି, ତାଙ୍କର କିଛି ନାହିଁ ।
 ସେ ଅତି ସାଧାରଣ ଗୁରୁ ଥିଲେ । ଠେଲପେଲ କରି କୌଣସି
 ମତେ ବି. ଏ. ଶକ୍ତିକ ପାଶ୍ କରିଚନ୍ତି । ବୁଦ୍ଧି ମଧ୍ୟ ଅତି ସାଧାରଣ,
 ସମୟ ସମୟରେ ସାଧାରଣରୁ ତଳେ ମଧ୍ୟ । ନିଜ ବିଦ୍ୟାବୁଦ୍ଧି
 ତୁଳନାରେ ଉନ୍ନତ ଓ ଉପାର୍ଜନ ଉଣା ନୁହଁ, ବରଂ ବେଶି । କିନ୍ତୁ
 ତାଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ନିଜ ଆତ୍ମକୁ କଦାପି ଯାଏ ନାହିଁ । ଯାହାର କାମନା
 ଅନୁସାରେ କର୍ମ କରିବାର ଇଚ୍ଛା ଓ ଶକ୍ତି ଅଛି ତାହାର ନିଜ
 ଉପରେ ଅଯଥା ବଡ଼ ଧାରଣା ନ ଥାଏ । ସେ ଅନ୍ୟ ସହିତ
 ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱତା କରେ କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟକୁ ଈର୍ଷା କରେ ନା । କିନ୍ତୁ ଯାହାର
 କାମନା ଅଛି କିନ୍ତୁ ତାକୁ ପୂରଣ କରିବାର ଶକ୍ତି ନାହିଁ, ଅଛି
 ଆଲସ୍ୟ, ତାହାର ନିଜ ଉପରେ ଧାରଣା ଯେତେ ବଢ଼ୁଥାଏ ଅନ୍ୟ
 ପ୍ରତି ହିଂସା ସେତେ ବଢ଼ୁଥାଏ । ସେ ସବୁଦିନ ଅସନ୍ନେହ । ତେଣୁ
 କୌଣସି ସାଙ୍ଗ ଯଦି ବଡ଼ ଶୁକଣ ପାଇଗଲା ତେବେ ନନ୍ଦବାବୁ
 ବସି ବସି ଭାବନ୍ତି, ଦେଖ, ମୋର ସାଙ୍ଗରେ ପଡ଼ୁଥିଲା; ଦୁଇଥର
 ବି. ଏ. ଫେଲ, ଅଥଚ ଖେଳରେ ନା' କରିଛି ବୋଲି.....ଆଉ
 ମୁଁ ଏଡ଼େ ଭଲ ଗୁରୁ ଥିଲି ମଧ୍ୟ.....ମୋ କ୍ରିୟାଳୁ ସବୁବେଳେ
 ପଡ଼ିଲେ କରଣ ଅଧ୍ୟାପକ, ମୁଁ ବ୍ରାହ୍ମଣ ବୋଲି ଜାଣି ଶୁଣି ଅଳ୍ପ

ନମ୍ବର ଦେବେ । ଶୁକରରେ ମଧ୍ୟ ଦେଖିଲି ସେଇଆ । ଏଥର
 ଭାବିଥିଲି ବାହୁଣୀ ହାକିମ ଅଛନ୍ତି କିନ୍ତୁ ନ୍ୟାୟ ହେବ । କିନ୍ତୁ
 କେମିତି ହବ ! ମୁଁ ଯେ ତାଙ୍କ ମାଉସୀଙ୍କର ପୁଅଙ୍କର ଜୋଇଁଙ୍କର
 ଶଳାର ଝିଅକୁ ବିବାହ ହେବାକୁ ମନା କରି ଦେଇଥିଲି, ସେଇ
 ରାଗ ତ ଅଛି !

ବ୍ୟର୍ଥତାର କାରଣଗୁଡ଼ିକ ଯେତେ ହାସ୍ୟାସ୍ପଦ ଓ ଅସମ୍ଭବ
 ହେଉ ନା କାହିଁକି ନନ୍ଦବାରୁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଖାଣି ସତକଥା ବୋଲି
 ଧରି ନିଅନ୍ତି । ତେଣୁ ସବୁ ବ୍ୟର୍ଥତା ମୂଳରେ ମେ ଦେଖନ୍ତି ଅନ୍ୟର
 ହିଂସା ବା ଚମତ । ନିଜର ଜାତି ହେଲେ ସେ କୁହନ୍ତି ସ୍ୱଜାତି
 ପରିହଂସକ ! ଅନ୍ୟ ଜାତି ହେଲେ ତ କଥା ନାହିଁ । ଏହିପରି ଭାବି
 ଭାବି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଯନ୍ଦେହ କରିବା ଆଜିକାଲି ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ
 ବ୍ୟାଧିରୂପ ହେଲାଣି । ଯେ ଅନେକ ସମୟରେ କାଲୁନିକ ବ୍ୟର୍ଥତା
 ସୃଷ୍ଟି କରି ତାର କାରଣ ଖୋଜି ବାହାର କରି ସେ ଦାଉ ସାଧିବା
 ପାଇଁ ଚିନ୍ତା କରନ୍ତି । ଏପରି କି ଏତେ ଝୁଅ ଚଢ଼ବାର ଦୋଷ ମଧ୍ୟ
 ସ୍ତ୍ରୀ ଉପରେ ଲଦି ଦେଇ ତାଙ୍କ ଉପରେ ସେ ନାନ ଦୁଷ୍ଟବ୍ୟବହାର
 କରନ୍ତି ।

ସାବିତ୍ରୀ ଦେବୀ ତାଙ୍କୁ ନାନା ଉପାୟରେ ଶାନ୍ତ କରିବାକୁ
 ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି ।...ଦେଖ ତୁମେ ଏମିତି ହୁଅନା । ଅନ୍ୟ ସାଙ୍ଗରେ
 ତୁଳନା କରି ନଜେ ଖାଲି ଜଳୁନ । ଆମର ତ କିଛି ଅକ୍ଷବ ନାହିଁ ।
 ଅନ୍ୟର ଝିଅତେ ବେଶି ଆଉ ଆମର ସେଥିରେ କଣ ଗଲ ?

ନନ୍ଦବାରୁ ବିରକ୍ତ ହୋଇ କୁହନ୍ତି, ଦୁଝିଲ, ପାହା କୁଝିନା,
 ତା କୁହନା । ନିଜର ଆୟ ପାଇଁ ମୋର ଦୁଃଖ ନାହିଁ, ମୋଠାରୁ
 କମ୍ ଯୋଗ୍ୟତା ଥାଇ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ଅସଦ୍‌ବ୍ୟାୟରେ ଉପରକୁ
 ଉଠି ଯାଉଛି, ଦେଖି ମନ ଜଳିଯାଏ ।

କଥାଟା ହୁଏତ ଠିକ୍ । ହୁଏତ କମ୍ପ୍ୟୁନିଜମ୍ ମୂଳରେ ଅଛି ଏହି ଜଳପିବା । ସାବଣୀ ଦେଖ ଆଉ କିଛି କହିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ମନ ମାତନନାହିଁ । ସନ୍ତୋଷରୁ ବଳି ବଡ଼ କାମ୍ୟ ଆଉ କିଛି ନାହିଁ ବୋଲି ତାଙ୍କର ଧାରଣା ଯାଏନାହିଁ ।

ସେ ଯାହା ହେଉ, ବର୍ତ୍ତମାନ ନନ୍ଦବାବୁ ଉନ୍ନତର ସବୁ ଆଶା ଗୁଡ଼ିକନ୍ତି । ବୟସ ଆସି ହେଲ ପରୁଣ । ତାଙ୍କର ସବୁ କାମନା ତେଣୁ ପୁଅକୁ ଜାପଟି ଧରନ୍ତୁ । ମନୁଷ୍ୟର ଏପରି ଆଶା ଯେତେବେଳେ ପ୍ରବଳ ହୁଏ ସେତେବେଳେ ଆକାଶ କୁହୁମ ମଧ୍ୟ ବାସ୍ତବ ବୋଲି ଧାରଣା ଜନ୍ମେ । ଗୋବିନ୍ଦର ଜନ୍ମ ସମୟରୁ ନନ୍ଦବାବୁଙ୍କର ଦୃଢ଼ ଧାରଣା ହେଲା, ପୁଅ ଧନୀ ଓ ଯଶସ୍ବୀ ହେବ ନିଶ୍ଚୟ । ଜ୍ୟୋତିଷ ଅଣ୍ଟାରେ ଦଶଟି ମୁଦ୍ରା ମାରି ଯେଉଁ ଜାତକ କରି ଦେଇ ଯାଉଛି, ତାହା ପଢ଼ି ନନ୍ଦବାବୁଙ୍କ ଆଶା ଦୃଢ଼ ଧାରଣାରେ ମଧ୍ୟ ପରିଣତ ହେଲା । ଶିଶୁ ପୁଅର ପ୍ରତ୍ୟେକ କାର୍ଯ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ଅସାଧାରଣ ବୋଲି ମନେହେଲା । ଗୋବିନ୍ଦ ଯେତେବେଳେ ଅଗଣାରେ ଗୁରୁଣ୍ଡ ଗୁରୁଣ୍ଡ ପିମ୍ପୁଡ଼ି ଧରିବାକୁ ତା ପଛରେ ଗୋଡ଼ାଏ, ନନ୍ଦବାବୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଭାବରେ ଚାହିଁ ସ୍ତ୍ରୀକୁ କୁହନ୍ତି ଦେଖିଲ, କି ଟାଣ୍ଟଣ ଦୃଷ୍ଟି ଗୋବିନ୍ଦର ! ମୋତେ ତ ପିମ୍ପୁଡ଼ି ଦିଶୁନାହିଁ !!

ସ୍ତ୍ରୀ ମୁହଁ ଗୁଡ଼ି କୁହନ୍ତି, ମଲା, ତୁମେ ବୁଢ଼ା ହେଲଣି, ଏମିତି ତ ସବୁ ପିଲାଏ ଖେଳନ୍ତି । ଆଗେ ପୁଅ ବଞ୍ଚୁ, ବଡ଼ ହେଉ ବା ନ ହେଉ, ଶାନ୍ତିରେ ରହୁ । ତୁମର ପୁଅ ଦେହକୁ ତ ଦୃଷ୍ଟି ନାହିଁ, ଅଛି ତାର ଯଶ-ମାନକୁ ।

ନନ୍ଦବାବୁ ରାଗିଯାଇ କୁହନ୍ତି, ସବୁ ପିଲାଏ ଏମିତି କରନ୍ତି ? ଦେଖିତ ତୁମେ ? ଖାଲି ବଦମାସି କଥା ।

ଗୋବିନ୍ଦ ଯେତେବେଳେ ଦୁଇ ବର୍ଷର ଫୁଲ, କଥା
 କହିବାକୁ ଶିଖିଲା ନନ୍ଦବାବୁ ତାକୁ ଅ, ଆ, ଏକ, ଦୁଇ, ଓହାନ, ଟୁ
 ଆଦି ଶିଖାଇବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଗୋବିନ୍ଦର ମନ ଯେତେବେଳେ
 ଶୁଣିଥାଏ, ସେତେବେଳେ ସେ ଏକା ଯାଜଘର ଗୁଡ଼ାଏ ଅ ବା
 ଗୁଡ଼ାଏ ଆ କହିଯାଏ କିମ୍ବା ଏହ, ଉଇ କୁହେ । ମନ ଭଲ ନ
 ଥିଲେ ସେ କାନ୍ଦେ । ନନ୍ଦବାବୁ ଏଥିରେ ଉଦ୍‌ଘିଷ୍ଟ ହୋଇ
 ଗୋବିନ୍ଦକୁ ମାରନ୍ତି । ସାବଣୀ ଦେଖି ପର୍ବନିଶ୍ଚାସ ପକାଇ ଖରବରେ
 ଘୁଅକୁ ତାଙ୍କଠାରୁ ନେଇଯାଇ ଭୁଲନ୍ତି । ନନ୍ଦବାବୁ ହତାଶାର
 ରାଗରେ ମୁହଁକୁ ତଳକୁ କରି ବସନ୍ତି ।

ହମେ ହମେ ଗୋବିନ୍ଦର ବାପାଙ୍କୁ ଭରି ଭୟ ହେଲା । ଖେଳୁ
 ଖେଳୁ ନନ୍ଦବାବୁଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ସେ ଭୟରେ ଖେଳ ଛାଡ଼ି ଅମ୍ କନା
 ଛୁଡ଼ା ହୋଇଯାଏ । ନନ୍ଦବାବୁ ତାକୁ ଖେଳରୁ ଉଠାଇ ଆଣି
 ପଢ଼ାଇବାରେ ଲାଗି ପଡ଼ନ୍ତି । ଗୋବିନ୍ଦ ଭୟରେ ସବୁ କୁହେ ।
 ନନ୍ଦବାବୁ ରାଗରେ ତାକୁ ଗୋଟିଏ ଚୁମାଦେଇ ଛାଡ଼ି ଦିଅନ୍ତି ।
 ଗୋବିନ୍ଦ ଫିଙ୍ଗି ବସୁ ମୁକ୍ତ ଚଢ଼େଇ ଭଳି ଦଉଡ଼ି ଯାଏ ମୁକ୍ତ ଆକାଶ
 ରୂପକ ମାତାର କୋଳକୁ ।

ନନ୍ଦବାବୁଙ୍କ ଶିକ୍ଷାଦାନରେ ଗୋବିନ୍ଦର ଏଡ଼େ ଭୟ ସେ ସେ
 ଆଜିକାଲି ସବୁବେଳେ ସେହି ଚୟରେ ଘରର ଗୋଟିଏ କଣରେ
 କିମ୍ବା ମା କୋଳରେ ଥାଏ । ହମେ ହମେ ଖେଳରୁ ମଧ୍ୟ ତାର
 ଉତ୍ସାହ ଚାଲିଗଲା । ସବୁବେଳେ ଘରର ମୁହଁଟି ତାର ଶୁଖି
 ଯାଇଥାଏ ।

ନନ୍ଦବାବୁଙ୍କ ଭୟରେ ସେ ଆଜିକାଲି ‘ଗୁଡ଼ ମୁହଁ’ କହି
 ଶିଖିବ । ନନ୍ଦବାବୁଙ୍କର କେହି ବନ୍ଧୁ ଆସିଲେ ସେ ଆଗ ଡାକନ୍ତି

ଗୋବିନ୍ଦକୁ । ଗୋବିନ୍ଦ ଧୀରେ ଧୀରେ ସଉପେ ଆସି ଆଗନ୍ତୁକକୁ
ନମସ୍କାର କରି କୁହେ ଗୁଡ଼ ମଣ୍ଡିଂ ।

ନନ୍ଦବାବୁ ସଗବେ ବନ୍ଧୁକୁ ଅନାଇ କୁନ୍ଦଳ, ଭାରି ବୁଦ୍ଧି,
ଯତ୍ନକଥା ତାକୁ ଧରେ କହିତ ମନେ ରଖିଥିବ । ଗୋବିନ୍ଦ, କହିଲୁ,
ଓହାନ୍, ଟୁ । ଗୋବିନ୍ଦ କାଠ ପିତୁଳାପରି ଛୁଡ଼ା ହୋଇ କୁନ୍ଦେ,
ଅନ୍, ତୁ, ଥିଲି, ଛୁଛୁ; ନନ୍ଦବାବୁ ତରଟି କରି ଚାନ୍ଦାନ୍ତି ଗୋବିନ୍ଦ
ଆଡ଼େ । ଆଗନ୍ତୁକ ବନ୍ଧୁ ଗୋବିନ୍ଦର ଅବସ୍ଥା ଦେଖି କୋଳକୁ
ନେଇ ଆଦର କରି ଗୁଡ଼ ଦିଅନ୍ତି । ଗୋବିନ୍ଦ ପଳାଏ । ନନ୍ଦବାବୁ
କହନ୍ତି, ଭାରି ବୁଦ୍ଧି, କିନ୍ତୁ ଚଗଲ, ଭାରି ଖେଳରେ ମନ, କାହାକୁ
ଡ଼ରେ ନାହିଁ ।

ସେଦିନ ସକାଳେ ଆସିଥିଲେ ନନ୍ଦବାବୁଙ୍କ ବାଲ୍ୟବନ୍ଧୁ ହରି
ବାବୁ । ହରିବାବୁ ମଧ୍ୟ ନନ୍ଦବାବୁଙ୍କ ସହିତ କିରଣୀ ଥିଲେ । ତାଙ୍କର
ବିଦ୍ୟା ଅଳ୍ପ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଅସାଧାରଣ ପରିଶ୍ରମ ଗୁଣରୁ ସେ ସବ୍-
ଡ଼େପୁଟି ହୋଇଛନ୍ତି; ବର୍ତ୍ତମାନ ଡ଼େପୁଟି ହୋଇ ସେ କଟକ ବଦଳି
ହୋଇ ଆସି ବାଲ୍ୟବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ଦେଖା କରିବାକୁ ଆସିଛନ୍ତି । ହରିବାବୁ
ନନ୍ଦବାବୁଙ୍କର ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ଓ ବାଲ୍ୟବନ୍ଧୁ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ନନ୍ଦବାବୁଙ୍କର
ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ଆଉ ସେ ପ୍ରାୟ ସ୍ନେହ ନାହିଁ । ତାଙ୍କର ଧାରଣା ସେ
ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରତାରଣା କରିଛନ୍ତି ।

ଦୁଇ ବନ୍ଧୁ ନାନା ଦୁଃଖ ସୁଖ କଥା ହେଲେ । କଥାରେ
କଥାରେ ନନ୍ଦବାବୁ ପୁଅର ଗୁଣଗାନ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ପୁଅ
ଗୋବିନ୍ଦଙ୍କୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ତାଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ଗର୍ବର ବିଷୟ । ହରିବାବୁ
ଗୋବିନ୍ଦକୁ ଦେଖିବାକୁ ଚାହୁଁବାରୁ ନନ୍ଦବାବୁ ଡ଼ାକିଲେ ଗୋବିନ୍ଦ...

ଗୋବିନ୍ଦ ସେତେବେଳେ ବୋଉ ପାଖରେ ଥିଲା । ଭୟରେ
ସେ ବୋଉକୁ କୁଣ୍ଡାଇ ଧରିଲା ।

...ଗୋବିନ୍ଦ...ଅ...ଆ... ନନ୍ଦବାବୁ ପୁଣି ଡାକିଲେ ।

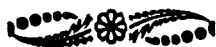
ଗୋବିନ୍ଦ ଭୟରେ ଆସି ଛୁଡ଼ା ହେଲା ଏବଂ ଆଗନ୍ତୁକକୁ ଦେଖି
ହତ ଦେଖିଲା ପରି ଥରିବାକୁ ଲାଗିଲା । କେବଳ ଥରକୁ ଥର
ହରିବାବୁଙ୍କ ମୁହଁ ଆଡ଼େ ଅନାଇବାକୁ ଲାଗିଲା । ନନ୍ଦବାବୁଙ୍କ ଭଳି
ହରିବାବୁଙ୍କର ବଡ଼ ବଡ଼ ନିଶ ଅଛି । ଗୋବିନ୍ଦ ନିଶୁଆ ଲୋକ
ଦେଖିଲେ ଭାରି ଭରେ । ଗୋବିନ୍ଦକୁ ଏପରି ଛୁଡ଼ା ହେବାର ଦେଖି
ନନ୍ଦବାବୁ ଅସ୍ତ୍ରସ୍ତବ୍ଧ ହୋଇ ଧମକ ଦେଇ କହିଲେ, କରେ କହୁନୁ,
କହ ଗୁଡ଼୍ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ କହ । କରେ, ବୋକାଙ୍କ ଭଳି କଅଣ ଅନେଇବୁ
ବା !

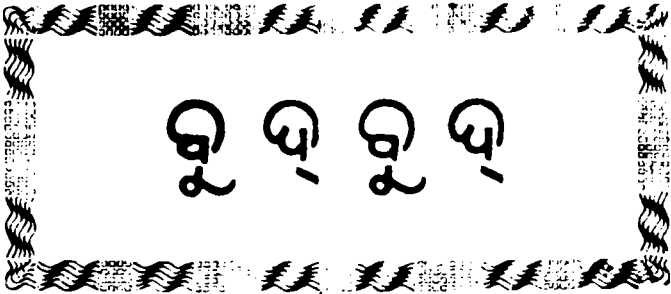
ଗୋବିନ୍ଦ ‘ଗୁ’ କହି ଭେଁ କରି କାନ୍ଦି ପକାଇଲା । ବନ୍ଧୁ
ସାମନାରେ ନନ୍ଦବାବୁକୁ ଏହା ଚରମ ଅସମାନ ଭଳି ଲାଗିଲା ।
ଯାହାକୁ ସେ ଭାରି ବୁଦ୍ଧିମାନ୍, ଗୁଲକ ବୋଲି କହୁଥିଲେ ଏଇ ତାର
ନମୁନା ! ଯେ ଯୋଧରେ ଉତ୍ତମ, ନିଜେ ପ୍ରବଳ ଶକ୍ତିରେ
ଗୋବିନ୍ଦ ପିଠିରେ ଶୁଣୁଡ଼ାଏ ମାରିଲେ । ଗୋବିନ୍ଦ ତଳେ ପଡ଼ିଗଲା ।
ନନ୍ଦବାବୁ ତାର ଗୋଟାଏ ହାତ ଧରି ଘୋଷାଡ଼ି ନେଇ ସ୍ତ୍ରୀ
ପାଖରେ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଆସିଲେ ।

ଏ ଘଟଣା ପରେ ହରିବାବୁ ଅଳ୍ପ ସମୟ ରହି ଗୁଲିଗଲେ ।
ସାବଣୀ ଦେଖି ପୁଅକୁ କୋଳକୁ ଆଣି ପିଠି ଦେଖାଇ କହିଲେ,
ଦେଖିଲା, ତୁମର କଅଣ କାଣ୍ଡଜାନ ନାହିଁ ? ଏଡ଼େ ଜୋରରେ
ମାରିବ ଯେ ପାଞ୍ଚ ଆଙ୍ଗୁଳି ବସି ଯାଇବ, ଛୁଃ !

ନନ୍ଦବାବୁ ସ୍ମରିଯାଇ କହିଲେ, ବେଶ୍ କରତ । ମୁଁ ଯେତେ
ଚେଷ୍ଟା କଲେ କଅଣ ହବ ? ଟୋକାଟା ମୋ ବୁଦ୍ଧିରୁ ଟିକିଏ ବି
ପାଇନି । ମାମୁ ବଂଶର ସବୁ ଗୁଣତକ ଆଣିବ ।

ସାବିତ୍ରୀ ଦେବୀ ମୁହଁ ଛୁଟି କହିଲେ, ଧକ୍ ତୁମ ବୁଦ୍ଧି କି ।

କିଏ କିଏ

କୌଣସି ମୟୂଷ ପଦାର୍ଥ ଉପରେ ସାମାନ୍ୟ ଟିକିଏ ବାଲିକଣା ପଡ଼ିଥିଲେ ଯେପରି ହାତକୁ ବାଧେ ସେହିପରି ମୋର ବଡ଼ ଭଉଣୀ ତାର ସୁଖ ଓ ସଫଳତାପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନ ଉପରେ ତାର ସ୍ଫୁଟକୁ ଯେତେବେଳେ ବୁଲାଇ ଆଣି ସେତେବେଳେ ସେ କ୍ଷୁଦ୍ର ଘଟଣାଟି ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ଏ ବୃଦ୍ଧ ବୟସରେ ମଧ୍ୟ, ବ୍ୟଥା ଦିଏ । ବ୍ୟଥା ମୁଁ ପାଏ କିନ୍ତୁ ତା ସହିତ ହସ ମଧ୍ୟ ମାଡ଼େ ।

ସେ ଘଟଣାଟି କହିବା ପୂର୍ବରୁ ଅମ ବଣର କଞ୍ଚିତ ପରିଚୟ ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ । ବଣ ପରିଚୟ ପଡ଼ି ମନେ କରିବେ ନାହିଁ ଏହା ଅବାନ୍ତର ଆତ୍ମଶ୍ରାଦ୍ଧ ! ଘଟଣାଟି ସହିତ ଏହାର ଉଲ୍ଲେଖର ପ୍ରୟୋଜନୀୟତା ମୁଁ ଏଇଥୁପାଇଁ ମନେ କରେ ଯେ, ଏପରି ପରିସ୍ଥିତିରେ ପଡ଼ି ଅନେକେ ନିଜକୁ ଘୋର ଅପମାନିତ ମନେ କରି ହଠାତ୍ ବିଚଳିତ ହୋଇ କିଛି ଗୋଟାଏ କରି ବସିବାର ମୁଁ

ଦେଖିବ ଏବଂ ଅନେକ ଶୁଣିବ ମଧ୍ୟ । କିନ୍ତୁ ଆମ ବଂଶର ପେଟର
 ଏପରି ଯେ ଏଥିରେ ମୁଁ ଓ ଭଉଣୀ କିଛି କରିବସିବା ତ ଦୂର
 ଥାଉ ବିଚଳିତ ମଧ୍ୟ ହୋଇ ନ ଥିଲୁ । ମନେ ବଢ଼ନ୍ତୁ ଶୁଣି
 ଆପଣ ସୁଖରେ ନିଦ୍ରା ଯାଇଛନ୍ତି । ହଠାତ୍ ଗୋଟାଏ ଟଙ୍କ ଶୁଣି
 ଜଗି ବସି ଦେଖିଲେ ଯେ ଘରେ ଶ୍ଵେତ । ସେତେବେଳେ ଆପଣ
 କଅଣ ଶ୍ଵେତକୁ ଡାକ ଧୀର ଭାବରେ ତାର ମନସ୍ତନ୍ତ୍ର ବିଶ୍ଳେଷଣ
 କରି ତାକୁ ବୁଝାଇ ବସିବେ ଯେ ତାର ଚୌର ପ୍ରବୃତ୍ତିର କାରଣ
 କୌଣସି ଯୌନ ବିକୃତ ଏବଂ ତାହା ଶ୍ଵେତ କଲେ ଯିଏ ନାହିଁ,
 ଯିଏ ଅନ୍ୟ ଉପାୟରେ ? କିମ୍ବା ଅର୍ଥନୀତି ବିଶ୍ଳେଷଣ କରି ତାକୁ
 ବୁଝାଇ ବସିବେ ଯେ ଶ୍ଵେତ କେବଳ ଜଣକର ନିତାନ୍ତ ସାମୟିକ
 ଭାବରେ ଅଭାବ ଦୂର କଲେହେଁ ତାହା ସବୁ ସମୟ ପାଇଁ ଦେଶର
 ଅଭାବ ଦୂର କରେ ନାହିଁ, କରିବେ କି ? ତାକୁ ଗୀତା ବୁଝାଇ
 କହି ପାରିବେ କି ଶ୍ଵେତ ଆହାର କି ଅନ୍ନସ୍ଥ କରେ ? ମୁଁ ନିଶ୍ଚୟ
 କରି କହୁଛି ଏହା ସ୍ଵାଭାବିକ ନୁହଁ । ଅଧିକାଂଶ ଯାହା କରିବେ ତାହା
 ଉପରେ ଗୋଟାଏ ବିକଟ ଚିତ୍ରାର କରି ଉଠି ପୁଲିସକୁ ଡାକ
 ପକାଇବେ ଓ ପାଟି କରି ସାହୁଯାକ ଉଠାଇବେ ଏବଂ ଏହା ମଧ୍ୟ
 ଶ୍ଵେତ ଓ ତା ସହିତ ଆପଣଙ୍କର ଅନେକ ମୂଲ୍ୟବାନ ପଦାର୍ଥ ଯାଇ
 ନିରାପଦ ଜାଗାରେ ପହଞ୍ଚିବା ପରେ କିନ୍ତୁ ଆମ ବଂଶର ଶିକ୍ଷା ଏବଂ
 ପରମ୍ପରା ଅନ୍ୟ ରୂପ । ଏ ଘଟଣାଟି ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିବା ପାଇଁ ଏ
 ଅବତାରଣାଟି ଅବଶ୍ୟକ ।

ଖୋରଧାର ଚୌଧୁରୀ ବଂଶକୁ ଅନେକେ ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ ।
 ତାର କାରଣ ନୁହଁ ଯେ ଏ ବଂଶରେ ଏପରି କୌଣସି କର୍ମ ନାହିଁ
 ଯେଉଁଥିପାଇଁ ସେ ଖ୍ୟାତ ରହିବ । ନ ଜାଣିବାର କାରଣ ଏ ବଂଶ

ମାରବ କର୍ମୀ । ପାଇକ ବିଦ୍ରୋହର ବହୁ ମୃତ୍ୟୁ ଦେଶର ସ୍ଵାଧୀନତା ପାଇଁ ଏବଂ ସବୁ ଅନ୍ୟାୟ ଅବିରୁଦ୍ଧ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏ ପରିବାର କେବଳ ଅର୍ଥ ନୁହଁ ପ୍ରାଣ ମଧ୍ୟ ବିସର୍ଜନ କରି ଆସିଛି । ଏହା ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ କହୁଛି ଏବଂ ତାହା ଗନ୍ତୁ ଆକାରରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି ବୋଲି ଆପଣ ଯଦି ଅବଶ୍ୟାସ କରନ୍ତି, ତେବେ ଦୟା କରି ମୋର କଟକ ସୂତାହାଟ ବସାକୁ ଆସିଲେ ମୁଁ ବହୁ ପୁରୁଷତନ ଐତିହାସିକ ଦଲ୍ଲେ ଦେଖାଇ ଆପଣଙ୍କର ବିଶ୍ଵାସ ଜନ୍ମାଇବାକୁ ସଫଳ ନିଶ୍ଚୟ ହେବି । ତଥାପି ଏ ପରିବାର ଯେ ଅଖ୍ୟାତ ତାର କାରଣ ହେଉଛି ନିଜକୁ କୌଣସି ବିଷୟରେ ପ୍ରଚାର କରିବା ଆମ ବଂଶର ସ୍ଵଭାବ ବିରୁଦ୍ଧ । ଭ୍ରାତୃକ୍ଷେତ୍ର, ତା ହେଲେ ମୁଁ କାହିଁକି ବର୍ତ୍ତମାନ...?

ତାର କାରଣ ହେଉଛି ଏ ଘଟଣାଟି ପ୍ରକାଶ କରିବାର ଲୋଭ ମୁଁ ସମ୍ବରଣ କରିପାରିଲି ନାହିଁ ଏବଂ ଘଟଣାଟି କହିବାକୁ ଯାଇ ମୋତେ ଏତେ କଥା କହିବାକୁ ପଡ଼ିଲା ।

ଆମେ ବଂଶାନୁକ୍ରମେ ବଡ଼ ଜମିଦାର । ବର୍ତ୍ତମାନ ଅବଶ୍ୟ ଶୋଳପଣରୁ ପଣେ ବି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଜମିଦାର ବୋଲି କେବେହେତୁ ଆମର ଗର୍ବ ତ ଦୂରେ ଆଉ ଆଲସ୍ୟ ବା ତଳନିତ ବ୍ୟଭିଚାର ଆଦୌ ନ ଥିଲା । ମୋ ମନେ ହୁଏ ଗୀତା ଯେ କହିଛି କର୍ମହିଁ କର୍ମର ଗ୍ରନ୍ଥକୁ ଛେଦନ କରି ପାରେ ତାହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସତ୍ୟ । ଯେ ମାରଳସ କର୍ମ କରି ରୁଲିଥାଏ ସେ କର୍ମ ଫଳରେ ଆସକ୍ତ ହୁଏ ନାହିଁ । ଥୋଡ଼ାଏ କର୍ମ କରି, କର୍ମ ଫଳ ପାଇ ଯେ ଅଳସୁଆ ହୋଇଯାଏ ସେ କେବଳ କର୍ମ ଫଳରେ ଆସକ୍ତ ହୁଏ ଏବଂ ତେଣୁ ନାନା ଅନ୍ୟାୟ ବ୍ୟଭିଚାର ତା ମନରେ ସ୍ଥାନ ପାଏ । ଆମ ବଂଶର ଏହାହିଁ ପ୍ରଥା ଯେ ସମସ୍ତେ ସଫଳତା ବାବୁ ଡାକନ୍ତି । ଯଥା ମୋ ନା'

ବୁଲୁବାବୁ, ମୁଁ ବଡ଼ ଭଉଣୀକୁ ଡାକେ ସୁମିବାବୁ — ତା ନା' ସୁମିସା
 ଚୌଧୁରୀ — ବାପାଙ୍କୁ ଡାକେ ମୁଟୁବାବୁ । ବାପା ମଧ୍ୟ ସେହିପରି
 ଡାକନ୍ତି । ଅମ ଘରେ ଦଶବର୍ଷରୁ ସମସ୍ତେ ସ୍ବାଧୀନ । ମୁଟୁବାବୁଙ୍କର
 — ବାପାଙ୍କର ମତ ଯେ ସ୍ବାଧୀନ କେବଳ ସେଇମାନେହିଁ ହେବା
 ଉଚିତ ଯେଉଁମାନେ କେବଳ ବାହ୍ୟିକ ସ୍ବାଧୀନ ଚିନ୍ତା ସ୍ବାଧୀନତା
 କେବଳ ଉଚ୍ଛ୍ୱାସଜନକ ଓ ବ୍ୟଭିଚାରରେ ପରିଣତ ହୁଏ । ବାପାଙ୍କର
 ସେ ବିଶ୍ୱାସ ନିଶ୍ଚୟ ଆମ ଉପରେ ଥିଲା । ତେଣୁ ଆମେ ଖୁବ୍ କମ୍
 ବୟସରୁ ସ୍ବାଧୀନ ଆଉ ଗୋଟାଏ ବିଷୟ କଥା, ଶୁଣକ୍ୟଙ୍କର
 ପ୍ରାପ୍ତେ ତୁ ସୋଡ଼ାଶ ବର୍ଷେ... ଅମ ଘରେ ଖୁବ୍ ଚଳଣି । ଗୋଟାଏ
 ସାମାନ୍ୟ ଘଟଣା କହିଲେ ଆପଣ ବୁଝି ପାରିବେ ଆମ ଘରେ
 ସ୍ବାଧୀନତା ଏବଂ ଘରପୁର ବନ୍ଧୁ ଶ୍ରବ କିପରି ଚଳେ । ଅନେକେ
 ଏଟା ନାପସନ୍ଦ କରିପାରନ୍ତି; କିନ୍ତୁ ଏହାହିଁ ଆମ ବଂଶର ଚାଲଚଳଣି ।
 ଘଟଣାଟି ହେଉଛି, ଦିନେ କେତେକ ଦୁର ଗାଁର ପ୍ରଜା ପ୍ରାୟ ଦିନ
 ଦୁଇଟାବେଳେ ଆସିଥିଲେ ବାପାଙ୍କ ପାଖରେ ଗୁଡ଼ାରି କହିବାକୁ ।
 ସେମାନେ କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ କହିଲେ “ଗୁମୁ, ଆପଣଙ୍କର କଅଣ ନାହିଁକି ?
 ଗୁମୁଙ୍କର କଅଣ ଆମ ଘରୁ ଦି ପଇସା ବା ଦି ଡେଲ୍ ନେଲେ
 ପେଟ ପୂରିବ କି ? ଗୁମୁଙ୍କର ପ୍ରଜାମାନେ ପୁଅ ନୁହଁନ୍ତି ? ପୁଅ
 ଖାଇଗଲେ କଅଣ ଡେଲ୍ କି ?” ଭଟ୍ଟାଦି । ବାପାଙ୍କର ଟିକିଏ
 କଥାରେ ଆଖିରୁ ପାଣି ଆସେ । ଏହାର ସୁବିଧା ନେଇ ଅନେକେ
 ଆଜି ଧନୀ, ଆମେ ଆଜି ଦରିଦ୍ର । କିନ୍ତୁ ତା ବୋଲି ଆମ ମନରେ
 କାହାରି ହେଲେ ଟିକିଏ କଷ୍ଟ ନାହିଁ । କି ବାପାଙ୍କୁ କେହି ଦିନେ
 ହେଲେ କିଛି କହିବୁ । ସମ୍ପତ୍ତି ତାଙ୍କର, ଯେ ଯେପରି ଇଚ୍ଛା ସେପରି
 ତାର ବ୍ୟବହାର କରିବେ । ଆମେ କାହିଁକି ତାଙ୍କର ମୁଖାପେକ୍ଷୀ

ହୋଇ ରହିବୁ । ଯାହା ହେଉ, ତଥାପି ନିଜେ ବଞ୍ଚିବେ ବା କପରି
 ଯଦି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଏମିତି ଖଜଣା ଘୁଡ଼ି କରି ଦିଅନ୍ତାଏ । ବାପା ନିଜର
 ଜାଗ୍ରତ ଦୟା ଶ୍ରବଣେ ନିଜେ ବିରକ୍ତ ହୋଇ କହିଲେ “ମୁଁ ଆଉ
 ତୁମକୁ ବୁଝାଇ ପାରିବି ନାହିଁ । କହିଲେ ବି ତୁମେ ସବୁ ବୁଝିବ
 ନାହିଁ । କେତେ କହିବି ।” ତା ପରେ ଅତି ବିରକ୍ତ ହୋଇ ସେ
 ଡାକିଲେ “ବୁଲୁବାବୁ ବୁଲୁବାବୁ ସେ ବାଉଁଶ ବାଡ଼ିଟା ଆଣିଲ?”
 ପ୍ରଜାମାନେ ଭୟରେ ଗୋଟାଏ କୋଣକୁ ଆଉଜି ଗଲେ ।

ମୁଁ ଆସି କହିଲି “ମୁଟୁବାବୁ, ବାବୁ ମା (ବୋଉ) ଡାକୁଚନ୍ତି
 ଭାତ ବତା ହେଲଣି । ବାଉଁଶ କଅଣ ହେବ ?”

“ବୁଲୁବାବୁ, ତୁମେ ଡର୍କ କରନା, ସେ ବାଉଁଶ ବାଡ଼ିଟା ଆଣ ।
 ଜଳଦି ଆଣ, ଏମାନଙ୍କୁ ବୁଝାଇ ଦିଏ ଯେ ଖଜଣା ସେମାନଙ୍କୁ
 ଦେବାକୁହିଁ ହେବ ।”

ବିରକ୍ତ ହୋଇ ମୁଁ ବାଉଁଶ ଆଣିଲି । ମଣିଷେ ଉଚ୍ଚର
 ଗୋଟାଏ ଖୁବ୍ ମୋଟା ପୋଲ ବାଉଁଶ । ସେଜ ପ୍ରାୟ ଅଧସେର
 ଖାଣି ସୋରିଷ ତେଲ ଦିଆ ହୋଇ ମାସେ ହେବ ପାତି ଲଲ
 ହୋଇଛି । ଦେଖିଲେ ଭୟ ହୁଏ । ବାପା ପ୍ରାୟ ମାସେ ହେବ
 ପ୍ରଜାମାନଙ୍କୁ ବୁଝାଇବାର ଏ ଅଭିନବ ପଦ୍ଧା ଧରିଚନ୍ତି । ବାଉଁଶଟା
 ଆଣି ବାପାଙ୍କ ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଲି । ପ୍ରଜାମାନେ ଭୟରେ
 ଚିତ୍କାର କରି ଉଠିଲେ । ବାପା ସେମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇ ଛୁଡ଼ା
 ହେଲେ । ଆଖିରୁ ତାଙ୍କର ଦୁଇ ଟୋପା ଲୁହ ଝରି ପଡ଼ିଲା ।
 ବାଉଁଶଟି ଦେଖାଇ ସେ କହିଲେ “ବୁଝିଲ, ମୁଁ ଆଉ ବୁଝାଇ କହି
 ପାରିବି ନାହିଁ ତୁମକୁ ବାରମ୍ବାର । ମୋର ଅବସ୍ଥା ଏଇଥିରୁ ବୁଝ ।”

ପ୍ରଜାମାନେ ଟିକିଏ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଓ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ସଭାୟେ
 କହିଲେ “ଆଜ୍ଞା ଆମଣ ଯଦି ମାରିବେ ତ ମାରିବୁ...”

ବାପା ଆଖି ପୋଛୁ କହିଲେ “ଛୁ, ମାରିବି କାହିଁକି । ତୁମ ଇଚ୍ଛା । ମୁଁ କହୁଥିଲି ଯେ ଯେଡ଼େ ବାଉଁଶ ତାର ସେବକ ପୋଲ । ତୁମେ ଯଦି ମୋର ପ୍ରାପ୍ୟ ନ ହୁଅ ତ ତଳେ କିପରି ?” ସୁମିତ୍ରାକୁ ଆସି ବାପାଙ୍କୁ ଧରି ଧୀରେ ଧୀରେ ଚାଲିଗଲେ । ପ୍ରଜାମାନେ ହସିଲେ । ତାପରେ ଭୁରି ଭୋଜନ କରି ବିଦାୟ ନେଲେ ।

କହୁଥିଲି ଆମେ ଅବାଧ ସ୍ବାଧୀନତାରେ ବଢ଼ିବୁ । ବାପା କେବେହେଁ ତାଙ୍କ ମତ ଆମ ଉପରେ ଚାଲିବାର ଚେଷ୍ଟା କରି ନାହାନ୍ତି । ପରିସର ମତ ବିଷୟରେ ଅନେକ ଆଲୋଚନା ହୁଏ କିନ୍ତୁ ଆଲୋଚନାରେ କେହି କାହାରିକୁ ନିଜ ମତ ଅନୁସରଣ କରାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ଘଟଣାଟି କୁହେଁ । ସେଦିନ ଥିଲା ବର୍ଷା ଦିନ । ମୋର ଠିକ୍ ମନେ ଅଛି ରଥଯାତ୍ରାର ଠିକ୍ ଆଗ ଦିନ । ହମାଗତ ପ୍ରାୟ ଚାରିଦିନ ବର୍ଷା ହେବା ପରେ ସେଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟା ବେଳକୁ ଆକାଶ ପରିଷ୍କାର ହୋଇଗଲା । ମୁଁ ସାଇକଲ ଧରି ବାହାରି ପଡ଼ିଲି ଜଣେ ବନ୍ଧୁ ଘରକୁ । ଅପାକୁ ଡାକ କହିଲି “ସୁମିତ୍ରା, ମୁଁ ଯାଉଛି । ଅଳ୍ପ ସମୟରେ ଫେରିବି । କେହି ଆସିଲେୁ ବସାଇବ ।”

ଅଳ୍ପ ବାଟ ଯାଇଛି ହଠାତ୍ ବର୍ଷା ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ମୁଁ ବରକ୍ର ହୋଇ ଫେରି ଆସି ମୋ ବସିବା ଘରେ ଖଟରେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲି । କିଛି ସମୟପରେ ଦମ୍ କରି ସବୁ ବିଜୁଳି ଆଲୁଅ ଲିଭି ଗଲା । ଘରେ ଆଉ କେହି ନାହାନ୍ତି । ବାପା ଯାଇଛନ୍ତି ବାହାରକୁ । ଚାକର ବାକର ଯାଇଛନ୍ତି ବଜାରକୁ । ମନଟା ହଠାତ୍ ଉଦାସ ହୋଇ ଗଲା । ରୂପ କରି ଖଟ ଉପରେ ପଡ଼ି ରହିଲି ।

ଅଳ୍ପ ସମୟ ପରେ ବାହାରେ ଶୁଣାଗଲା “ବେହେରା,
ବେହେରା ।”

ମୁଁ ସେହିପରି ମାରବରେ ପଡ଼ି ରହିଲି । ସୁମିତ୍ରାକୁ ଉପରୁ
ଉତ୍ତର ଦେଲେ “କିଏ...ଏ ?”

ଉଦ୍‌ଭଲେକ କହିଲେ ମିସ୍ ଚୌଧୁରୀ, ଟିକିଏ ଶୁଣିବେ କି
ଦୟାକରି ?

ସୁମିତ୍ରାକୁ ମୋ ଘର କବାଟ ଖୋଲି ଦେଇ ଉଦ୍‌ଭଲେକକୁ
କହିଲେ “ବସନ୍ତ । ଲଇଟ୍ ଫେଲ୍ କରନ୍ତୁ । ଗୋଟାଏ ଆଲୁଅ
ଜଳାଇ ଆଣେ ।” ମୁଁ ସେହିପରି ମାରବରେ ପଡ଼ିଥାଏ ।

ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ଅଣ୍ଟାଳି ଅଣ୍ଟାଳି ମୋ ଘରକୁ ଆସି ଗୋଟିଏ
ଚୌକି ଉପରେ ବସି କହିଲେ, “ନା, ନା, ଆଲୁଅର ଦରକାର
ନାହିଁ । ମୋର ପା ପ୍ରୟୋଜନ ତା ଅଳ୍ପ ସମୟ ପାଇଁ, ତା ପାଇଁ
ଅନ୍ଧାରରହିଁ ପ୍ରୟୋଜନ ।”

ସୁମିତ୍ରାକୁ ନିଶ୍ଚୟ ଟିକିଏ ଅସୁବିଧା ହେଲେ । ତାହା ତାଙ୍କର
ଗଳାର ସ୍ୱରରୁ ଜାଣିଲି । ସେ କହିଲେ “କଅଣ ବାପାଙ୍କ ସହିତ—
କିଛି...”

ଉଦ୍‌ଭଲେକ ବାଧା ଦେଇ କହିଲେ “ନା, ନା, ଆପଣଙ୍କ
ସହିତ ।”

ଉଦ୍‌ଭ ଆମର ସ୍ୱରାବ ବରୁଣ ହେଲେହେଁ ସୁମିତ୍ରାକୁ ଏଥର
ଟିକିଏ ଉଦ୍‌ଭରେ ପଶୁଥିଲେ ।

“ମୋ ସହିତ ଯଦି ତେବେ ଅନ୍ଧାରର...”

“ହଁ ଅନ୍ଧାର ପ୍ରୟୋଜନ ଅଛି, ଆପଣ ଲମ୍ବ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ ।
ମୁଁ ଅଭଦ୍ର ନୁହଁ, ନାଶ୍ୱର ସମ୍ମାନ ରଖି ଜାଣେ ।”

ସୁମିତ୍ରାବୁ କହିଲେ “ନା, ନା, ଉପୁ ମୁଁ କାହାରିକୁ କରେ ନାହିଁ । କୁହନ୍ତୁ...”

“ଆପଣ ଆଗେ ବସନ୍ତ ।...ବସିଲେ ମିଷ୍ଟ ଚୌଧୁରୀ ?”

“ହଁ”

“ମୋର ନା’, ମୋର ନା’ ଧରନ୍ତୁ, ଧରନ୍ତୁ...କ”

ମୋର ଏଥର କୌତୁହଳ ଜାତ ହେଲା । ଯଦି ଏପରି ଲୁଚାଇ ଶୁଣିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବରୁଣ ତଥାପି ମୁଁ ନିଜକୁ ଭୁଲି ଯାଇ କାନ ଡେଇ ପଡ଼ି ରହିଲି ।

ସୁମିତ୍ରାବୁ କହିଲେ “ନା, ନା, ସେ କ, ଖ, ଗ ଜ୍ୟାମିତି ବା ଗଜଗଣିତରେ ସୁବଧା ହୁଏ । କିନ୍ତୁ କୌଣସି ଅପରିଚିତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସହିତ କଥା କହିବା ପୂର୍ବରୁ, ବିଶେଷତଃ ଏପରି ପରିସ୍ଥିତିରେ ତାର ସବିଶେଷ ପରିଚୟ ପାଇବା ଉଚିତ ନୁହଁ କି ?”

“ଆପଣ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ରହନ୍ତୁ । ମୋ କଥା ଶୁଣି ସାରିବା ପରେ ଯଦି ମୋର ପରିଚୟ ଦେବା ଦରକାର ପଡ଼େ ତେବେ ମୁଁ ନିଶ୍ଚୟ ଦେବି । ତେବେ ବର୍ତ୍ତମାନ ମୋ କଥା ମୁଁ କୁହେ ?”

“କୁହନ୍ତୁ”

“ମୋ କଥା କହିବା ପୂର୍ବରୁ ମୁଁ ଏତିକି କହିରଖି ଯେ ଆପଣ ଚୌଧୁରୀ ବଂଶର ଝୁଅ ବୋଲି ଏକଥା କହିବାକୁ ମୁଁ ସାହସ କରି ଆସିଛି । ନଚେତ୍ ମୋ ମନ କଥା ମନରେ ମାରି ମୁଁ ରୁହନ୍ତି ।”

“ତା ମାନେ ?”

“ତା ମାନେ, ଆପଣଙ୍କ ବଂଶର ଗୁଣ କିଏ ନ ଜାଣନ୍ତି ! ତେଣୁ ମୁଁ ଆଶା କରିଛି ଯେ ଉତ୍ତମିତ୍ର ନ ହୋଇ ଆପଣ ଧୀରସ୍ଥିର

ଭିତରେ ସବୁ ଶୁଣି ତା ପରେ ଯାହା ଯଥାର୍ଥରେ ମନେ କରିବେ;
କରିବ ।”

“କୁହନ୍ତୁ” ସୁମିତ୍ରାକୁ ଟିକିଏ ଅଧୀର ଭାବରେ ପଚାରିଲେ ।

“କହୁଛି, କହୁଛି । ରଖିବା କରିବାକୁ ମୁଁ ଭଲ ପାଏନାହିଁ ।
ତେବେ ମୂଳ କଥାଟା କହୁବା ପୂର୍ବରୁ କେତେକ କଥା ଆପଣଙ୍କୁ
ଜଣାଇ ରଖିବା ନିତ୍ୟାନ୍ତ ଦରକାର । ମୋର ବୟସ ବର୍ତ୍ତମାନ
ଭୂଲଶର ପାଖାପାଖି । ଆପଣଙ୍କର ବୟସ ? କ୍ଷମା କରିବେ ଏଇଟା
ଜାଣିବା ଦରକାର ପଡୁଛି ।”

“ମୋର ବୟସ କହୁଛି, ଏଥିରେ କ୍ଷମା କରିବାର କଅଣ
ରହିଲା ?”

“କୌଣସି ଭଦ୍ରମହିଳାଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ବୟସ ପଚାରିବା ଅଭଦ୍ଧତା
ବୋଲି ଶୁଣିଛି । ତେଣୁ...”

“ମୁଁ ତା ମନେ କରେ ନାହିଁ । ମୁଁ ଜାଣେ ପୁରୁଷର ହେଉ ବା
ସ୍ତ୍ରୀର ହେଉ ଶରୀରର ଯୌନ ଆବେଦନର କୌଣସି ପ୍ରତ୍ୟାକ୍ଷମାୟତା
ନାହିଁ । ପ୍ରଜନନ ଏବଂ ସନ୍ତାନ ପାଳନ ଏହାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଏବଂ
ଏଇଥିରେହିଁ ଏହାର ପରିଣତି । ଅସରପା ଯେପରି କୁଆ ଜନ୍ମ କରି
ମରିଯାଏ ଶରୀରର ଯୌନ ଆବେଦନର ମଧ୍ୟ ପରିଣତି ତାହାହିଁ
ହୁଏ । ମଣିଷ ଅବଶ୍ୟ ମରେ ନାହିଁ । ସେ ଏହା ପରେ ପାଏ ନବ
ଜନ୍ମ — ମାନସିକ ବିକାଶ । ମିଶ୍ର ଯୌନ ଆବେଦନକୁ ଚିତ୍ତଦାନ
ଧରି ରଖିବାକୁ ଚାହେଁ କେବଳ ଆକୃଷ୍ଟ କରିବା ପାଇଁ ଏବଂ
ସେଥିପାଇଁ ସନ୍ତାନ ପ୍ରଜନନକୁ ଉତ୍ସ କରେ ଏବଂ ଯୌନ
ଆବେଦନକୁ ଦିନକୁଦିନ ବଢ଼ାଇବାରେ ଲାଗେ ତାର ମାନସିକ
ବିକାଶ ହୁଏ ନାହିଁ । ଲଳସାର ମାଦକତାରେ ସେ ଚିରଜୀବନ
ବିକୃତ ହୋଇ ରହିଯାଏ ।”

“ମୋର ବୟସ ବର୍ତ୍ତମାନ ପଚାଶ ।”

“ବାଃ, ବଡ଼ ଚମକାର । ମୁଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏକମତ । ମୁଁ ବିବାହକ, ଦୁଇଟି ସନ୍ତାନର ପିତା । ଆପଣ ତ ଅବିବାହକ ଜାଣେ ମୁଁ ।”

“ହଁ ମୁଁ ଅବିବାହକ — ବର୍ତ୍ତମାନ ଏବଂ ଭବିଷ୍ୟତ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ।”

“ଆହା, ମୋର ମନେ ପଡ଼ୁଛି, ନନ୍ଦ ମାତା, ନନ୍ଦ କନ୍ୟା, ନନ୍ଦ ବଧୂ...ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ମୋର କଥାଟି କୁହେ । ଆଉ ଗୋଟି କଥା କହି ରଖେ । ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ କବିତାରୁ ପଦେ କହିଲି ସତ, କିନ୍ତୁ କବିତାକ ମୋର ନାହିଁ । ଯେଉଁପରି ଭାବରେ କହିଲେ ମୋର ପ୍ରସାବଟି ଆପଣଙ୍କର ହୃଦୟଗ୍ରାସୀ ହେବ ତାହା ମୁଁ ଅନୁଭବ କଲେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ଅସମ । ଅତଏବ ମୋର କଥାରେ କେଉଁଠି ଯଦି ରୁଚିତା ପ୍ରକାଶ ପାଏ ତେବେ ତାର ଦଣ୍ଡ ସାମୟିକ ଭାବରେ ବନ୍ଦ କରି କଥା ଶେଷରେ ଦେବ । ମୁଁ ମୁଣ୍ଡପାତ ତା ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର କରିନେବି । ମୁଁ ଯେଉଁଦିନ ଆପଣଙ୍କୁ ପ୍ରଥମ ଦେଖିବି, ସେଇଦିନ ଆପଣଙ୍କ ପ୍ରେମରେ ପଡ଼ିବି...କ୍ଷମା କରିବେ...”

ଭାବିଲି ଉଠି ଭଦ୍ରଲେକଙ୍କୁ ବାନ୍ଧାର ଯିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରିବି । କିନ୍ତୁ ଏହାର ଶେଷ ପରିଣତ ଦେଖିବାର କୌତୁହଳ ଦମନ କରିପାରିଲି ନାହିଁ ।

ଚଟି ଘୋସାରିବାର ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ଭଦ୍ରଲେକ କହିଲେ “ନା, ନା, ଏଇକ୍ଷଣି ଚଟି ମାରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ମୋ କଥା ଆଗେ ମୁଁ ଶେଷ କରେ । ତାପରେ ଯଦି ଚାହାନ୍ତି ସେ ସୁବଧା ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଦେବି । ହଁ ଯେଉଁଦିନ ଆପଣଙ୍କୁ ମୁଁ ପ୍ରଥମ ଦେଖିଲି ସେଇଦିନ ମୁଁ ପ୍ରେମରେ ପଡ଼ିଲି । ଏତେ ଦିନ ପ୍ରେମ କଣ ମୁଁ ଜାଣି ନ ଥିଲି, ଥିଲି ଗୋଟାଏ ନିଶାରେ । ନିଜର ପ୍ରବଳ ଆଶା ଆକାଂକ୍ଷାର ତାତନାରେ ବୁଲୁଥିଲି ।

କପରି ଧନା ଓ ମାନା ହେବ ଏହାହିଁ ଥିଲା ମୋର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ।
 ପ୍ରେମରେ ପଡ଼ି ବୁଝିଲି ଯେ ଏ ବେଦନା ସବୁଠୁ ସୁଖଦାୟକ ।
 ମୋର ଦିନ ରାତି ଚନ୍ଦ୍ରା ହେଲା କପରି ଆପଣଙ୍କୁ ପାଇବି । ଏଇ
 ଚନ୍ଦ୍ରାରେ ମୁଁ ସବୁ ଡାକ କଲି । ନମେ ନମେ ଏହା ଅସହ୍ୟ
 ହେବାରୁ ଆପଣଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସିବି । ପ୍ରେମ ଯେ କେତେ ମଧୁର ମୁଁ
 ବର୍ତ୍ତମାନ ତାହା ବୁଝୁଛି ।”

ସୁମିତ୍ରାବୁ ଅବଚଳିତ ଭାବରେ କହିଲେ “ବୁଝିଲେ ‘କ’ ବାବୁ
 — ଆପଣଙ୍କର ନା’ ଜାଣିବାକୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ମୋର ଆଗ୍ରହ ନାହିଁ —
 ବୁଝିଲେ, ନଦୀ ଯେତେବେଳେ ବୋହି ଯାଉଥାଏ ସେତେବେଳେ
 କେତେ ବୁଦ୍‌ବୁଦ୍ ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ । ସୂର୍ଯ୍ୟ କରଣ ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇ
 କେତେ ସୁନ୍ଦର ଦିଶେ । କିନ୍ତୁ ଏହି ବୁଦ୍‌ବୁଦ୍ ସୃଷ୍ଟି କରିବା କଅଣ
 ନଦୀର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ?”

“ନା, କଦାପି ନୁହଁ । କିନ୍ତୁ ତଥାପି ‘ଇନ୍ଦ୍ରପାଣି ପ୍ରମାଥନା
 ହରନ୍ତି ପ୍ରସର’ ମନଃ ।’ ଜ୍ଞାନ ଲେଖନୀଙ୍କର ମନକୁ ମଧ୍ୟ
 ଇନ୍ଦ୍ରପାନୀ ଆକର୍ଷଣ କରିନଥାନ୍ତି ଏ ତଥା ଗୀତା ସ୍ତ୍ରୀକାର କରିବା
 ଏବଂ ଆପଣ ମଧ୍ୟ ଅସ୍ତ୍ରୀକାର କରିବେ ନାହିଁ । ଏହା ମଧ୍ୟ ଜାଣେ
 ଏହାହିଁ ଜୀବନର ଏକମାତ୍ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେବା ଉଚିତ ନୁହଁ । କିନ୍ତୁ
 ଆପଣ ଏହା ମଧ୍ୟ ସ୍ତ୍ରୀକାର କରିବେ ଯେ ପ୍ରେମ ଯେପରି ଗୋଟାଏ
 ଆଦିମ ଆବେଗ, ସାର ତତ୍ତ୍ୱ ଜାଣିବା ମଧ୍ୟ ଗୋଟାଏ ସେହିପରି
 ଆବେଗ । ଏ ଦୁଇଟାର ସଂଘର୍ଷରେ ବୋଧହୁଏ ଯେତେ ସୁଗୁଣ
 ଦୁର୍ଗୁଣ ଜନ୍ମେ । ତେଣୁ ମୁଁ ଏହି ପ୍ରକୃତିକୁ ଆଗେ ଚରିତାର୍ଥ କରି
 ମାରି ଦେବାକୁ ଚାହେଁ । ଏଥିରେ ମୁଁ ମାତ୍ର ପଛରୁଟି ବେଶ୍ ଦେଇ
 ପାରିବି । ଜୀବନର ବାକି ସମୟ ମୁଁ ସତ୍ୟର ଅନୁସନ୍ଧାନରେ ଦେବି

ବୋଲି ଘୁରି କରନ୍ତି । ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ ପାଇବାର ଇଚ୍ଛା କୌଣସି ପ୍ରକାରରେ ଦମନ କରିପାରିଲି ନାହିଁ । ତେଣୁ...ମୋତେ କ୍ଷମା କରିବେ ଏବଂ ମୋ ପ୍ରତି କୃପା କରି...”

ସୁମିତ୍ରାକୁ ହସି କହିଲେ “ପ୍ରେମ ନିବେଦନ କରି ଆସିବନ୍ତୁ ଆପଣ ? ଆପଣ ଦୁଇ ସନ୍ତାନର ପିତା । ଆପଣଙ୍କ ଧୂ ନିଶ୍ଚୟ ଆପଣଙ୍କ ଉପରେ ଅଖଣ୍ଡ ବିଶ୍ୱାସ ରଖି ସୁଖରେ ସଂସାରର ସବୁ ଜଞ୍ଜାଳ ବରଣ କରି ନେଇ ଆନନ୍ଦରେ ଅଛନ୍ତି । ଟିକିଏ ବାଧୁଲ ନାହିଁ ଆସିବାକୁ ଆପଣଙ୍କୁ !”

“ବାଧୁତ ମିଶ୍ ଗୌଧୁସ୍ତ । ସେଲଟି ମୁଁ କହି ିନ୍ କଲିମାତି ନାହିଁ । ଧୂ ପାଖରୁ ମୋର ଅନୁମତି ନେବା ଉଚିତ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ପାରିଲି ନାହିଁ । ମୋର ମନେ ହୁଏ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପୁରୁଷର ଦୁଇଟି ନାଶ୍ୱ ଦରକାର — ଜଣେ ଧୂ ଆଉ ଜଣେ ପ୍ରେମିକ । ପ୍ରଜନନ ଓ ସନ୍ତାନ ପାଳନ ପ୍ରକୃତି ପାଇଁ ଧୂ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ପ୍ରକୃତି ପାଇଁ ପ୍ରେମିକା —”

ଆମ ବଂଶର ଧୀରଭାବ ସୁମିତ୍ରାକୁ ସବୁ ପାଇଚନ୍ତି । ସେ ସେହି-ପରି ଧୀର ଘୁରି ଭାବରେ ଟିକିଏ ହସି କହିଲେ “ଆପଣଙ୍କ ଯୁକ୍ତି ଦୋଷଯୁକ୍ତ । ପ୍ରଥମତଃ ଆପଣଙ୍କ ମତରେ ତେବେ ପୃଥିବୀରେ ସବୁବେଳେ ନାଶ୍ୱର ସଂଖ୍ୟା ପୁରୁଷର ଦୁଇଗୁଣ ରହିବେ । ଦ୍ୱିତୀୟତଃ, ପ୍ରେମିକାକୁ ବନ୍ଧ୍ୟା କରି ଦିଆଯିବ । ତୃତୀୟତଃ ବାଦ ବିବାଦ, ହଣା କଟା ବନ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରେମିକା-କଣ୍ଡୋଲ ଆଇନ ପାଶ ହେବ । ଆହୁରି ଅନେକ ଅସୁବିଧା ହେବ । ଆପଣଙ୍କର ପ୍ରସ୍ତାବ କଅଣ ସମ୍ଭବ ? ଆପଣ ନିଜର ଲଳସାକୁ ଗୋଟାଏ ଆଦର୍ଶ କରିବାକୁ ଯାଇ ତାକୁ ସର୍ବସାଧାରଣ ଇଚ୍ଛା ବୋଲି ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି । ଆଜିକାଲିକାର ମନ

ସମୀକ୍ଷା ଆପଣଙ୍କୁ ଯୋଗାଉଛି ନୈତିକ ସାହାଯ୍ୟ ।”

ଭଦ୍ରଲେକ ଟିକିଏ ମରବ ରହି କହିଲେ “ସ୍ତ୍ରୀକାର କରୁଛି ମୋର ପ୍ରସାବ ମୂଳରେ ଅଛି ମୋର ଲଳସା ଏବଂ ମୋର ସ୍ତ୍ରୀକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ଅସମ୍ଭବ । ତଥାପି ଏ ଅଦମ୍ୟ ଇଚ୍ଛା ମୁଁ ରୋଧ କରିପାରୁ ନାହିଁ । ତେବେ ଏହାର ସମାଧାନ କ’ଣ ? ଏହାର ସମାଧାନ ମୋର ମନେ ହୁଏ ଅବାଧ ଯୌନ ସ୍ବାଧୀନତା । ତା ନ ହେଲେ ତ ମଣିଷ ଏ ଇଚ୍ଛାକୁ ଦମନ କରି ନ ପାରି ତର ଖାବନ ଏଇଥିବେ ମାତ ରହିବ । ତେଣୁ ମୁଁ ଅନୁରୋଧ, କରୁଛି ମୋର ଯୁକ୍ତ ପାଇଁ ଅନ୍ତତଃ ଆପଣ...”

ସୁମିତ୍ରାକୁ ଏଥର ବୁଝିଗଲେ, ମୁଁ ଦୁଃଖି ପାରିଲି । କିନ୍ତୁ ପୂର୍ବପରି ସେ ଧୀର ଭାବରେ କହିଲେ, ତେବେ କ’ଣ ଆପଣ ରୂପାନ୍ତ୍ର ଯେ ଯେଉଁ ପନ୍ଦର ବର୍ଷ ପାଇଁ ଆପଣ ମୋତେ ପ୍ରେମ କରିବାକୁ କହିଲେ ସେ ପନ୍ଦର ବର୍ଷ ମୁଁ ଅବିବାହିତା ରହି ଆପଣଙ୍କ ସହିତ ଗୁପ୍ତ ସମ୍ପର୍କ ରଖିଥିବି ?”

“ଆପଣ ଯାହା କହିଲେ ସେ କଥା ମଧ୍ୟ ମୁଁ ଭାବିଛି । ଏହା ମଧ୍ୟ ଭାବିଛି ଯେ ଆପଣ ଯେତେବେଳେ ଯୁବତୀ ସେତେବେଳେ ମୋ ପରି ପ୍ରେମିକ ପାଇଁ ଜାଗର ଜାଳ ବଢ଼ିବେ ନାହିଁ ବା ବଢ଼ି ନାହାନ୍ତି । ନିଶ୍ଚୟ କାହାରିକୁ ଭଲ ପାଉଥିବେ ବା ପରେ ପାଇବେ ।”

“ନିଶ୍ଚୟ କାହିଁକି ? ନ କଲେ ଭାରତୀୟ ପେନାଲ କୋଡ଼ରେ କୌଣସି ଦଣ୍ଡ ଦିଆ ଅଛି ?”

“ନା, ତା ନାହିଁ । ମୌଳିକ ପ୍ରକୃତିଗୁଡ଼ିକ ଏକ ଦୁର୍ଦ୍ଦାୟ ଯେ ସେମାନେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପରିଚାଳନାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଯଦି କାହାରିକୁ ପ୍ରେମ ଦେଇ ନାହାନ୍ତି ଶୀଘ୍ର ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି ।

ନ ହେଲେ ଅଶେଷ ମାନସିକ ଯନ୍ତ୍ରଣା ପାଇବେ । ମୁଁ କହୁନି ମୋତେ
 ...ମୋତେ ତ ଆପଣ ଯଦି ଦୃଶ୍ୟ କରି ମାରି ତଡ଼ି ଦିଅନ୍ତୁ ତେବେ
 କି ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ମନେ କରୁଛି, ନିସ୍ତାର ପାଆନ୍ତି । ମୁଁ କହୁଥିଲି
 ଆପଣ ଯଦି ଅନ୍ୟ କାହାରିକୁ ଭଲ ପାଇ ସାରିଛନ୍ତି, ତେବେ...
 ତଥାପି...ତଥାପି..."

ସୁମିତ୍ରାକୁ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ସ୍ଵରରେ କହିଲେ "ଆସିବାର କିଛି
 ତଥାପିରେ..." ଉଦ୍ଧୃ ଲୋକ ମଧ୍ୟ ହସି କହିଲେ "ଥୁବ କି ଯିବ ଏ
 ପ୍ରା...ଅ...ଆ...ଶ...ଅ...ଅ ।" ମୁଁ କହୁଥିଲି ଯଦି ଆପଣ
 ମୋତେ ଭଲ ପାଆନ୍ତି, ଯେପରି ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଭଲ ପାଉଛି,
 ତେବେ ଆମର ମିଳନ ଘଟାଇବା ଆମର ଜନ୍ମଗତ ଅଧିକାର
 ବୋଲି ସ୍ଵୀକାର କରିବେ କି ନା ?"

"ହଁ ସ୍ଵୀକାର କରିବି, ଯେମିତି ମୁଁ ସ୍ଵୀକାର କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ
 ଯେ ଦୁଷ୍ଟର ଉଡ଼ିବା ଜନ୍ମଗତ ଅଧିକାର । ସେ ଯଦି ଉଡ଼ିବାକୁ
 ଚାହେଁ ତାକୁ କାହାର ବାଧା ଦେବାର ଅଧିକାର ନାହିଁ । ସବୁ
 ଅଧିକାରର ସାର୍ଥକତା ନିୟମ ଭିତରେ । ତା ବାହାରେ ଯାହା
 ତାହା ଅଧିକାର ବା ସ୍ଵାଧୀନତା ନୁହଁ, ବ୍ୟଭିଚାର ।"

"ତେବେ ମୋର ଅବସ୍ଥାର ଲୋକ ପ୍ରଭୁ ଆପଣଙ୍କର ଉପଦେଶ
 କଅଣ ?"

"ଉପଦେଶ କଅଣ ମୋତେହିଁ ଦେବାକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ମନେ କଲ ?
 ଆପଣ ଜଣେ ବିରାଡ଼ ବୈଷ୍ଣବ, ମୁହଁରେ ବଡ଼ ବଡ଼ କଥା...
 ପେଟରେ..."

"ମୁହଁର ବଡ଼ ବଡ଼ କଥାକୁ ଏକଦମ ଖରପ ଭାବିବେ ନାହିଁ,
 ମିଶ୍ର ଚୌଧୁରୀ । ମନର ଉଦ୍ଦାମ ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ପତ୍ତିକୁ ସଫଳରେ ରଖିବାକୁ
 ଏହା ନିଶ୍ଚୟ କିଛି ସାହାଯ୍ୟ କରେ ।"

“ଏ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ଆପଣ କଅଣ ଭାବିଛନ୍ତି ?”

“ଏହାର ଏକମାତ୍ର ଉପାୟ ମୁଁ କହିଛି, ଆପଣଙ୍କ ସହିତ ମୋର...ମୋର...ସମ୍ପର୍କ...” ସୁମିତ୍ରାକୁ ମାରବ ରହିଲେ । ବୁଝିଲି ହୋଧର ପୁଣି ଚଟି ଘୋଷାରିବାର ଶବ୍ଦ ହେଲା ।

ଭଦ୍ର ଲୋକ କହିଲେ “ତେବେ ଆପଣ ଶେଷରେ ଚଟି ମାରିବାକୁ ସ୍ଥିର କଲେ । ନକର୍ତ୍ତା ମାରିବେ, ପିଠିରେ ନା ଗାଲରେ ? ଅନ୍ଧାରରେ ହାତ ଗିଳି ଦେଖାଇ ନ ଦେଲେ ଆପଣ ଠିକ୍ ଲକ୍ଷ କରିପାରିବେ ନାହିଁ ।”

ସୁମିତ୍ରାକୁ ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ କହିଲେ “ଗାଲରେ”

“ତେବେ ଦେଖି ନିଅନ୍ତୁ ହୁଅନ୍ତୁ । ଏଇଟି ମୋର ଡାହାଣ ଗାଲ । ହାୟ, ହାୟ ସେଠି ମୁଁ କଅଣ ପାଇବାକୁ ଆଶା କରିଥିଲି, କଅଣ ପାଇବାକୁ ଯାଉଛି । ଟିକିଏ ଆସନ୍ତୁ ମାରିବେ ।”

ସୁମିତ୍ରାକୁ କିନ୍ତୁ ଆସନ୍ତୁ ମାରିଲେ ନାହିଁ ।

ଭଦ୍ର ଲୋକ କହିଲେ “ଅଛା, ନମସ୍କାର । ଅସୁର । ମୋର ପରିଚୟ ଜାଣିବା ଆଉ ଦରକାର ନାହିଁ ନିଶ୍ଚୟ ।”

ଭଦ୍ର ଲୋକ ଚାଲିଗଲେ । ସୁମିତ୍ରାକୁ ଗୋଟିଏ ଘର ନିଶ୍ୱାସ ପକାଇ ମୋ ଖଟ ଉପରେ ବସି ମଡ଼ିଲେ ।

ହଠାତ୍ ଆଲୁଅ ଜଳ ଉଠିଲା । ମୋତେ ଦେଖି ସେ ତମକ ପଡ଼ିଲେ । ମୁଁ ଅସ୍ତ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ପଚାରିଲି “ସୁମିତ୍ରା, ସେ କିଏ ଚିହ୍ନି ପାରିଲେ ?”

“ନା”

“ସେ ଯିଏ ହୁଅନ୍ତୁ, ବଡ଼ ଅଭୁତ ଲୋକ ତ !”

“ମୁଁ ଭବୁଟି ଏ ବୁଦ୍‌ବୁଦ୍ ନା ନନ୍ଦିନୀର ଭୁଡୁଭୁଡୁ”

“ନା, ଅପା ବୁଦ୍‌ବୁଦ୍ ।”

“ସେ ଯାହା ହୁଅନ୍ତୁ, ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମେ ଜାଣି ପାରି ନାହିଁ
ସେ କିଏ । ହୁଏ ତ ଆମର ଭିତରେ ସେ ଅଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଆମେ
ଜାଣିପାରୁ ନାହିଁ ।

ମ ଦା ମ

ଜିତେନ୍ଦ୍ରପୁ ବାବୁ ତାଙ୍କର ନା'ଟି ସାର୍ଥକ କଣଥିଲେ । ଯେଉଁ
 ପିତା ମାତାର ଆଦର୍ଶରେ ଯେଉଁ ପରିବାରରେ ତାଙ୍କର ଜୀବନ
 ଗତି ଉଠିଥିଲା ତାହା ମଧ୍ୟ ଏହାର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପଯୋଗୀ । ଏଡ଼େ
 ମିଷ୍ଟଭାଷୀ ଅଥଚ ସତ୍ୟବାଦୀ ଓ ସ୍ପଷ୍ଟବକ୍ତା ଏବଂ ସ୍ଥିତିଧୀ ପାଇଁ
 କଟକରେ ଦାସ ପରିବାର ପ୍ରସିଦ୍ଧି ଲାଭ କରିଛି ।

ଜିତେନ୍ଦ୍ରପୁ ବାବୁ 'ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ସରସ୍ବତୀ' ନାମରେ ପରିଚିତ । ଏ
 ଉପାଧି ଯେ କୌଣସି ସଂସ୍କୃତ ପଣ୍ଡିତା ଦେଇ ହାସଲ କରି ନଥିଲେ ।
 ଅର୍ଥଶାସ୍ତ୍ର, ଇତିହାସ, ଗଣିତ, ସାହିତ୍ୟ ଆଦି ପରି ସଂସ୍କୃତ
 ସାହିତ୍ୟରେ ଅବଶ୍ୟ ତାଙ୍କର ଅଗାଧ ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ ଅଛି । କିନ୍ତୁ ସେ
 କଦାପି ଅନ୍ୟର ମତରେ ରୁନିତ ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ । ଯେ କୌଣସି
 ବିଷୟର ପୂର୍ଣ୍ଣାବୁଦ୍ଧି ଆଲୋଚନା କରିବା ପରେ ଏବଂ ସବୁ ଦିଗ
 ବିଚାର କରିବା ପରେ ଯେଉଁ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ସେ କରନ୍ତି ତାହାହିଁ ସେ

ବ୍ୟକ୍ତ କରନ୍ତି । ଗୋଟିଏ ବିଷୟ ସମସ୍ତେ ଲକ୍ଷ କରୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୁଅନ୍ତି ଯେ ଏତେ ଅଗାଧ ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ ଥାଇ ମଧ୍ୟ ଏବଂ ଏତେ ବୁଦ୍ଧି ଥାଇ ମଧ୍ୟ ନିଜର କୌଣସି ମତ ନିର୍ଭୁଲ ବୋଲି ସେ କେବେହେଁ ଭାବ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ତାଙ୍କର ଚର୍ଚ୍ଚା କରିବାର ପନ୍ଥା ଅତି ସୁନ୍ଦର । ସମସ୍ୟା ଯେତେ ଗୁରୁତର ହେଉ ନା କାହିଁକି, ବିରୋଧୀ ବିଷୟ ଯେତେ ଜଟିଳ ହେଉ ନା କାହିଁକି ନିରୁଦ୍ଦେଶ ୧୫ ଧୀର ପ୍ରତି ଶ୍ରବଣରେ ସେ ସମସ୍ତଙ୍କର ମତ ଶୁଣି ନିଜର ଅନୁରୂପ ଓ ଜନ ଦ୍ଵାରା ସମ୍ମତ ଅନୁସର ଆଲୋଚନା କରୁ ସେ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଆଡ଼କୁ ଧୀରେ ଧୀରେ ଯେତେବେଳେ ଆଗସର ହୁଅନ୍ତି ତାହା ସତର ସୋମାସ୍ଥ ଆଶେ । ତା ପରେ ସେ ଯେତେବେଳେ ତାଙ୍କର ନିଜସ୍ଵ ମତ ବ୍ୟକ୍ତ କରନ୍ତି ସେତେବେଳେ ମନେହୁଏ ସତେ ଯେପରି ଥିବା କ୍ଷଣ ସେ ଦେଖାଇ ଦେଲେ ଯେ କେବଳ ସେହି ମତହିଁ ଠିକ୍ । କିନ୍ତୁ ତଥାପି କେବେହେଁ ତାହାକୁ ଅନ୍ୟ ଉପରେ ବୁଝିବାକୁ ସେ ଲେଖା ମାସ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ତାଙ୍କର ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ବନ୍ଧୁମାନେ ତାଙ୍କୁ ତେଣୁ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ସରସ୍ଵତୀ ବୋଲି ଡାକୁଥିଲେ । ଜିତେନ୍ଦ୍ରସ୍ଵ ବାବୁଙ୍କର ପରିଚୟର ପରିସର ଯେତେ ବଢ଼ୁଥିଲା ଏ ଉପାୟ ସେତେ ଜନପ୍ରିୟ ଓ ଦୃଢ଼ୀଭୂତ ହେଉଥିଲା ।

କେନ୍ଦ୍ର କେନ୍ଦ୍ର କୁହନ୍ତି ଏ ତାଙ୍କର ଆବାସ ସାଧନାର ଫଳ । ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟର ଫଳ । ପ୍ରେମ (କାମ), ଦାସ୍ୟ, ଲୋଭ ଆଦି ଛଅଟି ରିପୁ ତାଙ୍କ ନିକଟରେ ମନୁଷ୍ୟ ପ୍ରକୃତି କହିଲେ ତଳେ । ଆମେ ମନର ଆବେଶ ଅନୁସାରେ ପ୍ରଥମରୁ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ କରି ତାକୁ ସମର୍ଥନ କରିବାକୁ ଯୁକ୍ତି ବାଡ଼ୁ । କିନ୍ତୁ ଜିତେନ୍ଦ୍ରସ୍ଵ କୌଣସି ମତ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରସ୍ତାବିତ ନ ହୋଇ ଅନୁସନ୍ଧାନ ଓ ଯୁକ୍ତି ଦ୍ଵାରା ବୁଦ୍ଧିତ ହୁଅନ୍ତି ।

ତାଙ୍କର ମନର ଦୁଆର ସବୁବେଳେ ଖୋଲି ଅବାରୁ କୌଣସି ମତ
 ସେଠି ଆବଦ୍ଧ ରହି ଜଟିଳତା ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିବାର ନାହିଁ । ଅନେକେ
 ପୁଣି କୁହନ୍ତି ସେ କାହା ମୋକ ନାମ ନା, ଦିଲ୍‌ଫିଲ ନାହିଁ, ସଂସାରର
 ଜଞ୍ଜାଲ ନାହିଁ, ତେଣୁ ସତ୍ୟତା ମେ ମୁଁ । ଏକଥା ସ୍ପଷ୍ଟ ଠିକ୍ ।
 ଜିତିବୁଦ୍ଧି ବାବୁ ଜିତିବୁ, ଗତିବୁ, ନାହିଁ ଅବଶ୍ୟକ ଗତିବୁଦ୍ଧି
 ବିବାହକୁ ସେ ସ୍ଥାନ ଦେଇନାମାନ୍ତି - ଚଳି ବିବାହ କରୁନା
 କୌଣସି ନାଶ ପ୍ରତି ଆକୃଷ୍ଟ ନ ହେବାକୁ ସେ ସଞ୍ଜମ କରନ୍ତି । ଏ
 ଆକର୍ଷଣ ସେ ଚାହୁଁ ନୋହଇ ମୂଳ ତାହା ମେ ଅନୁଭବ କରିଛନ୍ତି
 ତାଙ୍କର ଚୌଦ ଚର୍ଚ୍ଚ ବସୁଧା । ବଳାଳରୁ ତାଙ୍କର ଏକମାତ୍ର
 ଲକ୍ଷ୍ୟ ସବୁର ମୂଳରେ ଯେଉଁ ମାତ୍ର ଶୁଦ୍ଧ ତାହା ଅନୁମାନ
 କରିବା । ତାଙ୍କ ମନରେ ମେ ଆଶା ନା ଏକମାତ୍ର ଅନୁଭବ ମେଉଁ
 ମନର ଆବେଗ । ମନର ଆବେଗକୁ ଚେନର ଉତ୍ସାହ ହୋଇପାରେ,
 ତାଗର ଉତ୍ସାହ ହୋଇପାରେ କିନ୍ତୁ ଯତ୍ନର ସମାନ ମନ ନାହିଁ ।
 ସେ କୁହନ୍ତି ସେ ବୁଦ୍ଧ ଚୈତନ୍ୟ ଅତି ମହାହାମାନ ଯେଉଁ ଜ୍ଞାନ
 ଦେଇ ପାଇଅଛନ୍ତି ତାହା ସତ୍ୟ ଜ୍ଞାନ ନୁହଁ କାରଣ ସେ ଜ୍ଞାନର
 ଉତ୍ସାହ ସେମାନଙ୍କର ମନର ଆବେଗରୁ । ତେଣୁ ସେ ଜ୍ଞାନରେ
 ଏକଦର୍ଶିତା ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ସେମାନଙ୍କର ଜ୍ଞାନ ତେଣୁ
 ଆବେଗମୟ ।

ସମସ୍ତ ଆବେଗ ସେ ଦମନ କରି ସତ୍ୟର ଅନୁମାନ କରି
 ଚାଲିଛନ୍ତି । ଏହି ଅନୁମାନ ପାଇଁ କେବଳ ସେ ବହୁ ଶାସ୍ତ୍ର ପଢ଼ିଛନ୍ତି,
 ନିଜର ଜ୍ଞାନ ପାଇଁ ନୁହଁ ବା ସେ ଜ୍ଞାନରେ ଗର୍ବ ଅନୁଭବ କରିବା
 ପାଇଁ ନୁହଁ । ତାଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ଆବେଗ ଯଦି ଏହାକୁ ଆବେଗ
 କୁହାଯାଏ - ସତ୍ୟ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ କରିବା । ଅଜିକ ତାଙ୍କୁ ଚାଲି ବର୍ଷରୁ

ଉଦ୍ଧୃତ ହେଲଣି ସେ ଏହି ଆଦର୍ଶରୁ କେବେହେଲେ ଟଳି ନାହାନ୍ତି ।
 ଏ ଆଦର୍ଶରେ ତାଙ୍କର ଖାଲି ଆବେଗ ନୁହଁ ଭଗବାନଙ୍କ ସ୍ଥାନ ମଧ୍ୟ
 ନାହିଁ । ସେ ଭଗବାନଙ୍କର ଅସ୍ତିତ୍ବ ବିଷୟରେ ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ନ
 ପଡ଼ୁଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନାସ୍ତିକ । ସେଦିନ ସେ ତାଙ୍କର ଅଭ୍ୟାସାନୁଯାୟୀ
 ସାଧ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ଯାଉଁ ଯାଉଁ ମନେ ମନେ ତକ୍କ କରି ଚାଲିଛନ୍ତି —
 ସତ୍ୟ ସହିତ ମାନବ ସମାଜର ସମ୍ବନ୍ଧ କ'ଣ ? ସତ୍ୟ ନିରୂପଣ
 କରିବା ସମସ୍ତଙ୍କର କାମ୍ୟ ହେବା । ଉଚିତ କି ନା ? ହଁ, ମାନିଲି
 ଉଚିତ । ଆଜ୍ଞା ତେବେ ପଛା କ'ଣ ? ମାନିନିଆ ଯାଉ ମୋର
 ପଛାହିଁ ଠିକ୍ । ତେବେ ମାନବ ସମାଜର କ'ଣ ଦଶା ହେବ ଯଦି
 ସମସ୍ତେ ମୋର ଆଦର୍ଶକୁ ଅନୁସରଣ କରନ୍ତି ? ସତ୍ୟ ତା ହେଲେ
 କ'ଣ ମନୁଷ୍ୟ ସୃଷ୍ଟିକୁ ସୃଷ୍ଟିକାରୀ ଲେପ କରିଦେବ ? ଯଦିବା
 ସତ୍ୟର ରୂପ ନିରୂପଣ ନ କରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମନୁଷ୍ୟ ବଞ୍ଚି ରହିବା
 ପାଇଁ ଇଚ୍ଛା କରେ ତେବେ ଆବେଗ ସ୍ଥାନ କାହିଁକି ସ୍ଥାନ ଦେଇ
 ଅଛି କି ? ନିଶ୍ଚୟ ନାହିଁ, କାରଣ ପୁରୁଷ ଓ ନାରୀର ମିଳନର
 ମୂଳରେ ତ କେବଳ ଅଛି ଆବେଗ । ଅତଏବ ଏଥିରୁ ଏହାହିଁ
 ପ୍ରତିପାଦିତ ହୁଏ ଯେ ସୃଷ୍ଟିର ମୂଳରେ ଅଛି କେବଳ ଆବେଗ,
 ବେଦନା, ଯାତନା । ଏହି ଆବେଗ, ବେଦନା, ଯାତନାକୁ ଏଡ଼ାଇ
 ମନୁଷ୍ୟ ଯେଉଁ ଜ୍ଞାନ ଲାଭ କରେ ତା ସହିତ ଆବେଗ, ବେଦନା ଓ
 ଯାତନାରୁ ଯେଉଁ ଜ୍ଞାନ ଜନ୍ମେ ତାର ସମ୍ବନ୍ଧ କ'ଣ ? କେଉଁଟି
 କାମ୍ୟ ? ଧରି ନିଆଯାଉ ଯେ ସୃଷ୍ଟିର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଯେତେବେଳେ
 ଆବେଗ, ବେଦନା, ଯାତନା ଦେବା ସେତେବେଳେ ସେଥିରୁହିଁ
 ଯେଉଁ ଜ୍ଞାନ ଜନ୍ମେ ତାହାହିଁ ଏକମାତ୍ର ସତ୍ୟ । କିନ୍ତୁ ତେବେ
 ସେଥିରୁ ଏହାହିଁ ପ୍ରତିପାଦିତ ହୁଏ ନାହିଁକି ମନୁଷ୍ୟ ଏହି ଆବେଗ,

ବେଦନା, ଯାତନା ଆଦିରୁ ନିମନ୍ତକୁ ଲଠିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା
ଅନୁଚିତ ।

ତାଙ୍କର ଚନ୍ଦ୍ରାଧାର ବାଧା ପାଇଲ । ତାଙ୍କର ଜଣେ ବନ୍ଧୁଙ୍କର
ପୁଅ ତାଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ ସହିତ ବୁଲୁ ବୁଲୁ ଜିତେନ୍ଦ୍ରପୁ ବାବୁକୁ ଦେଖି
ସଉକ୍ତି ପ୍ରଣାମ କଲେ । ଜିତେନ୍ଦ୍ରପୁ ବାବୁ ଅନ୍ୟମନସ୍କ ଭାବରେ ପ୍ରତି
ନମସ୍କାର କରି ଅପଲକ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଅନାଇ ରହିଲେ ବରୁ ପୁଅଙ୍କ
ସ୍ତ୍ରୀ ଆଡ଼େ । “ଏହି ସୁନ୍ଦର, କୋମଳ, ଉର୍ମିମୟ ଶରୀର ଏ କଅଣ
କାମ୍ୟ ମୁହଁ ?” ସେ ନିଜକୁ ନିଜେ ପଚାରିଲେ । ଉତ୍ତର ପାଇବା
ପୂର୍ବରୁ ତାଙ୍କର ଅଜ୍ଞାତରେ ତାଙ୍କର ହାତ ଆଗେଇ ଯାଇ ପ୍ରଣା
କଲ ବରୁ ପୁଅଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ଶରୀର । ଜିତେନ୍ଦ୍ରପୁ ବାବୁ ହଠାତ୍
ଗୋଟାଏ ଶିହରଣ ଅନୁଭବ କରି ଚମକି ପଡ଼ିଲେ । ନିଜର
ଅଜ୍ଞାନକୃତ କର୍ମକୁ ଦେଖି ହଠାତ୍ ତାଙ୍କର ମୁହଁ କାଳିଆ ପଡ଼ିଗଲା ।
ସେଇ ଶିହରଣର ଷ୍ଟୁ ମାଧୁରୀମାନଙ୍କୁ ମନ ତାଙ୍କର ମମୟ ଶକ୍ତି
ପ୍ରୟୋଗ କରି ଦବାଇ ଦେଇ ଆଗେଇ ଚାଲିଗଲା । ଏମାନେ କିଛି
ବୁଝି ନପାରି କେବଳ ଅବାକ୍ ହୋଇ ରହି ରହିଲେ । ଜିତେନ୍ଦ୍ରପୁ
ବାବୁ ଷି ପ୍ର ଗତରେ ଆଗେଇ ଚାଲିଗଲା । ସେଇ ଶିହରଣଟି କିନ୍ତୁ
ତାଙ୍କର ଶରୀରରେ ଯେପରି ଲାଗି ରହିଲା । ସମସ୍ତ ଚେଷ୍ଟା ସତ୍ତ୍ୱେ
ସେଟିକୁ ସେ ଶରୀରରୁ ଝାଡ଼ି ଦେଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ ।

କିଛି ବାଟ ଯାଇ ସେ ଛୁଡ଼ା ହେଲେ ଆଉ ଥରେ ପ୍ରଣା
କରିବାକୁ ତାଙ୍କର ପ୍ରବଳ ଇଚ୍ଛା ସେ ଦମନ କରି ପାରିଲେ ନାହିଁ ।
କିଏ ଯେପରି ପ୍ରବଣ ଶକ୍ତିରେ ତାଙ୍କୁ ଧକ୍କା ମାରୁ ମାରୁ ଫେରାଇ
ଆଣିଲା ।

ଜିତେନ୍ଦ୍ରପ୍ପ ବାବୁ ପାଟି କରି ଡାକିଲେ “ଧୀରେନ୍ ଶୁଣ, ଶୁଣ” ।
ଏପରି ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ପାଟି କରି ଡାକିବାର କାରଣ ବୁଝି ନ ପାରି
ଧୀରେନ୍ ବାବୁ ଓ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ତମ୍ଭିତ ହୋଇ ଛୁଡ଼ା ହେଲେ ।

ଜିତେନ୍ଦ୍ରପ୍ପ ବାବୁ ଫେରି କଅଣ କହିବେ ଗ୍ରାମ ନ ପାରି
ପଚାରିଲେ “ହଁ ଧୀରେନ୍, ତୁମେ ବିବାହ ହୋଇଛ ?”

ଧୀରେନ୍ ବାବୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ କହିଲେ “ଆଜ୍ଞା, ଆପଣ
ପଚା ମୋ ବାହାଘରକୁ ଯାଇଥିଲେ ?”

“ଆରେ ହଁ, ହଁ, ଆଜି କାଲି ସବୁ ଖୁଲି ଯାଉଛି । ବୁଢ଼ା
ହେଲି, ଆଉ କଅଣ ? ଏ ତୁମ ସ୍ତ୍ରୀ” ।

“ହଁ, ସୁମିତ୍ରା, ନମସ୍କାର କରିନା !”

ସୁମିତ୍ରା ଦେଖି ନମସ୍କାର କରି ମାରବରେ ଛୁଡ଼ା ହେଲେ ।

ଜିତେନ୍ଦ୍ରପ୍ପ ବାବୁ ତାଙ୍କର ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ଦେଇ ଆଶୀର୍ବାଦ
କରି ହାତ ଉଠାଇ ଆସିବା ବେଳେ ଅଜାଣତ ଭଳି ସୁମିତ୍ରା
ଦେଖିକା କପୋଳ ଶ୍ଳେଷ କଲେ । ସୁମିତ୍ରା ଦେଖି ଦୃଶ୍ୟରେ
ପଛକୁ ଘୁଞ୍ଚିଯାଇ ମୁହଁ ବୁଲାଇ ଛୁଡ଼ା ହେଲେ । ଜିତେନ୍ଦ୍ରପ୍ପ
ବାବୁ ଆଉ ଥରେ ଶ୍ଳେଷ କରିବାକୁ ହାତ ବଢ଼ାଉଥିଲେ । ସୁମିତ୍ରା
ଦେଖି ଦୃଶ୍ୟରେ ଧୀରେନ୍ ବାବୁଙ୍କ ହାତ ଧରି ପ୍ରାୟ ଘୋଷାରି
ନେଇ କହିଲେ ‘ଗୁଲ, ବର୍ଷା ଆସିଲା’ ସେମାନେ ଚାଲିଗଲେ ।
ଜିତେନ୍ଦ୍ରପ୍ପ ବାବୁଙ୍କର ଏତେବେଳେ ହୋସ୍ ଆସିଲା । ତାଙ୍କ
ଅଜ୍ଞାତରେ ଦୁଇବୁଢ଼ା ପାଣି ତାଙ୍କ ଆଖିରୁ ଝରି ପଡ଼ିଲା । ଗୋଟାଏ
ଅଜ୍ଞାତ କୋହ ବାରମ୍ବାର ଉଠି ଆସିଲା । ଜିତେନ୍ଦ୍ରପ୍ପ ବାବୁ ତାକୁ
ଦବାଇବାକୁ ଯାଇ ବାରମ୍ବାର ଥର ଉଠିଲେ । କିଛିକ୍ଷଣ ଅନାଇ
ରହି ଗୋଟାଏ ଘାସ ନିଶ୍ବାସ ପକାଇ ସେ ଫେରିଲେ ବୁଲିବାକୁ ।

ତାଙ୍କର ମନ ତାଙ୍କୁ ବାରମ୍ବାର ଧୂଳିକାର ଦେବାକୁ ଲାଗିଲା, ଭ୍ରାନ୍ତ
ନୟନ । ଛୁଃ, ବାର ବର୍ଷର ତପସ୍ୟା ଦିନକୁ ଶୁଖିଆ ପୋଡ଼ାରେ
ଗଲା । ଏ ମୁଁ କଲି କଅଣ ! ଚନ୍ଦ୍ରାରେ ଯେ ଡିନିନୋଟି ଚାଲିଗଲେ
ବୁଝି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଘଡ଼କୁ ଚାହିଁ ଦେଖିଲେ ପ୍ରାୟ ଶବ୍ଦ ଅଠଟା ।

ସାତଟାଟିବଳେ ତାଙ୍କର ଫେରିବା କଥା । ତାଙ୍କୁ ଅପେକ୍ଷା
କରି ବସିଥିବେ ଅନେକେ । 'ଜିତେନ୍ଦ୍ରପୁ ବାବୁ ଭାବିଲେ — ବସି
ଥାଆନ୍ତୁ, କାହିଁକି ? ମୋର ଏ ସବୁ କର୍ମର କି ଆବଶ୍ୟକତା ଅଛି ?
ଜିତେନ୍ଦ୍ରପୁ ବାବୁ ଆଜି ଯେଉଁର ସବୁ ଶକ୍ତି ହରାଇ ବସିଲେ ।

ଘରଠାରୁ ଅଳ୍ପ ଦୂରରେ ଗୋଟିଏ କାର୍ତ୍ତିନ ଦଳ ତାଙ୍କୁ ଅତିନିମ
କରି ଚାଲିଗଲା । କରୁଣ ସ୍ଵରରେ କାର୍ତ୍ତିନୀ ଗାଉଥିଲା ସ୍ଵାଧୀନ
ବରଦ ଗାଥା । କାର୍ତ୍ତିନୀର କରୁଣ ସ୍ଵର ମୃଦଙ୍ଗର ମୁକ୍ତିନା ତାଙ୍କର
କୋଡ଼ ଆହୁରି ବଢ଼ାଇ ଦେଲା । ସେ ଆସବର ସମ୍ଭାଳି ପାରିଲେ
ନାହିଁ । କିଏ ଯେପରି ତାଙ୍କୁ ଟାଣି ନେଲା କାର୍ତ୍ତିନ ଆଡ଼େ । ଜିତେନ୍ଦ୍ରପୁ
ବାବୁକୁ ସମସ୍ତେ ଜାଣିନ୍ତି ଘୋର ନାସ୍ତିକ ବୋଲି । କାର୍ତ୍ତିନ ଭିତରେ
ମଠାରୁ ତାଙ୍କୁ ଗାଇବାର ଦେଖି ସମସ୍ତେ ଚିତ୍କାର କରି ଉଠିଲେ
ହରିବୋଲ, ହରିବୋଲ, ହରିବୋଲ । ମୃଦଙ୍ଗ, କରତାଳ, ଘଣ୍ଟା
ନିସାଳ ଓ ହରିବୋଲର ଧ୍ଵନିରେ ତାଙ୍କର କୋଡ଼ ଏଡ଼େ ପ୍ରବଳ
ହୋଇ ଉଠିଲା ଯେ ସେ ବେହୋସ୍ ହୋଇ ତଳେ ପଡ଼ିଗଲେ ।
କାର୍ତ୍ତିନୀମାନେ ଭାବିଲେ ଯେ ଜିତେନ୍ଦ୍ରପୁ ବାବୁ ହରି ପ୍ରେମରେ
ପାଗଳ ହୋଇ ଚୈତନ୍ୟଙ୍କ ଭଳି ବେହୋସ୍ ହୋଇଗଲେ । ବହୁତ
ମାତ୍ରାରେ ଠିକ୍ । ଜିତେନ୍ଦ୍ରପୁ ବାବୁ ହରିପ୍ରେମରେ ପାଗଳ । ତାଙ୍କ
ମାନରେ ଅନେକ କ୍ଷଣ ହରି ହରି କହିବା ପରେ ଜିତେନ୍ଦ୍ରପୁ
ବାବୁ ଆଖି ଖୋଲି ଚାହିଁଲେ । ଅବିରଳ ଦୁଇଧାର ଲୁହ ତାଙ୍କ

ଆଖିରୁ ଝରିବାକୁ ଲାଗିଲା । କିଛିକ୍ଷଣ ସେ ମାରବରେ ଚାହିଁ ଉଠିଲେ । କାର୍ତ୍ତନ ଗାଇବାକୁ ସେ ଚେଷ୍ଟା କଲେ କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ଡ଼େଇ ଧରି ଉଠିଲା । କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ ସେ ଗାଇଲେ ‘ମରବ, ମରବ, ସମ୍ପା ନିଶ୍ଚୟ ମରବ...’ ବାଧାଙ୍କର ସମସ୍ତ ବେଦନା ସେ ଯେତେବେଳେ ବୁଝିପାରିଲେ । ନିଜକୁ ସେ ବାଧାଙ୍କ ମନେ କଲେ । ଦରିଦ୍ରପ୍ରାୟ ବଢ଼େଇର ବାଧା ।

ପରଦିନ ସମସ୍ତ ସମ୍ଭାବ ପକ୍ଷରେ ଏ ସମ୍ଭାବ ଦେଖିବା ଫେଲୁ । ଜିଜ୍ଞାସୁ ବାବୁ ଉଠିଲେ । ମନ ତାଙ୍କର ଅନୁତାପ ଓ ଦୂରରେ ଭରି ଉଠିଲା । କିନ୍ତୁ ତାହା ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ପାଇଁ । ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ସେଇ କୋନ୍ଦ, ସେଇ ଆବେଗ ତାଙ୍କ ଛତା ଭିତରୁ ଉଠି ଆସିଲା । ଆଖିରୁ ସେହିପରି ଆଖି ଅବରଳ ଝରିବାକୁ ଲାଗିଲା । କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ ସେ ପୁଣି ବୋହୋସ ହୋଇଗଲେ । ଏଥରେ ସେ ଅପୂର୍ବ ବେଦନା ମିଶ୍ରିତ ଆନନ୍ଦ ପାଇବାକୁ ଲାଗିଲେ । ତାଙ୍କର ମନ ସବୁବେଳେ ଏଇ ମାଦକତା ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଲା । ନିମ୍ନେ ନିମ୍ନେ ଜିଜ୍ଞାସୁ ବାବୁଙ୍କ ହରିଦ୍ରୋମ ଚାରିଆଡ଼େ ପ୍ରସରିତ ହେଲା । ସେ ହରିଦ୍ରୋମ ବିଷୟରେ ଦକ୍ଷତା ଦେବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ଜିଜ୍ଞାସୁ ବାବୁ ସବୁ ଛାଡ଼ି ସେଇ ମଠରେ ରହିଲେ ମଠାଧୀନ ଛୁପେ । ତାଙ୍କର ନାମ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରି ସେ ରଖିଲେ ନିସ୍ତାରାଜନ ସ୍ଵାମୀ । ତାଙ୍କର ଅଭୂତ ହରିଦ୍ରୋମ ଦେଖି ବହୁ ଗନ୍ୟମାନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ତାଙ୍କର ଶିଷ୍ୟ ହେଲେ । ମାଦକତା ଟିକିଏ କଟିଗଲେ ତାଙ୍କର ମନ ଫେରି ଆସୁଥିଲା ତାଙ୍କର ପୂର୍ବାବସ୍ଥାକୁ ସେତେବେଳେ ସେ ଖାଲି ଅନୁତାପରେ ଦର୍ପ ହେଉଥିଲା । ଏହି

ଅବସ୍ଥାକୁ ଏକାକୀ ପାଇଁ ସେ ନିଜକୁ ସବୁବେଳେ ଖଣିନ ଓ
ହରିଶ୍ଚନ୍ଦ୍ର ଖଣିନରେ ବୁଡ଼ାଇ ରଖିଲେ ।

ଲେହେଁ ଦଳ ଦଳ ହୋଇ ଦେଖିବାକୁ ଧାଇଁଲେ । ହରିନାମ
ନିଜ ନିଜ କରୁ ନିପ୍ରାସନର କପର ବାରମ୍ବାର ମୁହଁ ଦେଉଛନ୍ତି ।
ଏ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ଲୋକେ ମଧ୍ୟ କାନ୍ଦ ପକାଉଥିଲେ । ସମସ୍ତେ
ଯେପରି ଏ ବେଦନାର ମାଦକତା ପାନ କରିବାକୁ ଉତ୍ସୁକ ।

ଆଜିକାଲି ନିପ୍ରାସନର ପ୍ରାୟ ହରି ପ୍ରେମରେ ବେହୋସ ହୋଇ
ପଡ଼ି ଥାଆନ୍ତି । ତାଙ୍କର ଶିଷ୍ୟ ଓ ଶିଷ୍ୟା ଅନେକ । ସେମାନେ ଆଜି
କାଲି ତାଙ୍କୁ ଜୀବନ୍ତ ଦେବତା ରୂପେ ପୂଜା ଆରତି କରନ୍ତି ।

ବହୁଦିନ ପରେ ଦିନେ ସେ ସିଂହାସନରେ ବସିଛନ୍ତି । ଶିଷ୍ୟ
ଶିଷ୍ୟାମାନେ କେନ୍ଦ୍ର ରୂପର କରୁଛନ୍ତି । କେନ୍ଦ୍ର ମର୍ଦ୍ଦନ କରୁଛନ୍ତି ।
କେନ୍ଦ୍ର ନାକୁ ଫୁଲ ଓ ଚନ୍ଦନରେ ସଜାଇ ଦେଇଛନ୍ତି ଜିତେନ୍ଦ୍ରପୁର
ବାବୁ ଆଜି ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଶାନ୍ତ । ସେ କୁହୁଛନ୍ତି...ଏ ମୋର ମୃତ୍ୟୁ
ଉତ୍ସବ । ମୁଁ ଯେଉଁ ସନ୍ତ୍ୟ ଖୋଜୁଥିଲି ତାହା କଅଣ ପାଇବ ?

ପୂଜା ସମୟ ହେଲା । ମୃଦଙ୍ଗ, କରତାଳ ବାଜି ଉଠିଲା ।
ପ୍ରଧାନ ଶିଷ୍ୟ ଗାଇଲେ, ମୁଁ ଆରତି କରେ ଗୋ ଜୀବନ ସ୍ବାମୀ...
ଇତ୍ୟାଦି । ନିପ୍ରାସନର ସିଂହାସନରୁ ଉଠି ଗାଇବାକୁ ଲାଗିଲେ ଓ
ପ୍ରେମରେ ମତୁଆରୀ ହୋଇ ଉଦ୍‌ଭ୍ରାନ୍ତ ଭଳି ନାଚିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।
କିଛି ସମୟ ପରେ ସେ ଗାଉ ଗାଉ ନାଚାକୁ ଯେପରି ଦୃଢ଼ ଭାବରେ
ଆଲିଙ୍ଗନ କରି ଅସଂଖ୍ୟ ମୃତ୍ୟୁ ଦେବାକୁ ଲାଗିଲେ । ତା ପରେ
ସେ ମୁହଁ ଗଲେ ।

ଶିଷ୍ୟମାନେ ଚିତ୍କାର କରି ଉଠିଲେ “ହରିବୋଲ, ହରି...ହରି
...ବୋଲ, ହରି...ଇ...ଇ...ଇ ବୋଲ ।”

ଜୟପୁର ବିକାଶ ପ୍ରେସରେ ଶ୍ରୀ ଗୋପବନ୍ଧୁ ମିଶ୍ରଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ମୁଦ୍ରିତ ।